

בס"ד

מבחר עלונים

בראשית שנת תשפ"ז

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
7:21	7:40	5:29	ירושלים
7:19	6:42	5:46	בני ברק
7:18	6:43	5:45	אשדוד
7:19	6:41	5:37	חיפה
7:17	6:39	5:35	טבריה
7:17	6:41	5:35	בית שמש

חדש!
עלונים חדשים
נוספו למבחר

להרשמה
לקבלת העלונים
במייל מדי שבוע
לחצו כאן

גרפומט

דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי בשרות מנצח

רח' גבעת משה 5 ירושלים < טל' 02-5337722
g5337722@gmail.com

אֵלֶּזְנֹת

פְּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית

לְעֵלְמָנוּ עֶבֶת

כ"ז, אֲדִינוּ 1967

אוּ לְכָל אָדָם, [כְּמִדָּה לְכָל הָעוֹלָם וַיֵּשׁ
לְהִזְהָר].

...

כָּתַב בְּשׁוֹת 'בֵּית דּוֹד' (סִימָן נה): וְלַעֲנִין
שְׁנֵי מַחְתָּנִים בְּשִׁמּוֹת שְׁוִין נִרְאָה לִי לְהַעֲרִי
מִירוּשְׁלָמִי מַעֲשָׂרוֹת (פ"ג ה"ג) דְּחֻתָּנוּ דְּרַבִּי
אֶלְעָזָר בַּר שְׁמַעוֹן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹסִי בֶן
לְקוֹנִיָּא כו'. וְגַם יָדַעְתִּי כִּי הֶגְאוֹן בַּעַל מִשְׁנַת
חֲכָמִים מְזַמְּנוֹ שְׁטוּט הָיָה בֶן הֶגְאוֹן יַעֲקֹב
יִצְחָק ז"ל חֲתָנוּ שֶׁל הֶגְאוֹן ר' יַעֲקֹב חַיִּים
אֲבָד "ק לִוְבָּלִין. וְכָבֵד גְּלוֹי וַיְדֹעַ לְמַר, מַעֲשֵׂה
רַב שֶׁל הֶגְאוֹן קִדּוּשׁ יִשְׂרָאֵל אֲדָמוֹר מֵהַר"י
זְצוּקֶל"ה מְבַעֲרָא שְׁבַמְקוֹם שֶׁהֲחֵתֵן תַּלְמִיד
חֲכָם אֵל יָחוּשׁוֹ לָזֶה.

שְׁנֵי מַחְתָּנִים שְׁשִׁמּוֹתֵיהֶן לְמֶךְ

הַרְה"ק רַבִּי יוֹסֵף מֵאִיר מְסַפֵּינְקָא זִיע"א,
בַּעַל 'אֲמָרֵי יוֹסֵף', סֵפֶר: כְּשֶׁהֵיְתִי פַעַם
אַחַת בְּשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית אֶצֶל הַרְה"ק הַשֵּׁר
שְׁלוֹם מְבַעֲרָא זִיע"א, הָיוּ שָׁם עַל שַׁבַּת
קִדּוּשׁ אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה רַבָּנִים, וּבִיְנֵיהֶם
הָיָה הַרְה"ק רַבִּי שְׁלוֹם מְקַאמִינְקָא זִיע"א,
אֲשֶׁר הָיָה בְּבִדְיָחוֹת הַדַּעַת, וְאָמַר, שְׁמַסְפֵּר
הַרְבָּנִים הַנִּמְצָאִים הוּא כְּמִנֵּן 'חֶסֶם'. בֵּין
הַרְבָּנִים שֶׁהָיוּ שָׁם הָיוּ גַם כֵּן שְׁנֵי רַבָּנִים
שֶׁהֲחֵתְנוּ בֵּינֵיהֶם וּשְׁמּוֹת שְׁנֵי הַמַּחְתָּנִים
הָיוּ שְׁוִיִּם.

וְשָׁאֵל הָרַב מְקַאמִינְקָא אֶת כָּל הַרְבָּנִים:
הִתְדַּעְו הֵיכָן מְזָכֵר בַּתּוֹרָה שְׁנֵי מַחְתָּנִים
בְּשִׁמּוֹת שְׁוִיִּם? כְּאֲשֶׁר אָף אֶחָד מֵהֶם לֹא
יָדַע לְהַשִּׁיב, הִקַּל לָהֶם קֶצֶת הוּא בַּעֲצָמוֹ,
וְאָמַר, שְׁבַפְרֶשָׁה זֶה הֵם נִמְצָאִים. וּבְכָל
זֹאת לֹא יָכֹלוּ לְמַצֵּא, עַד שֶׁבָּא הוּא וּפְרָשָׁה
בַּעֲצָמוֹ, וְאָמַר, בְּפִרְשָׁה זֶה מְבַאֵר דְּלִמָּן שֶׁהָיָה
מְזָרַע קִין הוֹלִיד אֶת נַעֲמָה, וְלִמָּן שֶׁהָיָה מְזָרַע
שֵׁת הוֹלִיד אֶת נֹחַ. וּבְרַש"י עַל הַפָּסוּק 'וְאֵחוֹת
תּוֹבֵל קִין נַעֲמָה', מְבִיא בְּשֵׁם הַמְדַּרְשׁ, דְּנַעֲמָה
הָיְתָה אֲשֶׁתוֹ שֶׁל נֹחַ, כְּלוּמַר, דְּלִמָּן מִמִּשְׁפַּחַת
קִין הָיָה מַחְתָּנוֹ שֶׁל לִמָּן מִמִּשְׁפַּחַת שֵׁת. הָרִי
לָכֵם שְׁנֵי מַחְתָּנִים שְׁשִׁמּוֹתֵיהֶן שְׁוִיָּה. זֶה לִמָּן
וְזֶה לִמָּן.

(סִפִּיר וַיְהִי לָהֶם - לְהַרְבֵּה הֶגְאוֹן רַבִּי מִנַּחֵם
מִנְדֵּל פּוֹמֶרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

מִתְנַהֵג בְּרַבָּנוּת וּמִקְבֵּל לַפְעָמִים אֵיזָהוּ
'קוֹוִיטְסֵל', עַד שֶׁהִכְנִיסוּ אֵיזָהוּ תַרְעוּמוֹת
עַל אוֹתוֹ רַב בְּלֵב רַבִּים הַקְדוּשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב.
הָרַב הָהוּא שָׁלֹא יָדַע כָּלֵל שֶׁהִלְשִׁינוּ עָלָיו,
לֹא הִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ שׁוֹם הַרְהוּר חֲטָא.
וְכֹאֲשֶׁר בָּא לִפְנֵי רַבּוֹ הַקְדוּשׁ לְזִידִיטְשׁוֹב,
פָּתַח רַבּוֹ הַקְדוּשׁ וְאָמַר: חֲדוּשׁ בְּעֵינֵי
אֲשֶׁר בָּאתֶם אֵלָי וְהִי כְּשִׁמְעַתְּ הָרַב הַחֲסִיד
הַזֶּה אֵלּוֹ הַדְּבָרִים יוֹצְאִים מִפִּי רַבּוֹ, נִשְׁבֵּר
לְבָבוֹ בְּקִרְבּוֹ עַד מָאֵד, וְהִשְׁיֵב בְּצִדְקָתוֹ
וּבְחִכְמָתוֹ: הֲלֹא עָתָה בָּאתִי לִפְנֵי קִדְשְׁתָּנוּ,
וְהִנֵּנִי מִשְׁתַּחֲוֶה מוֹל כְּפָס קִדְשׁוֹ לְמַחֵל
לִי עַל חֲטָאִי וּפְשָׁעֵי אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְאֲשֶׁר
עוֹיֵתִי. וְגַם רַבּוֹ הַקְדוּשׁ הִשְׁיֵב לוֹ 'סְלַחְתִּי'.
אוּלָּם בְּאֵמֶת לֹא יָדַע הָרַב הָהוּא כְּוִנַּת רַבּוֹ
הַקְדוּשׁ עַל מֵה הַתַּרְעָם עָלָיו, כִּי לֹא הִרְגִישׁ
בְּנַפְשׁוֹ שׁוֹם הַרְהוּר חֲטָא. לָכֵן אַחֵר עֲבַר
אֵיזָהוּ יָמִים וְרָאָה כִּי רַבּוֹ הַקְדוּשׁ הוּא אֶתּוֹ
עֲמוֹ בְּאֵהָבָה כְּמִקְדָּם, הִרְהִיב בְּנַפְשׁוֹ לְבּוֹא
לִפְנֵי רַבּוֹ הַקְדוּשׁ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיאֲמַר לוֹ
מִפְּנֵי מֵה הַתַּרְעָם עָלָיו, כִּי לֹא יָדַע מִשׁוֹם
הַרְהוּר חֲטָא.

וְכֹאֲשֶׁר שָׁמַע רַבּוֹ הַקְדוּשׁ שֶׁהוּא אֵינּוּ
יּוֹדַע מִשׁוֹם שְׁמֵץ חֲטָא הַתַּפְלָא עַל גְּדֵל
חֲכָמָתוֹ, בָּזָה שֶׁקֵּבֵל תּוֹכַחַת רַבּוֹ וּפִיס אוֹתוֹ
אָף שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבָה נִצָּחַת חֹף
אֲנֹכִי מִפְּשָׁע, עַם כָּל זֹאת לֹא רָצָה לְהַצְדִּיק
נַפְשׁוֹ, רַק הִשְׁיֵב תַּכְף בְּפִיִּם וּבִהְכָנְעָה
גְּדוּלָה כְּאֵלּוֹ חֲטָא פֶּשַׁע רַב.

וּפָתַח הַרְה"ק וְאָמַר: אִם הָיָה אָדָם הִרְאָשׁוֹן
מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַחֲכָמָה הַלְזוֹ, וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁאָל
מֵאת הַשִּׁי"ת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית ג ט)
'וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה'
לֹא הָיָה מְשִׁיב שׁוֹם תַּרְוֵץ, רַק הָיָה מִתְחַנֵּן
וּמִבְקֵשׁ וּמִפִּיס וּמִרְבָּה בְּבִקְשָׁה לְמַחֵל לוֹ עַל
חֲטָאוֹ גַּם כֵּן הָיָה טוֹב, עַד כָּאן תַּרְץ דְּבָרֵי
קִדְשׁוֹ וּדְפַח"ח ('פֶּתַחא זוּטֵא' חֲגִיגָה ד:).

מַחְתָּנִים שְׁשִׁמּוֹתֵיהֶם שְׁוִיִּם

בְּצִוְאֵת רַבִּי 'הַיּוֹדָה הַחֲסִיד' (אוֹת כד)
כְּתוּב: שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שְׁשִׁמּוֹתֵיהֶם שְׁוִיִּם לֹא
יִזְדוּגוּ יָחַד בִּילְדֵיהֶם. וְזֶה סֵפֶק אוֹ לְזַרְעוֹ

מוֹדָה וְעוֹזֵב

בְּחִצְרוֹ שֶׁל הַרְה"ק הַשֹּׁפֶת אֵמֶת זִיע"א זָכָה
אֲבָרָה בְּשֵׁם זַעֲלִיג'ל לְהִיטֵב מִשְׁמֵשׁ בְּקִדְשׁ
לִפְנֵי וְלִפְנֵי. מִדִּי יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּאַשְׁמֶרֶת
הַבִּקְרָה הָיָה עָלָיו לְהַכְנִיס אֶל הַרְבֵּי כּוֹס תֵּה
חֲמָה.

פַּעַם אַחַת בְּאִישׁוֹן לִילָה הִגִּיעַ לַעֲרִיַת גּוֹר
חֲסִיד חֲשׁוֹב עֲשִׂיר וַיַּחֲסֵן בְּכַדִּי לְהַזְכִּיר
אֶצֶל הַרְבֵּי חוּלָה מִסְכָּן שֶׁשָּׁכַב עַל עֶרֶשׁ
דָּוִי. מִפְּנֵי הַשְׁעָה הַמְּאַחֲרֶת כָּבֵד לֹא יָכוֹל
הָיָה הַחֲסִיד לְהַכְנִס עִם בּוֹאֵא אֶל הַקִּדְשׁ
פְּנִימָה כְּדִי לְהַזְכִּיר אֶת הַחוּלָה. שְׁלֹשׁ
הַגְבִּיר מִטְבַּע יָפָה לִידֵּיו שֶׁל זַעֲלִיג'ל כְּדִי
שְׁנִיחַ לוֹ לְהַכְנִיס בְּהַשְׁכָּמָה אֶת כּוֹס הַתֵּה
אֶל הַרְבֵּי, וּבְהַזְדַּמּוּת זֶה הַזְכִּיר אֶת הַחוּלָה
לְרַפּוּאָה שְׁלֵמָה.

כְּנִרְאָה לֹא הָיָה הַדְּבָר לְרוּחוֹ שֶׁל הַשֹּׁפֶת
אֵמֶת מִפְּנֵי טַעֲמִים כְּמוֹסִים שֶׁבְּכַבְשׁוֹנוֹ
שֶׁל עוֹלָם, וְכִשְׁנִסָּה זַעֲלִיג'ל לְתַרְץ אֶת
עַצְמוֹ בְּתַרְוִצִּים שְׁוִיִּם אֲשֶׁר לֹא עָלוּ יָפָה,
אָמַר לוֹ הַשֹּׁפֶת אֵמֶת: מוֹטֵב שֶׁתַּדַּע כִּי לֹא
נִהְיָת כְּהִלָּכָה, לֹא תַעֲשֶׂה פַעַם נּוֹסֶפֶת
כְּדִבְרֵי הַזֶּה. וְאֵלּוֹ אִם תִּמְצִיא תַרְוִצִּים
תִּשְׁאָר לְתַמִּיד בַּעַל מוֹם 'א קֵאלִיקֵר'
אֶפְלוֹ תַחֲשֹׁב שֶׁהֵנָּה צוּדָק, וְכִי יָפָה עֲשִׂיתָ?
הַרְה"ק הַבֵּית יִשְׂרָאֵל זִיע"א הָיָה מְסַבֵּר אֶת
אֲזִנֵּי הַמְקַשְׂרִים אֵלָיו עִם סִפּוֹר נִפְלָא זֶה אֶת
תְּבִיעָתוֹ הַתְּמִידִית, שֶׁגַּם מִי שֶׁנִּפְל וְנִכְשֵׁל אֵל
יִתְרָץ אֶת עַצְמוֹ בְּהַתְנַצְּלוֹת אֲשֶׁר לֹא יוֹעִילוּ
מֵאוּמָה, וְאִדְרָבָה יִקְשׁוּ אֶת עֶרְפוֹ כְּבִיכּוֹל עֲדִין
הוּא צוּדָק, וְמֵה יִתְנוּ לוֹ תַרְוִצִּיו וְמֵה יוֹסִיפוּ לוֹ
אִם בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבָר הוּא יִשְׁאָר 'א קֵאלִיקֵר',
אֶלָּא חוּבָה עַל הַחוּטָא לְהַכִּיר בְּחֲטָאוֹ וְלִתֵּן
תּוֹדָה עַל מַעֲשָׂיו וּבְכֵן לֹא יָשׁוּב לְכַסְלָה עוֹד.

...

הַרְה"ק ה'אֲמָרֵי יוֹסֵף' מְסַפֵּינְקָא
זִיע"א סֵפֶר שֶׁהָיָה לְהַרְה"ק רַבִּי צְבִי
הִירֵשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיע"א תַּלְמִיד אֶחָד,
שֶׁהָיָה רַב גְּדוֹל וְקִדּוּשׁ יֹאמֵר לוֹ, וְהָיָה
מִסְתַּוִּפֵּף בְּאַמּוֹנָה תַּחַת צֶל קִדְשׁוֹ, וּפַעַם
אַחַת הִלְשִׁינוּ עָלָיו לִפְנֵי רַבִּים הַקְדוּשׁ
מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיע"א, בְּאַמְרָם שֶׁהָרַב הָהוּא

פֶּרֶשֶׁת חוֹקֶת: מִשְׁפַּחַת פֶּרִימָן מִירוּשָׁלַיִם. פֶּרֶשֶׁת בִּלְק: ה' יַעֲקֹב אֵלֵיהֶם
מִנְדֵּל מִקְרִית צֶאֱנוּ נִתְנִיָּה. פֶּרֶשֶׁת פִּינַחֶס: ה' שִׁמִּי וַיְדַסְלַבְסְקִי מִתַּל
אֲבִיב. פֶּרֶשֶׁת מִשְׁתֵּי-מַסְעִי: ה' אֵלֵינוּר וַיִּלְבַּרְשֵׁלָה מִחִיפָה.
פֶּרֶשֶׁת דְּבָרִים: ה' דוֹד תָּם מִנְתִּיבוֹת. פֶּרֶשֶׁת
וַאֲחַתְנָח: ה' נְהוֹרָאִי פֶרֶץ מִנְהִרָה.

שְׁמוֹת הַזּוֹכִים בְּסִידוֹר
מִתִּיבְתָּא מִנַּחֵם מַעֲרִיב
בְּהוֹצָאָה "עוֹז וְהַרְד"י"

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בראשית ברא (א, א) - בראשית נטריקון רצון אל שיהיו ישראל בשמחה תמיד, וכן ברצון אל ישמח ישראל תמיד. (שיחתו של עבדי-אבות)

תבת **בראשית** אותיות **תשבר י"א**, לרמז על **מלמדי תינוקות** שעליהם אמרו חז"ל במסכת בבא בתרא שהם דומים ל**כוכבים**, דהיינו ל"א **כוכביא** כפי שאומרים בהגדה של פסח, כי אין דבר שלא נרמז בתבת **בראשית**. (אמרי חו)

מוכא במדרש, כיון שראה משה תבת **בראשית**, פתח וברך ברוך אתה ה', הן אותנו ואת העולם כלו, נותן לחם לכל-בשר, ובני ישראל ענו אחריו אמר, והסבר הדבר, כי תבת **בראשית** אותיות **בר אשית**, דהיינו אמן תבואה ומזון, וכאשר ראה זאת משה אמר לפיכך אנחנו חייבים לתת שבח והודיה לה' יתברך, ותקן ברכה ראשונה בברכת המזון. (קול יהודה)

סיום התורה הוא בתבות **משה לעיני כל-ישראל**, ומיד מתחילים מחדש בתבת **בראשית**, משה נטריקון שיהא הוא מעורר השחר, והתבות לעיני כל ישראל בראשית נטריקון יתגבר בארי לעבודת בוראו, לרמז לאדם שהכל מתחיל מ**בראשית**, כיצד הוא מתחיל את היום בגבורה וחיות. (יצב אברהם)

במסכת אבות נאמר, כי **חמשה קנינים** קנה הקב"ה בעולמו, **תורה** קנין אחד, **שמים** וארץ קנין אחד, **אברהם** קנין אחד, **בית-המקדש** קנין אחד, **ישראל** קנין אחד, וכלם רמוזים בתבת **בראשית**, שהיא נטריקון בית-המקדש, ארץ, אברהם, שמים, ישראל, תורה, ובא לרמז שבזכות החמשה נבראו שמים וארץ. (בגדי שש)

אתי-הצלע (כ, כב) - **הצלע** אותיות **לעצה**, בדברי חז"ל שעל האדם לבקש **עצה מאשתו**, ורבו אפרים כתב **שהצלע** היא אותיות **העצל** כי השרוי בלא אשה שרוי **בלא שמחה**. (החיד"א)

בחמש **בראשית** ישנן **י"ב פרשות**, והן מחלקות בנושאים לששה זוגות. **בראשית-נח** - **בריאת העולם**, לך-לך-יורא - **אברהם אבינו**, חיי שרה-תולדות - **יצחק אבינו**, **יצא-וישלח** - **יעקב אבינו**, וישב-מקץ - **יוסף הצדיק**, ויגש-יוחי - **י"ב השבטים**. (אמרי משה)

ספורים בפרישה

בראשית ברא אלמים את השמים ואת הארץ (א, א)

בתקופת גלותו של הגר"א מוילנא, נקלע אל העיר ברלין שבגרמניה, ושם התארח אצל אחד מתושביה היהודיים, בשהוא שומר את זהותו בסוד. באמתחתו היו פנקסיתורה ודפים בהם רשם את-חידושי, והנה נפלה מביטו פתקה קטנה ומאחרו נתקל בה והרימה. בעינו בה כדי לראות למי להחזירה, התפלא לראות שאורחו כתב בה: "כל התורה שבעל-פה, רמוזה בתורה שבכתב, וכל התורה שבכתב רמוזה בספר בראשית, וכל ספר בראשית רמוז בפרישת בראשית, וכל פרישת בראשית רמוזה בתבת בראשית". הבין המארח שאורחו הוא איש רם מעלה, אבל כיון שהתקשה להאמין לדבריו, פנה אליו ושאל: "זה עתה נולד לי בן בכור, ועלי מוטלת החובה לקים בו מצות פדיון-הבן, ואם בדברך שהכל מרמז בתורה, אמר לי אפוא כיצד רמוזה מצוה זו בתבת בראשית? עוד השאלה בפיו, והגר"א השיב לו על-אתר: "תבת **בראשית** נטריקון, בנה ראשון אחר שלשים יום תפודה", והלה נותר הלום-דעים. את המארח ספר רבי אליהו לנדא, שנולד בירושלים בשנת תרל"ג, לאביו רבי אלעזר שעלה אליה בשנת תרכ"ח, והוא היה בנו של רבי יעקב משה מסלונים, בן רבי אברהם וילנר בן הגר"א.

ויאמר אלמים נעשה אדם (א, כו)

אמרו חז"ל במדרש, כי כאשר בא משה רבנו לכתב את-התורה, ובא לכתב "נעשה אדם", אמר לפניו: "רבונו שלי-עולם! אתה נותן פתחוד-פה למינים לחדות", אמר לו הקב"ה: "משה! כתב, וכל הרוצה לטעות יבוא ויטעה". והיה רבי מרדכי חיים מסלונים חוזר על אמרתו הנוקבת של רבי יוסף חיים זוננפלד, רבה שלי-ירושלים: "לא נאמר כאן 'וכל הטועה יבוא ויטעה', אלא 'כל-הרוצה לטעות', ומכאן אתה למד, שמי שאינו רוצה לבוא לידי טעות, באמת לא יטעה. אבל מי שרוצה לטעות, דהיינו שרוצה להלך אחר תאוות לבו, ומחפש 'קשיות' באמונה כדי לתרץ את-עצמו, הוא אמנם טועה..."

וישבת ביום השביעי מקבלי-מלאכתו אשר עשה (ב, ב)

בנסיעתו הראשונה של רבי יהודה צדקה ללונדון לטובת ושיבתו, התלוצח אליו נגיד מקומי בשם ר' סלמן ששון, והוא הביאו לחנותו של אחד הנגידים שנודע כבעל צדקה ותומדי-תורה. המתינו השנים בחוץ, ובינתיים הבחין רבי יהודה כי בשלט התלוי מעל החנות, מופיעות הספרות 7/24 "מה פשר הדבר?" שאל, ומלווה הסביר כי לצין שהתנות פתוחה 24 שעות 7 ימים בשבוע. נרתע רבי יהודה כנשוד-נחש, ואמר בפסקנות: "איני נוטל כסף ממקום שמחללים בו שבת בפריסה", בינתיים יצא העשיר לקראתו והזמינו להפגס, אך הוא סרב ואמר בלי מורא: "איני מענין בכסף". הלה נדהם, שכן כלם שחרו לפתחו והתחננו לנדרת-ידו, ורבי יהודה הסביר לו את סבת הדבר. נסה הלה להצטרך כי השבת היא עקר פרנסתו, אך הוא אמר לו כי הוא מסכים להפגס לחנותו רק בתנאי שישניק לו חלק שביעי מרווחיו. הלה הסכים, ואף חתם על שטר הסכם לכה, ואחר שרבי יהודה נכנס אל החנות, אמר לו: "לא התכונתי לטל שביעית מכסףך, אלא בוחר אני את היום השביעי בשבוע, שבו תהיה החנות סגורה". הסכים העשיר לדבריו, ומאז היתה חנותו סגורה בשבתות, וראה ברכה בעמלו.

היה היה

כי בו שבת מפל-מלאכתו

אישיות מיוחדת ונדירה, היה הנדיב רבי שמעון בן-יוסף וזלף רוטשילד, שבנה 'הפרון הצדיק מפרנקפורט'. עשירותו חבקה עולמות, אולם עלי-אף כל הנסיגות הקשים, לא צלחו רוחות הקדמה את עז-רוחו, והוא נותר יהודי ירא ושלם כלי-מיו, כשהוא שומר על צורתו היהודית והולך בגאון בטלית ותפלין מביתו לבית-הכנסת ולא חת מפני המלעיגים. עשה מלאכתו עראי ותורתו קבע, עד שהעיד עליו רבי ישראל סלנטר שהיה בקי בש"ס ויגע בתורה הרבה. פעם, כאשר ה'כתב סופר' בפרק אצלו, התפעל מביתו המשתת על אדני היהדות, ואמר: "בתורה נאמר 'וישמן ישרון ויבטט', ואילו אצלך ראיתי שישרון אמן שמן מאד, אך אינו בועט בתורה..." לנדיבות-לבו יצאו מוניטין, ונחשב כאחד מגדולי הנדיבים בדורו, אם לא הגדול שבהם. שמירת השבת הייתה אצלו למופת ודגמה, ואין זה דבר של מה-בבד בימים ההם, בהם נהסה ההשכלה בכל-פה ורבים חללים הפילה. מספרים, כי שבת אחת פגשו אחד מגדולי הרבנים, והוא הבחין כי שערו-תו של הפרון פזורות ללא סדר. "אדוני הפרון", פנה אליו הרב, "אדם נעלה שבמותר, אשר לפני-מלכים ויתעב, יתכן שמתר לו לטרק שערך אף בשבת". והפרון השיב בחייד: "טעות היא בידו של מר. לא אני מופיע לפני מלכים, אלא הם המופיעים בפני, שכן זקוקים הם לכספי..." ועל מארע נפלא הפרון בשמירת שבת של הפרון, והרנח העצום שזכה עקב כך, כאשר הקרן קימת לו לעולם הבא, ספר מי שהיה עד-ראיה למארע.

היה זה במהלך שנת תרל"ד, כאשר מפולין יצא אברהם בן-ארבעים עם משפחתו הענפה, ופניהם מועדות לירושלים. היה זה רבי אריה מרדכי רבינוביץ מפוריסוב, בן-בנו של 'היהודי הקדוש' מפשיסקא, שהחליט להשליך מאחורי גוו את אדנת ההנהגה ולחונן את עפר-הארץ. באותם ימים היה הישוב היהודי בארץ קטן ודל, ולרב היו העולים אליה זקנים ובאים בימים שבאו לחיות בה את שארית חייהם ולהשקט בעפרה, והיתה זו מסירות גדולה לטל משפחה בת שבעה ילדים קטנים ולהשתקע בירושלים שבתוך החומות. מסעו ארצה נמשך על-פני חדשים רבים, במהלכם התגלגל רבי אריה מרדכי והגיע לפרנקפורט שבגרמניה, ושם פגשו מאליו, התארח בביתו של הנדיב הנודע, שפיתו היה בית-ועד לחכמים ומעולם לא אמר אדם צר לי המקום. הנדיב הפיר מיד באורחו כי בראורין ובראבון הוא, וקבלו במאור פנים, כשהוא מפנה עצמו מעסקיו כדי לשנות עמו ולהנות בחברתו. השנים יצאו לסיור ברחבי ארצות של הפרון, ורבי אריה מרדכי הביט בהתפעלות בעשר וברחבות הגדולה, שלא באו על חשבון השמירה על יסודי התורה. והנה שאל האורח על בקתה קטנה שעמדה מצננת מעט פנן המרות, אולם הפרון התחמק מלענות לו את מטרותה. לאחר הפצרותיו, נעתר הפרון לבקשתו, פתח את הביתו הקטן ורבי אריה מרדכי הנהיג גלה, כי החדר ריק לחלוטין, ואין בו אלא ארון-מתים, חבילת תכריכי-פשתן וספר מעבר-יובל. "מדי יום, פונה אני לכאן למחצית השעה, לובש את התכריכים וקורא את תפלות השכיב-מרע שבספר, כדי להזכיר לעצמי כי-עפר אתה ואלי-עפר תשוב, ובל תזוז עלי דעתי מרב גאון", הסביר הפרון.

הגיעה השבת הקרובה, והפרון ראה כבוד לעצמו לארח את אורחו הגדול על-שלחנו. במוצאי שבת, נכנס משורתו של הנגיד כשידו טס שלי-פסא, ועליו מכתבים ומברקים רבים שהגיעו במשך יום השבת. בלם היו סגורים כפי שהתקבלו, שכן גם באי-ביתו של הפרון ידעו כי עליהם לשמור על השבת לכל פרטיה ודקדוקיה, ואף אחד מהם לא החין בנפשו לפתח את המכתבים שהגיעו, גם אלו שהיה נראה כי חשובים הם ודחופים ללא ספק. עלעל הפרון בין המכתבים שהגיעו, ולפליאתו ראה שלשה מברקים מהירים שעליהם מתנוססת כתבתה של ממשלת רוסיה. "שלשה מברקים ביום אחד?" מלמל הפרון לעצמו בפליאה, והוא החל לקרא בהם לפי סדר קבלתם. עם סיומו, פרצה קריאה של התפעלות מפיו, ובפנותו לאורחו שישב לצדו, קרא בהתרגשות: "ראה נא מה בחה של השבת". והחל לספר: "זה שנים מספר, עם השתכללות הטלגרף והאפשרות ליצירת קשר למרחקים, שהקמתי מפעל ליצור בכלי-מכתב, בראותי כמה חיוני הדבר להתפתחות הטכנולוגיה. אט-אט הצטברו במחסנים שלי פמיות גדולות של פבלים, אולם כאשר החלו להגיע אלינו הצעות רכש שונות ממדינות אירופה, התברר לנו כי המחיר אותו הם מציעים נמוך מההשקעה שפלו ביצור, כך שעמדנו על שלנו וסרבנו לשוק את הסחורה במחיר המצע. עברו חדשים מספר, ושליטי מדינות שונות הסכימו להעלות במעט את-המחיר, אולם עדן לא היה בכך כדי שוי. אמש, בליל שבת-קדש, שגרה אלי ממשלת רוסיה מברק דחוף, ובו ההצעה לרכישת המלאי העצום של פבלים הפרזל, בתמורה לסכום גבוה אותו דרשתי בתחלת הדרך. אך כיון שלא השבתי על המברק מפני קרצת השבת, הסיקה הממשלה כי המחיר עולה מאז, ומשום כך איני טורח אף להגיב על הצעתם, ולכן שלחו מברק שני עם הצעה מפתה בהרבה מהצעתם הראשונית. אולם גם מברק זה הגיע בשבת וגם עליו לא הגבתי, וכיון שכן שגרה אלי הממשלה הרוסית מברק שלישי, והפעם היתה ההצעה שבה גבוהה בהרבה ובחנה, הצעה בעלת רוח עצום. אלו הייתי מגיב לאחר המברק הראשון, הרי שלא הייתי גורף את הרווחים העצומים של ההצעה השלישית. ראה נא מה בחה של השבת ושכר שמירת שבת כהלקחה". רבי אריה מרדכי התפעל מהספור הנפלא שהיה עד לו מתחלה ועד סוף, ובעלותו ארצה, הותיר לדורות את המארע המפלא, כי שכרו של השומר שבת הרבה מאד.

מאורות

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע
ליום ההולא ב"ה בתשרי תק"ע

סנגורם של ישראל אשר למד זכות על כל יהודי באשר הוא. מגדולי הצדיקים תלמידי המגיד מקזריטש, ורבים הסתופפו בצלו. שמש ברבנות כמה ערים וקבל רבות ממנהגיו. התפרסם על שם עיר רבנותו ברדיטשוב, בה התקבל בשנת תקמ"ה ביום מ"ה לספירה, כשהוא בן מ"ה שנים, ואמר על עצמו "ונחננו מה", ושם בהן עד פטירתו בגיל שבעים. ספרו "קדשת לוי" על התורה, הפך לאחד מספרי היסוד בעולם החסידות. כל ימיו היה מעתיר למען אחינו בני ישראל ומלמד עליהם סנגוריה. בלבו הרחום התמסר למען עניים ודלים ופרס מלחמו לרעב. כשהתקבל לברדיטשוב, הודיע לפרנס העיר כי יקראוהו לאספות הועד כאשר קובעים הם תקנות חדשות לתקון העיר. פעם, החליטו הפרנסים לקבוע תקנה שהעניים לא יסתובבו בעיר לקצב נדבות, אלא יקבלו מדי חדש סכום קצוב. כשהגיע הרב לאספה התפלא ואמר: "והרי זו כבר תקנה ישנה של ועד ארבע הארצות". התפלאו בלם ורבי לוי יצחק הסבירו: "הרי ענין זה תקנו בסדר ועמרה, אדמה וצבאים, וכיצד יעלה על דעתכם להנהיג בן בעיר ואם בישאל?! עוד בצעירותו, כשהתגורר בבית חותנו, נהג לטרוח בעצמו ולהציע את המטות בפני האורחים. כאשר חותנו ראה את גיעתו הציע לו לבקש מהמשרת הגוי לעשות זאת, אך הצדיק השיב: 'הייתכן שאכבד ערל במצוה חשוכה זו ועוד אשלים לו על כך?'!

יוסיף דעת

חז"ל נחלקו במהותו של עץ הדעת, ואמרו שבתורה לא זוהה העץ במפורש, כדי שלא ייזכר לדורות כמי שהכשיל את אדם וחווה. ודעותיהם חלוקות בין גפן - שהיו שבה מביאה ללילה על האדם ומורוות לעולם, ולכן נטע נח כרם כדי לכפר על חטא עץ הדעת; תאנה - בה קלקלו ובה נתקנו, ו'תקפרו עלה תאנה'; חשה - שבאותה שעה גדלה על העץ והיתה מיתמרת כארז לבנון, ואף התנוק אינו קורא לאביו ואמו עד שיטעם טעם דגן; או אלתא - שעצו נאכל כפריו, ולכן אמרה כי טוב העץ, ואף התרגם של נחמד למראה הוא 'דמרג למיחוי' כשורש האתרוג רב"ג. ומצאו רמז לארבעת הבית עץ הדעת' שהיא נטריקון הדר (אתרוג), דגן (חשה), ענבים, תאנה. בסידור רב עמרם גאון מובאת הברכה 'אשר צג אגוז בגידעו', ולכן היו שעיערו כי כוונתו לומר שעץ הדעת היה אגוז, אולם כבר העירו שכנראה נכתב במקור 'אשר צג זוג בגידעו', והמעתיקים שיבשו 'זוג' ל'זוג' ואחריו 'תיקוהו' ל'אגוז' ומכאן השיבוש. הרא"ש כתב שעץ הדעת פשתן היה, והוסיפו שלכן נאסר מפני הכלאים שהוציא כלי מילת, אך 'הקרבן נתנאל' כתב שלא מצא דעה כזו וטעות סופר היא, וצריך לומר חיתה היה. אין אפוא מקור לדעה המשובשת והרווחת, כי עץ הדעת היה התפוח, שכן עץ זה לא היה מצוי עדיין בארץ ישראל, והמוזכר בשיר השירים 'ורח אפך כתפוחים' הכוונה לפרי הדר אחר בעל ריח עז. מקור הדבר בצורות, והזיהוי נוצר בטעות מתרגום הוולגטה של 'הת' שם נכתב 'פלוס' בלטינית ומשמעותה רע וגם תפוח, וכך הפך התפוח להיות הפרי הרע. השיבוש חדר גם אלינו, עד שיש שכתבו שלכן אוכלים תפוח בראש השנה, כדי לכפר על חטאו של אדם הראשון שאכל התפוחים מעץ הדעת והוא נולד בראש השנה. האמת היא שיש קשר לזיהוי של תפוח לעץ הדעת, אלא שהכוונה לאתרוג שנקרא תפוח בלשון חז"ל, כפי שכתב רבנו-רם בתוספתו במסכת שבת וכן בזהר נאמר 'תפוח די גינתא די עדן'. שיבוש נוסף הוא בזיהוי עץ הדעת עם עץ הבננה.

זה ספר תולדות אדם

איש האשכולות היה רבי מאיר שפירא מלפלין, ברבא דכלא בה. ברוך כשרונות היה, איש חזון ומעוף, ורבי פעלים. אישיות נדירה שמונה בה מעלות לאיורעך, והותירה חותמה עד דורנו אנו. דבוק היה עד לאחת ברבו רבי ישראל מששורטקוב, ואילו היה נוסע בתפוחות כדי לחסות בצלו ולשאב מרוחו הכבירה. היה זה בתקופת רבנותו בעירה סאניק, שנקראת סוניק בפי היהודים, ומקמת בגליציה המערבית. אליה הגיע בשנת תר"פ, ואף שבהו בה רק שלש שנים, הצליח לחולל בה מהפכה רוחנית בפירה, וכשיצא הימנה הותיר קהלה יהודית מסדורת ומארגנת להפליא. לרגל שבת פרשת בראשית, בה מברכים את חדש מרחשון, נסע רבי מאיר לשבת את השבת במחצת רבו, ששמו כמובן לקראת אורחו הדגול. במנהג בית רוזין, התפלל הרבי בחדר הסמוך לבית המדרש, ולפליאת המתפללים יצא הרבי מחדרו לאחר קריאת התורה, והכריז כי הוא מכבד את רבה של סאניק בשליח צבור בברכת החדש ותפלת מוסף. היתה זו תופעה חריגה בחצר משורטקוב, ממנה למדו החסידים על מדת ההערכה שרבה רוחש לו. באותה תפלה התגלה פן נוסף באישיותו המיוחדת של רבי מאיר שפירא. קולו הערב הספוג ברגש רב חדר ללבות המתפללים, תפלתו הנרגשת המסה את נשמתם, והם זכו לטעם באותה שבת הרגשה של מעין עולם הבא. עם סיום התפלה, עברו המתפללים עלי פני הרבי להתברך בברכת שבת שלום, והראשון שבהם כמובן, היה האורח הדגול. "לא ידעתי עדיפה כי זכות גם בכת התפלה, לצד מעלותיה הרבות", אמר לו הרבי בהתפעלות גלויה, ולאחר מכן הזמין את אורחו לקדש עליהו בביתו, והסתגר עמו לשיחה ארוכה.

הגיעה הסעדה השלישית, וכדרך של חסידים, ישב רבי מאיר עם הצבור בצונתא חדא ודבוק חברים, כדי ללוות את השבת בזמירות ודברי תורה. חברו עליו המסבים והפצירו בו לגלות להם את תכן שיחתו החשאית עם הרבי, ורבי מאיר נעתר להם והחל לספר כי ה' הטובה עליו. הדברים נרשמו בידי אחד מחשובי המשתתפים, הוא רבי צבי הירש הירשנר הי"ד, רבה של יברזנה ונשיא צעירי "אגדת ישראל" בפולין, שנחשב לאחד מחשובי כותבי מאמרי הגות בעתונים דאז. "כאשר שמעתי מהרבי כמה התפעל מתפלתו לפני התבה, שטחתי בפניו את מחשבותי, כי אולי רצוי באמת להפך להיות שליח צבור קבוע ולכבד את ה' בגרוני, שכן נבדו של רבי פינחס מקורין אני, אשר נודע בכח תפלתו עד שהתקדם בו המקרא יעמד פינחס ויפלה. התעמק הרבי בשורעפיו למשך זמן-מה, ולאחר מכן פתח והחל לספר לי מעשה נפלא שארע עם הרבי ר' זושא מאניפול".

"כידוע, יצא רבי זושא לגלות במשך שנים מספר, בדרום של צדיקים קדמונים. במהלך נדודיו הגיע אל העיר זולקובה, ושם נכנס לשיבתו הגדולה של רבי יוסף יוזפא הלוי שטרן בעל "ידיוסף", שנודע כאחד מאוני הדור. באותה שעה, עמד רבי יוזפא ועסק בשעור סבוך בפני תלמידיו, כשהוא עוקר הרים בחריפותו ומעלה מרגליות בידו, ורבי זושא התרשם מן ההצד כדי שלא להפסיק מלמודו. עם תם השעור, נש אלו רבי זושא והודו לו על חדושי הנפלאים המאירים בנתינתם מסיני, ורבי יוזפא הבחין מיד כי איש מורם מעם עומד לפניו. הוא נסה לתהות על-כקנו, אולם רבי זושא התחמק ממנו ברב ענותנותו, ועשה עצמו כאחד שאין לו שיעור ושיח בלמדנות. אולם רבי יוזפא לא הניח לו, שכן חש ברום מעלתו, ודרש ממנו להתגלות לפניו, עד שלבסוף נעתר רבי זושא לגלות לו כי גדול כחו בעבודת התפלה. הזמינו רבי יוזפא להכנס אליו, ולא הניחו עד שגלה לו את רזי התפלה הכמוסים, והכניסו אל מאחורי הפרגוד של שערי התפלה. הגלויים השמימיים הביאו את רבי יוזפא לכדי התרגשות עצומה, עד שזעק לרבי זושא מקירות לבו: "רבנו! הריני נוטש את ישיבתי והולך אחריכם לכל אשר תלכו, כפי אשר עשה אלישע אחרי אליהו הנביא, יעזוב אתי הבקר וינץ אחרי אליהו וגו', ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו". רוצה אני להדבק בך בכל נפשי, כדי שאוכל ללמוד ממך את עבודת התפלה ואוכל לעמוד בראי בפני יוצרי קונו". אולם רבי זושא מהר להרגיע את רוחו הסוערת. "אנא מכם, אל נא יחפו מר בהחלטותי. שכן כבר דרשו חז"ל בסנהדרין אתי הפסוק 'זה ספר תולדות אדם' - 'מלמד שהראהו הקב"ה לאדם הראשון, דור-דור ודור-דור, דור-דור וחכמיו'. ללמדך, שלכל אדם תפקיד משלו בבריאה, ואין הדעות שוות בשם שהפצופים שוים. על כן-אחד למלא אחר שליחותו ויעודו למענם בא לעולם, ואין לו לנסות ולשנות את-מצבו ומעמדו, כי בכך הוא מהפך סדר-בריאתו. כל אדם צריך ללכת אחר נטיות לבו, כפי שאמר חז"ל 'שאינו אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ', וכך-אחד צריך לחש שהוא מנצל את כשרו ויכלתו בתחום המתאים לו. ואם האדם אמנם נמשך למקצוע מסוים והוא חש בו את ספוקו ויעודו, זה סמן ברור לו מן השמים כי דרכו נכונה ונכונה, ועליו להמשיך בדרכו זו כל ימי חייו, כי לשם כך בונה אותו ההשגחה הפרטית בעולם. וכיון שאמנה נודע כמרחיץ תורה וקנאות מכלא בתורה, עליו להמשיך לעמד בראשות ישיבתו ולהעמיד תלמידים הרבה, כי לך נוצרת. ואלו אני אמשיך בדרך אשר נועדה לי, ואין מלכות אחת נוגעת בחברתה". "בספור מכלא זה", סים רבי מאיר שפירא את-דבריו למסבים, "השיב לי הרבי את תשובתו לשאלתי. הרמז ברור אפוא מאלי, כי אין לי לחפש לעצמי אפיקים אחרים ולהפך להיות בעל-תפלה. אז זאת אשאיר לרבנו הצדיק העומד ומתחטא לפני קונו, ואני אמשיך בהרצת תורה לתלמידים מקשיבים..." ♦

פניני אור החיים

מזכיר האור החיים הקדוש על הפרשה

וכפי פרושות השמים מול בורא-עולם, שיעלה לפניו לרצון חברו זה, להאיר ענפי הקדושה. ואם שנית באיזה דבר, יעלה לרצון העסק אשר עסקתי, שהכל הוא לשמח אלפי בוראי שמתחילי באור-עיני, הוא ה' אלפים חיים: (המדרש 'אור החיים')

לעבודה ולשקמה - משקעות הכתוב גיד, כי הנו צריך לה עובד ושומר, והאמת יכחיש זה, כי למה יוצא צריך לשקמה? אם מהנבים זה הבאי הוא, ומה הוא העבודה שהיתה צריכה הנו? ואם צריכה עובד, אסור זה לה חמשת אלפים וחמש מאות שנה, מי עבדה? אכן יש לה לדעת, כי כל הנה אינו אלא דגמה לרוחניות, וכמו שהאדמה צריכה עבודה והזרעה והגשמה להוציא מזון האדם, גם שמירה מדברים המפסידים והמורעים לצומח, כמובן נרעדן אשר הוא היום אדמת הנפשות לבד, כי הנפשות נגשמו, גם היא צריכה עבודה ושמירה כדי ורוחניותה הנשמה המיוחדת לה, היא עסק התורה, כמו שאמר הכתוב ישר כסטר לקחי תגל כטל אמרתי, והזרעים הם מצות עשה אשר יעשה אותם האדם כרמוז בדברי הנביא וזעו לכם וגומר, והגם שלא נזכר בדברי הנביא אלא הצדקה, לא על פטר הצדקה לבד הוא אומר, אלא על כל פטרי הצדקות הוא אומר, וכן הובא בדבריהם ז"ל שכל מצות שיעשה האדם הקב"ה זורעה וכו', והעבודה היא התעסקות גדול והתפלות נמרץ בתורה שהוא עקר מצותה, והשמירה גמול לכל יפוצ צדיקה ולכל פסיד צדקה, והיא שמירת מצות לא-תעשה אשר צריך האדם לשמר לכל עבדו עליהם, כי הם המפסידים כל דבר טוב והוא אומנם ז"ל עברה מכבה מצוה, והגם שאמר וצו עברה מכבה תורה, אין בנותן לומר שמעשה הרע לא יפסיד התורה בליעקו, אלא לומר שאין בזה בעברה אחת לכבות התורה, ולעולם כי ירבה להשחית תשחת תורתו וידעו ניה ונתקף שולתו עלי-פיו, ורקמא לצלן. ומעתה יצדק לומר על גרעין לעבודה ולשקמה. והנה נביאים ההם כשהגיעו ה' האדם בגרעין היה מביט וצופה בפעולת צדיק לחיים במקומו מה שהיה פועל בגרעין, אך אחר אשר נגש האדם השלם כמונו ראתה הדבר, אכל המעשה נפש עמל עמלה לו, כי הרוחניות לא ימנענה התרחקות והפסקה נעשית, אשרי המוכפה וגיע בעולם הזה לאכל מפרי דרכו שהוא מזון הנשמה בגרעין:

דברי הימים

בכ"ז בתשרי תר"ג, נפטר רבי אפרים יצחק מפרעמישלא, ששימש כדיין ומורה-יצחק בליסקא ובפרעמישלא, ונודע בפרושו 'משנה ראשונה' על זרעים, ו'משנה אחרונה' לטוהרות. תלמידו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק היה, וסיפר כי כשישב לפניו פעם עבר לפניו כלב ונבה, ובני רבו השתנו. לאחר שעות אחדות הגיע שליח להודיע לצדיק, כי בתו ילדה בת, ורבי אלימלך שמח מאוד. "הכלב שעבר לידנו נבח כנגדי 'ריבה', ולכן נבהלתו שמה יתעורר ריב עלי, ועכשיו הבנתי כי כוונתו היתה לילדה, 'ריבה' בלשון חז"ל, ובא לבשר לי על הולדת נכדתי", ומכאן למד התלמיד שרבו בקי בשיתות חיות ועופות. ומסופר, כי פעם ביקש רבי נתנלי מרופשיץ מרבי אלימלך שילמדו חכמה זו, והשיב לו: "מי שיש לו יראה ואהבה אמיתית, הוא כבר ביין אותה מעצמו".

בכ"ז בתשרי תר"א, נפטר רבי אברהם דוד ווארמאהן מבוטשאטש בעל "אשל אברהם" ו"דעת קדושים", מגדולי פוסקי דורו. טעות נפוצה היא לכנותו 'דער בוש'אטשער רב', אולם זה שיבוש הנובע מהגייה לא נכונה. עיר רבנותו היא בוטשאטש או בוצ'אץ, עיירה במחוז טרנובול שבאוקראינה למרגלות ערי הקרפטים, וההגייה הנכונה שלה הוא בעט'שוטש / ביט'שוטש, וכך לדוגמה חותם רב הקהילה רבי מאיר אראק על היתר מאה רבנים בשנת תרע"ד, וכך הכתיב בספרים רבים של הימים ההם. הכתיב הוא אומנם בוטשאטש, אך כיוון שבגליציה היו מבטאים שורוק כחריק וממץ כשורוק, לכן יש לקרוא ביטשוטש. ואין להחליפה עם עיירה אחרת במחוז בוטשאטש שבבוקרטינה, שנקראת אומנם בוטשעטש על-שם נחל מקומי קטן, והרב הראשון שניהן זה אחר היווסדה בשנת תקפ"ח היה רבי אליעזר זאב מבוטשעטש. תלמיד רבי אברהם דוד מבעט'שוטש...

מטעים

את־שני המארות הגדלים (א, טו)

תבת הגדלים מטעמת בטנים אתנחתא. ולכאורה היה צריך להטעים בטנים זה את תבת הלילה שבסוף הפסוק, דהינו לחבר את התבות את־המאור הגדל לממשלת היום ואת־המאור הקטן לממשלת הלילה, עם שני המארות הגדלים, ולחפריד מהן את התבות ואת הכוכבים. אלא שיש כאן רמז לדברי חז"ל שלא נבראו הכוכבים עד שתמטטה הלכנה אחר שקטנה שאין שני מלכים משמשים בכתר אחד, ולכן בתחלה נאמר את־שני המארות הגדלים וטעמם מפסיק בתבת הגדלים, כי אז עדיו לא היו הכוכבים, ורק לאחר שנעשה אחד גדול ואחד קטן, דהינו אחר שתמטטה הלכנה, אז נבראו הכוכבים, והם מחברים למאור הגדול והקטן. (ירושלים במעריב)

היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע (ג, כב)

תבת ממנו מתפרשת בלשון קדש בשני אפנים, מאתנו ומאתו. לפי פשט הפסוק הכונה שאדם יהיה כאחד מדרי מעלה, אולם אונקלוס מתרגם 'מנה למדע טוב וביש', דהינו שממנו - מעצמו, יחליט מה טוב ומה רע, ובמשליו יהיה הכל תלוי, וזה היה כל הטאוי של אדם הראשון, אולם פרוש זה אינו עולה בקנה אחד עם טעמי המקרא, שהרי תבת ממנו מטעמת בטנים זקוקה קטן המפסיק, והתבה משתיכת אל תבת כאחד שלפניה. (ראשיית)

מדגש

עד מאה ועשרים' היא ברכה שנוהה לאריכות ימים. יש המביאים לה מקור מפרשתי: "לא־ידון רוחי באדם לעלם, והיו ימיו מאה ועשרים שנה". אלא שרב המפרשים מבארים, כי פגנת הפסוק שהקב"ה יאריך אפ' במשך 120 שנה עד המבול, ולא שקצב חי האדם ל־120 שנה. אולם במדרש קהלת כתוב כן, וכן פרשו הרא"ש והחזקוני. יש חתולים את המספר בשנות חי משה רבנו, וכן אמרו חז"ל כי ארבעה מתי בני מאה ועשרים, משה רבנו, הלל הזקן, רבי יוחנן ברי־באי ורבי עקיבא. מכאן נוצר האחול עמו"ש - עד מאה ועשרים שנה. בעבר היה נהוג לאחל 'עד מאה שנה', וכן נהג חז"ל מוליכא, שכן על בן מאה נאמר 'כאילו מת ובטל מן־העולם'. ואילו בשם רבי חיים מבריסק אמרו שלא ברכה היא אלא קללה, כי יתכן שיכול הוא לחיות יותר והוא מגביל אותו עד 120 בלבד...

ממלח

נכנס הלך אחד לסעדת מצוה, ותחל לאכל ולשתות ברעבתנות. נטפל אליו אחד ותמיה: "הרי חז"ל קבעו כלל, עד ארבעים שנה איכילה עקר, מכאן ואילך שתייה עקר. והדרשנים מצאו לקח רמז נפלא בפרשת בראשית, כי הפסוק הארבעים בתורה הוא 'וטוב למאכל', ובפסוק הארבעים ואחד נאמר 'ויהי יצא מעדו להשקות'. ואם כן ממה נפשך, אם פחות מכן ארבעים אתה מדוע הנה מרבה בשתייה, ואם עברת את גיל הארבעים, מדוע הנה מרבה באכילה?" הציץ בו העני, והשיב לו עלי־אתר: "היום בדיוק מלאו לי ארבעים שנה, ולכן מזה ומזה אני מניח את־ידי..."

קנו הוא אחד מהשלושה שהקב"ה בָּדַק וּמָצָא אוֹתוֹ בְּגִבּוֹלוֹתָם, וְכָל־זֹאת בְּגִלְגַּל מִדַּת הַקִּנְיָה. שְׁהָרִי יָמִי קָנוּ וְהִבֵּל הָיָה הַעוֹלָם שֶׁיָּד לְשִׁנְיָתָם בְּלִבָּהּ, וְגַם בָּזָה לֹא הָיָה דִּי לוֹ לָקִין עַד שֶׁהָרָג אֶת הַבֵּל אַחֲרָיו מִקִּנְיָנוֹ בּוֹ. וְכֵן הָיָה הַסֵּבֵא מִקָּלָם אוֹמְרִי: "רָאָה עַד הֵיכָן הִגִּיעָה לָקִין מִדַּת הַקִּנְיָה. אָדָם נִבְיָא דָּוִל כְּמוֹהוּ, נָפַל בְּגִלְגַּל שְׁפִיכוֹת־דָּמִים לֹאֵח קָרוֹב, וְגִרְמָה לוֹ בַּח הַקִּנְיָה שֶׁנִּטְרַד מִן־הַעוֹלָם".

בשנת תרפ"ז, הדפיס רבי חיים לייב אוירבך את ספרו "חכס־לב" על שלחן ערוך אגב־העזר. בהסכמתו של רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של־ירושלים, נכתב בפסקה מיוחדת: "ושמחתי לראות בספרו הערות נכונות מבני יקירו, היניק וחכמים שלמה זלמן נרו יאיר". באותה שעה, היה רבי שלמה זלמן נער עול־ימים כִּבֵּן שש עשרה בלבד, והדבר היה לפלא. לָיִמים, ספר רבי שלמה זלמן לבנו, כי הדבר היה מתוך מידת העיון הטובה של רבי חיים, וכעין פיוס ורצוני. "צעדתי עם אבי בחג־הפסח אל הפתל־המערב", ספר, "ובדרך פגשנו את רבי חיים זוננפלד. הוא פנה אלי בבחיבות ושאל 'לדי, האם יש לך תרוע על ארבע הקשיות ששואלים בליל־הסדר?' והמשיך 'מהו התרוע על הקשיה השלישית שבכל־הלילות אין אנו מטבילים אפילו פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים?' אך אני לא ידעתי מה להשיב. וכדי לפייסני הזכיר אותי רבי חיים בהסכמתו".

ה'אמרי מנחם', רבי אברהם מנחם דניצ'גר מאלכסנדר, התבטא פעם על־עצמו: "אף שאין לאדם להתנאות במדותיו, כבר שמעתי מאבי שעם תכונות־נפש מתר להתנאות, כי הן מתנת־שמים. ואני נולדתי טוב־עין ובעל רחמנות". פעם, כאשר ספרו לפניו את הספור הידוע אודות אדם אחד שהגיעו לרבו, ובקש ממנו שיגלה לו את המספרים שעתידיים לעלות בהגדלת הפיס, ענה לו רבו, כי אם היה בעל רוח־הקדש כזה, היה רוכש בעצמו את הכרטיס כדי לזכות בגורל... והוא הגיב ואמר מיד: "אלו אצלי היה הדבר, ובאמת היה בכחי לדעת את מספרי הגורל, הייתי בודאי מגלה אותם בחפז־לב לזולתי". לאחר מכן הרהר מעט ואמר: "יתכן שאני אומר זאת כי מעולם לא קניתי כרטיס הגדלה, ואולי באמת לא הייתי מותר על הזכות להגדיל אלו הייתי נוהג כן", אך מיד חזר ואמר נחרצות: "לא ולא! הייתי מעניק לאחר את המידע בטובת־עין ובתשואות־חן..."

הפתגם שגור הוא, כי חביבה לאדם רגל שלו מאשר ראשו של־חברו, שכן אדם קרוב אצל עצמו. אולם דומה כי על רבי שמואל צבי קובלסקי, מקים עלה של־תורה בכולל סוכטשוב, לא נאמר הדבר. פעם הגיע לעשיר אחד כדי להתרימו לכולל, ובהמתנתו ראה כי על הקיר תלויה תעודת הוקרה מטעם מוסד תורני מסים. בשהתפנה אליו הנגיד, אמר לו: "רואה אני שבבדוד תומך במוסד חשוב זה. דע לך, כי מצוה רבה היא וזכותך גדולה מאד", ובהתרגשות ספר על פגו וחתנו שלומדים שם והאריך בשבח רמת הלמוד במקום, הרעיף ברכות על ראשו וקם להפריד לשלום. השתומם הנגיד ושאל: "אבל הרי אתה הרי באת פגא, למטרה אחרת, ולא כדי לשבח באזני א־המוסד המזכיר בתעודת ההוקרה?" ורבי שמואל צבי הסכים עמו: "אמנם כן, אני באתי בשביל הכולל שלי, שגם בו לומדים, ברוך ה', היטב. אם אם בבדוד כבר תורם למוסד זה, אשריו ואשרי חלקו". עוד באותו חדש, התקבל במשרדי אותו מוסד, המחאה נדיבה של אותו נגיד, ולא ידעו כי התרומה הגיעה בזכות עינו הטובה של רבי שמואל צבי. ובמדה נפלאה זו, הופיע פעם באורח פבוד בארוע התרומה למען פולל אחר, והפליג בשבח המקום בכך "שגדולי ההוראה של הדור הבא גדלים בו", ואילו שידעו כי יש לו כולל משלו, היו בטוחים כי נתבלעה עליו דעתו...

רבי איסר זלמן מלצר נודע כאחד מגדולי גאוני דורו, אך לצד זאת התבטל במדת טובת־העין שלו ותכונותיו הנאצלות. ומספר בנו של רבי זאב דב צ'צ'יק בעל "תורת זאב": "פעם אמר לי אבא ז"ל, בוא וראה מה הפרוש מדות טובות, ומהי גדלות במדת טוב־עין, 'פארגינען' פעם נכנס תלמיד־חכם אחד לרבי איסר זלמן והרצה לפניו מחדושי־תורתו. נהנה רבי איסר זלמן מדבריו, הביט בו בחיוד אבהי מלא רח וחמלה, ואמר לו בקול נעים 'זה ממש חדושי־תורה כמו של חתני רבי אהרן בשנותיו הצעירות'. וכאן אמר לי אבא ז"ל, כשממש עיניו זולגות דמעות. 'הלא ר' איסר זלמן ידע היטב מי הוא חתנו ר' אהרן, וידע שבצעירותו כבר היה ככבשן־האש, והרי הוא בעצמו חתנו. ואם הוא יכול להגיד כזאת על אחרים, כמה גדלות במדת טוב־עין יש בזה, כמה זכור ונתעלות'. ואף רבי זאב דב עצמו היה נאה דורש ונאה מקים. וכך כתב עליו אחד מחשובי רבני בני־ברק: 'ר' וְלִיל צ'צ'יק גדול מרבין שמו, מצטייר בעיני מאז ילדותי בדמות של חד־בדרא במדת טוב־עין, וקשה למצא דגמתו במדה זו. זכורני, כאשר נער הייתי בישיבת 'עץ חיים' בירושלים, כבר שיתסר או שיבסר, למדתי קצת במסכת מנחות והתעוררה לי איזו הערה קלה. הרחבתי עז להציעה לפני הארי שבתורה, ר' וְלִיל צ'צ'יק, שהיה מפרסם בישיבה לידען גדול בסדר קדשים. חששתי שידחה את שאלתי הקלה בנקל, אך מפל־מקום שאלתי. והנה לא אוכל לתאר לאיזו קבלת־פנים נהדרת זכיתי ממנו. אף שהתפעל מהקשיה שלי, ולא זו מלחכבה ולהללה. הוא הרהר בכבד־ראש בשאלתי, צדד לכאן ולכאן, עד שבסוף אמר 'לעניות־דעתי, רק הרב מבריסק יכול להשיב על־שאלתך'. כמה חזק קבלתי בתלמיד צעיר מהתיחסותו לקשיה. וכמה מרץ לשקידה בתורה נוסף לי באמצעות דברים אלו. וכך היה מתנהג עם כל אחד ואחד מהלומדים, אפילו הצעירים ביותר, מתוך רחב־לב וטוב־עין, ומתוך אהבת־הבריות האצורה בו".

למה אומרים 'יראת שמים' ולא יראת השם? מפני שרש"י מפרש, שהשמים קרוי ביום השני מנצרת הקב"ה באומרו 'יהי רקיע', ומאז הם עומדים בחזקם עד־עתה. וכך צריכה להיות יראתו של ברי־שראל, שתהיה חזקה ואיתנה כל ימות עולם... (המשגיח רבי גד אייזר)

גליון 705
שנה י"ד תשפ"וסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה היה, שפעם אחת בא קיסר רומי לרבן גמליאל ואמר לו טענה יש לי אליכם, ומהי טענתך? שאל רבן גמליאל, אמר לו הקיסר, אלוקים גנב הוא, שהרי נאמר בתורה "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו". שמעה זאת בתו של רבן גמליאל ואמרה לאביה, בבקשה ממך, הרשה נא לי להשיב לקיסר. הרשה לה רבן גמליאל. פנתה הבת לקיסר ואמרה, הזמן לי בבקשה שופט שישב בדיון, מדוע את צריכה שופט? תמה הקיסר, אמרה לו הבת, שודדים באו לביתנו הלילה ולקחו מאתנו כד של כסף, והניחו במקומו כד של זהב, ורוצה אני לתבוע אותם. אמר לה הקיסר, הלוואי שיבואו שודדים כאלו בכל לילה, ויטלו כד של כסף ויניחו תחתיו כד של זהב. אמרה לו הבת, ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, הרי ענית בעצמך על שאלתך, וכי לא טוב עשה לו הקדוש ברוך הוא לאדם, שנטל ממנו צלע אחת ונתן לו אשה לשמשו.

(סנהדרין לט)

פרשת השבוע

ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו
(ב' - י"ז)

מסופר על האחים הקדושים הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א ורבי זושא מהאניפולי זיע"א, שפעם אחת פנה רבי אלימלך לרבי זושא ואחיו ואמר: אחי, הלא כתוב בספרים הקדושים שבאדם הראשון היו כלולות נשמותיהם של כל יהודי ויהודי מעם ישראל, ואם כן גם נשמתך היתה בו, ואם כן כיצד הנחת לאדם הראשון לחטוא באכילת עץ הדעת? השיב לו רבי זושא ואמר: אמנם כן אני נתתי לו לאכול, שאם לא כן, היה שרוי אדם הראשון בהרהורי כפירה שהטיל בו הנחש כשפיתה אותו, וידוע שהרהורי עבירה קשים מעבירה, (יומא כט) ולכן מוטב היה שיחטא בחטא עצמו ויענש מאשר יתהלך כל ימיו ויהרהר בהרהורי כפירה.

ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי
וגו' מות תמות (ב' - י"ז)

פעם שב הרה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א לישיבתו ישיבת חכמי לובלין, ובפיו ביאור נפלא אודות הויכוח שניהלה חוה עם הנחש בענין האכילה מעץ הדעת, אותו שמע בטשורטקוב מפי רבו הרה"ק רבי ישראל זיע"א. מצאנו הוספה בדברי חוה: הקדוש ברוך הוא אמר לאדם (ב' י"ז) "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל

ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות" ואילו חוה הוסיפה ואמרה (ג' - ג') "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו" כדי להבין את ענין הנגיעה אמר הרבי מטשורטקוב, יש לפרש זאת על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי אורי מטשורטקוב זיע"א, פעם אחת הביאו לפניו כוס תה עם קוביות סוכר, את התה שתה רבי אורי מבלי להמתיקו, ואילו את הסוכר החזיק בידו. כשהעירו לו על ששתה תה לא ממותק, פתח את ידו והראה לכולם שהסוכר פגה מתיקותו, והפך לסתם עפר. הציבור כולו נדהם והשתומם על הדבר. סח רבי אורי ופירש: לפני חטא עץ הדעת ה' החושים היו שווים, וכל אחד מהם מילא את כל תפקידיו של האחרים, היינו, האוזן אכלה, היד נשמה וכדומה. והנה אחרי החטא נעשה פירוד בחושים, וכל אחד קיבל תפקיד מיוחד ויחיד, פה לאכול, אוזן לשמוע וכו'. אני, אמר הרבי מטשורטקוב על עצמו, תקנתי את חטא עץ הדעת, לפיכך היד שלי יכולה לאכול. מהסיפור הזה, סיים רבי ישראל מטשורטקוב, אפשר להבין את הנגיעה של חוה, כי לפני החטא היתה הנגיעה אכילה, אם כן לא הוסיפה מאומה, אבל ברגע שנגעה וחטאה, פסקה הנגיעה מלהיות אכילה ולכן לא מתה.

זמני השבת

בראשית

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:29 ת"א: 5:43

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:29 ת"א: 5:43

אתם היהודים אנשים נפלאים אמר ראש המשטרה לרב

הרה"ק רבי צבי הירש הורביץ שנקרא בחיבה ר' הערשלה טשארטקובער זיע"א. (אביהם של הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א והרה"ק רבי פינחס בעל ההפלאה זיע"א) כיהן לפני למעלה ממאתיים וחמישים שנה בעיר טשארטקוב שבגליציה, הוא היה ידוע כאיש קדוש, ורבים השכימו לפתחו לבקש עזרה וסעד רוחניים כגשמיים, זה בא לבקש עצה וזה בא לבקש ברכה. הרב ניסה לעזור לכולם, ובמיוחד לאלמנות ויתומים עניים, בשבילם יסד קופה מיוחדת, מלבד זאת הופקדו בידו לשמירה כספי יתומים ואלמנות שנמסרו לידי כפיקדונות.

מובן שרב הנושא באחריות כזו, וזקוק שיהיה לו שמש שיעזור על ידו, תפקידו של שמש כזה הוא ללכת בשליחויות הרב, ללוות אותו בדרכו, להגיש לו ספר הנחוץ לו בעת לימודו, להשיג על המבקרים וכדומה, לא היתה זו משרה הנושאת בצדה שכר גבוה. אולם משה אנשל היה צעיר וצרכיו היו מועטים, הוא התאוה לשמש אישיות נאצלת כמו רבי הערשלה טשארטקובער, וכשהוצעה לו משרה זו קיבל אותה בהתלהבות, ונהיה שמשו של הרב. במשך הזמן היה כבן משפחה אצל הרב ונהנה מאימונו האישי המוחלט. הגיע הזמן בו חייב היה משה אנשל לחשוב על נישואין והקמת משפחה בישראל, הוא השתדך עם משפחה מהעיר שיאטן הקרובה והלך לגור שם, חותנו סייע בידו לפתיחת חנות קטנה במקום מגוריו החדש.

שבועות אחדים אחרי שמשה אנשל עזב את הרב, גילה הרב גניבה בביתו, דבר שדיכא אותו עד מעמקי נשמתו. במגירת שולחן עבודתו, שמר הרב ארנק ובו חמש מאות כתרי זהב, סכום הגון זה היה שייך לאלמנות, יתומים וקשי יום אחרים שנתנו אימונם ברב, והפקידו בידו את כספם. הגניבה נתגלתה בליל בדיקת חמץ, כשהרב הפך את כל הבית בתורו אחרי פירורי חמץ כלשהם, בפתחו את המגירה, נדהם הרב לראות כי הארנק אינו במקומו, היתה זו חידה שרבי הערשלה לא ציפה אפילו לפתרה, הוא חשב על האומללים שהפקידו בידו את כספם, ולבו התמלא צער עליהם, אולם יותר מכל ציערה אותו המחשבה כי מישוהו מאנשי ביתו גנב את הכסף.

האדם היחידי שידע או עשוי היה לדעת כי הרבי מחזיק בבית סכום כסף גדול, היה משה אנשל, הרבי נתן בו אמנם אימון מלא, ולא היה מעלה בדעתו דבר כזה בקשר עם שמשו הנאמן, אולם אפשרות אחרת אינה קיימת, אין ספק חשב הרב כי משה אנשל רצה רק ללוות את הכסף, שהיה נחוץ לו כשהתחתן, והוא וודאי רוצה להחזיר אותו ברגע שתהיה לו אפשרות לכך בהגיעו למסקנה זו, החליט הרב לא לגלות לאיש את דבר הגניבה, ראשית לא רצה לעורר בהלה, ושנית לא רצה לתת מקום לניחושים מי הוא הגנב, הוא ידבר עם משה אנשל, יברר את המצב ואיש לא יידע על כך.

נאמן להחלטתו הזמין הרב בחול המועד כרכרה ונסע לשיאטן כדי לבקר אצל שמשו לשעבר. נסיעתו לא עוררה כל סקרנות בטשארטקוב, אולם משה אנשל התפלא עד מאד בראותו את רבו בחנותו הצנועה. כשנשארו בינם לבין עצמם סיפר הרבי למשה אנשל על מטרת בואו, הוא סיפר לו

על הארנק, שנעלם אולם הבטיחו חגיגית כי אין הוא חושב אותו לגנב ח"ו, אלא מתאר לעצמו כי הוא רצה את הכסף לזמן מה, אמנם גם זה נוגד את הדין, אולם לפעמים קשה לו לאדם לעמוד בנסיון, ואם הוא חוזר בתשובה ומיטיב את דרכו, הקב"ה סולח לו על כך. רבי הערשלה הבטיח לו כמו כן, כי הוא באופן אישי יסלח לו גם כן, וכי איש לא ידע על כל הפרשה, אילו היה זה הכסף הפרטי שלי הוסיף הרבי, לא הייתי עושה מאומה, אולם היות והכסף שייך לאלמנות ויתומים, שכל קיומם תלוי בסכום זה, לא נותרה לי ברירה אלא לבוא אליך.

בעוד הרב מדבר אליו, החזיר משה אנשל ונבהל עד שדמעות גדולות ולגו מעיניו. הרב חשב כי משה אנשל מתחרט על מעשיו, ואינו מנסה להכחיש אותם כלל, ואכן הלה לא אמר מלה להגנתו, הוא רק פתח את ארנקו והוריק אותו לעיני הרב, הוא מנה את הכסף ונתנו לרב, בבקשו את סליחתו לחכות קצת עד שילך ויביא את הסכום החסר. הוא חזר כעבור זמן קצר ואמר לרבי, כי לצערו הרב לא הצליח להשיג יותר מאשר מחצית הסכום, אולם הוא מבטיח לשלוח כסף מדי פעם ולסלק את החשבון ער תומו. הרב היה שבע רצון מהשתלשלות העניינים, תמיד האמין שמשה אנשל הנו נשמה טובה וישרה, אולם עתה הוא היה משוכנע בכך עוד יותר, מאושר היה כשחשב על היתומים והאלמנות שלא יסבלו עתה מכל נזק, והיה בטוח שמשה אנשל יקיים את הבטחתו. נאמן להבטחתו שלח משה אנשל מדי פעם סכומים קטנים על החשבון, עד שסילק את כל חמש מאות הכתרים. רבי הערשלה יכול היה עתה להסיר מלבו כל זכר מהתקרית הבלתי נעימה, אם הוא נזכר לפעמים בפרשה הרי זה רק כדי לשבח את יושרו וטוב לבו של יהודי פשוט כמשה אנשל, שבהתלהבות ממש אץ לתקן משגה שעשה בשעה של נסיון שלא היה יכול לעמוד בו.

יום אחד כשהרב היה רכון על ספר ומעמיק בלימודו, הגיע לביתו שליח מיוחד ממפקד המשטרה שבעיר, השליח מסר לו כי ראש המשטרה מבקש סליחתו על ההפרעה, אולם עליו לראות את הרבי באופן דחוף מאד, והוא אף שלח כרכרה להביא אותו למשרדו. לרב לא היה אף מושג קלוש באיזה ענין רוצה מפקד המשטרה לראותו, אולם הוא שם מבטחו בשם יתברך ומיהר למפקדת המשטרה. ראש המשטרה קיבל את רבי הערשלה בסבר פנים יפות, ושאלו אם לא נעלם מביתו משהו בזמן האחרון. הרב השיב כי אם הכוונה לסכום כסף שכאילו נעלם מהבית, הרי הוא נמצא זה מזמן.

מפקד המשטרה התפלא מאד לשמע דברים אלה, וביקש מהרב לספר לו בדיוק את מהלך הדברים, אם תבטיח לי לא לעשות כלום לאדם נקי כפיים שתיקן את המשגה שעשה, אספר לך את כל הסיפור, אמר רבי הערשלה למפקד. ואחר שהלה הבטיח לו את הדבר, סיפר לו הרב את הסיפור המלא של הכסף שנעלם והחזר. אתם היהודים אנשים נפלאים אמר ראש המשטרה לרב המשתאה, מעולם לא שמעתי עוד כדבר הזה, ובאומרו זאת, הוא פתח מגירה הוציא מתוכה ארנק ושאל את הרבי המכיר כב' את הארנק הזה? עתה הגיע תורו של הרבי להתפלא, כי הארנק שהראה לו ראש המשטרה היה אותו הארנק שנעלם מביתו ובתוכו חמש מאות הכתרים. בראותו את השתוממותו של הרב, צלצל ראש המשטרה בפעמון וציווה, הכניסו אותם.

משל ונמשל

כל טובות העוה"ז מותנות בקיום התורה והמצוות

אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך במזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשחד אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך?

והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא יינה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

כעבור רגע הוכנס לחדר כפרי מדובלל עם אשתו, שניהם עם אזיקים על ידיהם. האם כב' מכיר מי מהם? שאל ראש המשטרה את הרבי, חוששני שלא אוכל להכירם, השיב הרב בעודנו תמה על השתלשלות העניינים. אכן כנראה שכב' כל כך שקוע בספריו שלא שם לב לאישה הבאה לנקות את הבית, מילא, הם הודו באשמתם, אמר ראש המשטרה, ולאחר שציווה להוציא את השניים, סיפר לרב, אשה זו עבדה בנקיון בית הרבי לפני פסח, פעם אחת הודמן לה להיות לבדה בחדר, והיא ניצלה את שעת הכושר בזה שגנבה את הארנק עם הכסף, היא נתנה את הארנק לבעלה, ההוא חשש להשתמש בכסף תיכף ומיד, והטמין אותו בגורן.

אולם הוא היה שתיין, ושתיין הלא נשאר שתיין, הכפרי לא יכול היה להתגבר על יצרו שהסיתו להשתמש בכסף ולקנות בו טיפה מרה, הוא הלך איפוא לאוצר, לקח כתר אחד והלך לבית מרוח, וכשהמוזג שאלו מאין לו כתר זה, ענה לו הכפרי השיכור כי הוא מצא אותו. על מעשהו זה חזר הכפרי ביום השני וגם ביום השלישי, תשובותיו הסתומות על מציאת הכסף מדי יום עוררו את חשדו של בעל בית המרוח, שהתקשר עם המשטרה. הכפרי נעצר וכעבור זמן קצר הודה בגניבה, הארנק עם הכסף הוחזר מלבד אותם שלושה כתרים שהכפרי הספיק לשתות את תמורתם, יקח נא כב' את הארנק הן הוא שייך לו, אמר ראש המשטרה לרב, בעודו חוכך בדעתו כיצד זה יתכן כי היהודי משה אנשל לא רק שלא ניסה לטהר את עצמו מאשמת שווא, אלא אפילו שילם מכספו בעד גניבה שמישהו אחר ביצע אותה.

לבו של רבי הערשלה היה מלא עתה עד שכמעט ועלה על גדותיו, הוא לא איבד רגע ונסע אל משה אנשל, ר' משה אנשל סלח נא לי, התחנן לו הרבי, לאחר שהשיב לו שלום בדמעות בעיניו, מדוע לא אמרת לי שלא לקחת את הכסף? דרש עתה הרבי לדעת, משה אנשל סיפר לרבי כי סבלם של האלמנות והיתומים, וצער הגדול של הרב עצמו נגעו לליבו, אילו היה מכחיש את הגניבה והיה מציע את עזרתו, ברור שהרב לא היה מסכים לקרבן זה, כי לומר את האמת הוא נאלץ למשכן את כל אשר לו כדי להשיג את הכסף, הוא עשה זאת כי ידע שהרב לא יוכל להשיג את הכסף ממקור אחר. הרב חיבק את משה אנשל ובירכו בעשירות מופלגת, כדי שתמיד יהיה באפשרותו לעזור ליהודים נצרכים, הנה הכסף שהוצאת מכיסך בנדיבות כה רבה, אמר לו הרב, חזור לפרנקפורט עירך, שם תוכל להצליח במסחר יותר מאשר כאן, יהי ה' עמך ועם בניך עד סוף כל הדורות, בירכו הרב. ואכן התקיימה ברכתו של רבי הערשלה, משה אנשל רוטשילד הפך בפרנקפורט לאיש כספים מצליח, בנו מאיר אנשל עלה אף על אביו ונהיה הבנקאי החשוב ביותר בכל אירופה, חמשת בניו ישבו בבירות אירופיות שונות ועושרם כמו השפעתם עלו מדור לדור.

צ'ין אדם לחברו

השתתפות אמיתית בצער הזולת

הרה"ק רבי עזרא עטייה זיע"א ראש ישיבת פורת יוסף, בנוסף לגדלותו העצומה בתורה ובקדושה ובעבודת ה', היתה חדורה אצלו אהבת ישראל אמיתית. אחת מבנותיו סיפרה, שפעם אחת באמצע הלילה אבא לא יכול היה להירדם, הסתובב במיטתו מצד אל צד ולא נרדם, ניכר היה כי הדאגה כרסמה בלבו, אמנם הוא לא רצה להטריח את אמא הרבנית, אך הרגיש שבלי זה לא תבוא תנומה לעפעפיו. "היכנסתי לשכנה וראי איך מרגיש הילד שלה, שהיה לו היום חום כל כך גבוה" ביקש מאשתו. הדאגה שלו לזולתו היתה בלתי רגילה, ההשתתפות בצרתם כאילו היא צרתו אפיינה אדם בלתי שגרתי, הוא גם ידע שאשתו הרבנית מתמצאת ברפואה עממית, ואם נחוץ הדבר כשתיכנס לשכנה, תשיא לה בוודאי עצה מועילה. הרבנית אכן יצאה לבית השכנה, ורק אחרי שובה מן השכנה לאחר ששמע כי לילד הוטב ברוך השם יכול היה ר' עזרא להירדם.

מרבית שלום בעולם

מסופר: פעם התכונן הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א ללכת לביקור נימוסין אצל רב מפורסם, מתוך תקווה שזה יועיל להרבות שלום, אך מקרוביו ניסו למנוע בעדו ולהניאו ממשבתו, בטענה שהדרך קשה היא, והרבי יצטרך ללכת הרבה בעפר. השיב להם הצדיק: למען

השלום מוכן אני ללכת בעפר אפילו עשר פעמים, ולא ויתר על הביקור, ובסופו אכן ראו שהביקור היה כדאי ומועיל מאד.

וכי לא ילדי ישראל המה?

סיפר רבי משה בלוי, נאמן ביתו של רבה של ירושלים עיה"ק ת"ו הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א: יצאתי פעם בלוויית רבינו מבית החולים שערי צדק בט"ו בשבט, ראיתי מרחוק תהלוכת תלמידי בית הספר הולכת ומתקרבת אלינו, בנים ובנות, נערים ונערות, עם דגל הציונים בראש כל קבוצה, ושירים עבריים בפיהם. הם צעדו בשורות של ארבעה כשהם ממלאים את רוחב הרחוב, והקהל נדחק בין המדרכות. חשבתי שמחזה זה יצער את רבינו הקדוש, וע"כ אמרתי לו, תהלוכת ילדי בתי הספר באה, אולי רוצה הרב לחזור אל בנין בית החולים? לא, היתה תשובתו, וכי לא ילדי ישראל המה? רבינו נשען על כתפי, וגם אנו ככל הקהל נדחקנו לצדי הרחוב, התהלוכה עוברת, קבוצות קבוצות כל בית ספר לעצמו, וקול השירה פולח את האוויר. אני מסתכל ברבינו, ורואה אותו ממלמל בשפתיו הקדושים, אני מטה את אוזני ושומע אותו אומר וחוזר ואומר, יוסף ה' עליכם, עליכם ועל בניכם, ברוכים אתם לה', יוסף ה' עליכם, עליכם, תוך שהוא מזיל דמעה ומתפלל, שיזכו כל אלה גם לפסוק הקודם, יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים, עד שכל התהלוכה עברה על פניו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז תשרי

הרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר ב"ר מרדכי (תקע"ז) הרה"ק רבי אשר פערלוב מסטאלין (הסטאלינאי הזקן) ב"ר אהרן הגדול מקארלין תקפ"ז

יום ראשון כ"ז תשרי

רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)

רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)

רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שני כ"ח תשרי

הרה"ק רבי נחמן צבי מקאלמייא ב"ר יצחק (תק"צ)

יום שלישי כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש

ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א)

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום רביעי ל' תשרי

הרה"ק רבי חיים ב"ר מקאסוב (תש"ג)

יום חמישי א' מרחשון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)

הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוו

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילא הכהן רביטין שליט"א
מחבר: "בם אני אודך" רפרסס יוסף הדרש" על המצוות.

שנים מקרא ואחד תרגום (ב')

א) גם תלמידי חכמים שעמלים בתורה כל השבוע, לא יוללו בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום. (אגרות משה או"ח ח"ה סימן ס"ז)
ב) אפשר לכתחילה לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בישיבה. (פרמ"ג במשב"ז או"ח סימן תר"צ ס"ק א')

ג) יקרא שנים מקרא ואחד תרגום בנחת בהבנה ובדקדוק, ולא לשם פריקת העול. (מגיד מישרים ישעיה סימן ס"ו)

ד) אם אפשר לו שלא להפסיק בשנים מקרא ואחד תרגום על שום דבר, טוב ויפה מאד, וזהו בין פרשה לפרשה, אבל באמצע הענין מן הדין אסור להפסיק, דאסור להפסיק מדברי תורה לדברי שיחה. (משנה ברורה סימן רפ"ה ס"ק ו', ובשער הציון שם ס"ק י"א)

ה) גם בלשון הקודש לא יפסיק באמצע שנים מקרא ואחד תרגום. (כף החיים להגר"ח פלאגי סימן כ"ז סעיף ד')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכים חודש מרחשון

המולד ליל רביעי שעה 12:54 בלילה

8 חלקים

ר"ח בימי רביעי וחמישי

968

בראשית

כניסת השבת: 17:47

יציאת השבת: 18:36

רבנו תם: 19:14

ע"פ אופק ת"א

כו' בתשרי התשפ"ו

טוב העלון השבועי להסות בה'

מי נחשב גדול אצל הבורא

שלימה בכל הכוח, ולמרות שהוא עומד להירדם, הוא מחזיק את עצמו בכל הכח ומספיק לקלוט בקושי כמה דברים, בעיני בני האדם, הראשון יותר גדול וצדיק, שהרי הוא זוכה ומספיק ללמוד יותר, אך בעיני הקב"ה שניהם שווים! שניהם גדולים! מדוע? והרי השני למד רק שעה בלבד? לפי שה' יתברך מביט ביכולת ובמאמץ, ואם לך יש את האפשרות ללמוד רק שעה ביום, אך אתה לא מוותר ונלחם - אצל ה' זה כמו אחד שהיה פנוי ללמוד 4 שעות וניצל אותם!.

"אחד המרבה ואחד הממעט - ובלבד שיכוון ליבו לשמיים!". "שאצל הקב"ה אין גדלות בכמות, אלא באיכות שימוש בעבודת ה'", חותם החת"ם סופר. לכן, הקב"ה קורא ללבנה בבריאתה המאור הגדול, לומר לך, שאם ה' ברא אותך אפילו עם יכולות וכישורים קטנים, ואתה מנצל אותם כראוי, - אצל ה' אתה גדול, לא פחות מחברך שיש לו יכולות וכישורים גדולים יותר!.

מסופר על תלמיד הבעש"ט הקדוש... - המשך בעמוד 3 -

הקב"ה ברא את העולם בצורה מופלאה. ביום הרביעי יוצר הקב"ה את המאורות - השמש והירח: "ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים, את המאור הגדול לממשלת היום, ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים" (א, טז).

תמיד ידענו כי תחילה נבראו השמש והירח שווים בגודלם: "שני המאורות הגדולים", אלא שעקב תלונת הלבנה, כי אין שני מלכים יכולים לשמש יחדיו, העניש הקב"ה את הלבנה ומיעט אותה.

אלא שמגיע החת"ם סופר ומגלה לנו חידוש מיוחד במינו: "אין צל של ספק שהשמש היתה בתחילת יצירתה במעשה בראשית גדולה יותר מהירח, בדיוק כפי שהינה היום. ומדוע? מפני שרק בגלל גודלה הקטן ניתן לקדש את החודש ולקבוע מועדים ושנים (כמובא במסכת ר"ה), וכל ענייני הימים והנהרות מושפעים מגודלה של הלבנה, וכל ההבחנה בין יום ובין לילה יכול להיעשות רק כשהלבנה יותר קטנה מהשמש. על כן, אומר החת"ם סופר, כבר בבריאת העולם נבראה הלבנה קטנה.

אם כן, מדוע נכתב בפסוק: "ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים"? והרי הלבנה יותר קטנה?

אומר הצדיק דבר נורא: 'רצה הקב"ה לגלות בתורתו כי אין צורתו ומראהו של האדם קובעים את גדלותו בשמיים, אלא הכל לפי היכולת והיגיעה שמתייגע'. שני אנשים זכו ללמוד היום תורה: אחד זכה לפרנסה בריווח, ולכן הוא מסיים את העבודה מוקדם ויושב ללמוד תורה כל שעות הצהריים, כ-4 שעות ביום ושב לביתו דשן ושמח אחר שהספיק המון בלימוד. מאידך, חברו העובד קשה לפרנסתו עקב דוחקו הכלכלי, אך אינו מוותר ומגיע מיד אחר העבודה ללמוד שעה

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. גבריאל בן סמינה. שרית שרה בת מריאן. שרית שרה בת ויקטוריה. גלילי הכהן בן כוכבה. יוסף בן תמו. טובה בת מרים. יצחק בן טובה. תקווה בת פנינה. סופיה שרה בת רוזה. אבלין עדינה בת פרחיה. ר' אברהם בן ר' סעדיה. עמרן אורי בן יוסף. סאן אמנון בן שרה הי"ד, משה כהן בן נוהה ויוסף. יעקב בן שמחה. טליה מרים בת דינה וחיים. חסיבה בת רינה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת

מו"א ועט"ר מיכאל בן אורה

קלרה חתון בת סלחה

ולרי בן אירנה

ת.נ.צ.ב.ה

לרפואה, פרנסה והצלחה: מ"א צ'פורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. גאולה בת דבורה. שרה חיה רפאלה בת רחל. טליה רות בת מרים הי"ל. ינון בן רחל. יאיר חיים בן ענבל ושרה

זש"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מוזל. אליס בת פרידה. בתחן בת גילה רוחמה. הדר בת נחמה. זיווג הגון: אביאל בן רויטל.

סגולות וישועות

מתוך הפלא ופלא - 03-5707894

(1) כתב ה'נופת צופים' (קפ): "הממעט באכילה - יחיה יותר מהמרבה באכילתו. וכן בבהמות הוא כן: בהמה המרבה באכילה, משך ימיה מועטים. והחיה הממעט ביותר במאכל היא הגמל, ולכן ישנם גמלים החיים 80 שנה".

וכן כתב ה'כלי יקר' (תרומה כה): "וזה יסוד לכל הבריאות, שלא ימלא האצטומכא מאכל כאשר יוכל שאת, כי זה דבר המזיק אל העיכול, אלא יחסר כמו שליש מכדי שביעה".

(2) מובא במסכת בכורות (מד): "מידת האף של האדם היא כמידת אצבעו הקטנה. ואדם שמידת האף שלו שונה ממידת אצבעו הקטנה - נחשב כאדם בעל מום".

ובתיקוני הזוהר (תיקון ט) הביא כי אדם בעל אף ארוך הינו בעל רחמנות, מאידך, אדם בעל חוטם קצר, הינו בעל רוגז.

(3) כתב ה'שבילי אמונה' (נתיב רביעי): "רוב מה שיתחדש החולי בגוף האדם, הוא שמתמיד החולה המנוחה, ומתרפה מהתעמלות, עם ריבוי מאכל ומשתה. מפני שאלו הדברים יולידו מותרות הגוף".

הלכות והליכות

הלכות ומנהגים לימי חג הסוכות

שאלה: האם מותר לקפל טלית בשבת? ואם כן, מה הדרך הנכונה?

תשובה: גמרא (שבת קיג) אומרת כי מותר לקפל בגדים בשבת, אם לובשם בשבת עצמה. והסיקו מכך התוספות שאסור לקפל הטלית של בית הכנסת לפי שהם לצורך יום חול.

אלא, שישנה דעה המתירה לקפל כל טלית בשבת (הכלבו), כיוון שהגמרא דיברה דוקא על קיפול בגדים בזמנם שהיו נעשים בצורה של גיהוץ ומתיחת הקמטים, אך בזמננו שמקפלים בלי להקפיד לפשט הקמטים - מותר.

ולמרות שהשולחן ערוך השמיט דעה זו, **העידו כמה מחכמי ספרד שמנהג העולם לקפל את הטלית של שבת**. וכתב מרן הגר"ע יוסף **כי המיקל - אין למחות בידו בחזקה אפילו שהוא נגד דעת מרן, כי יש סמך להיתר הזה. ומכל מקום אם יכול להעיר לו בלשון רכה ולהסביר לו שאסור לעשות כן - ראוי ונכון להעיר לו.**

ישנו היתיר של קיפול הטלית שלא כסדר הראשון, מפני שמרן השו"ע הביא דעה זו (סעיף ג') ואמר כי נראים דבריו. והכוונה "בשלא כסדר קיפולו הראשון", הוא שמקפל את הבגד על הצד ההפוך ממה שרגיל לקפל, וקיפול זה מותר לחלוטין בלי חשש.

אלא שגם בזה חלקו כמה פוסקים (בא"ח) כיוון שהוא עושה זאת לצורך חול. **ולדעתם, הטוב ביותר להניחה על כסא עם כמה קיפולים לא רגילים, ובלבד שלא יניח אותה זרוקה, שאינו כבוד!**

בורא עולם ברא את אדם הראשון ביום שישי, שעות בודדות טרם כניסת שבת קודש. ודווקא בשעות קריטיות אלו נעשה החטא שגרם לגירוש אדם וחוה מגן עדן.

ללמדנו, כי זמן ההכנות לשבת, הוא זמן מרומם וקדוש טרם לובש העולם מעטה רוחני, אך דוקא בגלל כך, יצר הרע נאבק בכל כוחו לגרום ללחץ, מריבות, כעס ועצבים. ובפרט בשבתות החורף הקרובות שהשבת נכנסת מוקדם ומגיעים להדלקת הנרות בלחץ אדיר, יש לזכור כי יצר הרע מתזמן את הרגעים האלו, על מנת שנאבד את השמחה וההנאה של השבת - מעין עולם הבא, בדיוק כפי שעשה לאדם וחוה טרם הגיע עולם הבא.

ובאותה שעה שהסתובבה חוה, ופגש אותה הנחש ונתן לה מהעץ? היכן היה אדם הראשון? כותבים חז"ל כי באותה העת אדם הראשון - ישן! ולעניינו נלמד, כי בשעות לחוצות שכאלו, אין להשאיר את האשה לבד עם כל עול הבית והמטלות, אלא על הגבר לתת עזרה לאשה ולהיות עמה יד ביד.

בשבתות קצרות אלו, עלינו להיות חכמים ולהכין כמה שיותר דברים מראש מיום חמישי או ביום שישי מוקדם, על מנת לזכות לאור ולנועם של שבת קודש!

זמני החגים

כמה שנים אחר חתונתו, בא תלמידו של הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל לפני רבו והתלונן שאין בביתו 'שלום בית'. "תאר לי" - ביקש ממנו רבי אייזיק - "כיצד נראה אצלכם בבית, יום שישי אחר הצהריים?"... "בכל יום שישי", השיב התלמיד בתמימות, - "אני יושב בסלון ולומד כל הזמן, וכחצי שעה טרם שבת, אני נכנס למטבח ואומר בניחותא: 'עשרתם, ערביתם? הדליקו את הנר!'".

"הניחותא שלך הורגת את אשתך", אמר לו רבי אייזיק, "הרי היא כורעת תחת נטל ההכנות לשבת, היא לחוצה בעבודה עד הרגע האחרון... ואתה יושב בסלון ולומד במתיקות ובערבות, ואז בחצי שעה הכי לחוצה שלה, כשהיא בשיא המתח, אתה נכנס שליו ורגוע, כאילו לא קורה כלום בבית, ואומר בניחותא: 'עשרתם ערביתם?' חשבת פעם מה עובר לה בראש באותן דקות?"

רבי אייזיק לא נשאר בייסוריו לתלמידו, הוא המליץ לו כיצד לשפר את התנהגותו: "שעתיים לפני ה'חצי שעה' תיכנס למטבח ותעזור בהכנות לשבת, אז האווירה בבית תהיה הרבה יותר נינוחה ורגועה, והיא תהיה בשלה ל'ניחותא' - וכך תראה שהשלום בבית שלכם ישתפר פלאות, כי לעתים דבר 'קטן' משבש את הכל!".

מי נחשב גדול אצל הבורא

בכל העולמות. אשריך שנבחרת לכך! בשמיים יום הכיפורים שלך גדול וקדוש בהרבה ממה שזכה יהודי רגיל בתוך העיר!"

הקב"ה לא מביט בתוצאה, הוא מביט ביכולת, במאמץ וברצון. "רחמנא ליבא בעי" - הקב"ה רוצה את הלב שלך, ואם אתה מסוגל להתפלל רק במניין מהיר, אך אתה עושה זאת בהשקעה - אתה גדול לא פחות מצדיק שמתפלל שעות ארוכות. כי כל אחד עושה את מה שהוא מסוגל ב-100%.

אדם חסר אמצעים שתורם 20 ₪ וזה המון בשבילו, גדול בשמיים כאותו אחד התורם 1,000 ₪.

כעת, עם תחילת שיעון החורף, הלילות מתארכים, ובפרט לילי שבתות. הסעודה נגמרת באיזור השעה 19:00, ויש כל כך הרבה שעות לצלול אל עונג שבת אדיר של שיעור תורה, לימוד בחברותא בבית המדרש. אפשר להזמין שכן אחד או שניים לבית: האשה מגישה עוגות וכל אחד קורא הלכה ומסביר. לומדים פרשת שבוע בצוותא. אל תגיד אני לא יכול! הרי אינך ישן בשעה כזו.

התבונן, אם תתחיל ללמוד בכל ליל שבת שעתיים של הלכה, פרשה, משניות או גמרא - אחר כמה חודשי החורף - תהיה גדוש ומלא בלימוד תורה שלמדת בזמן הכי מענג ומהנה של השבוע - זמן ליל שבת קודש, ואז כל השבת נראית אחרת, וכל השבוע שאחר כך נעשה שונה, ומחכים בציפייה לשבת הבאה.

לא להישאר בבית ללמוד, זו סגולה להירדם. אתה קורא עלון ונרדם. אלא, לקום לבית המדרש הקרוב, להצטרף לשיעור, לשבת עם חברותא עם קפה, עוגה ופיצוחים וללמוד בהתלהבות וחמימות בחורף המיוחד! "שני המאורות הגדולים" - ה' נתן בך יכולות, נצל אותם!.

בשמיים, והתלמיד עשה את דרכו אל העיר, על מנת להיפרד מרבו הבעש"ט הקדוש. הוא נעמד בתור, כמו כל התלמידים שבאו להיפרד מרובם ולקבל ברכת חג שמח ופתקא טובה, אך בתוכו הוא הרגיש בושה נוראה, כשיספר לרבו שפספס את התפילות ושהה ביער לבדו בכל עת היום הקדוש.

והנה, הגיע תורו של התלמיד. הוא נעמד מול הבעש"ט הקדוש, ואז לפתע... פניו של הצדיק אורו.

הרב קרן מאושר ואמר לו: **"יודע אני את כל אשר עבר עליך, אך דע לך, כי כל זה היה בהשגחה פרטית מדויקת. משמיים עשו הכל כדי שתשהה כל יום הכיפורים ביער, מפני ששליחות גדולה הוטלה עליך."**

יהודים רבים התפללו בכל הדורות ביערות, יש כאלו שעשו זאת אחר שברחו והתחבאו שם, וישנם כאלו שהיו בדרך ונותרו להתפלל שם. **ודע לך, כי תפילות רבות שהיו 'תקועות' ולא זכו לעלות מעלה חיפשו תיקון ועליה, ומשמיים בחרו בך להצילן, לכן, על ידי התפילה שהתפללת מתוך שברון והכנעה, מתוך השתוקקות ורצון להתפלל ולהיות קרוב לה' - פתחת להם את כל שערי השמיים, והעלית בתפילותיך את כל אותן תפילות עד לכסא הכבוד והן עושות כעת רעש**

אשר השתוקק מאד לעשות את יום הכיפורים הקדוש במחיצת רבו. הוא עלה על הסוסים שהיו ברשותו והחל במסע לעבר עיירתו של הצדיק.

לאחר מסע של שלושה ימים, זכה להגיע אל היעד. היה זה כמה שעות טרם התקדש ליל יום הכיפורים. התלמיד שראה כי הסוסים מאד רעבים, אחר שלא הכניסו מאכל לפיהם כל שלושת הימים, חיפש לקנות להם תבן ושיבולים, אלא שלא היה לו את הסכום המספיק לרכוש זאת. לכן, מה עשה?... בלית ברירה, שעות ספורות קודם יום הכיפורים, הוא לקח את הסוסים אל יער סמוך לעיר, ונתן להם לרעות ולאכול בכדי שיוכלו להמשיך להתקיים.

בינתיים, נשכב התלמיד לצד אחד העצים ונח. עיניו נעצמו והוא נרדם. לא היתה זו תנומה קלה, אלא התלמיד שהיה עייף מהנסיעה הארוכה, שקע בשינה ארוכה. חלפו להן השעות, עד שהתלמיד התעורר, וכשהוא ראה את השעה הוא נדהם! השעה כבר היתה מאוחרת בלילה. הוא פספס את תפילת מנחה וערבית של כל נדרי, אך יותר גרוע מכך, הוא לא יכול לחזור לעיר, עקב המרחק האסור עליו מבחינה הלכתית לשוב למקום יישוב.

לא היתה לו ברירה, אלא להעביר את היום הקדוש ביער. ליבו נשבר בקרבו: "עשיתי דרך כה ארוכה של שלושה ימים על מנת לשהות עם רבי הבעש"ט ביום הקדוש בשנה, והנה אני מוצא את עצמי במקום שומם שכזה, ללא סידור ומחזור וללא בית כנסת". הוא נעמד והרים את עיניו לשמיים, וניסה להיזכר בכמה מקטעי התפילה של יום כיפורים, כשהמילים יוצאות לו מהלב עם דמעות של אכזבה ובושה. הוא התפלל את התפילות ואמר את הווידויים, עד כמה שזכר. יום הכיפורים הסתיים, הכוכבים נראו

רוצה את עץ הדעת!

לא התכוון לעניין זה?

חטא עץ הדעת - היה החטא הראשון בעולם אשר בגינו נסתלקו בני האדם מגן עדן, ועד היום כולנו גורשנו אל עולם החומר הזה, על מנת לתקן את אותו חטא. ומה היה החטא?

הקב"ה בורא את האדם הראשון ביום האחרון לבריאה, על מנת שיוכל לקבל את הכל מוכן ומושלם, כאדם המגיע לסעודה מוכנה ודשנה. הכל עשה ה' כדי שיהא לאדם טוב בעולם הזה, מפני שדרכו של הטוב - להיטיב, ומי יותר טוב מה' יתברך: "הטוב ומטיב לכל".

אלא, שמבקש ה' יתברך מהאדם הראשון רק בקשה אחת: "מכל עץ הגן אכול תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו" (ב. טו-יז). הכל שלך ובשביילך: ההרים, הנהרות, העופות, החיות וכל סוגי המאכלים והפירות, חוץ מדבר אחד - עץ הדעת. הנחש, הוא היצר הרע, משגע את חוה ואומר לה: "אל תהיו פראירים, את יודעת למה בורא עולם לא רוצה שתאכלו מעץ הדעת? - "כי יודע אלוקים כי ביום אוכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע" (גה). אין לך מושג כמה תרוויחו אם תאכלו מהעץ הזה, יהיה לכם דעת של אלוהים, אתם תהיו קדושים כמוהו! לבסוף, אדם וחוה אוכלים מעץ הדעת ונענשים בעונש הכבד, של סילוק מגן עדן ובקללות רבות המלוות את כל האנושות עד היום.

אומר רבנו הרמח"ל בספרו 'דעת ותבונות' חידוש מבהיל ונורא: מדוע חרה אפו של ה' על אדם וחוה, הרי הנחש הסיט אותם ולא נתן להם מנוחה? ומה יעשה אדם כאשר יצר הרע משכנע אותו כי ה' בעצמו לא

עונה הרמח"ל תירוץ מבהיל: "החטא של אדם הראשון לא היה האכילה עצמה מעץ הדעת! זו היתה התוצאה. החטא היה - אתה מאד רוצה לאכול מעץ הדעת כדי לקבל שכל אלוקי? ראייה אלוקית? אתה חושב שזה יעשה לך טוב בחיים? - אין בעיה! תפנה אליי ותבקש!". רבוננו של עולם, אני יודע שאמרת לי לא לאכול מעץ הדעת, אך אומרים לי שזה יתן

לי דעת מיוחדת להיות קדוש ומיוחד כמעט כמוך. האם תוכל לתת לי אפשרות לטעום מהעץ?"

אומר הרמח"ל כי העוון של אדם הראשון היה שהוא לא ניסה לבקש, הוא לקח בכח וניסה להשיג זאת לבדו בלי עזרתו של אלוהים. הקב"ה אשר הינו תכלית הטוב רוצה שהאדם יפנה אליו, יבקש וירצה - "הרחב פיך ואמלאהו" - אני משתוקק לתת לך, כי אני אבא טוב שלך. אם היית מבקש, גם הייתי נותן לך לטעום מעץ הדעת! אבל אתה יודע מהו העוון

הנורא עשית? שאתה רוצה להסתדר לבד, בלעדיי. אם ככה, אין בעיה, מעכשיו תרד לעולם החומר ותעשה הכל לבד! תחרוש, תזרע, תעבוד קשה. לא רצית לבקש ממני ולראות אותי, מהיום אהיה נסתר ואשגיח עליך מהצד.

לפנות לאבא בשמיים: "אני רוצה להשיג דירה, תעזור לי. נכון שיש לי קשרים עם הקבלן, אבל רק אתה תקיף ובעל כל היכולות, ואם אתה רוצה שהדירה תהיה שלי - לא יעזור לאף אחד שום דבר. אם אנסה להסתדר לבד ולא אבקש את עזרתך - לא אוכל להסתדר ולו לרגע אחד".

סיפרו זוג מאיזור המרכז: "היתה לנו דירה בבית שמש, וניסינו למכור אותה מעל שנה. אנשים רצו את הדירה, אך במחיר נמוך ואנו התעקשנו. והנה, לאחר כשנה, הגיע קונה שהיה מרוצה מהדירה, ולאחר משא ומתן ארוך, נסגר מועד חתימה אצל עורך דין!.

הגיע המועד. עמדנו לצאת מהבית כשאנו שמחים ונרגשים, אלא שאז עצרנו ליד המזוזה ופנינו לה: "רבוננו של עולם, גם שהכל סגור, אנו זקוקים לך, אם זה טוב לנו - תעשה שהכל ייחתם בצורה טובה ומהירה", ונתנו פרוטה לצדקה.

הגענו לפגישה ואנו רואים את הקונה זועם: "לא עושה איתכם עסקים. אתם מאחרים וגם הבאתם לי כתובת שגויה", אמר והלך. אין מכירה! וואוו.

רבותי, באותו ערב ממש, הגיע אדם שראה את הדירה, סגר איתנו בסכום יותר של 50,000 והעסקה נסגרה למחרת! תוך יום אחד! תודה ה'!

החידה השבועית
מי האדם שחי הכי הרבה זמן? ומתי מת קין?
סוּסָא לֵא אֲדָמָה וְזֶה עֵשָׂא - אֲדָמָה
יִסְחָר וְזֶה עֵשָׂא לֵא 9591-1
יִסְחָר עֵשָׂא אֲדָמָה (ז-ט) עֵשָׂא לֵא

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לרפואה והצלחה: שולה בת עיישה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, רימה בת רינה. יעקב בן עזיזה. זיווג הבן: שירן בת חוה. לע"נ: דבורה בת חנום יוכבד.

בנק פאני (52) סניף 188. חשבון 58-74-58
לכתוב עבור עלון טוב לחסות בה". ניתן לקבל החזר מס

דיון משפחתי

שאלה לסעודת שבת: מי עוד אכל מעץ הדעת, מלבד אדם וחוה? ומי התנגד לאכול מעץ הדעת? ומה השכר שזכה בגלל כך? (התשובה במדרש רבה פרק יט)

ניתן עדיין להצטרף לברכת השנה בעלון הקדשה למשך שנה לרפואה / פרי בטן / לע"נ

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת בראשית

"בראשית ברא אלוקים... והארץ היתה תוהו ובוהו"

(א, א-ב)

אם בראשית היום נותן האדם אל ליבו שהאלוקים ברא את השמים ואת הארץ, הוא חש במשך היום שה'ארץ' אינה אלא תוהו ובוהו.

(רבי חנוך מאלכסנדר)

כשחזר רבי לייב אייגר מקוצק שאלו אביו, רבי שלמה: מה למדת בקוצק? השיב לו: שלושה דברים למדתי שם.

למדתי שהאדם הוא אדם ומלאך הוא מלאך.

עוד למדתי, שאם האדם ירצה ביכולתו להיות יותר ממלאך, ולמדתי שהקב"ה ברא את ה'ראשית' בלבד, ואת השאר השאיר לאדם לעשות.

"ויעש" (א, כה)

"ויעש - תקנם בצביונם בתיקונם ובקומתם" (רש"י) אפילו החוקרים מודים שהאינסטינקטים של בעלי החיים הם יד ה',

למשל, הזבוב מטיל את ביציו בתוך שעועית בזמן שהיא רכה, ואחר כך הוא קודח בה חור, כי אחרת השעועית תתקשה והולד לא יוכל לצאת.

כמו כן יש צרעה שעושה את הקן שלה בתוך החול, ובכדי שיהיה מזון לולדות, היא לוקחת זבובית ומשתקת אותם - משום שאם תמיתם, הם ירקבו לגמרי - ושמה אותם בקן, כדי שכשהולדות יצאו לאויר העולם יהיה להם מה לאכול, אחר כך היא מכסה את הקן בשכבה דקה של חול, להגן עליו מפני שאר השרצים, ואחרי שהולדות גדלים הם פורצים את שכבת החול

ויוצאים לאויר העולם.

מהיכן יודעים הזבוב והצרעה את כל זה? גם ליונים יש חוש לקן שלהם. בברלין עשו ניסיון, ששלחו יונים במטוס לבריסל - כאלף ק"מ מברלין, ושם שחררו אותם. כעבור זמן קצר הם חזרו לברלין. פעם נוספת הטיסו את היונים ללונדון - ושוב הם חזרו לקן שלהם. אין שום ספק שבתוך הטבע ניתן לראות את יד הבורא. (שיעורי חומש)

"ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו"
(א, כו)

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים - אל יברא, ומהם אומרים - יברא

וכו', רב הונא רבה של ציפורין אמר, עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו, בראו הקב"ה, אמר להן, מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם (מד"ר ח, ה).

והנה, לעיל במדרש אמרו שם, בשעה שבא הקב"ה לברוא את האדם הראשון, נמלך במלאכי השרת, ואמר להם, נעשה אדם, בצלמינו כדמותינו, ומדוע נמלך

ה' במלאכי השרת, "ללמדך דרך ארץ וענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י)

כשנצרך שני הדברים יחד יוקשה הדבר מאוד, הקב"ה שואל ונמלך במלאכי השרת - בשביל מידת ד"א שימלך הגדול בקטן, ולבסוף, עד שהספיקו המלאכים להכריע - "אמר להם הקב"ה מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם", ומה זאת?

סיפר הגה"צ רבי בן ציון ברוק זצ"ל עובדא דהוי בידידיה, כשרצה לייסד ישיבה בעיר לוצק, היה זה קרוב לחג הפסח, ולא היה בידו שום אמצעים לסדר להם

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים" (בְּרֵאשִׁית א, א)

"תַּן דַּעְתָּהּ, שְׁלֹא תִקְלָקֵל וְתַחְרִיב אֶת עוֹלָמִי, שְׁאֵם קִלְקֵלְתָּ, אֵין מִי שְׂיִתְקֵן אַחֲרֶיךָ" (מִדְרַש קֶהֱלֶת ז, יג)

שְׁאֵל אֶחָד הַחֲבֵרִים אֶת הַרְה"צ ר' אֶשֶׁר פְּרִינְד זצוק"ל, אַחֲרֵי שֶׁהִפְנִמְנוּ וְלִמְדְנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ בְּהַ נַעֲלֶה בֵּית אֶ-ל, מֶה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת?

הַשִּׁיבּוֹ ר' אֶשֶׁר - "אַל תִּקְלָקֵל!"

הַכִּיצַד אוֹכֵל לֹא לִקְלָקֵל - תִּמְהַ הַחֲבֵר.

בְּחִיוֶךְ קֵל עָנָה לוֹ ר' אֶשֶׁר - "אַל תִּתְקַן!"

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

באותה שעה שיבח דוד את ה' וכך אמר: רבש"ע מי יעשה כמעשיך וכגבורותיך, שכל מעשיך נאים.

"ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו" (ב, ג)
כידוע נקראת השבת "כלה" - כפי שאנו אומרים בכל שבוע בקבלת שבת: "לכה דודי לקראת כלה... כי היא מקור הברכה".

ובכן, נשאלת השאלה: מה היינו אומרים אילו היינו מגיעים לחתונה, מבחינים בחתן ובכלה העומדים תחת החופה, וממתינים לאם הכלה אשר טרם הגיעה.

והנה, היינו רואים את האימא היקרה מגיעה, אולם אבוי, איך היא נראית; נעלי בית בלתי תואמות, מטפחת בלויה וקשורה ברישול, חלוק בית ישן ומרופט, וכל כולה אומרת עליבות... נו... מה היינו אומרים? כך מגיעים לקראת כלה?? גם אילו הייתה האם טוענת להגנתה כי עבדה והתכוננה לחתונה ולשבע הברכות עד הרגע האחרון ממש, לא היה בכך כדי להוות התנצלות הולמת... זו תשובה מטופשת!! כך לא מגיעים לקראת כלה, נקודה.

אם כן, מדוע איננו מזדעזעים, כאשר בכל שבוע אנחנו מקבלים את השבת - את הכלה המיוחדת הזו - בערך בצורה הזו? מדוע איננו מזדעזעים כאשר ההכנות לשבת מסתיימות הרבה אחרי הרגע האחרון, וכשנכנסת שבת - כל בני הבית נראים כאילו זה עתה הגיעו ישר מהמיטה? מדוע איננו מזדעזעים כאשר שבת הכלה מגיעה אל ביתנו - ומוצאת כי איש כלל לא ציפה לה?

ושוב, לא תועיל כאן טענה כביכול ההכנות לשבת הן אשר גרמו למראה המרושל... לקראת כלה - לא יוצאים כך, וכל שכן שלא מקבלים כך את פניה של הכלה המלכה!! לצערנו, לפעמים המצב אצלנו אפילו גרוע יותר... עקרת הבית, אשר טרחה ועמלה לכבוד שבת - מגיעה אל הסעודה כשהיא עייפה עד מוות, וממתינה בכליון עיניים לסיום הסעודה בכדי שתוכל ללכת לישון. היא מזרזת את בעלה, דוחקת בילדים למהר ולאכול, ומבהירה כי היא כבר רוצה להגיע למיטה... כך מקבלים פני כלה??

אם אתם חושבים שחילול שבת זה רק לנסוע בשבת - אתם טועים. לחלל את כבודה של השבת ולפגוע בכבודה באופן שכזה - גם זה נחשב לחילול שבת!! כאשר יוצא אדם מבית הכנסת בליל שבת - מלווים אותו שני מלאכי השרת, וכשמגיעה המשלחת ומוצאת את הבית במצב המתואר - הרי זו ממש כמו סטירת לחי למלאכי השרת רח"ל!! את השבת, צריך לקבל כשכל בני הבית לבושים כיאות, כמו שיוצאים לחתונה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה! את השבת צריך לקבל כשהשולחן ערוך, וכשאבי המשפחה חוזר מבית הכנסת עם המלאכים - צריך הוא למצוא יין וחלות על השלחן. כך מקבלים שבת!! וטענת העייפות, כאמור, אינה מתקבלת...

כשם שלחתונה לא מתכוננים ביום האחרון, כך לכבוד שבת המלכה צריך להקדים ולהתכונן... לא

אכילה ושינה וכו', ואעפ"כ סיפר, שלחתי טלגרמה שיבואו הבחורים ללוצק, ובאו כחמש עשרה בחורים, וסמכתי ע"ז שלאחר שיבואו כבר אדאג אצל הבעלי בתים להתרימם כנהוג, ואולם כשבאתי לפני בעלי הבתים התרעמו עלי וטענו נגדי, מדוע לא עשיתי אסיפה קודם שהבאתי את הבחורים, לדון עמהם אם לעשות כאן ישיבה או לא ועלה בדעתי רעיון נפלא כדי לפייסם, ואמרתי להם כך: הנה אמרו במדרש שנתיעץ ה' עם המלאכים לפני שעשה את האדם, ועד שהמלאכים הספיקו לדון אמר להם ה' כבר נעשה אדם.

ויש להבין ממה נפשך, אם נמלך הקב"ה למה בינתיים ברא את האדם בלא תשובתם, אלא שכך אמר להם הקב"ה, על מי אתם דנים אם לברוא או לא, על האדם! וכי יודעים אתם טיבו של האדם - מהו כדי שתדונו עליו? והרי עוד לא נברא! הנה הוא לפניכם עכשיו תוכלו לדון אם היה כדאי!...

ואח"כ באמת הראה להם הקב"ה שיש בו חכמה יותר מהם, שידע לקרא שמות וכו'.

כמו"כ סיים בנידון דידן, עד שאבא ואדון עמכם אם לפתוח ישיבה או לא, הנה לפניכם צורת בני תורה, כעת תוכלו לראות במעלתם ולדון, ובוודאי תראו שכדאי היה הדבר!

(לב שלום)

"וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד" (א, לא)

בטרם מלך דוד על ישראל, ישב יום אחד בגנו וראו עיניו צרעה אוכלת עכביש.

ריבונו של עולם - פנה דוד אל הקב"ה בתמיחה - מה הנאה בבריות הללו שבראת בעולמך? הן הצרעה מפסדת דבש ואין בה כל הנאה, והעכביש, אמנם אורג כל העת אך אין מעשה טווייתו יוצר לבוש.

השיבו הקב"ה: דוד, לועג אתה לבריות אלו? בוא תבוא השעה שתצטרך להן! ואמנם - כך היה, כשנחבא דוד במערה מפני שאול מלך ישראל, שלח הקב"ה עכביש שיארוג חוטי על פי המערה ויסגרה, והנה קרב שאול אל פתח המערה, וכראות עיניו את קורי העכביש המכסים את הפתח, אמר: בוודאי לא נכנס לכאן איש, אילו היה נכנס היו קורי העכביש נקרעים, ומיד פנה והלך משם, בלי שמצא את דוד.

בפעם אחרת, כשראה דוד את שאול שוכב וישן בתוך מעגל אנשיו, היה שר צבאו אבנר בן נר ישן בפתח האהל, ראשו בצידו האחד של הפתח ורגליו בצד שנגדו, והיו רגליו זקופות. נכנס איפוא דוד בין רגליו, נטל את צפיחת המים וביקש לצאת, אך בדיוק בזה הרגע פשט אבנר את רגליו וכיסה את גופו של דוד, עד כי היו שתי הרגלים עליו כשני עמודים גדולים, ביקש דוד רחמים מלפני הקב"ה: קלי קלי למה עזבתני! מיד עשה הקב"ה נס: שלח את הצרעה וזו עקצה את רגלו אבנר, ומעצמת העקיצה מיהר אבנר לזקוף את רגליו, ודוד הצליח לצאת.

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

והפלא הלזה אינו משל אלא נמשל ממש, שהרי זה מתרחש בכל אדם ואדם, המורכב מגוף ונשמה. הגוף הוא אלקפונא - רצונות ותאוות שפלים; והנשמה - החפץ חיים.

שני הפכים כביכול שוכנים באדם אחד, נלחמים זה בזה כל ימיו - אם להמליך את הנשמה על הגוף, או חלילה להיפך.

הח"ח ואלקפונא לומדים יחד בבית המדרש, משתובבים יחד במשחקי הילדות, גדלים יחד, אוכלים יחד וישנים יחד - הכול בשיתוף מלא.

ומה נפלא המראה לראות, איך שהאדם חוזר בליל שבת מבית הכנסת, והח"ח שבו פותח באמירת "שלום עליכם" ומקדש על היין בסילודין.

וכשאומר "ויכולו השמים והארץ" נאחז כולו ברגשי קודש, שהרי כל האומר "ויכולו" כאילו נשתתף עם הקב"ה בבריאת שמים וארץ.

וכך מסיים הח"ח את הקידוש, ואלקפונא מזדרז להתיישב ושותה מלא לוגמיו יין מתוק וערב לחיך.

הח"ח נוטל ידיו ומברך "המוציא", ואלקפונא אוכל לתיאבון.

הח"ח מזמר זמירות שבת בדביקות, ואלקפונא נועץ מבטו במנת הברש שעל השולחן.

וכשהאוכל ערב מאוד לחיך - מתפרץ אלקפונא ורוצה להיות בעה"ב, אך הח"ח אומר לו תיכף: "לכבוד שבת קודש!"

והנה, לאחר שמילא את כריסו והתעייף מאוד - גם כן לכבוד שבת קודש - עתה כבר אלקפונא הוא זה שלוקח את הסידור ומברך את ברכת המזון.

אח"כ נאבקים מעט זה עם זה: הח"ח רוצה ללכת לבית המדרש ללמוד, ואלקפונא רוצה לישון שינה עמוקה.

בסוף מתפשרים, ואלקפונא נופל על הכורסה וקורא את העיתון... לכבוד שבת קודש.

ומהי אפוא מטרת האדם ותכליתו עלי אדמות?

לא להמית את אלקפונא - אלא להפכו לר' אלקפונא.

שאותם כוחות הגוף, אותם שרירים ותשוקות, לא יובילו אותו אל פי פחת, אלא ייהפכו להיות כלי קודש לעבודת ה'.

וכך אמרו חז"ל (ברכות נד): "ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך - בשני יצריך", ביצר הטוב וביצר הרע.

ללמדך, שאין באדם דבר שנברא לריק; גם החומר, גם התאוה, גם הכוח - כולם ניתנו לו כדי שיעמידם בשירות הנשמה.

וכשעמל האדם בתורה ובמצוות, ונושא את ליבו לשמים, הרי כל גופו נהפך שותף לנשמתו, וכל חייו מתעלים עמה, אז מתגשם בו הכתוב: "כל עצמותי תאמרנה ה', מי כמוך" - כי אז גם הגוף מדבר בלשון הנשמה, וגם אלקפונא שבקרבו אומר אמן - אמן של אמת.

(ע"פ ספר לב שלום)

להתחיל ביום שישי - אלא ביום שלישי, ביום רביעי!! מי שמתחיל להכין לשבת ביום שישי - אל יתפלא על ש"אינו מספיק" לסיים בזמן... מי שמתחיל בזמן - מספיק בזמן, ומקבל את פני הכלה כראוי לה! (נתיבי אור)

"וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה" (ב, ז)
ידועה אמרת העולם אשר "אבא אחד יכול לגדל עשרה ילדים, ואילו עשרה ילדים אינם מסוגלים 'לגדל' אבא אחד".

מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו, אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכל להנחיל, והיא: מסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי נוצר מהאדמה.

מכיוון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו, הוא לא העביר אותה לבניו, וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

"וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" (ב, ז)

במשל חודר המשיל הגאון ר' ליב חסמן את ההרכב המנוגד שבאדם, שנברא מעפר מן האדמה ונשמת חיים יחד, ונוסיף אנו לתארו, ונמשיך אל המוסר השכל היוצא ממנו.

פעם, בעקבות הלשנה של שונאי הדת, גזרה המלכות על ה"חפץ חיים" זצ"ל מאסר ממושך, והח"ח נלקח אל מאחורי סורג ובריח וישב בכלאו.

באותה תקופה נתפס גם "אלקפונא", שהיה בשעתו ידוע כפושע גדול ורוצח נתעב, ולרוב רשעותו ואכזריותו הטיל אימה ופחד גם על המלכות עצמה, ואף הזכרת שמו לבד עוררה חלחלה אצל רבים.

לאחר מאמצים רבים הצליחה המלכות לאוסרו בנחושתיים, והכניסוהו לבית הסוהר - ולאותו חדר שהח"ח כלוא שם.

ננסה לתאר לעצמנו את החפץ חיים זצ"ל ואלקפונא יושבים יחדיו בבית האסורים בכפיפה אחת. מן הסתם הח"ח, שהיה אדם נמוך קומה וצנום, חלש ותשוש, יושב בצד אחד, ומולו אלקפונא - גבה קומה ורחב מידות.

ואולם מחזה פלא והפלא היה שם: הח"ח פונה לאלקפונא ושואלו הלכה תמוהה ברמב"ם, ואלקפונא מניע באגודלו ומשיב מן הרשב"א! הלא לא נאמין למראה עינינו אם נראה את המחזה, ונחשוב בודאי כי אנו חולמים בהקיץ. אך כך בדיוק הדבר - כשגמרו לדבר בלימוד עברו ל"אגדתא", והח"ח מביא זוהר ואלקפונא עונה כנגדו מכתבי האר"י.

אח"כ נתיישבו שניהם לסעוד את סעודתם, והח"ח מברך "המוציא" ואלקפונא עונה אמן. הח"ח אומר דברי תורה בשעת האכילה ואלקפונא מאזין היטב - פלא פלאים!

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

אמנם על עצם השאלה יש לומר שלנחש לא היה אפשרות לדבר רק שאדם וחוה הבינו את שפת החיות כפי ששלמה המלך הבין את שפתם.

והחזקוני כתב, שמה שהנחש דיבר היה זה נס כמו שבאתון של בלעם הקב"ה עשה נס שהאתון דיברה, וממילא לא קשה מדוע לא הזכירה התורה שניטל מהנחש כח הדיבור, משום שאדרבה, הנחש קיבל את הכח לשעה בלבד.

"וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" (ד, ד)

משל לכפרי אחד ולו בת יחידה וחביבה, ומילדותה נתן דעתו לחסוך עבורה כסף עבור נדוניה נכבדה.

מה עשה, ייחד קופסה נאה, וכל שטר כסף חדש ויפה שהצליח לחסוך הניח בתיבה, כך עשה חודש אחר חודש, שנה אחרי שנה, וחפזת שטרי הכסף הלכה ותפחה. כשהגיעה הבת לפרקה פתח הכפרי את התיבה והוציא חופן שטרות נאים, בוהקים כחדשים, נסע אל העיר הגדולה ונכנס לחנות יקרה ובחר לעצמו את היקרות שבסחורות, והושיט את השטרות לתשלום.

מאן המוכר לקבלם בטענה שאין הוא מכיר את השטרות. התמרמר האיש ואמר: הלא כסף כשר הוא וחוקי הוא, בעמלי הרווחתיו, ובמשך שנים חסכתיו.

משכו בכתפיהם ואמרו: אנחנו לא יודעים, לך לעיר הגדולה אולי שם יחליפו, יאמרו לך שהכסף חוקי וימירו אותם בשטרות מוכרים.

נסע האיש לעיר הגדולה, לבנק הממשלתי, וחיכה בתור, ראה אנשים באים עם שטרות בלויים וקרועים והחלפנים גוערים בהם "כלום כך שומרים על שטרות יקרי ערך, איך מניחים לתמונת הקיסר המתנוססת עליה להיקרע? ועם כל זאת החליפו להם את השטרות בחדשים.

יהודי זה שמח בלבו: אם כך נוהגים בשטרות בלויים וקרועים, ודאי יקבלו בסבר פנים יפות נאה את שטרותיו החדשים והיפים.

כשהגיעו תורו, הניח את חבילת השטרות, נטלם הפקיד עלעל בהם והחזירם לידי, ואמר "אינם שווים מאומה".

מחה הכפרי וזעק: במו עיני ראיתי כיצד החלפתם שטרות בלויים וקרועים, על אחת כמה וכמה שאתם חייבים לקבל את השטרות החדשים והנאים שלי.

אמרו לו: הירגע, אתה צריך להבין שהשטרות שלך ישנים הם ונפסל מכבר מטעם הממשלה, ואבדו כל ערך גם אם חדשים ונאים הם, אבל הללו אמנם הביאו שטרות ישנים ובלויים אבל עודם בתקפם ושווים הם.

והנמשל: מי שעומד להתפלל תפילה בזמנה, גם אם היא מלאה קרעים ופגמים, גם אם יגער ויזכור אותה, הרי זמן תפילה היא, ואם כיון בתחילתה ובסופה הרי היא בחזקתה, אבל מי שירבה בהכנות ובכוונות ובגיגין יעבור זמן תפילה, שוב לא יועיל אם תהא תפילתו מושלמת ונאה, שהרי לאחר נעילת שערים עלתה, והתפילה לא בזמנה.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

"זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" (ב, כג)

הגמ' במסכת נדה (לא) אומרת, שלשה שותפים באדם - הקב"ה, אביו ואמו.

מאביו מגיעים העצמות, הגידים, הציפורניים, המח שבראשו ולבן שבעין.

מאמו מגיעים עור, בשר, שערות ושחור שבעין, והקב"ה נותן בו רוח ונשמה, קלסתר פנים, ראיית העין, שמיעת האוזן, דיבור פה והילוך רגליים, בינה והשכל.

שואל רבי שמואל יוסף רבינוב, בספרו "דברי שיר", לחוה לא היתה אמא, א"כ מהיכן קיבלה את הבשר שבדרך כלל בא מהאמא?

אלא ברור שקיבלה מאדם הראשון, אבל זה היה חד פעמי, שהרי לא היתה אפשרות אחרת, אבל בהמשך קיום העולם, הבשר תמיד יבוא מהאמא, וזה מה שאמר אדם הראשון, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", רק הפעם לקחו את זה ממני, אבל מכאן ולהבא, האשה היא זו שתתן את הבשר.

"ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך" (ג, לד)

יש מקום לשאול, בפסוקים מבואר שהנחש דיבר עם האשה, וכיום הנחש אינו מדבר, א"כ גם כח הדיבור ניטל ממנו ומדוע התורה לא מדגישה זאת שניטל ממנו כח הדיבור, ובפרט שמה שניטל ממנו כח הדיבור הוא עונש יותר גדול ממה שניטלו ממנו הרגלים, שהרי אם היינו שואלים בן אדם איזה עונש הוא מעדיף לקבל, להיות רח"ל בלי רגליים או אילם שאינו יכול לדבר, בודאי יעדיף להיות בלי רגליים מאשר ללא אפשרות לדבר, כי בלי יכולת הדיבור אין לו אפשרות לעשות כמעט כלום כי זה עיקר החיים, אז למה התורה לא כתבה לנו שגם הפסיד את דיבורו?

מתרץ רבי חזקיהו מישקובסקי ע"י משל, אדם שהפקידו אצלו מיליון דולר וגנב אותם לעצמו, כעת תובעים אותו להשיב מיליון דולר וגם רוצים להושיבו במאסר כמה וכמה שנים, הנה תביעת הכסף אינה עונש אלא רק החזר מה שגנב, אבל שנות המאסר שרוצים להשית עליו זהו העונש.

כך גם בעניינינו, הקב"ה נתן פיקדון לנחש - כח הדיבור, הנחש הלך פיתה את חוה וגרם שיהיה מוות בעולם, וא"כ צריך להיות שהקב"ה יקח בחזרה את פיקדונו - כח הדיבור, כי הוא לא השתמש טוב עם הפיקדון שנתנו בידו, אך זה לא בתורת עונש, אבל מה שמעתה ילך על גחונו, זה נחשב עונש.

ואף אנו צריכים ללמוד מכך, שהקב"ה נותן לנו כל מיני כוחות ועלינו להשתמש בהם לדברים טובים, כפיקדון, ואם חלילה הקב"ה רואה שאנחנו לא משתמשים בהם כפי רצונו, עלול הקב"ה חלילה לקחת זאת מאיתנו, לא מדין עונש אלא מדין פיקדון. לכן עלינו לנצל את כל הכוחות שאנחנו מקבלים לעבודת ה'.

כניסת שבת: 17:29

צאת החג: 18:40

צאת חג ר"ת: 19:21

לקבלת העלון במייל:

sagifrenkel@gmail.com

לתגובות והערות:

שניא 054-6868199

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פְּרֵשֶׁת – בְּרֵאשִׁית

הקשר בין דוד המלך לאדם הראשון

כתוב במדרש (בילקוט שמעוני רמז,א): על הפסוק "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם" שהקב"ה העביר לפני אדם הראשון כל הדורות, הראהו דוד המלך חיים חקוקין לו ג' שעות, אמר לפניו רבש"ע לא תהא תקנה לזה, אמר כך עלתה במחשבה לפני, א"ל כמה שני חיי, א"ל אלף שנים, א"ל יש מתנה ברקיע, א"ל הן, א"ל ע' שנים משנותי יהיו למזל זה, מה עשה אדם הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקדוש ברוך הוא ומטטרון ואדם. הרי שאפשר לתת מתנה של חיים לאדם, בשטר כתוב וחתום.

כתב השל"ה בסידורו (שער השמים) על הפסוקים בתהילים (קמג, ג-ה) 'אֵל תִּבְטְחוּ בַּנְּדִיבִים' כתב כן, כשהגיע אדם הראשון לגיל תתק"ל שנים, והגיע זמנו למוות, התחרט על שנתן משנותיו לדוד המלך ורצה לחזור בו, אמר לו הקב"ה אדם אל תעשה כן, מוצא שפתיך תשמור, הבא ביוצאי חלציד ותראה שיקום אחד שקיים כל נדרי, ומנו הוא יעקב, כמ"ש וידר יעקב נדר, ומה שנדר קיים, מיד חזר אדם ונשאר בנדרו, וזהו שאמר "אֵל תִּבְטְחוּ בַּנְּדִיבִים בְּבֶן אָדָם", רומז לאדם הראשון שהיה נדיב והתנדב לו שבעים שנה, אבל "תֵּצֵא רוּחוֹ יֹשֵׁב לְאֲדָמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֲשָׂתָנָתוֹ" שבשעה שיצאה רוחו, רצה לחזור בו, "אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שְׁבָרוֹ עַל ה' אֱלֹהָיו" ורק בזכות הקב"ה אלקי יעקב, שאמר לו שעתיד יעקב לקיים נדרי, ומנע אותו מלחזור בו, בזכות זה חי דוד המלך.

ב"אור החמה" מובא: "כי אחר שאדם הראשון חטא, נפגמו אותן השנים ע"י שנגזרה עליו מיתה ואז בטלה מתנתו".

ולכן נחלצו האבות לעזרתו של דוד:

[אברהם] – הניח לדוד המלך 5 שנים. כיון שהיה לו לחיות 180 שנה כמו יצחק, והוא חי רק 175 שנים. [יצחק] – יצחק לא הניח לדוד המלך כלום, כיון שיצחק בא מצד הדין וגם דוד המלך בא מצד הדין. וכתבו גורי האר"י שיצחק נתעבר ביוסף ולכן יוסף נתן במקום יצחק. וכן, יצחק משעת העקידה ואילך נחשב כמות, כיון שקיבל דין המיתה על עצמו. ומה גם שפרחה ממנו נשמתו בפועל, ונכנסה באיל שנשחט במקומו והוא קיבל נשמה חדשה, ומאז לא היה לו לשייר לדוד כלום, לכן נכנס יוסף במקומו ושייר לדוד המלך 37 שנים בשביל יצחק, כנגד אותן 37 שנים שחי יצחק לפני העקידה, שהרי יצחק בעת העקידה היה בן 37 שנים.

[יעקב] – העניק לדוד המלך 28 שנים. היה לו לחיות בעולם כימי אברהם 175 שנים, ולא חי אלא 147 שנים.

[יוסף] – העניק לדוד המלך 37 שנים. יוסף חי 110 שנים, והיה לו לחיות 147 שנה כימי יעקב. מובא ב"ניצוצי אורות": שלמרות שיוסף לא היה גלגול אדם הראשון, יוסף נתן לדוד המלך את רוב השנים מתוך 70 השנים, כיון שמשיח בן דוד יחייה את משיח בן יוסף. אברהם 5 שנים + יוסף 37 שנים + יעקב 28 שנים = בסה"כ 70 שנה (עכ"ל).

בראש השנה תשפב התחדש לי חידוש נפלא, אומר דוד המלך בתהילים (לח,י):
"ה' נִגְדָדְךָ כָּל תַּאֲוֹתַי וְאַנְחָתִי מִמֶּנִּי לֹא נִסְתָּרָה". סופי תיבות 'איכה'.

ואולי אפשר לרמוז בס"ד כשהאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת, הקב"ה רצה לשמוע ממנו אנחה, שהוא מצטער שחטא. ומובא בשם הרבי מלובביץ זיע"א שאמר כי אנחה של יהודי על עניינים גשמיים שאינו הולך לו בטוב, כבר נחשב לתשובה גדולה, אבל אם מתאנח מעומקי ליבו על דברים רוחניים, בוודאי ובוודאי שזהו כבר תשובה עילאה.

לכן אם האדם הראשון היה מתאנח, היה עושה תשובה גדולה לפני השם יתברך, ולבסוף לצערו בפועל הוא האשים את האישה שניתנה לו מהשם יתברך.

ואפשר לומר שרמז דוד המלך ע"ה, שזה מה שציפה הקב"ה מהאדם הראשון שאמר לו איכה ונסביר: וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה (ג,ט) - וְאַנְחָתִי מִמֶּנִּי לֹא נִסְתָּרָה", זה מה שחפשתי ממך. (עורך העלון).

ושמעתי פעם יסוד חשוב, שלכל אדם יש את התאוות שלו, אם הוא יקח את הכיסופין של התאוות לעבודת השם להשתוקקות למצוות וללימוד התורה יזכה לנצח את היצר הרע, אבל אם יחפש אותם במקומות בכיסופין לדברים גשמיים ולתאוות כסף ונשים או יפול עליו העצבות. והעצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם, שהרי העבודה זרה נקראת על שמה (תהלים קטו, ד) 'עֲצָבֵיהֶם כְּסָף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדִי אָדָם'. ואפשר לרמוז כסף מלשון כיסופין, השתוקקות לתאוות, זהב מלשון 'זה הב' זה תתן לי שאדם לא מסתפק במה שיש לו וכל הזמן מחפש.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל קִין לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ (ד,ו)

לכאורה יש להבין, מה פשר קושיית הקב"ה לקין "לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ", הרי כתוב קודם "וְהָבֵל הָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבֵּהוּ וַיִּשַׁע ה' אֶל הָבֵל וְאֶל מִנְחָתוֹ. וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו" (ד,ד-ה) הרי שחרה לקין על שהקב"ה לא קיבל מנחתו? מתוך החידושי הרי"ם, זו לא היתה שאלה, אלא תוכחה. הקב"ה מוכיח את קין ואומר לו: התבונן מניין באה עצבותך, אינך מצטער על עצם החטא, אלא על הריחוק שהרחקתי אותך. ה"אמרי אמת" מתרץ, הקב"ה ידע שחרה לקין, אבל הקב"ה רצה שקין יבדוק במצפוני ליבו האם באמת חרה לו רק על זה ש"וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה", או שטמונה גם קנאה נסתרת לאחיו על שהקב"ה קיבל את מנחתו. ולכן כפל הקב"ה בשאלתו "לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ", כדי שיבדוק את הסיבה האמיתית לחלישות דעתו. ובלשון אחרת אמר זאת רבי דוד פוברסקי, לא חרה לו על הכישלון שלו, אלא על ההצלחה של אחיו. ('מדשן ביתך')

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל וְכִי תֹאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם וְנָחֲמָהּ הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל וְתָתַן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכֵל (ג,ו)

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב - סופי תיבות ביאה, 'הָעֵץ' - רמז לאדם, ככתוב (דברים כ,יט): "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדָה". תֹּאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם וְנָחֲמָהּ - סופי תיבות 'האדם'. רמז הכתוב שידעו מכאן ענייני תשמיש. (עורך העלון)

וַאֲיִבָּהּ אִשִּׁית בֵּינָךְ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זָרַעְךָ וּבִין זָרַעָהּ הוּא יְשׁוּפָךְ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב (ג,טו)
כאן רמז מלחמת האדם ביצר הרע, אם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע (ברכות ה,א), ויקדים אותו ע"י תורה שילמד ויתקדש, אז ינצח אותו. וזהו רמז בראשי תיבות דווקא כדי שתחילה יעסוק בתורה:
הוּא יְשׁוּפָךְ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב ר"ת 'ע"י תורה'.

ועוד רמז על מה תמיד נלחם יצר הרע באדם: הוּא יְשׁוּפָךְ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב ר"ת 'העריות' (כד הביא גם הרה"ג מאיר אליהו שליט"א). (עורך העלון).

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ (ב,ג)

ובגמ' שבת קי"ג. וכבדתו – 'שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול'. מעשה נפלא, סיפר בנו של רבינו הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, הגאון רבי אברהם ישעיהו שליט"א: פעם בליל שבת ירד רבינו שליט"א לקבלת שבת בלדרמן ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום. בעוד הם יורדים, אמר רבינו שליט"א לבנו שכואבות לו הרגלים. פתאום רואה רבי אברהם ישעיהו שליט"א את רבינו שליט"א עולה בחזרה לבית. מיד עלה אחריו ושאל מה קרה? אמר רבינו שנזכר ששכח להחליף נעליים לנעלי שבת. לאחר שהחליף וירד שוב ללדרמן, אמר רבינו שליט"א: "עכשיו פתאום עברו לי הכאבים". (שיח אהרן)

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד (א,לא)

מובא ב'דברי ישראל' זיע"א (פרשת בשלח): 'כשהאדם מאמין שאין מקרה בעולם, רק הכל בהשגחה פרטית מן השמים וכל ההווה ומתרגש בעולם אפילו תנועה קלה ואפילו צעדי רגליו ספורים בהשגחה (כמו שאנו מברכים בכל יום 'המכין מצעדי גבר') אזי ע"י אמונה זו ניצול ממרה שחורה ועוגמת נפש כי ע"י שמאמין ששום דבר בעולם אינו נעשה ע"י רצונו של האדם רק הכל בהשגחה מן השמים ממילא לא יכעוס ולא יתקצף ולא ירהר'. רמז נפלא לכך מהפסוק הנ"ל: 'וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה' אדם הרואה את א-לוקים בכל מעשיו ויודע שהכל ממנו אזי 'וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד' בעיניו.

ובענין זה שואל רבי פנחס מקוריץ זיע"א: חז"ל אמרו ש'רשעים מלאים חרטות' וידוע שחרטה היא שלב חשוב בתהליך התשובה. אז מדוע הם נקראים רשעים? ותיירץ הרב זיע"א: לא מדובר על חרטה על עוונות ופשעים, אלא חרטה על דברים שאירעו להם, למה עשיתי כך? למה לא עשיתי כך? וכיו"ב...

וכך היא דרכם של רשעים להתחרט על מה שעשו או על מה שלא עשו כיוון שהם תולים את המקרים באנשים ולא בקב"ה. לעומתם הצדיקים חיים ללא חרטות כי משייכים את כל המקרים על ה' יתברך ויודעים שהוא יתברך משגיח ומנהיג, עשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם.

והוסיף רבי פנחס מקוריץ זיע"א: נאמר בפיט י-ה אכסוף: 'מִחְבְּלֵי מְשִׁיחַ יוֹצְלוּ לַרֹּחָה פְּדוּתָנוּ תַּצְמִיחַ וְנִסּוּ יָגוֹן וְאִנְחָה'. 'מחבלי משיח יוצלו' זו בקשה שניצל מה'חבלים' שבני אדם רגילים לומר 'חבל' שעשיתי כך 'חבל' שלא עשיתי כך... ו'חבלים' אילו מטשטשים את האמונה בהשגחה פרטית. 'אך אם האדם מזריח בקרבו את אור האמונה אזי יוצל מהם לרווחה ואז 'ונסו יגון ואנחה' אין עצבות אין דיכאון ואין מרה שחורה'. (עלון 'מתוק מדבש')

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאֲרוֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַכּוֹכָבִים (א,טז)

מסופר על הגאון מוילנא (מובא ב'פנינים משולחן הגר"א') שבעת נדודיו התארח פעם אצל אחד מבעלי הבתים, שהיה גם מופלג בתורה. המארח, שהבין שלפניו עומד אדם גדול ומיוחד, שיתף את הגאון בדבר שהטריד את מנוחתו: על אחד הדפים בחומש של אביו (של המארח), לצד המלים 'וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה', כתב האב ראשי תיבות: "גועשאנ"ק המארח סיפר שהוא אינו מצליח להבין ראשי תיבות סתומים וחסרי פשר אלה, ושכבר ניסה לשאול אנשים רבים מה פשר ראשי התיבות, אך איש לא ידע להשיב לו. הגאון מוילנא עיין בראשי התיבות והסביר מיד לאותו אדם מה הייתה כוונת האב בראשי תיבות אלה: נאמר בגמרא במסכת בבא מציעא – "גדול, וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן". דהיינו, אדם, כל זמן שהוא סמוך על שולחן הוריו וניזון מהם ואין לו מקור הכנסה משלו, נקרא "קטן" לענין דינים ודברים מסוימים, גם אם הגיע לבגרות. ואף כאן, הירח נקרא "המאור הקטן" בדיוק מסיבה זו, שאין לו מקור אור עצמי משלו, אלא הוא מקבל את אורו מהשמש.

וזהו הדבר שרצה האב להסביר כשכתב את ראשי התיבות "גועשאנ"ק", כי ראשי תיבות אלה הן ראשי התיבות של המימרא הנ"ל בבבא מציעא – "גדול וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן".

ואפשר להוסיף דבר מעניין, בברית מילה מברכים את הרך הנולד במילים "זה הקטן, גדול יהיה". וגם כאן, יש לבאר בדומה לאמור לעיל – לאחר הלידה, בשנים הראשונות לחייו, אורו הפנימי של האדם מעוצב בעיקר על ידי סביבתו ומשפחתו וכיוצא בזה, שהרי בשלב זה הוא טרם פיתח תכונות וכוחות משלו, ולכן הוא עדיין בבחינת "המאור הקטן", דוגמת הירח שאין לו אור עצמי אלא מקור אורו מהשמש; ועליו אנו אומרים, "גדול יהיה" – לעתיד יתפתח ויהיה משול למאור הגדול, השמש, שיש לו אור עצמי וכוח משלו, ויזכה להיות מקור אור לאחרים. ('ברינה יקצור')

דרשו רבותינו, כי כל אחד ואחד מאיתנו כותב ספר. מדובר בספר תולדות אדם. כל מעשיו של האדם נכתבים בספר זה. עד כמה רבותינו נזהרו, שלא יפגעו חלילה באף אדם.

להלן סיפור מופלא על הגאון רבי אברהם גורביץ המעובד ממוסף שבת-קודש: בחור אחד ביקש להתחזק. הוא נסע לשיבת גייטסהד שבאנגליה. לאחר שחזר סיפר סיפור מדהים שהתרחש איתו: "יום אחד רציתי ללמוד בשקט ובריכוז רב. נכנסתי לחדר שיעורים ונעלתי את הדלת. חולפות דקות ספורות ומישהו ניסה לפתוח את הדלת. הוא הבין, שהדלת נעולה מבפנים. לכן הוא נקש על הדלת כדי שאפתח אותה".

"מכיוון שאותו אדם לא הגיע לחדר בזמן השיעורים, החלטתי להתעלם ממנו. המשכתי ללמוד אבל הוא המשיך לנקוש על הדלת. קיוויתי, שהוא יבין לבד, שאני מתעלם ממנו ולא מתכוון לפתוח לו את הדלת – אבל זה לא קרה. הוא המשיך להקיש בדלת ולהפריע לי. מכיוון שכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, החלטתי לקום ולגעור בו". "ניגשתי לדלת ושאלתי: 'מי שם?'. מהעבר השני נשמע: 'אברהם גורביץ'.

הבנתי מיד, שהדובר חומד לצון, ולא די שהוא הפריע לי במשך דקות ארוכות, הוא עוד מחקה את קולו של ראש הישיבה כדי לעבוד עלי ולהלחיק אותי. צעקתי לעברו: 'תפסיק לבלבל לי את המוח'. "התיישבתי ללמוד והחלטתי שזהו, אני לא פותח. אבל זה לא עזר לי. הנקישות המשיכו ואני שומע מעבר לדלת את קולו של אותו אדם: 'פתח לי בבקשה – שכחתי משהו בחדר'. לא פתחתי.

אולם, הוא לא הרפה ולאחר כמה רגעים אמר: 'פתח לי בבקשה את הדלת – אני נכנס רק לרגע אחד, לוקח משהו ויוצא מיד'. החיקוי היה מוצלח, אבל עלי קשה לעבוד. לבסוף החלטתי לפתוח את הדלת מאחר וכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, ואותו אדם לא אפשר לי זאת.

החלטתי להשקיט אותו. פתחתי את הדלת בשיא המהירות והתכוננתי להניס את הטרדן ו... אני רואה את ראש הישיבה הגאון רבי אברהם גורביץ עומד מולי וידיו הקדושות מכסות את פניו".

הצדיק גישש את דרכו לתוך החדר כמו עיוור. זמן רב לקח לו עד שהצליח למצוא את מה ששכח שם. לאחר מכן יצא כלעומת שבא, כאשר במשך כל הזמן הזה ידיו מכסות את פניו. הוא לא ראה אותי. הוא עשה זאת, כדי שאני לא אתבייש בעובדה שלא פתחתי את הדלת במשך זמן רב!". ('פניני עין חמד')

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:

ה' ישמור את כל עם ישראל, וכל חייל ישראל וכוחות הבטחון.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, אלינה בת אירנה, מאי בת מאירה, מילנה בת סבינה, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה.

לזרע בר קיימא: מורן בת רותי, לירז בת מרים. עדן שירה בת גילה.

לפרנסה בשפע: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה, לרפואת כל הפצועים.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים 7 לאוקטובר.

קוראים וקוראות נכבדים, נפתח אצלנו בשכונה כולל אברכים, על מנת לסייע להחזיק אותם מי שרוצה לקנות ברכה בעלון, ולהחזיק תורה על הדרך, כל שם לברכה 250 ₪ למשך שנה. ניתן להעביר בביט למספר 054-6868199. מי שרוצה לתרום לכולל גם בלי קשר לברכה, מצורף לינק:

<https://paypage.takbull.co.il/212sh>

בראשית - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראשית - בריאת העולם על ידי השם יתברך - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, וינפֶש ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש והגְרוש מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כו).
- ד. סֶפֶר תולֵדֹת אָדָם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים (א, טז) - מה פשר ראשי התיבות?"

מסופר על הגאון מוילנא (מובא ב"פנינים משולחן הגר"א"), שבעת נדודיו התארח פעם אצל אחד מבעלי הבתים, שהיה גם מופלג בתורה. המארח, שהבין שלפניו עומד אדם גדול ומיוחד, שיתף את הגאון בדבר שהטריד את מנוחתו: על אחד הדפים בחומש של אביו (של המארח), לצד המלים "ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", כתב האב ראשי תיבות: **"גועשאנ"ק"**.

המארח סיפר שהוא אינו מצליח להבין ראשי תיבות סתומים וחסרי פשר אלה, ושכבר ניסה לשאול אנשים רבים מה פשר ראשי התיבות, אך איש לא ידע להשיב לו.

הגאון מוילנא עיין בראשי התיבות והסביר מיד לאותו אדם מה הייתה כוונת האב בראשי תיבות אלה: נאמר בגמרא במסכת בבא מציעא - "גדול, וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן". דהיינו, אדם, כל זמן שהוא סמוך על שולחן הוריו וניזון מהם ואין לו מקור הכנסה משלו, נקרא "קטן" לעניין דינים ודברים מסוימים, גם אם הגיע לבגרות. ואף כאן, הירח נקרא "המאור הקטן" בדיוק מסיבה זו, שאין לו מקור אור עצמי משלו, אלא הוא מקבל את אורו מהשמש.

וזהו הדבר שרצה האב להסביר כשכתב את ראשי התיבות **"גועשאנ"ק"**, כי ראשי תיבות אלה הן ראשי התיבות של המימרה הנ"ל בבבא מציעא - **"גדול וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן"**.

ואפשר להוסיף דבר מעניין, בברית מילה מברכים את הרך הנולד במילים **"זה הקטן, גדול יהיה"**.

וגם כאן, יש לבאר בדומה לאמור לעיל - לאחר הלידה, בשנים הראשונות לחייו, אורו הפנימי של האדם מעוצב בעיקר על ידי סביבתו ומשפחתו וכיוצא בזה, שהרי בשלב זה הוא טרם פיתח תכונות וכוחות משלו, ולכן הוא עדיין בבחינת "המאור הקטן", דוגמת הירח שאין לו אור עצמי אלא מקור אורו מהשמש; ועליו אנו אומרים, "גדול יהיה" - לעתיד יתפתח ויהיה משול למאור הגדול, השמש, שיש לו אור עצמי וכוח משלו, ויזכה להיות מקור אור לאחרים.

דבר העורר

בפרשת בראשית מתוארת בריאת העולם בשישה ימים, כאשר כל יום מביא עמו יצירה חדשה, עד לשיא הבריאה - **האדם**. הרמב"ן מסביר כי הסדר שבבריאה מלמד על תכנון אלוקי מדויק, שבו כל חלק בבריאה משתלב בהרמוניה עם השלם. דבר זה מזכיר לנו כי גם בחיינו האישיים יש סדר ותכלית, וכל אתגר או אירוע משתלב בתוכנית גדולה יותר. כשאנו קוראים על בריאת העולם, אנו צריכים לזכור כי כל דבר בחיינו - גם הקשיים - נברא מתוך כוונה. כמו שהקב"ה ברא את העולם עם סדר ותכלית, כך עלינו לחפש את המשמעות בכל צעד בחיינו, ולשאוף להפוך את העולם למקום טוב יותר, לעצמנו ולסביבה. ועל יצירת האדם נאמר (א, כז): **הפסוק "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ"** - מלמד כי כל אדם נברא עם ניצוץ אלוקי. רבי עקיבא (אבות ג, יד) אומר: **"חביב אדם שנברא בצלם"**. ה"צלם אלוקים" מתבטא ביכולת של האדם לבחור, ליצור, ולהשפיע על העולם ובמידותיו. עצם הידיעה שכל אדם נברא בצלם אלוקים מחייבת אותנו לכבד כל אדם, כשאנו מכבדים את הזולת, אנו מכבדים את הבורא עצמו.

מיד לאחר מכן מופיע חטא עץ הדעת, לאחר שאדם וחווה אוכלים מעץ הדעת, הם מתחבאים מפני הקב"ה, והוא שואל: **"אֵיפֶה?"** - **"איה אתה?"** על פניו, זו שאלה מפתיעה - וכי הקב"ה, שיודע הכל, אינו יודע היכן אדם נמצא? חז"ל (בראשית רבה יט, ט) מסבירים כי השאלה אינה על מקום פיזי, אלא על מצבו הרוחני והמוסרי של האדם. הקב"ה קורא לאדם להתבונן בעצמו: **היכן אתה עומד מבחינה ערכית ומוסרית ורוחנית? לאן הגעת לאחר מעשיך? ... השאלה "אֵיפֶה?" היא קריאה כלל עולמית - לכל אדם בכל זמן. היא מזמינה אותנו לעצור ולבחון את מעשינו, מחשבותינו וכוונותינו. במקום להאשים את הנחש או את חווה, כפי שעשה אדם, הקב"ה מלמד אותנו לקחת אחריות על בחירתנו ולשאול: "היכן אני בחיי? האם אני בדרך הנכונה, הטובה וישרה?" ... "אֵיפֶה?" היא לא רק שאלה שנשאלה בזמנו בגן עדן, אלא קריאה מתמדת של הקב"ה לכל אחד מאיתנו. היא מזמינה אותנו לעצור, להתבונן, ולשאול: "האם אני חי בהתאם לערכיי? האם אני מממש את הפוטנציאל האלוקי שבי?" זו שאלה שמלמדת אותנו כי גם לאחר טעויות, תמיד יש דרך חזרה דרך תשובה, התבוננות, ותיקון. במיוחד בפרשת בראשית, שפותחת את התורה ואת השנה, זו הזדמנות להתחיל מחדש, להציב מטרות רוחניות, ולשאוף להפוך את עצמנו ואת העולם למקום טוב יותר.**

ה"ספורנו" מסביר כי השאלה **"אֵיפֶה?"** היא הזמנה לצאת מהסתגרות - פיזית ורוחנית - ולהתמודד עם המציאות. דהיינו, תשובה, במובנה העמוק, היא היכולת לעמוד מול האמת, להודות בטעות, ולבקש דרך חזרה.

האור החיים (ג, ט) מוסיף כי השאלה נאמרה בנימה רכה, כמעט כאילו הקב"ה **"מפתה"** את אדם לשוב אליו. זו תזכורת שתשובה אינה תהליך של עונש או בושה, אלא דרך של חסד, שבה הקב"ה מושיט יד לאדם ומזמין אותו לחזור לקרבה אליו. פרשת בראשית מלמדת אותנו כי טעויות הן חלק מהחיים, אך החשוב הוא לקחת אחריות, ללמוד מהן, ולתקן. והיא היסוד לכל התורה. היא מלמדת אותנו על תכלית הבריאה, על כוח הבחירה החופשית, על האחריות שלנו כבני אדם, ועל הקשר המיוחד שלנו עם הקב"ה. כשאנו קוראים את הפרשה, אנו נקראים להתבונן בחיינו - כיצד אנו מממשים את ה"צלם אלוקים" שבנו, וכיצד אנו תורמים לעולם טוב יותר.

”וַיְבָרֶךְ אֶ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ...” (ב, ג) - שבת היום - סיפור

את הסיפור הבא סיפר רבי יצחק ברנשטיין: בתקופת ההכשרה לקראת העליה לארץ ישראל - הקיפה תנועת הקיבוצים את כל שכבות העם, כאשר כל חוג מקים לעצמו 'קיבוצים' שונים במקומות ישוב אלו ואחרים, ומנסה למשוך אליו צעירים אשר יצטרפו אליו ויחזקו את כוחו.

כך למשל היו 'קבוצים' של תנועת ה'מזרחי', של 'אגודת ישראל', וכמובן - גם של מפלגת הפועלים הציונית, אשר הייתה רחוקה מאד מתורה, ממצוות ומיהדות בכלל. בין השאר, הוקמו 'קיבוצים' שכאלו גם בעירייה ברנוביץ - בה כיהן הגאון רבי אלחנן וסרמן ה"ד כראש ישיבה, והקיבוץ של מפלגת הפועלים שבעיר - הקים מפעל בו עבדו בחורי ישראל בכל ימות השבוע, ובכלל זאת, רחמנא לצלן, גם ביום שבת קודש.

כאשר נודע הדבר לרבי אלחנן, הוא החליט לעשות מעשה. בשבת בבוקר, לאחר התפילה - הוא דפק על הסטנדר, כינס סביבו את בני הישיבה, ואמר: "בניי! הואיל ונודע לי כי בעירנו מחללים שבת, והואיל ונאמר בתורה: 'הוכח תוכיח את עמיתך' - על כך סבורני כי מחוייבים אנו במצות תוכחה! על כן, מתבקשים עתה כל בני הישיבה לצאת איתי אל המפעל שבעירנו, ולהוכיח את מחללי השבת העובדים בו!

כאיש אחד הם צעדו עם רבם הגדול, קבוצה מאוחדת של כמאתיים איש, אל עבר המפעל.

כאשר הגיעו עד לשערים הסגורים - ביקשו בני הישיבה לפרוץ אותם ולהיכנס אל המפעל עצמו, אולם רבי אלחנן סרב. "עלינו לפעול על פי הדין וההלכה!" - הסביר, והגדיר את חובתם של בני הישיבה: לעמוד מול המפעל ולמחות, מבלי לעורר מריבה ומבלי להיגרר ל אלימות...

ואכן, רבי אלחנן עמד והכריז בקול רם: "שבת היום! מחללי מות יומת!" - ואחריו חזרו כל בני הישיבה.

לשמע הקריאות - יצאו מספר בחורים יהודים מהמפעל ובררו מה רצונם של המתקהלים, ורבי אלחנן נענה ואמר להם: "יהודים יקרים! שבת היום, ואסור לעבוד! האם אתם יודעים זאת - או לא?"...

ניכר היה על הבחורים כי תוכחתו של הצדיק נוגעת ללבם וגורמת להם אי נעימות, אולם למעשה - היא לא הניאה אותם להמשיך במעשיהם...

כמתנצלים הם הסבירו לגאון כי הם חייבים לעבוד, ומיד הפנו עורף וחזרו אל תוך המפעל.

כעת, פנה רבי אלחנן שוב אל בני הישיבה, ובקש מהם לחזור עוד פעמיים על המחאה: הוא הכריז את הכרזתו המצמררת - ובני הישיבה חזרו אחריו בשנית, וכך גם בשלישית.

לאחר מכן - פנו הכל בחזרה אל עבר הישיבה, בעוד בבית החרושת נמשכת העבודה כמקודם...

היה נראה שאין סיכוי שהדברים יפעלו משהו, אלא שלמעשה, השפעתה של אותה תוכחה, של אותה 'מחאה' - הייתה מעל ומעבר לצפיות...

שכן שבועות מספר לאחר אותו מעשה - הופיעו בישיבה 'פנים חדשות'... ארבעה מאותם בחורים עוברי המפעל - הושפעו מתוכחתו של הצדיק אשר חדרה אל לבם, והצטרפו אל בני הישיבה.

[ומתוק האור]

”וַיְבָרֶךְ אֶ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֶ-לֹהִים לַעֲשׂוֹת” (ב, ג) - שבת שלום בין הנשמה לגוף

בשבת יש נשמה יתרה, והגוף והנשמה מתענגים יחד כאחד. 'שבת שלום' - שבת של שלום בין הנשמה לגוף. ע"י השבת יש זכות לקיום הנשמה והגוף כאחד. אנו אומרים בקבלת שבת: 'לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה'.

קשה להבין ולשער איזו עוצמה אדירה ואיזה שפע של ברכה יש לנו בשבת. בימים אלו, שכולם מחפשים מה לתקן ומה לשנות, כדאי שניתן את דעתנו להשתפר בעניין כבוד השבת. שלמה המלך אומר (קהלת ז, ח): "טוב אחרית דבר מראשיתו" - כאשר ההתחלה טובה, גדולים הסיכויים שגם 'אחרית הדבר' תהיה טובה. הצורה שבה נכנסים לשבת, יכולה להשפיע במידה רבה על כל השבת. על כן, ראוי להיכנס לשבת בנחת ובשמחה של מצוה, ולא מתוך לחץ ומתח.

ראוי לקבל את שבת המלכה בזמנה, ואפילו לפני הזמן, ולא ברגע האחרון ממש. שמעו נא סיפור על אברך יקר, שסובל מ'טרשת נפוצה' (סוג של ניוון שרירים).

בשלב מסוים הודיעו לו הרופאים, כי תוך שנתיים לא יוכל ללכת על רגליו, ויאלץ להיעזר בכיסא גלגלים. מאז חלפו שבע שנים. אמנם ההליכה קשה על אותו אדם, והוא צולע במקצת, אבל הוא הולך על רגליו. כל בוקר הוא קם, מודה על החסד הגדול ויוצא לתפילה.

הרופאים המומים, לא מבינים איך נעצרה ההידרדרות, בניגוד לצפוי על פי מה שהם מכירים מהשטח ומהספרות הרפואית. משנשאל אות אברך לסוד הדבר, סיפר האברך: 'הלכתי לרב שלי, והרב אמר שאני ואשתי נקבל על עצמנו להיות מוכנים לשבת קודש מחצות היום. קיבלנו על עצמנו כי מחצות היום - הפלטה כבר תהא מונחת במקומה, כל מלאכתנו עשויה, והשולחן ערוך לכבוד שבת. את כל הסידורים אנחנו מסיימים לפני כן. קרובי המשפחה והידידים יודעים, שאת כל הטלפונים אלינו צריך לעשות לפני חצות, מאחר שאחרי חצות אנחנו כבר לא נגישים לטלפון. מחצות כבר מורגשת אצלנו קדושת השבת'. מאז שקיבלו על עצמנו כך, בכל פעם שאני מגיע לבדיקות בבית החולים, הרופאים מתפלאים. איך זה?! כבר שבע שנים, והמצב שלך, יחסית, כל כך טוב? אך אין להתפלא. 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה'. מי ש'הולך' לקראת שבת, בזכות כבוד השבת וקדושתה בא עליו שפע של טובה וברכה.

[דורש טוב/אלול - ר"ה]

”וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי...” (ב, ב)

תמהו האחרונים: מדוע ברא הקב"ה את העולם בששה ימים, והרי היה יכול לבראו ברגע, ויש שתירצו לפי מה שכתב בהגהות 'עיני שמואל' (פסחים נ:): שכשם שהאור אינו ניכר רק מתוך החושך, כך ה' יתברך ברא את העולם בששה ימים למען יהיה ניכר קדושת השבת אחר כך, כי ע"י המעשה בששת הימים אז יהיה ניכר שביתת השבת, וה'אור החיים' כתב, שבא ללמדנו שאף אם החלנו במלאכה ביום השישי, ואם לא נגמור אותה יהיה הפסד ונזק גדול, אל לנו לגומרה אלא לשבות מהמלאכה. וב'איגד משה' (מהגרמ"י כץ) כתב: כי בא להורות שנהיה מתונים בכל דבר, כשם שה' יתברך כביכול חישב בכל דבר בבריאת העולם אם לבראו או לאו, כפי שמובא במדרש, והלא דין הוא, ומה ה' יתברך שהוא בלי גבול ותכלית וסוקר הכל בסקירה אחת היה מתון כל כך, קל וחומר בן בנו של קל וחומר אדם הקרוץ מחומר ועלול לטעות, בוודאי צריך זהירות יתירה ומתינות.

[מעדני אשר]

"וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן..." (ב, ט)

על עץ החיים נאמר בפסוק, שהיה "בתוך הגן"; ומפרש רש"י שכוונת הפסוק לומר, שעץ החיים מצוי בדיוק באמצע הגן וכלשון רש"י: "בתוך הגן" - "באמצע הגן". וכך גם מתרגם אונקלוס, "במציעות גינתא", כלומר באמצע הגן.

מה ראה הכתוב להדגיש את היותו של עץ החיים "באמצע הגן", ומה לנו אם הוא באמצע הגן או באחד מצדדיו?

ב"חידושי החפץ חיים על התורה", מובא בשם תלמיד החפץ חיים הגאון רבי יוסף סגל, שהסביר זאת כך (בספרו חזון יוסף): "עץ החיים", עניינו חיי אושר ומשמעות, חיי סיפוק רוחני. הצבתו של העץ "באמצע הגן" באה לומר, שיש דרכים רבות, ולא דרך אחת בלבד, להגיע לאותו אושר עליון. לכל אדם סלולה דרך משלו להגיע ל"עץ החיים": יש מי שמגיע לעץ החיים על ידי עיסוק מתמיד בתורה, יש מי שמגיע לשם באמצעות תפילה ומצוות, ויש מי שמגיע לשם על ידי עיסוק בצדקה וחסד, כל אחד לפי תכונותיו, טיבו ויכולותיו. לכן העץ הוא "באמצע הגן", כי ה"אמצע" מסמל מקום שניתן לגשת אליו מכל צד בשווה..."

(הקב"ה רצה לזכות את ישראל, שכל אחד יזכה לאושר החיים הנצחיים בהתאם לסגולותיו הטבעיות בו, ובהתאם לכושרו ואפשרויותיו שהוענקו לו, כלומר, כל אחד ואחד לפי דרכו המיוחדת לו הנתונה בידו. לזאת נטע הקב"ה את עץ החיים דווקא באמצע הגן ממש, היינו, שבאמצעות כל דרכי האנשים השונים המתחלקות לפי אפשרויותיהם וסגולותיהם, יוכל האדם להגיע לעץ החיים).

וסיפר בנו של ה'חפץ חיים' (מובא ב"מכתבי החפץ חיים, דוגמה משיחות אבי ז"ל, אות יח, וכן בספר "חידושי החפץ חיים על התורה", על הפסוק כאן בפרשה), שההסבר הנ"ל של "אמצע הגן" נאמר על ידי החפץ חיים לרופא ששאל אותו במה יזכה לחיי עולם הבא; והשיב לו החפץ חיים, שכלל אדם, בין אם הוא בעל תורה או בעל מלאכה, יש את דרכו שלו להגיע לעץ החיים, ולכן רומזת הצבתו של עץ החיים באמצע הגן - "שרמז לנו הכתוב שעץ החיים הוא באמצע, וכל דבר שהוא באמצע יש לו גשת אליו מכל צד, והכוונה הוא, שלא נחשוב כי רק דרך אחד יש להגיע אל העץ, כלומר מכל צד אפשר לבוא אל עץ החיים. והיינו שכל אדם, בין מי שעוסק בתורה או עוסק בענייני העולם, כמו חכמה ומלאכה, ביכולתו לבוא אל עץ החיים".

"עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" (ב, כד)

על פסוק זה אמר הגאון הרב ידידיה פרנקל זצ"ל (הדברים מובאים בספר "למדתי ממנו - רעיונות ופנינים על הפרשיות והמועדים", המלקט דברים מתורתו ודרשותיו של הרב פרנקל): "עלינו להבין, האמנם התורה דורשת שאדם הנושא אשה יעזוב את הוריו? הלוא אדרבה, כיבוד אב ואם הוא מיסודות התורה ומקומו בעשרת הדברות.

ניתן לפרש 'יעזוב' מלשון עזבון (=ירושה).

וכוונת התורה כך היא: אדם הנישא ומקים בית נאמן בישראל, עליו לקחת עמו כצידה לדרך את ה'עזבון הערכי' שגדל עליו בבית הוריו.

'ודבק באשתו', כפי שאמרו חז"ל (יומא ב.), 'ביתו - זו אשתו', דהיינו, את החינוך שינק בבית הוריו, עליו לקחת עמו וליישמו בביתו החדש".

"וַיִּקְרָא ה'... אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיפָה" -

קריאה לתשובה

במדרש (בראשית רבה יט, ט) מסופר על הרגע שבו הקב"ה שואל את אדם "אֵיפָה"? המדרש מציין כי השאלה לא נועדה לגלות את מקום מחבואו של אדם, שכן הקב"ה יודע הכל. במקום זאת, השאלה נאמרה כדי לתת לאדם הזדמנות להודות בחטאו ולחזור בתשובה. המדרש משווה זאת לאב שיודע היכן בנו מסתתר, אך קורא לו כדי שיבוא וידבר איתו.

המדרש מלמד כי "אֵיפָה" היא קריאה של חסד. אדם הראשון, במקום להשיב בכנות, מאשים את חווה ואת הקב"ה עצמו - "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי" (ג, יב).

מכאן אנו למדים שהתשובה מתחילה כאשר אנו מפסיקים להאשים אחרים ומתחילים לקחת אחריות. הקב"ה ממשיך לשאול אותנו "אֵיפָה"? בכל רגע שבו אנו מתרחקים, ומזמין אותנו לחזור אליו. כשאנו נתקלים בקונפליקט או טעות, עלינו לשאול את עצמנו: "האם אני מתחבא מאחריות? האם אני מוכן לענות לקריאת 'אֵיפָה'? ולחזור בתשובה..."

מסופר שפעם אחת הגיע יהודי פשוט ל'בעל התניא', וביקש הדרכה כיצד לחזור בתשובה. הרבי שאל אותו: "היכן אתה נמצא כעת בחיך? מה מעשיך?" האיש התחיל לספר על חייו, אך התחמק מלהודות בחטאיו. הרבי אמר לו: "כאשר הקב"ה שאל את אדם 'אֵיפָה'? הוא לא חিכה שיאמר לו היכן הוא מסתתר, אלא הזמין אותו לעמוד מול האמת. תשובה מתחילה כשאתה אומר לעצמך בכנות: 'הנה אני, עם כל חולשותיי, ואני רוצה לתקן'..."

הסיפור מלמד אותנו כי "אֵיפָה"? היא קריאה להתמודד עם האמת הפנימית שלנו. תשובה אינה דורשת שלמות, אלא כנות והכרה במצבנו האמיתי. כמו שהקב"ה פנה לאדם בחמלה, כך עלינו לפנות לעצמנו בחמלה כשאנו מבקשים לתקן. כשאנו חשים תקועים או "אבודים", כדאי לעצור ולשאול: "היכן אני באמת? מה אני מסתיר מעצמי"? כנות זו היא הצעד הראשון לתשובה.

מסופר על מלך ששלח את בנו למסע בעולם. הבן התרחק מארמון המלך, שכח את זהותו, והתחיל לחיות כפשוט עם. יום אחד, שמע קריאה מרחוק: "בני, אֵיפָה? היכן אתה?" הקריאה הזו עוררה אותו להיזכר שהוא בן המלך, והוא החל את מסע החזרה לארמון.

בסיפור זה, המלך הוא הקב"ה, והקריאה "אֵיפָה"? היא תזכורת לנשמה שלנו שהיא חלק אלוקי, ושהיא יכולה לשוב הביתה דרך תשובה.

הוא אכן הזכיר לי את המעמד ההוא, בו השמיע את שאלתו לפני רבי שמואל. היה זה לאחר השיעור, כאשר רבי שמואל עמד מוקף בעשרות בחורים כגורן עגולה, שבאו לשוחח עמו בלימוד, וביניהם עמד אותו בחור. כששאל הלה את שאלתו, הביע רבי שמואל הנאה וקורת רוח מיוחדת, ואף הגדיר את השאלה באופן בהיר מלוטש ומבריק, ואני לתומי כתבתי אותה בשעת מעשה במחברת.

אגב, כך הצליח רבי שמואל לרומם את הבחורים לפסגות, ולנסוך בהם עידוד לשאול טוב יותר, ולנסח גם דברים מורכבים ומעמיקים בבהירות ובחדות.

"לאחר המפגש בינינו", המשיך הלה לספר לי את סיפורו, "באתי הביתה ופרצתי בבכי. חשבתי לעצמי: האין מתבייש שלא לפתוח ספר במשך כל היום? והרי אתה מוזכר בשיעורי רבי שמואל?... המחשבה הזאת רדפה אחרי שעה ארוכה, ניקרה במוחי ולא הרפתה. קמתי ועשיתי מעשה. עוד באותו ערב נכנסתי לחנות הספרים הסמוכה לביתי ורכשתי גמרא חדשה מסכת 'בבא מציעא', ויחד עם זאת את הספר "שיעורי רבי שמואל" על מסכת זו, חזרתי הביתה והתחלתי ללמוד את המסכת דף אחרי דף. אמנם לא עזבתי את עבודתי, אולם מאז קיבלתי על עצמי שכאשר אני שב בערב אני יושב ולומד לפחות דף גמרא, מתובל בעומק סברותיו של רבי שמואל... ובילולי ובמוצאי שבתות שבזמנים האלה אני יותר פנוי אקדיש כל רגע פנוי ללימוד התורה.

העונג הגדול מכל מילה של רבי שמואל הקנה לי טעם אמיתי בלימוד, ומאז שילדי היו קטנטנים הם ראו אותי יושב ולומד כל רגע פנוי, וממני למדו גם כן לעשות כך, ובזכות כך זכיתי לבנים תלמידי חכמים, בחורי חמד לומדי ישיבות קדושות. הכל אודות לאותו פירגון שהשמעת באוזני באקראי באותה הפגישה, כדי להיטיב עם רוחי..." [אוצרותיהם אמלא עמ' תקעד]

בברכת התורה

"לְאֶדָם מַעֲרָכִי לֵב וְסֵחָ מִפְּנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת

מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורג' בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יזנו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמי: רחל בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: בתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומברג (יוצר תמונות Ai). אלעזר בן שמחה

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אהרן בן רחל: משה בן רחל: מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עוזר בן גור: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה רחל בת נארה: רות בת לינה: טורית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רחל: נדאלה בת עפירה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

"וַיֹּאמֶר אֶל-לִהְיִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר" (א, ב) -

כוחם של מילים - סיפור נפלא

סיפור עצום ונפלא נודע לי באקראי לפני שנים אחדות, והוא הדהים אותי עד מאוד. בהזדמנות מסויימת כשסיפרתי זאת לידיד נעורי משיבת פוניבז', להבדיל בין חיים לחיים, הגאון רבי משה גפן זצ"ל, הוא נחרד לשמעו. הוא הגיב שמוכרחים לפרסם זאת ברבים, כדי ללמד מה כוחה של מילה אחת לחולל: לפני שנים אחדות ישבתי באולם שמחות בבני ברק, לפתע נכנס לאולם אדם שהיה נראה בסביבות הגיל שלי, בלתי מוכר לי, וניגש אלי בהתרגשות, חיבק אותי ונישק אותי על לחיי לעיני כל. חשתי אז תחושה מאוד לא נעימה לקבל כך נשיקה לפני כולם מאדם בלתי מוכר. "הזכירו לי מי אתם"? שאלתי בעדינות. "קוראים לכם כך וכך", לא? "שאל. "נכון", השבתי. "ולמדתם בישיבת פוניבז' בעבר"? הוסיף לשאול. "כן! כן!" "שמא זוכרים אתם בשיעור שלכם בחור בשם פלוני"...

בבת אחת הוא הצליח להחזיר אותי בזיכרוננו שלוש שנה אחורנית. אותו בחור שהזכיר אכן למד בשיעור שלי, והיה נחשב לבחור שקט ועדין, נעים ונינוח במיוחד. בני הישיבה אהבו מאוד ללמוד איתו, והיה לו מעמד חשוב בשיעור. תמיד הצליח לקבוע חברותות טובות בסדרי הלימוד. אך ביום בהיר בעיצומו של זמן חורף שיעור ג', הוא עזב את הישיבה במפתיע. בזמנו הדבר עורר פליאה רבה, אך מאז לא ידענו דבר אודותיו, וזיכרוננו נשטט מזיכרוננו.

"ובכן, אני אותו בחור", אמר האיש בחיך מבוייש. התרגשתי להיפגש עמו פנים מול פנים לאחר עשרות שנות נתק, וקיבלתי אותו בחום ובלבביות. המשכתי להתעניין אודות הקורה עמו היום ובאיזה תחום הוא עוסק? הוא השיבני שברוך ה' הוא בעל משפחה ברוכה, ועיסוקו הוא בתחום ההנדסה ותכנות מחשבים כבר קרוב לעשרים שנה, ועושה-חיל בעבודתו. לאחרונה הצליח לקבל תואר גבוה יותר ולפרנס את בני ביתו ברווח וכבוד.

ניצלתי את ההזדמנות ושאלתי אותו מדוע הוא עזב בזמנו את הישיבה ביום בהיר בעוד היה נראה לכולנו שהוא מצליח מאוד בישיבה? הוא פתח בפני את סגור ליבו וסיפר מה ארע בזמנו אז, בימי שבתו בישיבה: "הבה ואגלה לך סוד, אכן למדתי שנתיים וחצי בישיבה, אך אותם השנתיים וחצי היו עבורי הצגה אחת גדולה. הכישרון שלי הוא בדרגה די נמוכה, ויחד עם זה הרמה הלימודית שלי. כשבני הישיבה עסקו בפילפול והעמדת שיטות הראשונים והאחרונים, אני בקושי הבנתי את פשט דברי הגמרא..."

"אולם היה לי לכל הפחות שכל לשתוק, שכן רציתי ללמוד בישיבה חשובה, והיות שידעו שאני שתקן לא ציפו ממני שאראה את ידיעותי ורמת הבנתי. כך התקיימו בי דברי שלמה המלך (משלי יז, כח): "גַם אֵוִיל מִחֲרִישׁ חֶכֶם יִחְשֹׁב אִטֶּם שִׁפְתָיו נְבוֹן", והצלחתי איך שהוא להשתלב כאחד הבחורים המצליחים בשיעור, מבחינת חברותות טובות ומעמד, גם מבלי שקיבלתי טעם אמיתי בלימוד. עד שהגיע אותו היום, באמצע זמן חורף של שיעור ג', הרגשתי שאיני מסוגל עוד להמשיך לעבוד על כולם. היתה בי תחושה של בזוז זמן, שאני מעביר את זמני לריק ולהבל מבלי לקבל שום תועלת אמיתית מהלימוד בישיבה. התייעצתי עם מי שסמכתי עליו, וקיבלתי החלטה לעזוב את הישיבה ולצאת לעבוד".

"אך עדיין לא זכיתי להבין על מה מגיעה לי הנשיקה"? שאלתי. והוא השיבני תשובה מפעימה: "בסביבות חמש שנים לאחר נישואי פגשתי בך פעם ברחוב, ושוחחנו בידידות מבלי להיכנס לפרטים בנוגע למה שעבר עלי בשנים האחרונות. בין הדברים אמרת לי בחיך שבמחברות שלך על מסכת בבא מציעא מוזכר השם שלי, כמי ששאל בזמנו שאלה נפלאה את ראש הישיבה רבי שמואל רוזובסקי..."

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בראשית

מכון
באר
האמונה

פרשת בראשית

מלעכאוויטש זי"ע (הובא בדברי שלום קודינב), כי הנה המאמין באמונה שלימה בבורא יתב"ש לא ישבר לבו מכל אשר יקרהו, אם בהפסד ממון או בשאר מיני היזק והפסד שנעשה לו על ידי רעהו, בידעו שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז:), נמצא שלא פלוני עשה זאת, וגם חלילה מלומר שמעצמו נעשה המעשה, אלא הכל 'בדבר ה' נעשה' - לטובתו השלימה, וזה ביאור הקרא וישם ה' לקין אות - 'אות אמונה' הטהורה, וממילא לבלתי הכות אותו כל מוצאו - שלא יכהו לבו בכל דבר שימצאהו, כי ידע ויכיר שהכל מאתו יתברך שמו¹.

וכך רמז לה הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (כתונת פסים בהר, עמ' כז. בדפ"י) בכתוב (תהלים קמד יד) אלופינו מסובלים. כי על ידי שיאמין ב'אלופו' של עולם, שיש מנהיג לבירה, ואין דבר בעולם שנעשה שלא בציווי הבורא, על ידי זה מסובלים - יהא בידו לסבול הכל². וכבר רמזו לה בשם הבעש"ט הק' זי"ע בלשון הברכה 'ברוך שאמר והיה העולם', שהוא ר"ת בשוה, ללמדנו כי האיש הרואה בכל דבר שעובר עליו את הקב"ה שאמר והיה העולם, ושהכל הגיע מאתו ית'

בראשית ברא אלוקים - ראשית דבר האמונה בא-ל חי בפרשתן (א א), 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ'. ביארו בה צדיקים, בראשית - ראשית לכל על האדם לדעת ולהכיר שאלוקים ברא את השמים ואת הארץ³, היינו שאבינו רוענו ברא את השמים והארץ וכל צבאם, הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, ומשגיח על כל פרט ופרט הנעשה בעולם בהשגחה פרטית⁴.

בענין הזה אמר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע וז"ל, 'אמרו חז"ל (ויק"ר לו ד, הובא ברש"י בריש הפרשה) בשביל ישראל שנקראו ראשית, כלומר, שכל עיקר הבריאה הוא בשביל בני ישראל החוזרים תמיד בפיהם ובלבבם כי אלוקים ברא שמים וארץ והוא רב ושלט, בשביל אמונה זו שבני ישראל מאמינים בהשגחתו ית"ש נברא העולם', עכ"ל. וזהו שאמרו 'בשביל ישראל שנקראו ראשית' - שהם חוזרים תמיד לקרוא כי 'בראשית' ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (הובא בתורת אבות).

הנה כתיב בפרשתן (ד טו) 'וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו'. ביאור נפלא ביאר הרה"ק

א. איתא מהרה"ק רבי מאיר הגדול מפרימישלאן זי"ע (הובא בבית אברם להרה"ק מזאלאזין זי"ע בפרשתו, ובשפתי צדיקים בשם הרה"ק מאפטא זי"ע) שתיבות 'בראשית ברא אלוקים את' - הם ר"ת בבא"א, לרמז על הפסוק 'בך בטחתי אל אבושה' (תהלים כה ב), וכן 'אשרי אדם בוטח בך' (שם פד יג), ולכן התחילה התורה בתיבות הללו לומר שזהו עיקר ותחילת מהות האדם - לבטוח בה' בכל עת ובכל שעה.

ב. ברש"י כתב בריש דבריו, 'בראשית - מה טעם פתח בבראשית... ביאר הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע, שהוא כעין המדבר ומפליג בדבריו, מה טעם - כמה טעם ומתיקות יש לפותח בבראשית - כלומר שמעמיד את חייו באמונה

שהוא אלוקינו שברא שמים וארץ והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים (עי' בתפארת בית לוי, בילקוט קדו"ל).

ג. בגמרא (ברכות ס) איתא שמעשה ובא הלל הזקן לעירו ושמע קול צווחה בעיר ואמר מובטח אני שאין צווחה זו בתוך ביתי. ולכאורה מנין היה לו זאת, וביאר חד מקמאי ה"ה הגאון מהר"ם אלמושנינו ז"ל (הובא בביאור משפט צדק לתהלים יט) שהלל הזקן לימד את בני ביתו 'דרך אמונה' - שיקבלו כל אשר יארע עמם באהבה, ושלא יצעקו בשום מצב שהוא, ולכך כששמע קול צווחה בעיר היה בטוח ואמר 'אין זה בתוך ביתי', כי הם אינם צועקים אפילו במצב קשה.

ד. הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע קבל פעם בפני הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע על ענין הכעס המגונה - ואיה הדרך לעקרה ולשרשה, אך הרה"ק מוויטעבסק לא ענהו ולא כלום. כעבור ימים אחדים נסע ה'תולדות' יחד עם אחוזת מריעיו בעגלה, על אם הדרך עצרם יהודי אחד וביקש להצטרף עמם לנסיעה, ה'תולדות' הורה

להכניסו, אך מחוסר מקום הושיבוהו אחורי העגלה במקום המשאות והחביות, מקום שאינו נוח כלל לשיבת בני אדם, במשך הנסיעה שאלו ה'תולדות' כמה פעמים האם אין המקום צר לו מידי, ויען ה'אורח' ויאמר שאין דוחקו גדול וטוב לו במקומו, אך ה'תולדות' לא הרפה ממנו, והמשיך לשאלו שוב ושוב, האם מקומו טוב לו, ובתוך כך ענהו ההילך 'אשרי העם שככה לו', אשרי חלקו של האיש אשר 'ככה' לו, כלומר באיזה אופן שמתנהג עמו ה' טוב לו, כי יודע שמה' יצא לו כך, ואין לו טענות כלל על מצבו ומעמדו... נהנו חבורת החסידים למשמע דברי ההילך, אך הרה"ק ה'תולדות' החל לבעור בלבת אש - כי הבין שדבר זה רמז הוא לו מן השמים, כי אם יזכור וידע שכל המתרחש הכל לטובה בלבד, לא יכעס לעולמים ויקבל את הכל בשובה ונחת.

כעבור ימים אחדים פגש שוב את הרה"ק מוויטעבסק, נענה הרה"ק ואמר לו, רואה אתה, מן השמים שלחו לך את אליהו הנביא שיענה לך את התשובה לשאלתך האיך לתקן את מידת הכעס.

פעם יצא הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע לנאות דשא עם משמשו, על אם הדרך נענה הרה"ק ואמר למשמש אמרה זו אשרי העם שככה לו - אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח בהנהגתו עמו, 'שככה לו' - בין אם הכל הולך לו למישרין לטובה, ובין אם רע ומר לו, תדיר אשריו ואשרי חלקו כי באמונתו יודע הוא שהכל לטובתו השלימה, וחזר הרה"ק על דיבור זה הלוך ושוב פעמים רבות מאד. משפנה הרבי לחזור אל ביתו נאווה קודש, נענה אל המשמש ושאלו (בעת היכנסם אל הרכב) האם הינך מבין פירוש המילות 'אשרי העם שככה לו', והנה משמש זה שכבר קצרה רוחו מלשמוע פירוש זה עשרות פעמים במשך שעה קצרה כל כך נענה בחפזה ובקוצר רוח - הלא הביאור הוא כך וכך... נענה הרה"ק ואמר לו, אה, לא כדברך, אלא (וחזר על דבריו דלעיל בהדגשה והטעמת כל תיבה ותיבה) הביאור הוא, 'אשרי העם שככה לו, אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח בהנהגתו הוא שהכל לטובתו השלימה'... כאומר לו, לא סגי ב'שמיעת' דיבורים הללו, אלא עליך לחוקקם בלבך.

ידוע מה שרמזו בלישנא דקרא (תהילים קטו ב) 'למה יאמרו הגוים', שזהו ההבדל והחילוק בין ישראל לעמים, שהללו אינם מאמינים אלא מלאים טענות וטרוניות כרימון ותמיד יאמרו וישאלו למה... למה... אולם בני ישראל מאמינים בני מאמינים, ועל כל דבר ודבר אומרים 'ככה', כן הוא רצון השי"ת ומקבלים את הדין באהבה.

ויתבאר ביותר עפ"י יסודו הנודע של הגאון רבי חיים הלוי מבריסק זצ"ל על הא דאיתא בגמ' (חגיגה ג:) 'ת"ר, איזהו שוטה היוצא יחידי בלילה והלך בבית הקברות והמקרה את כסותו', והקשו בגמ', שאם מדובר שעושה אותם בדרך שטות מדוע נחשב כ'שוטה' רק כשעשה כל הג' דברים הללו, והרי די באחד מהם להחשיבו כשוטה, ואם מדובר באופן שלא עשה בדרך שטות, א"כ, אפילו כשעשה את כולם אינו נחשב לשוטה. ותירצו שאכן מדובר כשעשה בדרך שטות, אלא שכל עוד שלא עשה רק אחד מאותם סימנים עדיין יש מקום לתרץ את מעשיו ולומר שאינו שוטה, וכגון אם יצא יחידי בלילה אפשר לומר שרצה לצנן גופו (וע' שם ברש"י), ואם לן בבית הקברות - שמא עשה כן כדי שתשרה עליו רוח טומאה שתסייעהו להיות מכשף, ובקרה כסותו ניתן לומר שהוא 'בעל מחשבות', אולם כיון שעשה את כל ה'סימנים' כולם בוודאי שוטה הוא. והקושיא עולה מאליה, אם אכן, יש לנו 'תירוץ' הוגן על כל אחד מאותם מעשים משונים, מדוע העושה את כולם נחשב כשוטה ודאי, ואין מנסים לתרץ אותו. ומכאן הוכיח הגאון רבי חיים מבריסק כי כאשר יש על אדם ג' קושיות, עדיף לומר תירוץ אחד המיישב כאחד את כל הקושיות מאשר לומר ג' תשובות שונות על ג' שאלות...

ומכאן לענייננו, פעמים הרבה שבלב האדם מקננת 'שאלה' למה, ואת כל קושיא בפני עצמה ניתן ליישבה, וכגון, ראובן שואל למה הפסיד כל כך הרבה מרכושו, ועל זה ניתן 'לתרץ' (ח"ו) כי לא עשה השתדלות כפי הצורך... שמעון מקשה למה נהייתי חולה, ותשובתו כי אכל מאכל מקולקל... לוי זועק למה לא זכיתי ב'תפקיד' (משרה) פלונית שחשקתי בה והיא מתאמת לי להפליא, ומניח את דעתו בתירוץ שאחד מהעובדים באותו מקום 'שם לו רגליים' כי שונא הוא לו מתמול שלשום... יהודה מתפלל למה אירעה לו תאונת דרכים (עקסידענט), ומרגיע את עצמו כי ה'נהג' שפגע בו אינו יודע לנהוג כהוגן... ועוד אלף פעמים שמתעוררת השאלה 'למה' עם תירוצים מתירוצים שונים, ושערי תירוצים לא ננעלו, אך במקום לומר כמה תירוצים נפרדים עדיף לומר 'תירוץ' אחד שמיישב את כל השאלות, ו'אחד' אני יודע - אחד אלוקינו בשמים ובארץ...

מעתה יתבאר לשון הפסוק כמין חומר 'למה יאמרו הגוים', שרק אומות העולם שואלים למה, כי 'איה אלוהיהם' - אין להם אלוקים חיים אשר יוכלו לתלות בו את כל הקושיות, ובעל כרחם שנצרכים להגיע לתירוצים הרבה... אמנם אנחנו מאמינים כי 'אלוקינו שבשמים כל אשר חפץ עשה' (המשך המזמור שם, פסוק ג), ותשובה אחת לנו על כל

באר הפרשה - פרשת בראשית

הרי בכוחו לקבל את כל העובר עליו בשוה"ה, בלא בהלה וצער והתפעלות יתר על המידה.

ב (יג) 'והיה הדם לכם לאות' פירוש לאות מצוה להם לשמירה, עכ"ל.

ויהי ערב ויהי בקר - לית נהורא אלא מגו חשוכא
בפרשתן (א א), 'בראשית ברא אלוקים' וגו', וברש"י,
'ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה
לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים
מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (ב ד)
'ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים', [ור"ל, כי שם
'אלוקים' מורה על מדת הדין ואילו שם 'הו"ה' ב"ה
מרמז על מדת הרחמים, והוקשה לרש"י מדוע נאמר
בתחילה בראשית ברא אלוקים שמרמז על מידת הדין,
ותירץ, כי אכן מתחילה חשב הקב"ה לברוא את העולם
במדת הדין, אך ראה שאי אפשר בלא מידת הרחמים,
ועל כן ברא את העולם ברחמים ובדין, וזהו שנאמר
ביום עשות ה' אלוקים]. והקשה הרה"ק ה'מאור עיניים'
זי"ע (לך לך ד"ה ויאמר ה') היאך שייך לומר שכביכול היה
שינוי הרצון אצל הקב"ה, והלא הוא צופה ומביט עד

בא וראה שכרם של בעלי האמונה, וכדאיתא ב'אור
החיים' הק' זי"ע על הא דכתיב בפרשתן (ד יד-טו)
שאמר קין להקב"ה 'והיה כל מוצאי יהרגני', וענהו
השי"ת 'לכן כל הורג קין שבעתיים יוקם וישם ה' לקין
אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו'. ומבאר, כי 'אות'
זה הוא ה'אות' הנרשם על מצחם של מקיימי מצוות
(זוה"ק ויקרא מז:): להגן עליהם, והטעם שזכה קין לזה הוא
משום שהגיע להכרה שאם ה' לא ישמרנו אזי 'שוא
שקד שומר' והיה כל מוצאי יהרגני, על כן זכה שהשי"ת
יגן עליו. וזל"ק, לכן כל הורג, טעם 'לכן', להיות שהכיר
וידע שאם ה' לא ישמרנו כל מוצאו יהרגנו, בשביל
מצוה זו ריחם ה' עליו ואמר כל הורג וגו', ורשם ה'
אות בפניו כמשפטו הנחוג בעושה מצוה שנרשמת
במצחו לטובה אות, והוא אומרו וישם ה' לקין אות,
והוא על דרך מה שדרשו ז"ל (מכילתא) בפסוק (שמות י

התמיהות שבעולם, 'כל אשר חפץ ה' עשה', הוא היודע מה הנכון והראוי ביותר. וזהו שאמר הכתוב עוד (תהלים
קמד טו) 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו', ר"ל אשרי העם שאומרים 'ככה', והטעם שאומרים כן הוא
משום ש'אשרי העם שה' אלוקיו', וממילא אין מקום לשאלות כלל.

מין הבאר

מעשה בחתן מבני א"י שנדד לארה"ב בכדי לזכות את ישראל נדיבי עם לקחת חלק בהוצאות נישואיו
המרוכים, והנה באחד הבתים שנתדפק על דלתותיו בבקשת רחמים, פתח בעה"ב פיו שלא בחכמה, והחל
גוער בו, מה לך כי תבוא לקבץ נדבות בקרב בני ישראל, לך עבוד ותרוויח מטה לחמך ביושר ובכבוד, וראה
זה פלא, בכל זמן ה'נזיפה' עמד הבחור מחריש ושותק והיה שותה בצמא דבריו כאילו אין כאן אלא דברי
חיזוק ועידוד כמים קרים על נפש עייפה, וכשומע 'שיעור כללי' מאת ראש ישיבתו. משסיים הלה את דרשתו
נתן 300 דאלער לחתן, החתן הודה לו והחל יוצא את פני הבית, אך בעה"ב חזר וקרא לו, ושאלו בפליאה
ותימה, מנין לקח עוז ותעצומות נפש לשמוע גערות ונזיפות וחרמות כאלו ולישאר שאנן שקט ושלו. הוציא
החתן קונטרס 'שמות האדרעסען' (כתובות מגורי העשירים) ובו נכתב על כל אדרעס (כתובת) מה מעשי הבעלים,
וכמה גובה נתינתו וכו', ועל בעה"ב זה כתוב שם 'כועס וזועף מקלל וצועק - ולאחמ"כ תורם 300 דאלער'.
מעתה תבין מנין לקחתי שלוות נפש כזאת, כי ידעתי שאם מתקיימים לנגד עיני 'כועס וזועף' ולאחמ"כ
'מקלל וצועק' הרי שקרובה ישועתי לבוא וסלולה הדרך להתקיים גם הסיפא 'ולאחמ"כ תורם 300 דאלער'.
הרי לפניך, שמכיוון שהבחור ידע שהכל צפוי, ומתחילה ידע שכך יעשה עמו - גערות ובזיונות, ולאחמ"כ
יבוא על שכרו, קיבל הכל בשלוות הנפש. אף אנן בדידן, אם נאמין (עכ"פ כתוקף אמונתו של אותו בחור בדברי בעל
פנקס השמות) שאין דבר נעשה בעולם אם לא הוכרז כן מתחילה בשמים, נוכל עמוד בנסיון לקבל הכל בשלוות
הנפש בשמחה ואהבה בחפץ לב... ואף להגיע משם לישועות עצומות.

ה. וכך פירשו צדיקים בלשון הכתוב בסוף הפרשה (ו ח) 'ונח מצא חן בעיני ה'', שתמיד היה במנוחה ויישוב הדעת,
מאחר שראה בכל דבר שהתרחש עליו את 'עיני ה'', ושהכל בהשגחה פרטית מלעילא.

החסד כפי יכולת העולם לקבלו, וכל כך למה, מפני ש'ראה שאין העולם מתקיים במידת החסד' לבדה, וזהו שאמרו הקדים מדת רחמים שהתקדמה למידת הדין היתה מידת הרחמים ושתפה למדת הדין כי הדין מעורב ברחמים ושורשו בחסד¹.

ומסיים ה'מאור עיניים' בזה"ל, והנה כמו שהוא בטובת הבורא ב"ה הכללית שהוא בריאת העולמות, שהוצרך להיות מקודם צמצום מצד הגבורה והדין לטעם הנזכר, כך הוא תמיד בהווה ובפרשות אפילו בכל אדם, כי קודם שחפץ השי"ת להופיע עליו בחסדו הגדול ולהטיב לו צריך להיות מקודם צמצום ודין מצד הגבורה שזהו ג"כ טובה להאדם ההוא, באופן שע"ז יוכל אח"כ לקבל טובת החסד, כי בלעדי הדין והצמצום שבא לו מקודם לא היה יכול לקבל אור בהירת החסד שיבא לו אח"כ מגודל הבהירות, כאמור למעלה בכללות בריאת העולמות. ועל כן אמרו רז"ל (ברכות ט:): 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה בשמחה כך יברך ברכת הרעה בשמחה', כי באמת הכל הוא טובה, אפילו הרע ההוא ג"כ לטובה יחשב, כי מצד הצמצום הוא שמצמצם מדת החסד שחפץ הבורא להיטיב לו אחר כך מגבילו עד שיעור שיוכל אח"כ לקבלו, וכפי הטובה הגדולה שבדעת הבורא ב"ה להביא

סוף כל הדורות, וכבר ידע מעיקרא שאין העולם מתקיים במידת הדין, וא"כ כיצד ניתן לומר שרצה בתחילה לבראו במדת הדין אף שידע באותו הרגע שלא יוכל העולם להתקיים כך.

ומבאר, כי הנה הקב"ה ברא את העולם מחמת שדרך הטוב להיטיב, והוא רב חסד הטוב ומיטיב, על כן ברא תבל ומלואה כדי שיהיו ברואיו מכירים כח מלכותו ויתענגו מזיו כבודו, אך היות ואין גבול למידת החסד של הבורא ית"ש, על כן לא היה שייך לברוא את העולם במידת החסד, כי לא היו הנבראים יכולים לקבל רוב השפעות החסד, ומשל למה הדבר דומה לאור השמש, אשר אי אפשר ליהנות לאורה אלא רק לאחר צמצום האור כפי השיעור שיכולים הנבראים לקבל, ואין הנמשל דומה אלא ה'משל' הוא אחד מאלפי אלפים ריבי רבבות פעמים ככה כלפי הקב"ה אשר מלוא כל הארץ כבודו, ולכן הוצרך למידת הגבורה והדין שהיא מצמצת את השפעת החסד כפי הכח שיש למקבלים, ונמצא שבאמת גם מידת הדין שורשה במידת החסד וברצון להיטיב לבריותיו, כי רק על ידה יוכלו לקבל את אור החסד.

וזהו שאמרו, בתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין היא מידת הגבורה שמצמצת את השפעת

1. ולסבר את האוזן בדרך קצרה יבואר שהוא על דרך מה שאמרו (פסחים קיב.) 'יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק', והיינו שהפרה רוצה להשפיע הרבה יותר מכמה שיכול העגל לקבל, על כן אינה נותנת לו כפי רצונה הטוב בלי גבול שהרי סכנה יש בדבר, אלא מעמדת עצמה ב'גבורה' ובודקת ב'דין' כמה הוא יכול לקבל, ולפי זה נותנת לו את השפעותיה. והנמשל ברור ופשוט.

2. ומעניין לעניין באותו עניין, כבר האריכו בספה"ק אודות תוקף האהבה והקרבה היתירה המתעוררת ביותר כאשר איש יהודי שרוי בעת צרתו, ובאותה שעה הקב"ה נמצא עמו, ועל דרך שאמרו חז"ל (שבת יב:): 'שכינה למעלה מראשותיו של חולה'.

והנה כתיב בפרשתו (א כא) 'ויברא אלוקים את התַּנִּינִים הגדולים', ולכאורה קשה מדוע נאמר 'התנינים' בכתוב חסר ולא נאמר 'התנינים', ופירש רש"י 'דגים גדולים שבים. ובדברי אגדה (בבא בתרא עד:): הוא לויתן ובן זוגו, שבראם זכר ונקבה, והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו לא יתקיים העולם בפניהם, התנינים כתיב, והיינו שאכן נבראו שניים אך 'למעשה' נשאר רק תנין – לויתן אחד. ועפי"ז אמרו לרמז בהא דכתיב (תהלים קד כו) 'לויתן זה יצרת לשחק בו', שהיות ונשאר הזכר לבדו, על כן אמר לו הקב"ה, אינך נשאר 'בודד' בעולם, אלא הקב"ה יעמוד לימינך, ויהא כביכול 'משחק' עמך. מעתה ייאמר לכל מי שמרגיש 'בודד' בצערו ובמכאוביו וכיו"ב – אינך בודד אלא הקב"ה כביכול 'משחק' עמך והוא מתקרב אליך להיות עמך במחיצתך...

הגדרה נפלאה שמענו מהגאון רבי בערל טויבער שליט"א. נוהג שבעולם, לפעמים נוטלים 'תמונה' אחת ומחלקים אותה לעשר אלף חלקים, את החלקים מחלקים בין עשר אלף אנשים, והנה, כל עוד שהחתיכות בידי האנשים אין שום דרך לדעת מה יצא מחתיכה זו, כי אם היתה החתיכה גדולה יותר היו רואים אם היא חלק של עץ או שדה או צלחת וכו', אבל חתיכות קטנות כאלו אי אפשר לדעת מאומה. והנה מתחילה קיבל ראובן חתיכה הנראית יפה

באר הפרשה - פרשת בראשית

עליו כך צריך להיות הצמצום גדול מקודם^ח, כי אם יהיה הטובה גדולה - יהיה הצמצום שמקודם שנראה לו לרעה גם בן גדול^ט, וכשמאמין בזה בודאי יברך על הרעה בשמחה כמו שמברך על הטובה כי זהו התחלת הטובה עכ"ל, ועיי"ש עוד שמאריך בזה.

ובכך פירשו בהא דאיתא בגמ' (שבת עז:): שרבי זירא שאל את רב יהודה 'מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אימרי' (מדוע העיזים מהלכים בראש ואחריהם הכבשים), אמר ליה כברייתו של עולם דברישא חשוכא והדר נהורא (והעיזים הינם שחורים יותר מן הכבשים, לכן הם מקדימים).

וזהוהרת, ואילו שמעון קיבל חתיכה שכולה שחורה, וראובן מתחיל לחזקו בחיזוק נפלא כי אינו סתם שחור אלא 'שחור' מהודר (מכירים כבר את סוגי החיזוק הללו...) ושמעון עונה לו - 'יש"כ, אי"ה ביי דיר אויף שמחות... כי בשעת מעשה הוא חושב לעצמו הוא מהלך עם חתיכה נאה ומהודרת ואותי הוא מחזק על שיינע שווארטצקייט. עברה תקופה וב"ה הצליחו לסדר כל החתיכות - ונגלית תמונה מרהיבת עיניים, איך שהמלך מטייל במלוא הדרו בגינת הביתן - הפלא ופלא, ראובן מחפש את החתיכה שלו ומוצא שהיא נעשתה חלק יפה מהגינה המהודרת, אמנם שמעון החל לחפש ולא מצא, חקר ודרש עד שאמרו לו - הבט נא בתוך עיני המלך, חתיכה השחורה שלך נעשתה לאישון בת עין של המלך... והיא החשובה ביותר מכל התמונה הנפלאה.

כיו"ב, לכל איש יהודי יש לפעמים זמנים שחורים... (אם בנסיונות של שמירת עצמו בקדושת עיניים, או בכל קושי רוחני וגשמי) ונדמה לו שלחברו מאיר המזל באופן הכי טוב, וחברו מחזק אותו... והאמת, לבסוף כשיגיע התכלית, גאולה שלימה ובנין הבית, יתגלה כי דייקא ה'שחור' שלו מהם נעשו החלקים הכי יפים ומאירים, הם בבת עינו של המלך, עליו השגיה השי"ת ביותר.

והוא כעין הידוע בשם הגה"צ רבי יעקב גאלינסקי, כי המביט ביצירת הפאר הנקראת 'גובל"ן' (סריגה), אם יביט לאחר היצירה, ימצא מקומות ששם חוטי הסריגה נראים ממש בוקה ומבולקה, נורא נוראות, עליו לדעת כי דייקא שם בצד השני - בצד הישר, יש את המקום היפה ביותר מתוך כל היצירה והתמונה... כך בכל קושי וייסורים, הרי יתגלה לעתיד ששם הוא מקום הפאר וההדר.

ח. וכבר נשאל הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע מיהודי 'מר נפש', הנה איתא בגמרא (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה...' איך תאמר שהאדם אשר הכל אצלו 'על מי מנוחות' ולא קרהו אסון אינו צריך לברך, ואילו מי שאירעו אסון עליו לברך להודות ולהלל לה'. ענהו הרה"ק, בנוהג שבעולם כשאדם מתדפק על שערי בית ה'נדיב', והלה פותח שערי הבית ומבקש ממנו שטר של עשר דאלער (דולר), הרי זה סימן שברצון בעה"ב להעניק לו שטר של עשרים דאלער, אלא שאין ברצונו לתת יותר מעשר דאלער לכן הוא מבקש 'עודף' (change) עשר מתוך אלו העשרים. ואם יבקש חמישים הרי הדבר מורה שהוא רוצה להעניק לו שטר של מאה דאלער, אלא שאין ברצונו לתת יותר מחמישים דאלער לכן הוא מבקש 'עודף' חמישים מתוך המאה כדי שישארו בידו חמישים. המשיך ר' שלום'קה שכן הדבר בענייננו, אם הקב"ה לקח מעמו את קרובו היקר כל כך, הרי זה מורה כי טובה רבה וגדולה עתידה לבוא עליו - וריבוי וגודל העודף המתבקש 'מורה' על ריבוי המתנה הבאה לאחריה. וגם, לכן דייקא עליו להודות ולא חבירו, כי רק הוא עומד לקבל בזו העת שפע רב מן השמים, ואילו מרעהו לא דיברו כלל בשמים.

הוסיף ר' שלום'קה שזה המקבץ נדבות כשמבקשים ממנו 'חמישים' מיד הוא מתמלא שמחה והנאה (אף שעדיין לא קיבל מאומה לידו), כי יודע הוא שעתה עומד הוא לקבל שטר של מאה. כך על האדם 'לברך בשמחה' מיד בעת הרעה, כי כבר אז הוא רואה בעין האמונה שעתידי לקבל רוב טובה.

הוספה נפלאה שמעתי מצדיק אחד שליט"א, דיש לתמוה על הנהגת העשיר למה לו להוציא שטר של מאה ולבקש עודף, וכי חסרים לו שטרות של 'חמישים', מדוע אינו נותן לו מיד חמישים ותו לא מידי... אלא י"ל, כי בבואו להעניק לעני חמישים, הוא רוצה תחילה לבחון את העני עד כמה הוא נאמן וסומך עליו ורק לאחר מכן העניק יעניקנו כל הטוב, על כן יעמידנו בנסיון - יבקש ממנו תחילה חמישים כעודף, לראות אם יתן את אשר יתבקש בטרם שיקבל את חלקו הבא לו... על כן, התחזקו נא אימצו נא, לעמוד במשמר האמונה בעת החשיכה להאמין בהשי"ת, כי עוד מעט רגע ויפציע האור כי טוב לאורך ימים ושנות חיים.

ט. בדרך צחות אמרו, שאם רואה אדם שהמבשלים מכינים בבית מטבחם 5 קילו של 'חריין' (מין ירק חריף מאוד) הרי זה סימן שעומד להיערך חגיגת 'בר מצוה' והם מכינים אותם עבור המשתתפים, אולם אם יבשלו 20 קילו חריין ברור הוא שעושים זאת בעבור שמחת נישואין, שיש בה קהל רב יותר, ואם נראה אותם מעמידים על האש קדרות

ופשיטא שדברי הגמ' לא נאמרו כפשוטם אלא מרומז בזה סודות עמוקים, וביארו המהר"ל והמהרש"א, כל אחד לפי דרכו (עיי"ש), אך כלל הדברים הוא ש'עוים' מרמז על תוקף הדין, (עו מלשון עו וקשה), ועל כך היתה השאלה מדוע הדין קודם לרחמים, ותירץ לו כבריינו של עולם שנאמר בו ויהי ערב ויהי בוקר, שכאמור, אי אפשר לרחמים אלא אם יקדם להם הדין, וכל הדין

בראשית - בשביל ה'ראשית' וההתחדשות מתנה טובה נתן הקב"ה לישראל, והיא כח ההתחדשות י, שגם במצב הגרוע והשפל ביותר יש בידם את הכח להתחדש ולהתחיל מ'בראשית' י. וזה כלל גדול,

סירי ענק להכין 50 קילו אין זה אלא מפני שעומד להיות 'רעבישע חתונה' בה ישתתפו המון חוגג... מעתה, אם הקב"ה מביא הרבה 'חריין', הרי זה ראייה חזקה על הטובה הגדולה העתידה לבוא עליו בעז"ה.

י. כה אמר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע, כי הנה ידוע שצירוף השם 'הק' שממנו תוצאות השפעת הפרנסה הוא השם 'חת"ך' היוצא מסופי התיבות של 'פותח את ידך', ורמז גדול יש בזה, שפעמים שנדמה לאדם שאין כאן אלא 'חתך' וקריעה, אך באמת כאן נמצא וכאן היה מקור נביעת מעיין פרנסתו... וכמי שמכניס עבדו בגד נאה, ומתחילה גוזרים את הבד המשובח, שהשוטה צועק אויה לי שמשחיתים את האריג היקר... ואילו מי שיש בו מעט השכל ובינה יודע שכל 'קריעה' וכל 'גזירה' אינה אלא על מנת לתפור את הבגד, ואינו 'מקלקל' אלא מתקן... (הובא ב'חסידים הראשונים' עמ' 7).

יא. וכמו שהמליץ כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בטעם שכינו חז"ל את ה'סומא' בלשון 'סגי נהור' (מרובה האור), ולכאורה מה מקום לשם זה שאינו אלא ההיפך הגמור ממש מן הקצה אל הקצה, אלא שנודע מה שפירשו בהא דכתיב (קהלת ב יג) 'יתרון האור מן החושך' - לית נהורא אלא מגו חשוכא, וככל שיגדל ויתרבה החושך כך לעומתו יתרבה האור, נמצא שהסומא שאינו רואה כלל ושרוי תמיד בחושך עתיד להיות 'סגי נהור' כפשוטו, כי הרעה אינה אלא הכנה לטובה, וכבר מעכשיו ניתן לכנותו בשם נכבד זה כי הוא 'נידון' על שם סופו...

מאמר יקר עד מאוד אמר בעל 'נתיבי ישורון' שליט"א, שהנה ידוע כי יש ד' עולמות בבריאה, אצילות, בריאה, יצירה ועשייה, זו למעלה מזו. כלומר, 'עולם האצילות' הינו עולם הגבוה ביותר בו אין לנו השגה כלל, למטה הימנו 'עולם הבריאה' הוא עולם המלאכים, ולמטה ממנו הוא 'עולם היצירה' והעולם התחתון ביותר הוא 'עולם העשייה', הוא העולם בו אנו חיים. ומעתה יש לתמוה במה שנאמר (ישעיה מה ז) 'יוצר אור ובורא חושך', שנמצא ש'החושך' גבוה במעלתו מן האור, שכן הקב"ה בורא חושך ויוצר אור, והרי 'בריאה' גבוהה במעלתה מ'יצירה', והיאך יתכן כזאת, אלא כך הוא ביאור הדברים, כי הנה מדרכו של עולם, שכאשר יאיר עליו אור עצום וחזק ביותר (כגון אם יעמידו מול עיניו פנס חזק ביותר) הרי מיד תפול עליו מכת סנוורים, ולא יראה בעיניו אלא חושך, כי אין בכח העין להחזיק ולקבל אור גדול כ"כ, וריבוי האורה גורם ל'שבירת הכלים'... כן ייאמר לכל 'חושך ענן וערפל', כי באמת אינו חושך וצער אלא ריבוי טובה באופן נורא עד שאין לו לאדם 'כלי' להבין ולהשכיל עומק הטובה הצפונה בו, ומשום כך נסגר ונסתמא מאור עיניו עד שנראה לו כחושך ולא אור... ומשום כך נאמר בדקדוק יוצר אור ובורא חושך, כי אכן החושך הוא אור גדול פי כמה וכמה מן ה'אור', אלא שאין לנו 'כלים' להשיגו...

יב. וידע שכל מהותם של 'בני ישראל' היא ההתחדשות (וכן אנו אומרים ב'קידוש לבנה' שהם עתידים להתחדש כמותה'), וכמבואר בדברי רש"י בתחילת הפרשה 'בשביל ישראל שנקראו ראשית', והיינו שנקראו ב'שם', על שמה של ההתחדשות... רמז נאה אמר אחד מצדיקי דורנו בלשון התפילה (אדון עולם) 'בלי ראשית בלי תכלית', שאם האדם בלי ראשית - שחסר לו כח ההתחדשות וההתחזקות, הרי כל הליכותיו הם בלי תכלית...

יג. באופן זה ביאר הרה"ק משינאווא זי"ע, מדוע קוראים פרשת בראשית תיכף אחר הימים הנוראים, לרמז דמאי דהוי הוי, ועתה פותחים ומתחילים מבראשית (דף חדש), ותפקיד האדם להסיח דעתו מן העבר ולהשים מגמתו על העתיד.

הנה התורה הק' מסתיימת בתיבות 'לעיני כל ישראל', ופירש רש"י, 'שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם', ואמר הרה"ק ה'צדקת יוסף' מפייטסבורג זי"ע כי בא הכתוב לרמז שגם אם 'אוחז' ב'שבירת הלוחות' עדיין יתחזק ויגיל וישמח בשמחת תורה... ומיד יתחיל מבראשית...

שלא יתבונן האדם בעבר להתבוסס בנפילותיו ובכשלונותיו, אלא תמיד ישים מגמתו כלפי העתיד^י, כי מאי דהוה הוי^{טו}.

וראה נא כי מנהג ישראל תורה שמיד בסיום התורה מתחילים פרשת בראשית [האבודרהם] (שמחת תורה) כתב בדרך הפשט, שלא ליתן פתחון פה לשטן שבני ישראל שמחים בסיום התורה מפני העול שניטל מעל צוואריהם, וכע"ז כתב מהרש"א בחא"ג (ע"ז יט. ד"ה סליק ספרא) שעל כן נוהגים בכל סיום מסכתא להתחיל מסכתא אחרת, כדי שלא יקטרג השטן, ויש בזה כדי לרמוז שאף בעת הסיום עיקר השמחה היא על העתיד - שכל אחד מקבל על עצמו ומתחיל מ'בראשית' כשפניו לפניו ולא לאחר, ומעתה ועד עולם יהיה חפצו בתורת ה'^{טו}.

ובזה יש לבאר הטעם שהתחלת התורה הקדושה היא באות ב' - בראשית, ולא באות א' - הראשונה

אמנם, מכל מקום נרמז בעוקץ שבאות ב' 'מאחוריה', כי אין לו להשכיח מעצמו לגמרי את ה'עבר', אלא תמיד יזכרהו מעט כדי שידע ממה עליו להימנע ב'עתיד'. אך כל זאת רק מעט מזער, דוגמת העוקץ שמאחורי הב' שהיא קטנה (כע"ז איתא בפירוש רבינו יונה עה"ת, לגבי שלא ידרוש מה למעלה וכו').

ומפורשים הדברים ב'ספורנו' בפרשתן (ד ו) על הפסוק 'ולמה נפלו פניך', וז"ל. כי בשיש לקלקול איזו תקנה אין ראוי להצטער על מה שעבר^י, אבל ראוי להשתדל להשיג תיקון לעתיד^י.

ובזה יש לבאר הטעם שהתחלת התורה הקדושה היא באות ב' - בראשית, ולא באות א' - הראשונה

יד. הנה תכלית העבודה בראש השנה הוא 'שתמליכוני עליכם' להמליך את הבורא עלינו ועל כל העולם, ואילו עבודת יום הכיפורים היא תשובה, ובקשת מחילה על כל העוונות והחטאים, והרי שניהם הם חלק מ'עשרת ימי תשובה' - ומדוע שינו את 'עבודתם' זה מזה, אלא ללמדנו בא, כי ראשית כל דבר, ותחילת השנה, היא להמליך את הקב"ה מכאן ואילך, ורק לאחר שהתייצב על דרך טוב אז הזמן ראוי לחשוב על העבר...

טו. חיזוק עצום איתא בזוה"ק (הקדמת זוה"ק ב: ובפי' מתוק מדבש) שבשעה שרצה הקב"ה לברוא את העולם הזה נכנסו לפניו כל האותיות בזה אחר זה, וכל אחת אמרה שבה ראוי לברוא את העולם, וכשנכנסה האות צ' ענה לה הקב"ה בלשון חיבה יותר משאר האותיות שאכן היה ראוי לברוא בה, אלא שאם אכן יברא בה אזי לרוב הקדושה והאור שיהא בעולם יבואו הבריות לידי יאוש אחר שיכשלו בחטא, ששוב אינם יכולים לתקן מה שפגמו, ואין הקב"ה חפץ שיתייאשו ברואיו, על כן העדיף שלא לברוא את העולם באות צ' אעפ"כ שכך היה ראוי להיות, העיקר שלא יתייאשו, אלא תמיד יוכלו להתחזק...

טז. מספרים על חסיד אחד, שניגש אל הרה"ק מקאצק זי"ע והתאונן בפניו על שאין לו במה לשמוח בשמחת התורה, כי לב יודע מרת נפשו שבמשך כל ימות השנה לא למד כהוגן, השיב לו הרה"ק עיקר השמחה היא על מה שמתחילים את התורה, שהרי אין בריה בעולם שתאמר זכיתי לבי לסיים את התורה... אמנם על 'להבא' ביד כל אחד לקבל על עצמו, ממילא ה'שמחה' שייכת לכל. אף הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר, שהשמחה ביום שמח"ת היא ההכנה לקבלת התורה לכל ימות השנה.

יז. ביסוד הדברים אמרו לפרש גם בהא דכתיב בפר' בראשית לאחר חטא עץ הדעת 'ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי' (ג כ), ולכאורה מה ענין קריאת השם לכאן, ואין מקומו אלא לעיל (סוף פרק ב) היכן שנאמר שהביא הקב"ה את חוה אל האדם, 'ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי' וגו', אלא כי לדאבון לב חוה חטאה והחטיאה את האדם והביאה יללה לעולם, אך דייקא באותה שעה נאמר עליה 'כי היא היתה אם כל חי', כלומר, רמז לה, שכל שיחה ושיגה מעתה יהיה על העתיד - מבלי להתעסק עם מה שהיה, אלא יהיו פניה פונים אל העתיד - להיות אם כל חי... וללמד על הכלל יצא, שאחר כל נפילה אין להתבוסס בה אלא לחשוב כיצד 'בונה' הוא את העולם...

דבר נאה אמר אחד מנקיי הדעת לרמוז ב'טעמי המקרא' שעל הפסוק בפרשתן (ה כט) 'זה ינחמנו' - גרשיים ואח"כ תלישא גדולה, שבא לומר כי גם אם 'גרשו' אותו ב' פעמים אל יבהל ויישבר אלא יעשה 'תלישא גדולה' מכל העבר, וב'זה ינחמנו'...

עוד הוסיפו לבאר בפסוק זה (ו-י) 'ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב שאת', שלכאורה תמוה מהי הקושיא 'למה חרה לך ולמה נפלו פניך', והרי מקרא מפורש לעיל שהקב"ה לא קיבל מנחתו של קין, וא"כ ודאי שיפלו פניו. אלא ביאורו, שכך אמר לו הבורא, אף אם נכשלת באיזה דבר, ולא 'הקרבת' את קרבן ה' כראוי, ולכן לא נתקבלה מנחתך, עדיין טענה גדולה יש עליך, למה נפלו פניך, כי העצבות והייאוש ונפילת הרוח הם אבי אבות כל החטאים^{יט}, אלא התחזק בכוחות

יח. כי זוהי עיקר עבודת האדם לקיים בנפשו 'אל תזכור לנו עוונות ראשונים', ותמיד יחזור לעלות בדרך העולה בית קל, וכדבריו של החסיד הנודע הגה"ח רבי בן ציון אפטער זצ"ל שהתורה אמרה על אדם הראשון לאחר שחטא בעץ הדעת (ג ז) 'ויתפרו עלי תאנה', 'תאנה' הוא 'פייג' (בשפת האידיש), ויש לה גם משמעות בלשון העם 'א פייג' - למי שאינו מתפעל מדברי חבריו עליו ומורה לו בהנחת אגודלו בין פרקי אצבעותיו - אינני מתפעל מדבריך כלל וכלל, והנה מבואר בתוס' (סנהדרין ע: ד"ה בה) שכל האילנות היו דוחין אותו שלא יתקרב אליהם, ולכך תפר לעצמו עלי תאנה, ואמר לכולם 'א פייג' 'א פייג', אינני מתפעל ממכם, ולא אתעצב אל ליבי אלא אתחיל מראשית הדרך בהתחדשות ביתר שאת ועוז.

וכן כתב הרה"ק ה'דברי שמואל' וז"ל, ותפקחנה עיני שניהם וגו' [ויתפרו עלי תאנה]... לאחר שעברו רצונו ית' מיד הרגישו מה שעשו, וראו כי ערומים הם, שנשארו בערום וחוסר כל, בלי מצוות - שכל עבירה ההנאה ממנה היא רק לשעתה, ואח"כ מתחרטים ומרגישים כאב לב ע"ז שלא יכלו להתגבר על התאוה. ויעשו להם חגורות - שלקחו עצמם להתחזקות ולתקן בתשובה, כמו שאומרים, זיך אונטער געגארטל'ט, לתקן מעשיהם מעתה ולבנות עולמם מחדש. כי בנפילת הרוח אי אפשר להגיע לכלום, רק ע"י שמחה והתחזקות.

מן הבאר

ואף אם התחדש ושוב נפל ממדרגתו ישוב להתחדש, כמו שרמזו בתיבת בראשית שהיא נוטריקון ב' - ראשית, היינו ב' פעמים 'ראשית', שלעולם לא יתייאש מלשוב ולהתחדש בטובו בכל יום תמיד, אלא אפילו אם התחיל כבר 'בראשית' ונשבר ונפל יתחיל מבראשית פעם שנייה. ובזה יתבאר עוד הטעם שהתחילה התורה בב' ולא בא', להורות שאפילו אם כבר אינו אוחז בא' אלא בב'... שכבר התחיל והפסיק יתגבר להתחיל שוב במצב זה מבראשית. וכן מצינו במסכת מגילה (לא.) שנחלקו התנאים לענין קריאת התורה, חד סבר שבמקום שמפסיק לקרוא בשבת במנחה משם ממשיך בקריאתו ביום שני בשבת, ומשם ממשיך בחמישי ומשם ביום השבת שלאחריה, ואידך סבירא ליה שתמיד מתחיל בתחילת הפרשה - בשבת במנחה, בשני, בחמישי ובשבת שלאחריה, וכן נפסק, ואפשר לומר שבא לרמז לנו שתמיד בכל עת אפשר לו לאדם לשוב ולהתחיל תורתו ועבודתו מחדש - מתחילת דבר כלא היה, ואף לאחר שנפל ונסוג לאחוריו יש בידו לשוב לכור מחצבתו - לחזור ולהתעלות.

יט. פעם אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ששמע מאביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע (דיבור שהיה לו לחיזוק משך ארבעים שנה) כי הנה כתיב 'וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו' שאין הכוונה שהקב"ה התעצב חלילה וחלילה, שהרי 'עוז וחדוה במקומו' ואין כל עצבות חלילה למעלה. אלא שאנשי דור המבול היו שמחים תדיר, כי לא חסר להם מאומה כדאיתא בגמרא (סנהדרין קח.), וידוע מהאריז"ל שע"י שמחה אפשר לבוא לכל המדרגות, וא"א לדינים לחול ולשרות עליו בעת שהוא בשמחה, ומכיוון שכן - אף שהשחיתו את מעשיהם ועברו ברית, מכל מקום לא היה הקב"ה יכול להביא עליהם פורענות, על כן התעצב הקב"ה - היינו שהוריד עצבות בלבם של בני דור המבול, ולאחר שהתעצבו בא עליהם המבול (ליקוטי יהודה בפרשתן, ועוד).

מרגלא בפומיה דהגה"ק מטשעבין זי"ע, שקיבל איש מפי איש עד הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, על הנאמר בסוף פרשתן (ו ה-ז) 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום - וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, ויתעצב אל לבו - ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי', וביאר ה'חוזה' ואמר, וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ - אם רואה הבורא שהאדם מקלקל מעשיו בזה העולם לא יגבר כל כך כעסו עליו, כי יודע הוא

באר הפרשה - פרשת בראשית

מחודשים², ואם תיטיב מכאן ולהבא, הרי שאת - לייחס פעולת ההלבשה אליו ית', להורות על אהבתו ועל חמלתו על יצוריו שאע"פ שחטאו לא זו מחבבן, והוא בעצמו השתדל בתיקונן ובגמילות חסדים. עכ"ל.

עולם חסד יבנה - קיום העולם רק ע"י מידת רחמים והטבה בפרשתן (א א), 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ', וברש"י, ולא נאמר ברא ה' (הרומז למידת הרחמים), שבתחלה עלה במחשבה לבראתו

וישים אל ליבו את דבריו הבורים כנחלי אש של ה'רבינו בחיי' על הפסוק (ג כא) 'ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', שלכאורה קשה מדוע לא נאמר ויעש ה' אלוקים כתנות עור ללבוש, וכדרך שביקש יעקב 'בגד ללבוש' (ולא ביקש שהקב"ה ילבישו). ומבאר רבינו בחיי וז"ל, אבל ע"ד הפשט, רצה

שוכל 'יצר' מחשבות לבו רק רע כל היום - שבקרבו שוכן יצר המסיתו ומדיחו מעבודת ה', ועל כן וינחם ה', כמאמרם ז"ל (סוכה נב) שאחד מארבעה דברים שהבורא יתברך מתחרט כביכול על אשר בראם הוא אחד מהם הוא על בריאת היצר הרע. אך אם ויתעצב אל לבו - שהבורא ראה שהאדם נפל בזרועות העצבות, ומתייאש מעבודתו, באמרו מה אני ומה מעשי כי חוטא ופושע אני וכבר אבדה תקוותי, או אז ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי, כי אין גרוע מליפול בזרועות העצבות ועל ידי כך להרפות מעבודתו ית', כיון שע"י העצבות יעזוב לבסוף את כל עבודתו, דאחר שנעצב אל לבו כבר מתייאש מלהמשיך במלחמתו עמו ובזה נסתם הגולל עליו ועל עבודתו.

כ. ביאור נורא ביאר הרה"ק מרוז'ין זי"ע (הובא בעירין קדישין), עפ"י משל 'לצאר' שחלה ב'מחלת הרדיפה' (והיינו שבכל עת וזמן דימה בנפשו שיש 'רודפים' אחריו בכדי להרוג), ולכך כל אימת שהיה יוצא לדרכו היו מעמידים שומרים על אם הדרך לשמור לבלתי יעברו שם אנשים בעת עבור הצאר ימ"ש, זמן רב קודם בואו כבר היו השומרים ממתינים על הצאר, וכשהגיע היו מראים לו שהדרך פנויה, פעם אחת הרגיש אחד מהשומרים שהוא צמא מאד אחר שכבר המתין זמן רב למאד, וכבר לא יכול היה להתאפק ובראותו נהר בסמוך לו התפשט חיש קל ממלבושיו וקפץ אל תוך המים, בעודו בתוך המים שמע שפעמי מרכבתו של הצאר מתקרבים מאד, מיד נותר מן המים אף שלא היה סיפק בידו להתלבש בבגדיו ונעמד כך על משמרתו, משהגיע הצאר וראהו, חרה אפו על חוצפתו הרבה לעמוד כך לפני המלך, ותבע את השומר... ענהו השומר בקידה, אכן אין זה מן הכבוד לעמוד כן, אך האם משום זה יצטרך חלילה הצאר להתעכב בדרכו, כשמוע הצאר את דבריו נחה דעתו. סיים הרה"ק מרוז'ין ואמר, הנה אדם הראשון לאחר שנחבא מאביו שבשמים הסביר את עצמו ואמר (ג י-יא) 'את קולך שמעתי בגן ואירא כי עירום אנכי ואחבא', - נשמתי ערטילאית לאחר שעברתי על רצונך, ועל כן התביישתי ממך ונחבאתי, אמר לו הקב"ה 'מי הגיד לך כי עירום אתה', מי אמר לך שזוהי סיבה מספקת לפרוש מעבודתי, כי אפילו מי שעירום ועריה מכל מצווה ואין בו לא תורה ולא קדושה, עדיין עבודתו חביבה עד מאד לפני כסא הכבוד.

הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה אומר אינני מפחד כל כך מהעבירה אלא עיקר פחדי הוא מה'גוררת'... אל מה שנגרר האדם אחר העבירה, שהעבירה גוררת עבירה, ותוצאותיה מי ישורנה. על כן, אף אם כבר נפל ח"ו, לא ישים על לב, אלא יתחזק מעתה בכדי שלא תמשיך נפילתו מטה מטה.

כא. הנה כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (מדבר קדמות, ערך תי"ו אות ד) לבאר מה שאמרו (ברכות ו:) 'לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה', מהי מעלתה של תפילה זו, ומבאר החיד"א כי היא היתה תפילה ראשונה שהתפללו בעולם הזה, שהרי אדם הראשון התפלל אותה במנחת ערב שבת באותו יום שנוצר.

ועתה בן אדם, התבונן נא, שהרי אותה תפילה היתה אחר חטא עץ הדעת, כשראה אדם הראשון והבין את החורבן הנורא שהוא גרם בחטאו, חורבן לו ולכל העולם כולו לדורות עולם - גזירת מיתתו. ואעפ"כ התחזק ועמד בתפילה לפני קונו, זאת חשיבותה של התפילה הבאה אחר התחזקות מן הנפילה.

ושמא י"ל, שלכן הובא בשם מרן הבעש"ט זי"ע (כתר שם טוב) 'בערב שבת בתפלת מנחה וקבלת שבת מעלין כל אותן הדיבורים והמצוות של כל השבוע', כי אכן תפילה זו נתקנה אחר 'נפילה', ומאחר שעם ההתחזקות על העתיד מתקנים את כל העבר, לכן בתפילה זו שבאה כהתחזקות לאחר נפילה בה מעלין ומתקנים את כל התפילות של כל השבוע, כי כל העבר שאינו טוב נתקן ע"י התחזקות.

המוותר מאומה משלו, ונמצא שהיו כל הבריות 'צדיקים' בעינינו שבין אדם למקום, אך 'רשעים' זה לזה ב'בין אדם לחברו', ואכן עולם בזה אינו ראוי להתקיים^כ, כי עמידת העולם וקיומו הוא על ידי גמילות חסדים, על כן שיתף הקב"ה את מידת הרחמים, והוא 'נוהג בחסדו כל דור', למען ידעו הכל ארחות חיים שגם הם צריכים לנהוג במידת הרחמים כלפי הזולת.

ונעתיק את לשונו, ויש לומר, שהרי שנינו 'על שלושה דברים העולם עומד וחד מנייהו גמילות חסדים, ועוד אמרנו 'והלכת בדרכיו וכו' ובו תדבק - מה הוא גומל חסדים אף אתה גומל חסדים', ואם הבורא ב"ה לא היה משתף מידת הרחמים בבריאת העולם לא היה שום אדם גומל חסדים, שהרי אף הקב"ה אינו מתנהג אלא בדין, והיתה קנאה ושנאה ותחרות בין אדם לחברו, והעולם לא היה יכול לעמוד אף על פי שיהיו זהירים בעבירות שבין אדם למקום, ולכן כשראה שאין העולם יכול לעמוד שיתף עמו מידת הרחמים, עכ"ל.

והדברים נוראים עד כמה חפץ הקב"ה שיהיו בריותיו גומלי חסדים זה עם זה^כ, עד שכביכול 'הניח' הקב"ה את כבודו, ושיתף מידת הרחמים אף שידע שמחמת כן תחסר מידת היראה בעולם וירבו עושי פשע ורשע, אך הכל היה כדאי בעיניו בכדי שיהיה האדם מטיב לאחרים^כ. כי בלא זה אין קיום לעולם אפילו אם יהיו צדיקים גמורים בדברים שבין אדם

במידת הדין (וע"כ נאמר 'אלוקים' הרומז למידת הדין), ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מידת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (ב ד) 'ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים' (ומקור הדברים הוא בב"ר יב טו). והקשה בספה"ק 'זרע שמשון' (ד"ה במדרש ע"פ נעשה), כי אילו היה אכן הקב"ה בורא את העולם אך ורק במידת הדין, ולא היה משתף עמה מידת הרחמים, היתה הנהגת הבורא להעניש תיכף ומיד את כל מי שנכשל בחטא 'בכל חומר הדין' (שהלא לא היה הקב"ה נוהג כלל ברחמים), וממילא היו שאר כל ברואי עולם מתייראים לחטוא, שהרי היו רואים בעיניהם כיצד הקב"ה מעניש את מי שעובר על רצונו, ו'מאימת הדין' היו כולם עושים באימה וביראה רצון קונם, וא"כ תמוה מאוד מה שאמרו שאין העולם מתקיים במידת הדין, כי אדרבה דייקא מידת הדין היא שמעמידה את העולם לעשות רצונו בלא לחטוא כלל, וכלשונו ואם היו כולם צדיקים למה אינו יכול לעמוד.

ומבאר ה'זרע שמשון', כי כבר אמרו חז"ל (אבות א א) 'על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים', והדרך הישרה שעל ידה נוכל לגמול חסדים היא על ידי שאנו למדים מדרכיו של הקב"ה, וכמו שאמרו (שבת קלג:): 'מה הוא רחום וחנן אף אתה חנן ורחום'. עתה בין והתבונן, אילו היה הקב"ה נוהג רק במידת הדין ממילא היו הכל למדים כביכול מהבורא לנהוג אף הם 'במידת הדין', ולא היה איש גומל חסדים עם רעהו, ולא היה איש

כב. וכבר ידעת את דברי ה'מדרש' בפרשתו (בר"ר ד ה) למה לא נאמר 'כי טוב' ביום השני לבריאה, אמר רבי חנינא, לפי שבו נבראת המחלוקת (חלוקת מים עליונים ומים תחתונים), שנאמר 'ויהי מבדיל בין מים למים'. אמר רבי טביומי, אם מחלוקת שהיא לתיקונו של עולם ולישובו אין בה 'כי טוב'. מחלוקת שהיא לערבובו, על אחת כמה וכמה. ומכאן נלמד, שאפילו המחלוקת שהיא לצורך העולם אינה כי טוב...

כג. ידוע מה שאמרו חז"ל (אסת"ר ז יא) שבני ישראל נמשלו לכוכבים, וביארו בזה שהרי כל בריאת הכוכבים היתה בכדי לפייס את הלבנה, וכדברי רש"י (א טז) 'על ידי שמיטת את הלבנה הרבה צבאיה להפיס דעתה' ולכך נמשלו ישראל, שעיקר תכליתם הוא לפייס את הזולת וליישב דעתו...

ובזה יתפרש מה שמצינו שהקב"ה מחבב את הכוכבים, וכמו שכתב רש"י (שמות א א) על הפסוק 'ואלה שמות בני ישראל' בזה"ל, אף על פי שמנאן בחייהן בשמותן חזר ומנאן במיתתן, להודיע חבתן שנמשלו לכוכבים, והרי שבא הכתוב להודיע חיבתן של ישראל עד שנמשלו לכוכבים, ומכאן תלמד עד כמה חיבה יש לכוכבים עצמם... וצריך ביאור במה זכו הכוכבים להתחבב כ"כ אצל המקום ב"ה, מה מעלה יש בהם, אלא שהקב"ה אוהב ביותר ומחבב את מי שמפייס דעתו של הזולת...

כד. כתיב בפרשתו (ב ז) 'וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים', וברש"י, עשאו מן התחתונים ומן העליונים, גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים. ביאור נחמד ביאר הגה"ק רבי ישראל סלנטער זי"ע שהכוונה שבנוגע לעצמו יהיה 'מן העליונים' - שבנוגע לצרכי עצמו יחיה כמי שהוא 'מן העליונים' שאינו צריך מאומה, ולאחרים - 'מן התחתונים', שהם צריכים לכל טוב בגשמיות וידאג למלאות חסרונם על צד היותר טוב.

באר הפרשה - פרשת בראשית

להרוג את רשב"ג תחילה, ולאחר שחתכו את ראשו נמל רבי ישמעאל את הראש ויצר עליו בקול מר', דההוא בכיה לא אתעביר מכורסא דמלכא עד דיעביר קב"ה נוקמין בשאר עב"ם' [ובתרגום ללה"ק: שמעו קול אחד וכו', שהוא רשום תמיד בכסא הכבוד, והוא בכיה דרבי ישמעאל בן אלישע כה"ג שבכה על ראשו של רשב"ג, ובכיה זו חקוקה שם תמיד עד שיעשה הקב"ה נקמה בעובדי ע"ז]. ולכאורה צריך ביאור מה מעלה ועדיפות יש באותה בכיה יתר על שאר צעקות ובכיות של בני ישראל בכל משך הגלות ממה שעושים להם אומות העולם.

למקום, אלא 'עולם חסד יבנה'יה, שרק מידת החסד הוא קיום ובניין העולם הכללי והעולם הפרטי של כל אחד כו' ואחד כה'.

נוראות מצינו להרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (שער ק"ש ד"ה ושמעם) המביא מה דאיתא בווה"ק (ז"ה רות) 'אדהכי שמעו חר קלא וכו' דאתרשים תדיר בכורסא קדישא ביה, והוא בכיה דר' ישמעאל בן אלישע בהן גדול דבכה על רישא דרבן שמעון בן גמליאל (וכמו שאמרנו זה עתה במוסף דיוה"כ בפיוט 'אלה אוכרה' על עשרה הרוגי מלכות, שכשהוציאו את רבי ישמעאל ורשב"ג להריגה, נפל הגורל

וכך ביארו בנוסח ה'מי שברך' שאומרים בכל שבת (אחרי 'קום פורקן') למי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה 'הקב"ה ישלם שכרם ויסיר מהם כל מחלה וירפא לכל גופם ויסלח לכל עוונם', ולכאורה קצת קשה מדוע הקדימו לברך בעניינים גשמיים – יסיר מהם כל מחלה וירפא לכל גופם, ורק לאחר מכן הזכירו 'ויסלח לכל עוונם', ואילו בתפילת שמו"ע ג' פעמים ביום אנו מבקשים תחילה 'סלח לנו' ורק בהמשך אנו מבקשים גם על 'רפאנו'... אלא כי אכן כך היא הדרך הישרה, כשאדם מתפלל על עצמו אזי עליו לבקש תחילה על טהרת נפשו ומחילת עוונותיו, אכן כאשר הוא עומד בתפילה על אחרים ידאג להם תחילה ל'גשמיות' – לבקש שיהיו בריאים וחזקים, ורק לבסוף 'כשהם מסודרים' ידאג להם גם לרוחניות ש'יסלח להם עוונם'...

כה. כבר אמרו שזה כל האדם – לחזק ולעודד את רעהו בדיבורים טובים, שהרי כך כתיב בפרשתנו (ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה', ובתרגום – 'לרוח ממללא'. כלומר שעל שם כוח הדיבור נחשב ויהי לאדם. אמור מעתה למה נעשה כוחו של דיבור, וכי לעצמו הוא נעשה, והרי אין איש המדבר אל עצמו אלא אל רעהו... (כי העיניים משמשים את האדם לראות בעצמו, וכן באזניו 'הוא' שומע, ואילו הדיבור נעשה לדבר אל זולתו... ורק מי שמחזיק עצמו 'פיקח הדור' ידבר ויתיעץ עם עצמו כי אין לו עוד ידיד חכם כמוהו...), אלא וודאי עיקר בריאת האדם ועיקר מהותו הוא עבור השני ובזה כתיב ויהי האדם.

כיו"ב אמר כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שהרי בכל מקום ה'ימין' חשובה היא, אם כן מדוע ברא הקב"ה 'לבו' של אדם (שהוא עיקר חיותו) בצד שמאל (של הגוף). אלא בע"כ תאמר, שלבו של אדם לא נברא עבור עצמו, אלא עבור חברו - שירגיש את רעהו ואת מחסוריו, ומכיוון שהעומד זה לנגד זה שמאלו של זה כנגד ימינו של זה ע"כ ברא את הלב בשמאלו כדי שימצא לבו לימין חברו... כי זה תכלית ביאתו לעולם...

יש שרמזו שלכן אין מתחילים בבקשת הגשמים – ותן טל ומטר לברכה עד ז' חשוון 'כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת' (שבזמן הבית הוצרכו עולי הרגלים לחזור לביתם אחר החג, והרי קושי הדרך מתגבר מאד בעת הגשמים ע"כ היו ממתינים בבקשת הגשמים עד שיגיע האחרון שבישראל לביתו שבנהר פרת), וקצת צ"ב וכי עדיין שייכת סיבה זאת לגבי דידן, והרי לדאבון לב חרב הבית ובטלה העליה לרגל... אלא, כי אכן, זאת רצו חז"ל שלדורות עולם יזכרו שמעולם הנהיגו להמתין עבור האחרון שבישראל ולאחר הבקשה על הגשמים, והיו מעייניהם נתונים לחשב חשבוננו של פלוני – למען ייטב לו בדרכו...

כו. כה פירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (וירא ד"ה זעקת) מה שאמר הקב"ה לקין 'הלוא אם תיטיב שאת' (ד ז) – שאם תיטיב לאחרים אני אשא חטאתך ואסלח לך עליה...

כז. הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשלא מאמר כט) היה אומר, שמיד בתחילת הבריאה אמר הקב"ה על אדם הראשון 'לא טוב היות האדם לבדו' (ב יח), ובאותה שעה הרי היה האדם בגן עדן מקדם, מסובב במלאכי השרת שהיו צולים עבורו בשר ומסננין לו יין (סנהדרין נט:), ונהנה מזיו השכינה, ואף על פי כן אמר הקב"ה, לא טוב היותו לבדו, והיינו כי לא היה לו למי להיטיב, וחיים כאלו הינם בגדר 'לא טוב', ורק חיים שיש בהם הטבה לזולת נחשבים לחיים טובים.

כח. כתב הרה"ק ה'חתם סופר' (שו"ת חו"מ סי' כ) לבני קהילה אחת שעוררו מחלוקת על המרא דאתרא, וזה לשון קדשו 'כשם שקשה עונשם של מידות (משקלות עיי"ש) יותר מעונשם של עריות (ב"ב פה:), כך גדול שכרם של מידות טובות יותר משכרן של אריות בתורה'.

אלא, שבאותה שעה קשה ומרה - לאחר שהוציאו להריגה את רשב"ג ידע הישב רבי ישמעאל כהן גדול שהנה עומדים להרוג גם אותו תיכף ומיד, והינו עומד ברגעים האחרונים של חייו... ומכל מקום לא בכה על 'צרת עצמו' רק על צערו של רשב"ג, 'לבך הבכיה הזאת והצעקה ההיא הוא שהגיע עד כסא הכבוד, שאינה לצורך עצמו רק על צרת רשב"ג'. ללמוד וללמד כי מה שעולה לשמי מרום ועומד לפני השי"ת - הוא מה שהאדם חושב על הזולת, הוא לצרכיו ורוצה להיטיב עמו, ולא מה שחושב על עצמו... עוד יש ללמוד עד כמה צריך להיזהר בכבוד חברו, שנאמר בפרשתן (ג כג-כד) 'וישלחו ה' אלוקים

כט. פעם נכנס יהודי עני ואביון אל הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מקאפיטשניץ זי"ע, בהיותו בקודש פנימה, ראה הרבי שלראש העני 'כובע עליון' שאינו ראוי ללבישה כלל (בקושי לפורים), ללא אומר ודברים הוציא הרבי כובע חדש שהיה מוכן בארוננו ונתנו להעני ששמח בכך כמוצא שלל רב. משיצא העני מחדר הרבי והבחינו בני הבית בכובע החדש של הרבי על ראשו של העני, שאלוהו מיד, מדוע הוצרך הרבי לתת לעני כובע חדש לגמרי, והרי אף הכובע שהרבי לובש עתה 'טוב ויפה' הוא, ומן הישר לתתו ליהודי, ואת החדש היה הרבי משאיר לעצמו... ענה הרבי ואמר להם, אכן כדבריהם, שמרתי לעצמי את הכובע החדש והנאה, ואף אם ראיתם שנתתיו לו - אדרבה - בשמים ממעל אין לאדם מלבושים זולתי מה שהכין לעצמו מבעוד מועד - בעודו בהאי עלמא, נמצא שב'נתינה' זו לקחתי לעצמי את הכובע הנאה יותר.

וכבר פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ פר' משפטים) בלשון הכתוב (שמות כב כד) 'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך', אם תרצה שכספך ילווה אותך לקברך, קיים בהם מצוות צדקה והלוואה, כי רק את העני - המעות שנתת לעניים, אותם המעות ילכו עמך לעולם שכולו טוב.

ל. מאמר נפלא שמעתי לפרש במה שאמרו חז"ל (יומא סו:) 'מיקירי ירושלים' היו מלווים ביום הכיפורים את האיש שהולך את השעיר לעזאזל, ולכאורה מה ראו לכנותם בשם נכבד כזה 'מיקירי ירושלים', אלא, שבאותה שעה היו מתכנסים כל ישראל בבית המקדש לראות את עבודת הקודש של הכהן הגדול, והם 'ויתרו' על כל ההתעלות הרוחנית והשראת הקדושה בכדי שלא יצטרך אותו שליח לילך לבדו, ולצורך כך עזבו את הכל ונתלוו אליו למנוע ממנו צער ועגמת נפש, ואנשי מעלה כאלו 'המשכילים אל דל' ראויים היטב להיקרא 'יקירי ירושלים'...

הנה איתא בגמ' (יומא נג:) שבשעה שהיה הכהן גדול נכנס ביום הכפורים 'לפני ולפנים' - לקודש הקדשים, היה מתפלל תפילה קצרה בבית החיצון, ובתוך מיעוט בקשותיו היה מתפלל 'ולא תכנס לפניך תפילת עוברי דרכים בשעה שהעולם צריך לגשם' - שלא יקבל הקב"ה את תפילתן של העוברים בדרך המבקשים שיעצרו הגשמים המפריעים את הילוכם ברשות הרבים. וידועה התמיהה, וכי בקשה זו היא כל כך נחוצה וחשובה עד שהיה הכה"ג צריך להתפלל על כך במיוחד ביום המקודש במקום המקודש. ושמעתי דבר נפלא מידיד נאמן שליט"א כשהוא מדקדק עוד בלשון תפילת הכה"ג 'ולא תכנס לפניך', שלא ביקש 'שלא תתקבל' התפילה, אלא 'שלא תכנס' - כי אכן עיקר בקשתו של הכהן הגדול הייתה שלא תישמע תפילה כזו כלל, כי היתכן שאדם יחשוב רק על עצמו ולא על אחרים עד שיתפלל שיוכל לילך במנוחה על 'חשבון' שאר באי עולם... לא תהא כזאת בישראל... ובאמת בקשה כגון דא ראויה שתיאמר ביה"כ בזמן הקדוש ביותר...

כאשר הקים הגאון ר' מאיר שפירא זצוק"ל את ישיבתו המעטירה 'חכמי לובלין' נסע לארה"ב להתרים נדיבי עם, ושהה שם בחודש תשרי תרפ"ז, והנה לקראת 'שמחת תורה' נחלה ה'משמש' שנלווה אליו, וכשחזר מההר"ם שפירא מה'הקפות' בליל שמחת תורה ראה אותו שוכב מרותק למיטתו, אין צורך להאריך את הרגשת המשמש - להיות שוכב בדד בליל שמח"ת במקום להיות בבית הכנסת ולשמוח בשמחת התורה, מיד התעטף מהר"ם שפירא בטליתו ופתח בקולו האדיר והנעים באמירת פסוקי 'אתה הראת' כעומד לפני 'עמוד התפילה' בבית הכנסת מלא מפה לפה וגדוש בהמון עם... והמשיך בעריכת סדר ההקפות כשהוא מפזז ומרקד בהתלהבות, והכל בכדי להיטיב לפני את הרגשתו... באמת אמרו, לא היה צריך מהר"ם שפירא 'ספר תורה' לרקוד עמו, כי מלבד שהוא עצמו היה לעבדיגע ספר תורה (ס"ת ח'), הרי מעשה זו של גמילות חסדים הוא גופי תורה...

וכבר אמרו כי מעלת ה"יין' הוא שממעט עצמו בשביל לשמח אחרים, ה'בקבוק' מתמעט ומתרוקן ואילו הבריות ששותים ממנו מתרבה שמחתם...

לא. הנה כתיב (א טו) 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים', ופירש רש"י, 'ואת הכוכבים' - על ידי שמיעט את הלבנה הרבה צבאיה להפיס

באר הפרשה - פרשת בראשית

נסגרו השערים בפניו והעמיד הקב"ה את הכרובים לשמור, ועל ידי זה לא היתה הבושה ניכרת כל כך [כי לא אמר להדיא 'צא', אלא לאחר שיצא שוב כבר לא היה בידו לחזור]. ומעתה יש ללמוד קל וחומר בן בנו של קל וחומר, אם הקב"ה חס על כבודו של אדם הראשון לאחר שחטא^ל, ובשעה שנפרע ממנו עונשו, קל וחומר עד כמה עלינו לחוס ולשמור על כבוד הבריות.

מגן עדן לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים' וגו'. והקשה הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה ד"ה פן ישלח) מדוע נאמר תחילה וישלחו ואח"כ כתיב ויגרש. ומבאר, שאחר החטא רצה הקב"ה לגרש אותו מגן עדן 'פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם' (פסוק כב), אלא שלא רצה הקב"ה לביישו, על כן 'שלח' אותו חוצה לעבוד את האדמה^ל, ולאחר שיצא מגן עדן

דעתה'. ויש שהקשו, שהלוא הכוכבים הינם גדולים פי כמה וכמה מן הירח (אלא שנראים קטנים הואיל והם נמצאים רחוק מאוד מן הארץ ואילו הירח הינו קרוב הרבה יותר אל הארץ, על כן נראה הירח גדול מן הכוכבים משום שאורו קרוב יותר), ואם כן מדוע נחשבים הם כ'צבא הירח', וכאילו הלבנה מושלת בהם, אלא מכאן יש ללמוד, גדול וקטן אינו נמדד לפי הגודל והשטח וההיקף והכמות אלא רק לפי מה שהוא 'תורם' ועוזר לאחרים, והיות והבריות נהנים מאור הלבנה הרבה יותר ממה שיש להם תועלת מאור הכוכבים, על כן נחשב הירח לגדול' והכוכבים ל'קטנים', והם רק חיילים בצבא הירח... וכך אמרו 'בעלי הרמז' בלשון רש"י (דברים ג כד) על הפסוק בו נאמר 'אתה החילות להראות את עבדך את גדלך', ופירש רש"י 'את גדלך - זו מדת טובך', כי 'הגדלות' של האדם נמדדת כפי 'מידת טובו'...

מן הבאר

מצינו חידוש נפלא בבעלי התוס' (עה"ת) על מה שנאמר (א יא) 'ויאמר אלוקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי', ואמרו חז"ל, שרצה הקב"ה שיהא טעם העץ כטעם הפרי, אכן הארץ לא עשתה כן, אלא כתיב (פסוק יב) 'ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי', ולא כתיב עץ פרי עושה פרי, אמנם מצינו שני עצים שמליאו את הציווי בשלימות וטעם העץ כטעם הפרי, ואלו הן, אתרוגין ופלפלין (סוכה לה), וכתבו בעלי התוס' 'לפיכך זכה אתרוג למצוה (שנוטלים אותו בחג הסוכות) ופלפלין לתבשיל שבת'. והוסיפו על כך דבר נחמד, כי הנה ה'פלפלין' אינם ראויים למאכל כלל, ולדעת רבא אף אין מברכים עליהם כלל (ברכות לו:), וכל תכליתם וייעודם הוא לתיתם בתוך המאכל להשביח טעמו, ומי שאינו דואג לעצמו אלא רק שוקד על תועלת האחרים הוא שראוי להיות 'חפצא דמצוה' ולהעלותו על שולחן מלכים - לתבשיל שבת...

לב. הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע היה מדקדק ביותר כאשר רצה לשלח את ה'משמש' מחדרו (ברצותו לדבר ביחידות עם הנכנסים) שלא היה אומר לו לצאת מחדרו, אלא ביקש ממנו בדרכי נועם שיעבור מחדר זה ויכנס לחדר אחר. כן היה בשנת תשי"ב כשביקר באנטווערפן וקהל גדול נהרו לשמוע את דרשותיו החוצבות להבות אש, ובגמר ה'דרשה' כשרצה לשוב לביתו לא היה יכול לעבור מפני 'בית יעקב' שמילאו את השביל ברצותם לחזות בזיו פני הקודש, וצעק המשמש 'צאו החוצה', אולם כאשר שמע הרה"ק מסאטמאר את דבריו תיקן אותו ואמר 'אינו ראוי לומר לעם קודש לצאת החוצה, אלא יכנסו לעזרת נשים'...

לג. הנה כתיב בפרשתן (א טז) 'ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים', ופירש רש"י, על ידי שמיעט את הלבנה (לאחר שקטרגה שאין שני מלכים משתמשים בכתר אחד) הרבה צבאיה להפיס דעתה. והנה 'בדין' מיעט הקב"ה את הלבנה ואעפ"כ רצה להפיס דעתה, וללמדנו יסוד גדול, שגם כשנצרך להעמיד את השני 'על מקומו' - 'לגעור' בו או להענישו, מ"מ עדיין צריך לפייסו וליישב דעתו...

ואם בענייני 'תוכחה' עסקינן הרי מצווה עלינו להביא מה שכתב ב'תולדות יצחק' (זקנו של ה'בית יוסף') על הכתוב בפרשתן (ב כא) 'ויפל ה' אלוקים תרדמה', רמז שיעשה האדם עצמו נרדם בביתו ולא יהיה קפדן עם אשתו ובני ביתו. ודבר שפתיים אך למותר...

ובהאי עניינא, הנה אמרו בגמרא (ב"מ נט.) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחזה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם' (ג יט), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא

ישראל'ל, לכל השנה כולה לה. כי תכלית עבודת הימים הקדושים שעברו עלינו לטובה, ירח האיתנים 'דתקיפי במצוות', וכל השפעות הקדושה והאורה והשמחה לא נועדו רק לשעתם'... אלא להשפיע על כל השנה כולה, ובפרט על ימות החורף הבעל"ט.

דתשרי על עמיה - השפעת קדושת ירח האיתנים לכל השנה צדיקי הדורות היו מרמזים בלשון הזמר של האריז"ל (אומר בשבחין לליל שב"ק) 'יהא רעוא קמי דתשרי על עמיה', שאנו מבקשים ומחלים פני אבינו מלכנו - יהי רצון שהשפעת חודש תשרי תישאר עלינו עמו

שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל. לד. 'דבר חכמה' נפלא שמעתי מחכם וצדיק אחד, פיו מפיך מרגליות, בשמחת 'שבע ברכות', וכה היו דבריו, 'מעשה' ביהודי מתושבי העיר 'לעלוב', שהיה נוסע מדי שנה בשנה לקראת ה'פסח' להסתופף בצל רבו אשר התגורר ב'לובלין'. בדרכו היה עובר ב'פרשת דרכים' אשר היתה נחלקת לארבעה דרכים, וכל דרך מוליכה לעבר עיר אחרת, ולמען ידעו עוברי דרכים 'את הדרך ילכו בה' הציבו שם עמוד גדול ועליו תלו ארבע לוחות - לוח לכל רוח, ועליו נכתב שם העיר אשר הפונה שמה יגיע אליה, כגון 'לוח' לצד מזרח עליו נכתב באותיות גדולות 'ווארשא', והרי זה לסימן כי הרוצה להגיע לווארשא יפנה מזרחה, וכן העמידו לוח לצד צפון עליו הופיע תיבת 'לובלין', לקיים מה שנאמר 'תכין לך הדרך'. והנה, באחת השנים ירדו גשמים עזים בכל ימות החורף וגם מקום הרוחות והשלגים לא נפקדו באותה השנה, וכשבא היהודי לקראת הפסח אל 'פרשת הדרכים' חשכו עיניו כי לא מצא כלל את ה'עמוד' עם הלוחות על מעמדו, והבין שנעקר ממקומו על ידי רוח סערה, ולא ידע אנה יפנה, האם למזרח או למערב, לצפון או לדרום, והמקום מדבר שממה מאין יושב - 'עובר ושב אין' ו'מורה דרך' איננו, מה עשה, החל מחפש אחר העמוד עם הלוחות, ואכן, אחר חיפושים רבים מצאו מוטל על הארץ בתוככי הביצות, מתחת הררי שלג וקרח, כאבן שאין לה הופכין, אך, עדיין לא ידע מה לעשות, כי הגם שעלה ברצונו להעמיד העמוד על מקומו, מכל מקום לא ידע לאיזה צד להעמידו. עד שפקח ה' את עיניו והבין, הרי 'זאת ידעתי' לענות על השאלה 'מאין באת'... כי ברור לי באיזו דרך הגעתי מלעלוב עד הנה, מעתה עלי להעמיד שוב את העמוד כשה'לוח' המורה על העיר לעלוב יפנה לאותו צד ממנו הגעתי, וממילא הכל יבוא על מקומו בשלום, כי אז גם שאר הלוחות יהיו מכוונים כל אחד כפי מה שהיה בתחילה, ואוכל להמשיך בדרכי ולהגיע למחוז חפצי לחיים לשמחה ולשלום...

וכאן פנה אותו 'דרשן' אל ה'חתן', ואמר לו, הנה זה עתה יוצא הנך לחיי המעשה, וכלשון הכתוב 'חתן היוצא מחופתו ישוב כגבור לרוץ עלי אורח'... ומתחיל לפסוע ולצעוד ב'ים הגדול', ומורא יעלה על ראשו כי אינך יודע לאיזה דרך לפנות, לימין או לשמאל... זכור ואל תשכח מאין באת... הלא יודע אתה מקור מחצבתך, באיזה בית גדלת, ואיזה 'חינוך' קבלת בו, ואם כן, הדרך בה הגעת עד הלום היא תשמש לך 'מורה דרך' כיצד להמשיך ולעלות במסילה העולה בית א-ל.

ולעניינו יאמר, עומדים אנו בתחילת השנה, שימו על לבכם 'מאין באתם', הרי זה עתה עמדנו בראש השנה, יום הכפורים, סוכות ושמחת תורה... כל אחד ואחד היה לו התעלות לפי ערכו, הכל היו חפצים ליראה את שמך... וזכרון קדוש זה צריך לעמוד כנגד העיניים, ועל ידי זה נוכל להמשיך בדרך הנכונה מבלי להתבלבל...

וכך כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (ח"ב עמ' רכז), טבע האדם שממחרת היו"ט שוכח לגמרי מה שהיה, היכן היה אמש ומה היה הילוך מחשבתו, מה היו משאלות לבו בעת שרקד עם התורה 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי', ועל זה נאמר 'אסרו חג בעבותים', לקשור את החג בעבותות חזקים שלא ישמט מבין הידיים, ושתישאר חקיקה מהיו"ט לכל השנה.

לה. יש שאמרו כי לתיבת 'תשרי' יש כמה פירושים, א. מלשון התרה - 'שרי ואסר' כי בחודש זה יכול האדם להתיר עצמו מבית האסורים ברוחניות, ולקרוא דרור ל'נשמתו' להיכנס ולבוא לשערי תורה ומצוות וקרבת אלוקים. ב. מלשון 'שריר וקיים', שיקיים היטב בלבו את השפעת חודש זה לכל השנה הבעל"ט.

לו. וכמו שביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל במתק לשונו, למה הדבר דומה לאחד ש'מצא אשה' וערך שמחת נישואין ברוב פאר והדר, שכר אולם רחב ידיים מרהיב ביופיו, הביא חבורת כלי זמר מנעימים בקול ואף סעודה

באר הפרשה - פרשת בראשית

אלה י"ב הימים ומחזירין על לימודן כל אחד ואחד לפי שיעורו והוא סגולה נפלאה להיות לעושה אלה עזר מהשי"ת תמיד כל הימים מראשית השנה ועד אחרית השנה וכל אשר יעשה יצליח הן בתורה הן בחסידות והן בכל משא ומתן.

ובן כתב הגה"ק החיד"א (מורה באצבע אות רח"צ) בזה"ל, אחר החג וחודש חשון יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי הוא תחילת השנה והוא סימנא טבא לכל השנה. ועתה כי קרוב הוא לעשרת ימי תשובה צריך להורות ולהראות כי כל מה שעשה לא היה לפני ח"ו, ואם עתה יתחיל לפרוק עול ויתרשל מעבודת ה' לא לרצון יהיה ח"ו, לכן אדרבה יעשה סימן טוב לכל השנה, ירוץ כגבור בעסק התורה והמצוה ביד ה' המזכה עליו. עכ"ל.

שערי שמים פתח ואוצר הטוב לנו תפתח^{מא}, וישפיע עלינו ממרום שפע רב, רפואות^{מב} וישועות בבריות גופא ונהורא מעליא.

ובבר ביאר הגה"ק הנודע ביהודה זי"ע את הכתוב (ישעיה א ו) 'מכף רגל ועד ראש אין בי מתום', שהנביא מתאונן על אותם האומרים שמ'כף רגל' מאחר יום שמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו (ר"ה ד:) 'עד ראש' עד לראש השנה הבא 'אין בי מתום', עוזב האדם את הדרך התמימה, ועושה ככל העולה על רוחו כמו עד הנה, ורק מר"ה עד לאחר שמיני עצרת הרי הוא מעורר עצמו לעבודת הבורא (ובן פירש החיד"א בספרו צווארי שלל הפטרת דברים), ולא זו דרכה של תורה, אלא צריך להמשיך את תוקף הקדושה לכל השנה לי, ואדרבה לילך מחיל אל חיל.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאנ' זי"ע (ספר חיים סי' לו) וזה לשונו 'אשר קבלה בירינו בפי מה שמתנהג האדם ב"ב ימים הראשונים של מוצאי החג בן יהיה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה, ומנהג חסידים הראשונים להתקדש עצמם ביותר ובקדושת מחשבה ודיבור ומעשה מיום שמחת תורה עד י"ב יום אחר החג לעומת י"ב חדשי השנה. ונאספים אל בתיהם בקרב

ערך כיד המלך, אחר כלות 'השמחה' שב לבית הוריו כשהוא מותיר אחריו את ה'כלה' בודדה בבושת פנים, ופרצה בבכי מר על שכה עולל לה ה'חתן', נזעקו אחריו חבריו ושאלוהו מה זה ועל מה זה, השיב להם ברוב כסילותו וטפשותו, העיקר שהיתה 'חתונה' יפה... וכמה נבער מדעת הוא שאינו מבין שכל ה'חתונה' אינה אלא 'הקדמה' לבניין עדי עד בהמשך החיים... ועל דרך זה ייאמר, עברו עלינו חגים וזמנים לששון, עד שהגענו ליום שמיני עצרת שהוא בחי' היחוד השלם 'בואו ונשמח אני ואתה'... אך אל נסתפק ב'חתונה' ותנו לא... אלא אין זה רק כ'הקדמה' לכל השנה הבעל"ט...

בדרך צחות רמזו בלשון חז"ל הנודעת על ענין שמיני עצרת, שהקב"ה אומר לישראל 'קשה עלי פרידתכם, עכבו עמי יום אחד', שהנה ידוע ש'פרידה' היא עקרה שאינה יכולה להוליד, ואין ממנה המשך הדורות, ועל כך רימזו חז"ל בלשונם קשה עלי פרידתכם, שהקב"ה מתאונן ואומר שקשה עליו שכל הימים הקדושים הם בבחי' פרידה בלי המשך... אלא עכבו עמי – שישאר קיום לכל האורות הגדולים והשפעות הקדושה לאורך ימים... לז. רמז נפלא כתב בקונטרס 'אורה זו תורה' בלשון הכתוב 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש', אחת ר"ת אלול חשוון תשרי, כי אכן אין די לבקש שבתי בבית ה' רק בחודשי אלול – תשרי, אלא שאיפה זו צריכה להיות גם בחודש חשוון...

מא. הרה"ק הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע מביא משם זקנו הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע כי בשבת זו שורה כביכול שמחה גדולה בשמים ממעל, כדוגמת האב השש ושמח בשעה שהוא מוליך את בנו לראשונה לבית תלמודו. כך נמי בראשית שנה, אבינו שבשמים שש ושמח בראותו את בניו אהוביו מתחילים את התורה מ'בראשית', וממילא בידינו לפעול בו גדולות ונצורות...

מב. וכמו שאמרו צדיקים (הרה"ק ר"ז מסטריקוב זי"ע, וכן הובא בשש"ק שבתות), כי תיבת 'ברא' מתפרשת בג' אופנים. א. הוא מלשון בריאות, ב. מלשון 'בר' (בנים), ג. מלשון 'בר' ותבן, וכלומר, ראשית דבר – שיהיו כל בני ישראל בריאים ושלימים בגופם נפשם ומאדם, ויזכו לבנים, והם ילכו בדרכי תורה ויראת שמים, ולפרנסה בהרחבה ושפע רב.

ישקו העדרים

כה היה מעשה בשנת תשע"ז באחד מבתי הכנסיות כאן בארה"ק, לקראת שמחת תורה פנו הגבאים לאחד המתפללים, ובקשו ממנו, היות ואין בביהכנ"ס כי אם ספר תורה אחד על כן מבקשים ממנו שיואיל בטובו להשאיל להם את הס"ת המונח בביתו לערוך בו 'הקפות', והאיש הסכים להם בחפץ לב. בעיצומם של ההקפות נפל הס"ת רח"ל מיד אחד המתפללים, ונהפך לאבל מחולם, ולא עוד אלא שהאברך אשר מידו נשמט הספר התעצב אל ליבו פנה אל ביתו ונשכב במיטה מרוב בלבול וייאוש...

בהגיע שעת קריאת התורה קראו פרשת 'וזאת הברכה' ב'ספר' הרגיל, ואח"כ פתחו את הס"ת 'השאול' לקרוא בו בפרשת בראשית כדת היום, והנה לא יאומן כי יסופר, עיניהם הרואות שלא נכתב בספר התורה תיבות 'בראשית ברא' אלא הוא מתחיל בתיבת 'אלוקים' את השמים... והתברר למפרע שהס"ת 'פסול' מעיקרו, ולא נפל כאן ספר תורה אלא 'חומש', מיד מיהרו לספר לאותו אברך שכל בכיו 'בכיה של חנים' היא, והוא כבר יכול לצאת מן המיטה... ותחי רוחו. מיד פנה בעל הספר אל הסופר שכתב את 'ספר התורה' ושאלו, הייתכן, כיצד אירעה טעות כזו, השיב לו הסופר, הרי מפורשות אמרתי לך בתחילת הכתיבה שיש הנוהגים להשאיר מקום חלק (גם) בתחילת הספר בכדי לכבד בכתיבת אותיות אנשים צדיקים ומכובדים, ואמרת לי לעשות כן...

לדין יאמר, הנה כל יהודי הוא כמו ספר תורה [ועל דרך שאמרו (שבת קה):] 'העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע הא למה זה דומה לס"ת שנשרפה', ולפעמים 'נופל' הוא וממילא מתייאש ונשבר לבו בקרבו כשהוא בוכה ומתאונן על 'ספר התורה' שנפל... לזה נאמר, מה לך בוכה, טעות בידך, אין כאן 'ספר תורה', מעולם לא היית ס"ת כשר, כי מראשית דבר נולדת עם חסרונות וטבעים אלו... ואם אין 'בראשית ברא' עדיין אין כאן ס"ת... אדרבה התחל מעתה בהתחדשות ולבסוף יבוא הספר לידי גמר.

ואפשר להוסיף עוד, שהנה כתב הרה"ק ה'ישמח משה' (ד"ה א"י ולי מה יקרו) בשם בעל העיקרים, שכשנזקק בפסוקי התורה בפרשת בריאת העולם נמצא שעל כל בריאה ובריאה אמר הקב"ה 'כי טוב' חוץ מבריאת האדם שם לא נזכר כן. ומבאר טעמא דמילתא, ש'שלימות' בריאת האדם היא רק לאחר שיתקן עצמו בעבודתו, אבל בשעה שבראו הקב"ה לא היה אלא בהמה בצורת אדם, ולא שייך לומר על בריאה זו 'כי טוב' שעדיין לא נגמרה. וזהו שאמר הקב"ה (א כו) 'נעשה אדם' בלשון רבים, שכביכול אמר הקב"ה לאדם בא ונעשה אדם ביחד, אני בעצם הבריאה ואתה על ידי עבודתך.

ומעתה ידע האדם, שנחשב לו כמי שהקב"ה קבע עמו מראשית כתיבת ה'ספר תורה' החי - אתה ואני 'נעשה אדם', ואתה תכתוב את 'בראשית ברא'... כלומר שהאדם בעבודתו ישלים את צורתו השלימה... ומה לו להתאונן ולבכות כאשר שכח את המדובר.

טעם בפרשה

ר"ס

בראית

קורת רוח בעולם הבא מכל תענוגי העולם הזה!!
נו, אם כן, מתורצות כל השאלות!!

כי הרי רק עכשיו אמרנו בראש השנה "אפילו רשעים שבישראל מלאים מצוות כרימון", אין לך יהודי בישראל שלא עשה אפילו מצוה אחת [ואפילו כשהיא לא לשם שמים], אבל בסופו של יום אותה מצוה נשמרת לו למעלה, ואחרי המאה ועשרים הוא יצטרך לעבור דרך הגהינום [לזמן מוגבל, מקסימום שנה ..] ולקבל עונשים לא נעימים, ואחרי כן מתחילים חייו האמיתיים!! אחרי כן הוא נכנס לגן עדן וזוכה בזכות מצוה אחת קלה ופשוטה להנאה תמידית ורצופה - שכל הנאות העולם הזה מתחילת ברייתו עד סופו [ששת אלפים שנה] לא יכולים לספק ביחד, והוא מקבל את ההנאה הזו ברציפות מבוקר עד ערב תמידין כסידרן לנצח נצחים.... נראה לך שיש טוב מזה??? יש משהו יותר נפלא מזה???

הרי העולם נברא בשביל הטוב, לא בשביל הרע!!

התכלית של העולם זה השכר בסוף והנצח הנפלא, אז אל תסתכל על המצב העכשווי, ותשאל רגע, מה קורה פה, זה נכון, זה לא נכון???

לא חמודי, העולם נברא בשביל הסוף - בסוף שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ואין לך אחד שלא יקבל שכר נצחי ששווה יותר מכל הנאות העולם הזה ביחד

זה נוסע מצוין!!

מסילת ישרים פרק א':

"שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא!!!"

אגב, ר' דב יפה זצ"ל אמר פעם שה' ברא את העבירות רק בשביל שנקיים את המצוות!!

דהיינו: כל העונש וכל השלילי נוצר רק בשביל לדחוף אותנו יותר חזק ליותר שכר ויותר טוב ויותר הנאות בעולם הבא!!

אבות פרק ו': "רבי חנניא בן עקשא אומר, רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"

וחוץ מזה כבר כתב הרמב"ם בהלכות תשובה פרק שביעי: "וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין"

התורה הבטיחה שבסוף עתידים ישראל לחזור בתשובה ונגאלים - מה שמבטיח לכולם עולם הבא מפנק וגדוש, אז לא להיבהל ממראות העולם שמתעתעים בנו... אדרבא, לכול יהודי מסביבך יש כל כך הרבה מצוות מעשים טובים - זה אדיר!!

אנחנו על הגל~!!!

לבת אלון ואביר!

אוהו, כמה בלאגן בבית דין של מעלה יש לפני בריאת האדם, אומר הילקוט שמעוני:

"רבי סימן אומר, נעשו מלאכי השרת כתות חבורות חבורות.. [מלאך] חסד אומר: יברא [האדם], שהוא גומל חסדים, [מלאך] אמת אומר: אל יברא [האדם], דכלו שקר! [מלאך של] צדק אומר: יברא, שהוא עשה צדקות! [מלאך של] שלום אומר: אל יברא, שכלו קטטה!

אמר רבי הונא רבה דצפורי, עד שמלאכי השרת [היו] מדינין זה עם זה, [פתאום] בראו הקדוש ברוך הוא, [ו] אמר להן: מה אתם מדינין? כבר נעשה אדם!"

המלאכים למעלה דנים האם נכון לברוא אדם..

מצד אחד הם אומרים תראו כמה שקר יהיה ברחובות, מצד שני הם אומרים תראו כמה 'חלוקות' יש בחגים, כמה מצוות, כמה תורה!!

נו, אז מה אתה אומר, לברוא או לא???

שאלה טובה!!

בבי"ד של מעלה לא ידעו מה לעשות!

אבל הקב"ה בכול אופן החליט לברוא!!

למה? למה באמת לברוא את האדם, אם יש בו כל כך הרבה תככים מחלוקות ושקרים???

אמר לי פעם חבר [אל תיבהלו מהמשפט הבא]: "האם באמת העולם הצליח???" האם היצירה שנקראת 'עולם הזה' - אכן הצליחה???" הרי רוב היהודים לא שומרים תורה ומצוות, ואפילו אנחנו, כמה עבירות ועוונות יש לנו??"

אכן, שאלה יפה. מה התשובה?

התשובה היא [כרגיל] על ידי שאלה...!!

מה הייתה מטרת הבריאה!!!

האם המטרה היא שהרחוב יהיה מלא

בחסד ותורה???

אם כן אנחנו בבעיה, כי רוב עם ישראל לצערנו עדין לא שומרים תורה ומצוות בשלמות..!

אבל ייתכן שהגענו לפה בשביל משהו שונה!

הגענו לפה בשביל להנות!! ואת זה אכן אנחנו עושים מצוין!!

תגיד, אתה נורמלי???

מה זאת אומרת הגענו לפה בשביל להנות???" ורגע, מי אתה מכיר שנהנה כל כך הרבה בעולם???

חכה ידידי, לאט לאט, תקשיב עד הסוף ואז תשאל שאלות!!

הגענו לפה בשביל - לעבוד, להתאמץ, להזיע, [לפעמים לא להתאמץ], ולקבל שכר, זהו זה!!

פה בעולם עובדים, ושם בעולם הבא מקבלים!

ותדע טוב: השכר שתקבל שם הוא לא הגיוני ולא מידתי בכלל, הוא הווי ואדיר עד כדי חוסר הגיון ופופורציה מינמלית [יפה שעה של

כל הזכויות שמורות למכון 'טעם בפרשה'

להערות, הארות ותגובות וכן להרשמה לקבלת ה'טעם' במייל מידי שבוע פנו למייל: GTB100200@gmail.com

להנצחות ולתרומות ניתן לפנות לטל' 052-719-2760 או במייל ה'טל'

שימו לב! בשלב זה העלון מופץ בחפוצת מייל בלבד + לזיכוי הרבים ברצוננו להדפיס ולהפיץ את ה'טעם' בבתי הכנסיות ובתי המדרשות! לתרומות ניתן ליצור קשר עם המכון! זכות זיכוי הרבים יגן על התורם ועל כל בני משפחתו

מאוצרות הפרשה

בראשית (א, א)

'בראשית' נוטריקון בטחון רצון אהבה שתיקה יראה תורה, והן שש המידות החשובות ביותר לאדם. (הגר"א, אדרת אליהו)

ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן (א,א)
וברש"י כתוב, שיהיה טעם העץ כטעם הפרי והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי ולא העץ פרי לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה.
ונשאלת השאלה, למה הקב"ה חיכה לתת את העונש לאדמה עד אחרי שאדם הראשון חטא ונענש, הרי כבר מיד כשחטאה היה צריך להענישה.

ושמעתי להסביר בזה, שבפרשת האזינו כתוב (לב, ד) "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט קל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". ושואלים מה הכוונה אין עול צדיק וישר הוא, הרי ודאי שהקב"ה לא יעשה משפט מעוות, ומה השבח הגדול בזה.

ואומרים בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל שכתוב בגמרא בר"ה (יז). שבראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ואחד הביאורים בגמ' מה זה כבני מרון שעוברים כמו חיילים או כמו צאן שעוברים אחד אחד, ומאידך כתוב שם בגמ' שכולם נסקרים בסקירה אחת, שנאמר "היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם", ולכאורה זה סתירה, ואמר רבי אליהו לופיאן שאין כאן סתירה, שבאמת הקב"ה דן את כל אחד בפני עצמו לפי מה שמגיע לו, אבל מ"מ הקב"ה עושה חשבון גם שלא יגרם עי"ז לאחרים צער אלא אם כן מגיע להם גם. ולדוגמא אם נגזר על בן אדם להפסיד את כל הכסף שלו, הרי כל המשפחה שלו וכל הקרובים שלו יסבלו צער מזה, ואם לא מגיע לאחד מהם שיבוא לו כזה צער, הגזירה תתבטל. וזה הכוונה בסקירה אחת, שהקב"ה בודק אם עי"ז יבוא למישהו אחר צער שלא מגיע לו. ולכן כשהיה רבי אליהו לופיאן שומע על מישהו חולה, היה אומר שכולם צריכים להצטער על זה, כדי שעי"ז יהיה כמה שיותר צער לאחרים, וכך אולי תתבטל הגזירה אם יהיה מישהו שלא מגיע לו כזה צער. וזה הכוונה בפסוק בפרשת האזינו "הצור תמים פעלו", שהקב"ה עושה לכל אחד מה שמגיע לו, אבל "קל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", דהיינו שאפילו אם לפי המעשים שלו מגיע לו עונש, אבל הקב"ה לא גורם לאנשים אחרים שלא מגיע להם שיהיה להם איזה צער, וזה רק אצל הקב"ה, אבל אצל בשר ודם אף שופט לא מתחשב בקרובים והמשפחה שלו.

ולפי"ז מסבירים למה האדמה קיבלה עונש רק אחרי שחטא אדם הראשון ונענש, כיון שקודם לכן, אמנם היה מגיע לאדמה עונש, אבל עי"ז היה מגיע לאדם צער מזה, ולכן היא לא נענשה, ורק אחרי שהוא חטא, היה אפשר להעניש את האדמה.

וצריך להתחזק מזה, א' איך אצל הקב"ה הכל מדוד והוא לא גורם לאף אחד אפילו איזה צער אם זה לא מגיע לו, וב' שאם בן אדם מצטער בצער של השני הוא יכול להציל אותו עי"ז.

ויעש אלקים את שני המארת הגדולים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הוכבים (א, טז) וכתב רש"י שוים נבראו ונתמעטה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. וצריך להבין הרי לכאורה הלבנה צדקה בטענתה, שלא שייך ששתים ישמשו בכתר אחד.

ושמעתי מהגאון רבי גבריאל זאב ריגליס זצ"ל שביאר עפ"י משל, כשמיגיעים למשרד יש שם הרבה פקידים, האם גם שם שייך לומר שאי אפשר שכמה ישמשו בכתר אחד? ודאי שלא, והחילוק הוא פשוט, מלך או מנהל לא שייך שיהיה שתיים, כיון שמלך ומנהל הוא מקבל החלטות וקובע את כל הכללים, ובוה לא יתכן ששתים יהיו צריכים להחליט, כי כל אחד יאמר אחרת, אבל פקידים שהם לא מחליטים לבד, אלא להיפך, הם עושים את מה שקבע להם המנהל, שם ככל שיש יותר פקידים יש יותר עבודה שנעשית. וזה היה הטעות של הלבנה, שהיא חשבה שהיא מושלת, ואם כן באמת לא שייך ששתים ישמשו בכתר אחד, אבל האמת היא שהם רק שלוחים של הקב"ה לפרסם את שם השם הגדול, וכמו שכתוב בפסוק בישעיהו (מ, כ"ו) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", שמתפעלים מהבריאה ומכירים בשם.

והלימוד מזה לנו הוא שכל אחד ואחד אנחנו רק פקידים ושלוחים של הבורא עולם, והתפקיד שלנו הוא לפרסם את שם השם, ולכן לא שייך לבוא בטענות שפלוני עשה לי כך וכך. ולקח ממני כך וכך, כי אנחנו פה רק כדי לעשות רצון השם, ולא מושלים על משהו. ואדם שחי כך הוא לא ירגיש שלוקחים לו משהו והכל יהיה טוב לו, וזה הדרך להצליח בחיים. (הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, דברי הישרה)

כי עפר אתה ואל עפר תשוב (ג, יט)

נוהג היה הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל לשיר בניגון שמח את הפזמון 'אדם יסודו מעפר וסופו לעפר'. שאלוהו: מה כל כך משמח במילים אלו? ענה להם בחכמה: אילו היה האדם יסודו מזהב וסופו לעפר, אזי היה על מה לבכות, אבל עכשיו שיסודו מעפר וסופו לעפר, וביני לבנינו אפשר לחטוף פרק משניות, דף גמרא, וכמה תפילות, אין לך שמחה גדולה מזו...

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי (ג, כ)
שאל רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל מדוע לא קרא האדם שם לאשתו רק אחרי חטא עץ הדעת, ואילו לכל הבהמות והחיות כבר קרא שם קודם? ותירץ: מלכתחילה אדם הראשון סבר שהאשה אינה זקוקה לשם, כיון שהיא ממש כמותו וטפילה לו, שהיא תשמע לכל מה שייגיד לה ותעשה כדבריו, וכמו שאמר מיד אחרי שנבראה (ב, כ"ג) ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי. אבל אחרי ששיכנעה אותו לאכול מעץ הדעת וחטא ואכל ונגזר עליו עונש מחמתה, ראה שזה לא כמו שהוא חשב. היא לא הולכת בדיוק אחריו ולא עושה כל מה שטוב לו, היא לא עצם מעצמיו... אם כן צריכים לקרוא לה שם, אז: ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי! (שבענו מטובך)

להתגבר על נסיון – לפני מעשה

ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשקיל ותקח מפיו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל (ג', ו')
 אם נתבונן בלשון הפסוק, נמצא דבר פלא. שכן הנה, הפסוק פותח ומספר: "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל, וכי תאנה הוא לעינים, ונחמד העץ להשקיל", כלומר: הוא מתאר כי חוה ראתה את העץ והבחינה במעלותיו, אולם מיד לאחר מכן הוא ממשיך: "ותקח מפיו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל" – כאשר כאן כבר מדובר על פרי העץ! ולכאורה, מדוע פתח הפסוק ב'עץ' וסיים ב'פרי'?

את התשובה, נוכל להבין באמצעות סיפור מופלא, שאירע עם הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז'. ומעשה שהיה כך היה: מנהגו של ר' דוד היה, להתעורר מדי לילה בשעה שלש לפנות בוקר בדיוק, ליטול את ידיו, לברך את ברכות התורה, ולצאת אל הישיבה בשעה שלש ועשרה בדיוק – כדי ללמוד מספר שעות בנחת, עד התפילה. בכל לילה חזר על עצמו אותו הסדר, בדיוק מופלא. ניתן היה לכוון את השעון על פי השעה בה יצא ר' דוד מביתו: שלש ועשרה בדיוק, לא רגע קודם – ולא רגע אחר כך... כך, מלבד אותו הלילה, לילה סוער בעיצומו של החורף. באותו הלילה, כאשר יצא ר' דוד מביתו וסגר את הדלת אחרי – הביטה הרבנית בשעון, ולפליאתה גילתה כי השעה הינה שלש וחמשה! ראש הישיבה יצא לדרכו חמשה רגעים לפני הזמן, מאורע אשר דוגמתו לא אירע מעולם! "מה ההסבר לכך? הלא עשרות שנים לא קרה כדבר הזה!" תהתה הרבנית בליבה, אולם את התשובה – קיבלה מספר רגעים מאוחר יותר, בשעה שלש ועשרה, אז נשמעו נקישות על הדלת, ובפתח עמד בנה, ר' ברוך דב, שהתגורר במרחק מספר רחובות מבית הוריו... "מה מעשיך כאן, באמצע הלילה?" שאלה הרבנית בפליאה, תוך שהיא משתוממת לפשר צירוף המקרים המוזר שאירע באותו הלילה, ואילו ר' ברוך דב נענה והסביר: "אבא סיפר לי אתמול, שהוא אינו חש בטוב. מזג האוויר נתן בו את אותותיו, והוא התקדר כנראה. לפיכך, כאשר התוודעתי לסופה המשתוללת בחוץ, ראיתי את הברקים ושמעתי את הרעמים – החלטתי שעלי למנוע ממנו לצאת אל הישיבה באמצע הלילה, בקור הנורא! 'הרי זה ממש פיקוח נפש!' הרהרתי בליבי, והחלטתי כי בשעה שלש ועשרה, השעה המדויקת בה אבא יוצא לישיבה – אתייצב בפתח, ואמנע ממנו לצאת לדרכו, תוך הבטחה כי אשארו ללמוד איתו כאן, בבית!" סיים ר' ברוך דב. "צר לי, אך איחרת את המועד... אבא כבר יצא לישיבה!" הישיבה הרבנית לבנה המסור, שלא האמין למשמע אזניו: "אבא יצא לישיבה? איך זה יתכן? הלא רק כעת השעה שלש ועשרה! מעולם הוא לא יצא מהבית בשעה אחרת!" התפלא ר' ברוך דב, אולם אמו, הרבנית, כבר הבינה מה גרם לבעלה הגדול לשנות ממנהגו ולהקדים בחמשה רגעים את שעת צאתו... הוא הכיר היטב את בנו, וידע כי יעשה הכל בכדי למנוע ממנו לצאת לישיבה כהרגלו... משום כך, הוא הקדים ויצא מהבית, בטרם יספיק ר' ברוך דב להגיע... זהו איפוא המעשה המופלא, שמעורר תהיה מסויימת: אילו כה נחוש היה ר' דוד לצאת לישיבה כמנהגו, הלא יכול היה לומר זאת לבנו במפורש, ולסרב להפצרותיו כי ישאר בבית! מדוע היה עליו לשנות ממנהגו, מהרגלו, ולהקדים את שעת צאתו לישיבה? אולם התשובה ברורה... לפני שעת הנסיון, הרבה יותר קל להתגבר... לעומת זאת, כאשר הנסיון כבר עומד בפתח – נדרשים כוחות נפש מרובים ועוצמתיים בהרבה בכדי להתמודד מולו חזיתית! ר' דוד חשש, כי לאחר שכבר יתייצב הבן בפתח ביתו, ויבקש להניאו מלצאת לישיבה – הוא לא יעמוד בנסיון, ובסופו של דבר – ישתכנע לבטל את קביעותו... משום כך, הוא מיהר לצאת מהבית בטרם תגיע שעת הנסיון!

ומכאן, לענייננו... אילו היה הנחש מגיע מלכתחילה, ומנסה לשכנע את האשה כי תאכל מפרי העץ אשר הבורא אסר עליה לאכול ממנו ואף תתנונו לבעלה – לא היה מבוקשו עולה בידו... שכן בטרם טעמה האשה מהעץ – לא היתה זו 'שעת נסיון', ובשלב זה, היה ביכולתה להתגבר בקלות רבה יחסית! לפיכך, מבאר האור החיים' הקדוש, פיתה הנחש את האשה לטעום מהעץ עצמו – אשר האכילה ממנו לא נאסרה עליה, ואז, כאשר חשה בטעמו הערב וכבר הגיעה ל'שעת נסיון' – עלה בידו אף לפתותה כי תאכל מפרי העץ, ואף תתן ממנו לאישה...

פינת ההלכה

אמר מוריד על דעת להמשיך מוריד הטל

יש לדון במי שטעה בימות הגשמים, ונתכוון לומר מוריד הטל אלא שנזכר מיד שאמר מוריד, ואם יתקן עצמו ויאמר משיב הרוח ומוריד הגשם הוי מילת מוריד הפסק בברכה ואין ראוי להפסיק בתיבה אחרת, מה נכון לעשות. בגמ' בתענית ג. תנא בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר מ"ט אמר רבי חנינא לפי שאינן נעצרים, וכ' רש"י ד"ה בטל וברוחות משיב הרוח ומוריד הטל לא חייבוהו חכמים להזכיר אפילו בימות הגשמים. וכן הוא בתוס' בברכות כט: סוד"ה הא דאידכר הביאו שיש בני אדם שמזכירים טל בימות החמה כדי שאם בימות הגשמים לא יזכירו גשם רק טל לא יצטרכו לחזור ע"ש, ומבואר שאין ריעותא בהזכרת טל בימות הגשמים רק שאין חיוב להזכיר. אכן, הר"ן בריש תענית כ' שזה שנהגו להזכיר טל בשאלה ולא בהזכרה ורוח בהזכרה ולא בשאלה, כדי לעשות היכר ולידע שמצות הזמן במטר ולא בטל ורוח, לפיכך לא הזכירו שניהם גם בשאלה וגם בהזכרה עכ"ד, ומבואר שסבר שהוא לעיכובא שאין להזכיר טל בברכת אתה גיבור. ונמצא לפי זה שלסיים מוריד הטל תליא ברש"י תוס' והר"ן, דלרש"י ותוס' נראה שיכול לסיים מוריד הטל, ולהר"ן אין להזכיר טל. ומיהו אפשר שימשיך ויאמר מוריד הגשם ומשיב הרוח, ולכאורה סדר ההזכרה אינו מעכב, אלא שכיון שכשהתחיל לומר מוריד היתה דעתו לסיים מוריד הטל ומשנה זאת למוריד הגשם הוי כפתח אדעתא דברכת הגפן וסיים בדשיכרא, ובברכות יב. הוי בעיא דלא איפשיטא אי אזלי' בתר מחשבתו או לא. ולא רק בברכות אמרי' כן אלא בכל דבר, דבתרומת הדשן סי' י"ד למד מסוגיא דפתח בדשיכרא שגם מי שפתח בתפילת שבת אתה ודעתו היתה לומר אתה חונן אינו ממשיך לומר אתה קדשת או אתה אחד כיון שהתכוון לכוונה אחרת, וכן פסק בשו"ע סי' רס"ח ס"ג שאם התחיל אתה אדעתא דחול ממשיך לומר אתה חונן, ומבואר שהכוונה מעכבת בכל מקום, והכא נמי כיון שכוונתו היתה למוריד הטל לא יועיל להמשיך מוריד הגשם כיון שלא פתח אדעתא דהכי. אמנם המג"א שם לס"ל כהמחבר וכן נוטה דעת המשנב"ס וס"ל שיכול להמשיך לומר אתה קדשת וכדנקטי' לענין ברכות בסי' ר"ט, ואם כן לדעה זו יכול להמשיך ולומר מוריד הגשם. ונדון זה שייך גם בברך עלינו שהתחיל לומר ותן אדעתא דותן ברכה, ונזכר שצריך לומר ותן טל ומטר, אם יכול להמשיך לומר כדבעי ליה או שצריך לחזור ולומר ותן. וכמו כן ביעלה ויבא אם אמר ביום אדעתא דר"ח וצריך לומר אדעתא דמועד אם צריך לחזור או שיכול להמשיך ולומר ההזכרה הנצרכת. ויתכן לומר בכל זה, שעד כאן לא דנו הפוסקים על פי סוגיא דפתח בדשיכרא אלא כשפתח בברכה אחרת, ומתפרשת פתיחה זו כלפי הברכה האחרת, אבל בתוך ברכה שהוא באתה גיבור או ברכת השנים והנדון אם מה שאמר מוריד הוא כלפי טל או כלפי גשם, בזה כיון שמשמעות מוריד בתרומתו אחת היא, ואין כוונתו לברך ברכה אחרת אלא הכל בתוך אותה ברכה, בזה אין נ"מ ככוונתו ויכול להמשיך ולומר ההזכרה הנצרכת ועי'... (הגאון רבי צבי רותן שליט"א)

השוכה לחידה: שולחנו בתוך הבית (שמא ימשך), האיש אינו יוצא, באשה חידש מרן הגריש"א זצ"ל, שבאשה לא גזרו שמא ימשך כיון דבלא"ה אינה מצווה, וגם אם תימשך לא תעבור על דין, ונמצא דאשה י"ח.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת פלאי לאירוסים הבת
מרכז הדר: משפחות הרב אלפר לנשואי הבן הנכד
 משפחת עומר יעקב להולדת הבת
 משפחות פיליפס-אינגבר לנשואי הבן הנכד

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"ח "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת בראשית - אנחנו מאמינים?

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (בראשית א', א')

הרבנית חסיה סורוצקין ע"ה (אשת חבר לגאון ר' אליעזר סורוצקין, ראש ישיבת טלז בארה"ב ומקים קריית וישיבת טלזסטון) חלתה במחלה מסוכנת והיתה צריכה לעבור ניתוח גורלי דחוף. קרובי משפחתה ביקשו לקבוע תור אצל פרופסור הידוע כמומחה גדול בתחום.

נודע להם כי התור הפנוי הוא רק כעבור כמה חודשים. בני המשפחה עשו מאמצים גדולים מכיוון שרצו שהניתוח יתבצע רק ע"י אותו רופא. ואכן הצליחו להקדים את התור.

לפני תחילת הניתוח הרבנית אמרה לרופא: אני מודה לך שקיבלת אותי לניתוח מוקדם. אני לא יודעת אם אצא בחיים מהניתוח, אבל אני מודה לך מראש. אל תצטער אם הניתוח לא יצליח, זה לא אתה אלא השם, הרי הכל ממנו ואין לך מה להצטער.

הרופא התפעל מאוד ממנה שבזמן שהיא בין חיים למוות אינה חושבת על עצמה אלא ש הרופא לא יצטער. הדבר השלישי שאמרה לרופא: אם בעזרת ה' הניתוח יצליח, ואני אצא ממנו בשלום, גם אז אל תתלה את ההצלחה בכישרון ובמומחיות שלך, אלא תדע שהכל מידי ה' ולו מפתח הרפואה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
רב קהילת 'עין חמד'

אני לכת

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	ויכוח
י"ג	17:29	18:39	19:18
י"ד	17:47	18:37	19:14
ט"ו	17:47	18:38	19:15
ט"ז	17:48	18:39	19:17

הצלחה בגור

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב
דני בן שושנה

דיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
אילן בן ג'ולייט
אנאל חביבה בת שולמית
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שרי ימנה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
אברהם גורג' בן דליה אפרת
סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה
אסף בן סופיה
לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניצרי בת סטה-
מרדכי ניצרי בן פרח-
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
משה בן דנימה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבירה
רפאל אבידן בן תקווה
בנימין בן ברכה
נעימה בת שרה
נעם אלימלך בן אושרית-
לימור בת פרידה
מאיה בת עדי
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים
שירה ברכה בת מלכה חיה

המצב ששרר בארץ בשנת ה'תשפ"ד היה מאוד כואב. היה אפשר לשמוע אנשים תוהים על המחדל החמור: "איך לא ידעו? איפה היה המודיעין?"

ראוי להתחזק בביטחון ובאמונה בה' ולא לדבר בצורה שכזאת אנחנו מאמינים בני מאמינים- כי יש בעל הבית המנהיג את הבירה. **העולם לא הפקר! הכל מעשה ידיו של הקב"ה והכל מושגח תחת ידיו.**

האדמו"ר מגור (אמרי הרי"מ ואתחנן): "אין זה עניין קל לדעת ש'אין עוד מלבדו', יאמר אדם עשרה פעמים ויותר, עד שיהיה נקבע בליבו שאין עוד!"

הדבר דומה למכונית הנוסעת ביום גשום וסוער, והגשמים ניתכים בזעף על השמשה הקדמית. במצב כזה הנהג מפעיל את צמד המגבים (וישירים) שיגרפו את טיפות הגשם. לא די שהמגבים יפעלו פעם אחת, אלא במשך כל הנסיעה המגבים יפעלו ללא הרף לגרוף את הטיפות. **כך גם בנסיעות החיים שלנו, מבול של טבע מסתיר את האמונה הפשוטה של אין עוד מלבדו.**

אנחנו זוכים השבוע להתחיל את חומש בראשית, לשנן שוב את פרשת בריאת העולם, שהיא יסוד האמונה.

האמונה שבורא העולם ברא את העולם בששת ימי המעשה היא לא רק אמונה שה' ברא את העולם לפני 5786 שנים, אלא היא גם יסוד לאמונה שבורא העולם הוא העושה לכל המעשים הנעשים עימנו היום, ואין נסיבות טבעיות כלל.

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג' בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

להצלחת ולרפואת כל עם ישראל

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לעילוי נשמת
תמר פורטונה בת מיסה ע"ה

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
נועה בת אסתר
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - בשר וחלב - חלק י"ד

אדם שטעם מעט בשר בלשון ללא לעיסה ופלט, האם צריך להמתין שש שעות?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי שליט"א, רב הקהילה:

טעם מעט בשר בלשון ללא לעיסה ופלט ולא בלע כלום, אין צריך להמתין כלל, אולם יקנח פיו מן הטעימה קודם שתיית החלב. **הערה:** מכיוון שאין טעם הבשר נותר בפה וכן אין חשש של בשר שנותר בין השיניים כיוון שלא לעס. ראה זבחי צדק (סימן פט אות ה) שדווקא בטועם ופולט, אבל בטועם ובולע- צריך להמתין. כ"כ הבן איש חי (ש"ב פרשת שלח אות ט), והגר"ש קלוגר בהגהותיו בסוף השו"ע (סימן פט), וכן הובא בדרכי תשובה (סק"י). בשו"ת כפי אהרון (סימן ל) הביא שבטעימת לשון לחוד ליכא מאן דמצריך שהיה, דליכא לא טעם דרש"י ולא טעם דהרמב"ם, כך הביא הרב כף החיים (אות ד). כתב בספר בדי השלח (סימן פט ס"ק טז) מכל מקום צריך לקנח פיו ולהדיחו. ע"ע בשו"ת אבני ישפה ח"ה (סימן קא), ובשו"ת דברי בניהו חט"ו (סימן כב אות ה).

אדם שמבשל ורוצה לטעום בלשון את המרק כדי לדעת אם יש מספיק תבלין וכדומה, ולא טועם מהבשר עצמו שהתבשל בו, אינו צריך להמתין ומספיק לשיקח וידיח את פיו. **מקורות:** פרי חדש (יו"ד סימן פט ס"ק יח), ערוך השולחן (שם אות יד) הובא בכף החיים (שם אות נו). שוב ראיתי בספר ילקוט יוסף ח"ג (דף שפ"ה ג'): הטועם בלשון ופלט מיד, אינו צריך להמתין שש שעות לכולי עלמא. לכן אותם הטועמים את הרוטב של התבשיל בערב שבת, מותר להם לאכול אח"כ חלב. מ"יתי בשם שו"ת כפי אהרון (סימן ל) דבטעימת לשון לחוד ליכא מאן דמצריך שהיית שש שעות. ע"ש.

אדם שנמצא תוך שש שעות לאכילת בשר, מותר לטעום עבור תינוק חלב בלשון להרגיש מידת החום וכדומה. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב הובא בשו"ת אבני ישפה (שם אות ד).

המשתמשים בשיניים תותבות, מותרים באכילת בשר וחלב ככל אדם ואין צריכים להחליף. אולם יש לשטוף אותם בין אכילת בשר לאכילת חלב וכן להיפך. **הערה:** אין צורך להגעיל את השיניים בין בשר לחלב מכיוון שכאשר מכניס את המאכל לפיו אינו בשיעור חום שהיד סולדת, והוא בכלי שני אין צריך להחמיר, כך העלה הראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"ג (חאו"ח סימן כד) ובשו"ת משנה הלכות ח"ד (סימן סח). כ"כ הגרש"ז אויירבר בספרו הליכות שלמה- מועדים (עמוד שפג) כתב לעניין הטעם הבלוע עיקר הסברא להקל, מפני שחום הטבעי שבתוך הפה מקלקל ומפסיד את הטעם הבלוע, וגם לאחר זמן קצר דינו כאינו בן יומו. כ"כ הגרי"ש אלישיב זצ"ל הביא בספר שבות יצחק- דיני בישול (פי"ט סק"ג אות ג). לעניין הכשרתם בערב פסח, ראה בהלכות פסח.

מי שיש לו בפיו גשר ברזל ליישור שיניים [פלטת], לאחר המתנה של שש שעות מותר באכילת חלב. וכן הדין מי שיש לו שיניים מזהב וכדומה. אולם טוב שינקה אותם לאחר האכילה. **מקורות:** שו"ת משנה הלכות ח"ב (תניא סימן יג). כ"כ בשו"ת מנחת שלמה ח"ב (סימן מו).

מידות מפלאות

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך הספר '**במחיצתם**'. מסיפור זה ניתן ללמוד אלו מידות מופלאות יש לרבותינו וכמה הם דאגו לזולת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה, הרב שלמה לורינץ זצ"ל ששימש שלוחא דרבנן במשך עשרות שנים, אשר פעל ללא לאות למען הכלל בהתייעצות מתמדת עם גדולי ישראל: בשנת ה'תשי"א נפלתי למשכב. באותה תקופה, הרביתי לבקר במעברות העולים. מאחר שתנאי ההיגיינה באותם מקומות לא היו מהמשופרים. רבים מהשוכנים שם נדבקו במחלות זיהומיות. לצערי הרב אשפז אותי בבית החולים 'אסותא' בתל אביב למשך מספר שבועות.

זה היה בסוף חודש אלול. לפני יום הכיפורים של שנת ה'תשי"ב רעייתי נכנסה לבית מרן החזון אי"ש כדי לשאול האם מותר לי לצום ביום הקדוש. אחרי שמרן ערך בירור מקיף ויסודי הוא פסק שאני נחשב כחולה שיש בו סכנה ולכן אני צריך לאכול ואסור לי לצום. רעייתי שמעה את פסק ההלכה והפטירה: "אני חושבת שבעלי יצטער לשמוע זאת", ויצאה לספר לי על כך.

בערב יום כיפור בשעות הצהריים הופתעתי. לא יכולתי להאמין למראה עיני. מרן החזון אי"ש הופיע בפתח החדר שלי בבית- החולים. מרן פתח ואמר: "לא היה לי ספק שתציית להוראתי ותאכל ביום כיפור. אבל חששתי שתהיה לך עוגמת נפש על מה שאתה נזקק לאכול ביום כיפור. לכן באתי להגיד לך, שכשם שמצווה לצום ביום כיפור, כך מצווה לאכול למי שהוא חייב לאכול. אני רוצה שתאכל בלב שמח, לך אכול בשמחה לחמך"

הוא בירך אותי ואיחל לי 'גמר חתימה טובה', ושב לביתו. עבור מרן החזון אי"ש הביקור היה דבר קשה ביותר. באותם הימים הדרך מבני ברק לבית החולים 'אסותא' ארכה זמן רב, הוא נסע בכמה אוטובוסים, וכל זה נעשה בערב היום הקדוש ביותר, יום בו כל אחד מתכנס ועורך חשבון נפש על כל מעשיו במשך השנה. מדוע עשה זאת? רק כדי להרגיע אדם צעיר שלא תהיה לו עוגמת נפש מזה שהוא צריך לאכול ביום הכיפורים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

יש לך תפילין ללא שימוש? אל תפספס הזדמנות לעשות בהם מצווה גדולה!!!

ארגון 'קשר של תפילין' ידאג לאסוף, לבדוק ולחדש את התפילין ולמסור למתחזקים ואנשי ביטחון שרוצים להניח. 0556773965

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבית אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה

מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב ישכר דב בעריש הכהן טורנהיים מוואלבראז צ"ל

האדמו"ר הרב ישכר דב בעריש הכהן טורנהיים מוואלבראז צ"ל- נולד בשנת ה'תקס"א (1801) בפּוֹטְרָקוֹב. כשהיה כבן שמונה שנים בלבד התייתם מאביו. משחר נעוריו ראו כי לגדלות נוצר. בהגיעו לפרקו, החסיד רבי אברהם צבי צ"ל מוואלבראז לקח את רבינו לחתן עבור בתו היחידה. סירב ליהנות מכספי החסידים ואת פרנסתו מצא מחנות שניהלה אשתו. מיד לאחר נישואיו, רבינו ביקש רשות מבני ביתו ונדד לגלות למקום תורה בעיר זגרזש, שם למד תורה מפי הגאון החסיד רבי שלום צבי כץ צ"ל. לאחר כשנה חזר לוואלבראז. כעבר זמן קצר נפרד שוב מביתו ונסע לעיר קאמינסק, שם למד אצל הרה"ק רבי חיים מוואלבראם זיע"א. בנוסף נהג להסתופף בצל הרה"ק האדמו"ר רבי ישכר בער מרדושיץ זיע"א. בשנת ה'תרכ"ב (1862) לאחר פטירת רבו, ר' אלעזר הופשטיין מקוז'ניץ רבים הגיעו לרבינו וביקשו את עצתו וברכתו ורבינו התחיל לשמש כאדמו"ר מוואלבראז. סיגף את עצמו בתעניות. היה צם משבת לשבת.

לא היה נכנס לישון. כשחטפתו שינה היה מכניס את רגליו בכיור מים קרים לבטל השינה וכך למד תורה לשמה. קדוש, גאון וחסיד. כל ימיו ישב על התורה והעבודה. שלח סכומים עצומים לעניי ארץ ישראל. נהג לקדש על כוס מארץ ישראל. ביתו היה פתוח לרווחה לעניים ולכל אדם. מלומד בניסים. בשבת היה מאכלו מעט מן המעט. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. היה מקבל את האנשים משעה עשר בלילה עד חצות. אלו שלא זכו להיכנס אליו מפאת הדוחק העצום היה מקבל אותם בעלות הבוקר לפני התפילה. כל חייו עבר לפני העמוד במשך כל התפילות הן בימי חול והן בימי שבתות ובחגים. היה קורא בתורה בעצמו. גם בשנותיו האחרונות בעת חוליו כשהרופאים אסרו עליו לעשות כל דבר הכרוך במאמץ גופני, בכל זאת לא שמע לדבריהם ועבר לפני העמוד.

ענוותן מופלא. הירבה מאוד באמירת תהילים. השתוקק מאוד לעלות לארץ ישראל ואפילו קנה חלקת אדמה בירושלים אבל משמיים לא סייעו בעדו. ידע את מועד פטירתו. נפטר ב-ב' חשוון ה'תרל"ח (1877). חי כ-76 שנים. על פי צוואתו הובילו את גופו הטהור לפיטרקוב מרחק ט"ו פרסאות על הכתפיים ושם נקבר. קודם פטירתו אמר שכל מי שתהיה לו צרה וישתטח על קברו, יוושע בכל משאלות ליבו. גם היום רבים נושעים בתפילתם בציון.

אביו: ר' משה. **אשתו:** בת הרב אברהם צבי מוואלבראז. **ילדיו:** חמישה בנים ובת. בן ובת שנפטרו בינקותם. **בניו:** האדמו"ר ר' יעקב משה (ממלא מקומו בוואלבראז), האדמו"ר ר' יעקב עקיבא מאיר אדמו"ר בלוקובה (lokow), רבי שלמה יצחק שעלה לארץ ישראל, ר' יוסף שלום, ר' מיכאל אהרון (נפטר בחי' רבינו). **חתנו:** ר' פלטיאל שלום צבי וואלף. **מרבתי:** הצדיקים האדמו"ר ר' ישכר בער מרדושיץ (הסבא קדישא), האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל (רבו המובהק, השרף ממוגלינצא), האדמו"ר רבי אלעזר הופשטיין מקוז'ניץ, האדמו"ר רבי חיים (אב"ד קאמינסק וולברום מח"ס זיכרון חיים, מתלמידי הצדיקים האדמו"ר ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ, החוזה מלובלין והאדמו"ר ר' מאיר הלוי רוטנברג האור לשמיים מאפטא), רבי שלום צבי כץ (מבחי' חבורת פשיסחא, הרב של זגרזש). **מספריו:** **עבודת יששכר**- על התורה **אמרי נעם**- מדברי תורתו **סדר הזמנים**- מדברי תורתו **אמרי בינה** **אוהל יששכר**.

בעיר סקרנביץ היה גר אחד משרי המלך באחוזת מפוארת. במשך שנים רבות ספק החצר היה יהודי. לימים השר נסע למדינת הים, שם מצא גויה משכלת שמצאה חן בעיניו. הוא ראה כי היא חכמה ולכן הציע לה לבוא לנהל את משק ביתו והיא הסכימה לכך. כשהשר חזר לביתו, הדבר לא נעם לאשתו, אבל בלית ברירה נאלצה להסכים להסדר החדש. כאשר אשת היהודי באה לבית השר ובידה המזון לכלכלת הבית, המשרתת הודיעה לה כי מהיום והלאה עליה לפנות אל מנהלת הבית.

האישה ניגשה אל מנהלת המשק שהגיעה, בירכה אותה לרגל תפקידה החדש ומסרה את המזון שהביאה. מנהלת המשק החדשה שקלה את המזון ומצאה כי הסחורה חסרה ממשקלה. היא כעסה על היהודי ורצה בבהלה אל השר וסיפרה שהיהודי ואשתו מתעשרים על חשבונם והם לא מספקים את כמות המזון שהם אמורים לספק. אשת היהודי הצטדקה והתנצלה בבכי וסיפרה שלא בה האשמה, כך נרכשה הסחורה הישר מהסוחר היסטונאי. אבל המנהלת הכריזה: "אני לא רוצה יותר שכף רגלכם תדרוך בבית זה".

כדי לתת תוקף להוראתה היא הורתה למשרתי הארמון שלא יתנו רשות כניסה ליהודי ואשתו. היא בעצמה נסעה לעיר. כאשר ראתה שם חנות גדולה של יהודי אחר היא הזמינה אצלו את כל צרכי הבית. בעל החנות ידע מה שאירע אבל הבין שאם הוא לא ימכור לה, היא תקנה במקום אחר. הוסכם ביניהם שהוא ישלח לארמון הכל ובכל חודש היא תשלם לו עבור הסחורה. כשאשת הספק היהודי ראתה את מצבה, היא ניגשה לרבינו כדי לשטוח לפניו את בקשתם וצערם. היא ידעה כי איש אלוקים הוא. שעת קבלת הקהל היתה בחצות לילה. האישה נכנסה לרבינו. בחדר הרבי עמדה ככל הנשים מאחורי מחיצה שהפסיקה בינה לבין הרבי. היא פרצה בבכי קורע לב וסיפרה מה קרה לה.

כאשר היא סיימה את דבריה הרבי אמר לה: "אותה מנהלת לא תנהל עוד את הבית". האישה התחילה לבכות יותר וטענה כי רק לפני זמן מועט התחילה לנהל את הבית. הרבי השיב בשנית: "כבר אמרתי שהיא לא תהיה יותר מנהלת הבית". האישה שבה לביתה. באותה לילה השר התעורר בפחד. הוא ראה בחלום את המנהלת החדשה שהביא עומדת סמוך למיטתו כשסכין גדולה בידה ורוצה להורגו. השר כתב מיד פתק למנהלת החדשה והורה לה לעזוב מיד את ביתו והוא יצא מהבית. בבוקר המנהלת קראה את המכתב. רועדת ובוכה פנתה לידידיה שידברו עם השר שברך בינתיים לוורשה ויבקשו ממנו לחזור מהחלטתו לנשל אותה ממשרתה.

השר השיב להם כי הוא חושש להיות במחיצה אחת איתה. הוא סיפר את דבר החלום. הם ניסו לשכנע אותו כי מדובר בחלום ולא יותר. השר הודיע בפסקנות כי יתן לה סכום הגון ובלבד שתעזוב את ביתו. לא היתה בידה ברירה אחרת והיא חזרה לעיר מולדתה. השר שב לביתו ואשת השר מיהרה להזמין את הספק הותיק שימשיך בעבודתו כמקודם ולבית היהודי היתה הרווחה כאשר אמר רבינו. (מעובד מתוך 'אוהל יששכר')

מהו יהודי

הוציא בכח את היהלום מהשן בה הוטמנה, שיחד את אחד השומרים שידע שניתן לסמוך עליו. כעבור מספר ימים הביא לו הלה תמורת היהלום זוג נעליים, אבל לא סתם נעליים, אלא נעליים מרופדות עם פרווה חמה של צמר.

באותו יום שקיבל את הנעליים מהשומר הגרמני יוסף לייב שמע את זעקותיו של מנחם מרגליו המיוסרות. הוא שמע את מה שאירע לו עם הקצין הגרמני. בהחלטה אמיצה החליט לתת לו את נעליו הבלויות בחינם וללא תמורה. לנעליים היה ערך רב במחנה וניתן היה לקבל עבורם מנות של לחם.

בעודו הולך לתת לו את הנעליים הוא חשב אולי יתן לאותו יהודי מסכן את נעלי הפרווה. הוא חשב: "הרי את כל רכושי נתתי עבורם וגם אני סובל מקור". המלחמה בליבו היתה קשה מאוד. הניסיון היה קשה מאוד. "מה עושים?".

הוא ניגש בגבורה ליהודי המסכן שכלל לא הכירו ונתן לו את נעלי הפרווה. בהתחלה מנחם סירב לקבל את נעלי הפרווה וטען: "אתה זקוק להם לא פחות ממני". יוסף לייב לא ויתר ולבסוף מנחם לקח את נעלי הפרווה.

חלפו שנים, המלחמה הסתיימה. יוסף לייב עבר לארה"ב. הוא הקים משפחה. ההצלחה האירה לו פנים והוא הפך לאיש עסקים עשיר. באחד הימים קיבל חבילה מארץ ישראל. הוא לא הכיר את שם השולח. הוא פתח את החבילה ופרץ בבכי. היו אלו נעלי הפרווה אותם העניק למנחם באחד ממחנות העבודה בערבות פולין. הוא הבין שמנחם הצליח לאתר אותו.

כעבור מספר ימים מנחם התקשר אליו וסיפר ששמע מאדם שהוא בחיים. לאחר שווידא שמדובר במושיעו הוא שלח לו את החבילה. כעבור שבועיים הם נפגשו בביתו של יוסף לייב.

בעיניים דומעות הם נפלו איש על כתפי חברו. מנחם חש הכרת טובה עצומה ליוסף לייב שהציל את חייו. מאידך יוסף לייב שמח שמחה עצומה על שזכה לעמוד בניסיון כה קשה.

בסופה של אותה פגישה מרגשת יוסף לייב הושיט את הנעליים עם הפרווה למנחם ואמר לו: "זה שלך, תשמור עליהם ותראה אותם לבני משפחתך. ספר להם על עברם וכיצד הגיעו אליך. אני נשאר עם הנעליים הקרועות והבלויות".

הוא הכניס את מנחם לסלון בביתו. שם עמד ארון מרהיב. בפנים היו כלי כסף יקרים ורבים. במקום הכי מכובד היו מונחים נעלי עץ קרועות, בלויות, מאובקות ומלוכלכות.

הנעליים היו חשובות ליוסף לייב עד שלא מצא להם מקום אחר חוץ מהמקום המכובד ביותר בביתו. כשנפטר יוסף לייב והלך לבית עולמו הוא כתב בצוואה שמבקש שיכניסו לקברו את הנעליים הקרועות והוסיף: "כשתעלה נשמתי למעלה רוצה אני שנעליים אלו יהיו לצידי בבית דין של מעלה".

על כל לוחות המודעות באחד מאזורי הכיבוש בפולין פורסם ע"י הגרמנים שעל כל היהודים מגיל 30 עד 50 להתאסף בשעה מסוימת ברחבה גדולה שברחוב אומשלג פלאץ. ניתן לקחת דברים מינימליים ביותר, מי שיסרב פקודה אחת דתו למות! אלפי יהודים התאספו במקום שנקבע. תחת שמירה קפדנית של קציני אס-אס הועברו כולם לתחנת הרכבת למחנה עבודה.

כשהגיעו לתחנה הסופית כל החבילות שלקחו עימם נלקחו מהם. האנשים שהיו בגילאי 30-50 נשלחו למחנה עבודה. בכניסה עברו חיטוי. לאחר מכן כל אחד קיבל בגדי אסיר וזוג נעלי עץ מגושמים.

בכל יום לאחר המסדר הם צעדו מספר קילומטרים ליער עבות, שם חטבו עצים עד שעות הערב. העבודה היתה קשה ומפרכת. בכל יום יהודים כרעו תחת העבודה ויותר לא קמו. עם סיומו של יום נטלו עימם גם את אלה שנפלו ויחד עימם שבו אל המחנה ללינת לילה.

באחד החורפים השלג נערם על האדמה. שיירה של אלפי יהודים צעדו לעבר היער למקום בו אמורים הם לעבוד. אחד היהודים בשם מנחם נפרם שרוך נעלו ונקרע.

הקצין הגרמני ימ"ש שצעד לצידם הבחין בדבר. הוא פנה ליהודי והסב את תשומת ליבו לנעל שאינה קשורה. "לא הולכים כך", פקד על היהודי, "תשרוך מיד את הנעל!".

היהודי התכופף וניסה בכל כוחו לקשור את הנעל, אבל מה לעשות, החוט נפרם והוא לא הצליח לקשור את הנעל. הגרמני ימ"ש פקד עליו: "ככה לא הולכים, אם אין לך שרוך תוריד את כל הנעל!".

היהודי נאלץ לשלוף את הנעל וללכת בלי נעל על השלג הקר. לא עברו רגעים ספורים והגרמני פנה שנית ליהודי ואמר לו: "זה לא דרך ארץ לצעוד רגל אחת עם נעל ורגל שניה ללא נעל. צריך סדר בחיים. תוריד גם את הנעל השניה, ששתי הרגליים יהיו אותו דבר!".

המסכן נאלץ ללכת עם רגליו על השלג הקר. הרגליים קפאו, נדבקו לשלג והעור התנפח. כל פסיעה על השלג הקפוא גרמה לו ליסורים קשים.

בערב כששב למחנה נכנס היהודי לצריף, השתטח על הרצפה וזעק מכאבים עצומים. באותו צריף היה יהודי יוסף לייב שמו. לפני המלחמה הוא היה איש עשיר. כשפרצה המלחמה, הוא ביקש מרופא השיניים שלו לשתול בתוך אחת משיניו יהלום שווה ערך, לכל צרה שלא תבוא.

כשהגיע למחנה היו לו זוג נעליים ישנות ובלויות. מאחר והוא סבל מהקור הוא החליט לעשות מעשה. הוא לקח חתיכת עץ,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חסם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בן חסביה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רחזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת סעה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
בתי (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלית בת נאוה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אלהיו אליאס בת אלגריה ז"ל
רחמים בן רחל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
ר' עולילאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מזל בת שמעון ע"ה	קסאנא בת דג'ינו ע"ה
אביחי בן אסתר ז"ל	יוסף בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ספירנה בת נעמה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	שרה בת נרקיס ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	ספירנה בת נעמה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	נעמה בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	
מסעוד בן יקוט ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	
רחמה בת מסעודה ע"ה	נעמה בת שרה ע"ה	
סעידה בת תופחה ע"ה		
אלהיו בן חיים משה גרשון ז"ל		

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

עלון מורחב - חודש תשרי תשפ"ו • עלון מס' 173

השגחה שבועית

14 שנה של ציפייה 14 שנה של אמונה ושמחה

יש לי חבר קרוב מאוד שהתמודד במשך 14 שנה עם צפייה לילדים, אך מי שלא ידע - לא היה מבחין בכך. האברך התהלך עם חיך על פניו.

ברוך ה', בשבת פרשת נצבים, התבשרו כל ידידיו שהוא זכה לחבוק את בתו הראשונה. כולם הודו לה' כי טוב.

אבל מה שמעניין במיוחד הוא להציץ לתוך ארבע עשרה השנים של הצפייה. מצד אחד, הוא כל הזמן קיווה לישועה; מצד שני, התהלך שמח. לכאורה, שני הדברים סותרים זה את זה - אם הוא עדיין מקווה ומייחל, האם זה לא צריך לשבור את השלווה שלו?

נציץ בקטע אחד מתוך מאמר שכתב האברך, וכך נוכל להבין את הכל.

כותרת המאמר היא: כשמבינים שטוב ה', נעלמות כל הדאגות. וכך הוא כותב בתוך הדברים:

"הדרגה הבסיסית היא - לבטוח בטוב ה' ולהיות בטוח שהוא יעשה לי את הטוב.

האדם אומר: ברור שהוא טוב, והוא עושה לי טוב, אבל מה אני יודע מה טוב בשבילי? אולי טוב לי להיות במצב הזה או אחר. אולי טוב לי לסיים את החודש בקושי, אולי טוב לי לגלגל חובות, אולי טוב לי לגור בדירה קטנה, אולי טוב לי להתמודד עם ילד בעייתי, אולי טוב לי שלא יהיו לי ילדים. יש הסברים בנויים היטב לכך שזה טוב בשבילי.

ובפרט הקול פנימי שאומר, אולי לא מגיע לי? אולי אני לא ראוי לכך?

אם האדם חושב ככה, זה אומר שהוא צריך לחזק לעצמו את ה"טוב ה' לכל". להתבונן בטובות ה' האינסופיות - הפרטיות והכלליות - בכל העולם, כך תוכל להרגיש את טוב ה' מכול, מכך רגל ועד קדקדך.

כמו ילד קטן שמבקש מהוריו משהו - אינו שואל אם מגיע לו או לא. כך תבוא להקב"ה: תקווה, תיחל, ותתפלל על מה שאתה רוצה. ברור שצריך לשפר את מעשיך, אך לא בגלל זה להרגיש שלא מגיע לך - כי באמת, לא מגיע לנו כלום. אלא - בוטחים בטוב, ולבטוח אין גבול.

כל זמן שאתה לא שמעת בבירור שזה לא טוב בשבילך, כמו שמשנה רבינו שמע מהקב"ה, 'אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה', תוסיף להתפלל ולייחל לטוב הנראה והנגלה לעינייך.

זה תקף לכל הזמנים, ולחודש תשרי בפרט, לדעת כי טוב ה'. לבקש ולייחל להקב"ה על כל דבר ודבר, להתפלל על כל מה שאדם רוצה. ה' הוא טוב ורוצה לנו את ההכי טוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה
פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

לי הכסף והזהב (ב)

להם כי ההיפך הוא הנכון. כי אכן, הם יכולים לשווק את עצמם היטב כדורשי טובתנו, אבל ביום הדין הגדול מתגלית כל האמת.

לעומת זאת, לגבי 'הרבינו כסף וזהב' לא נכנסים בכלל למשא ומתן, כאן התשובה היא: זה לא קשור אליכם! חשבתם שאתם מרבים ממון? - שטויות והבלים! שגיאה חמורה! מעולם לא היה דבר כזה. אתם לא הרבתם כסף וזהב, אין לכם בכלל אפשרות לעשות זאת. הכסף והזהב הם של הקב"ה, "לי הכסף ולי הזהב". רש"י שם מפרש, "ובידי לתת לאשר אחפוץ בו".

הרד"ק בפירושו מוסיף נקודה חשובה: "ביד מי שהוא - שלי הוא". גם בזמן שאדם מניח את כספו בבדיקתו, מחביא אותו מתחת למזון או מפקיד אותו בחשבון הבנק הסודי שלו, הכסף הוא של הקב"ה.

כמה נחת ושלווה מביאה הידיעה הזאת אל הלב. כמה עושר ואושר היא טומנת בחובה. כמה לחצים ועומסים היא מסירה. בשביל מה לכלות את הימים והלילות בדאגה ובחרדה? יש רבים שדואגים איך יהיה להם כסף, ויש אחרים שחרדים שמא ייגמר להם הכסף; אלו וגם אלו יכולים להירגע. אנחנו הבנים של הקב"ה, אשר לו הכסף והזהב.

אמנם כן: מצד המס שהוטל על בני האדם, "בזיעת אפך תאכל לחם", חובה עלינו לעשות השתדלות, וזכור, למדנו על האופנים שבהם צריך האדם להשתדל לפרנסתו, ולעסוק במלאכה שמתאימה לו ולאופיו, באופן שמותר לפי פסקי השולחן ערוך.

אבל להליחץ? לדאוג? להיכנס לעבודות קשות ומתישות, מעבר לכוחות? אין כל טעם. כמות הכסף שתגיע לרשותנו היא בגזירת עליון בלבד. "לי הכסף ולי הזהב" זהו כלל שתתקן תמיד, בכל הזמנים, אצל כל האנשים.

יהי רצון שנזכה לרוב שפע והרחבה, להגדיל כבוד שמיי, ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

(מתוך שיעור 261 בשער הבטחון. לשמיעת השיעור הקישו 4 לאחר בחירת השפה, או בחיגוי ישיר - 02-3011904)

בקשו רחמים מרובים
עבור האברך ר' יצחק בן בשא [קלצקי] הי"ו
קו לחלוקת פרקי תהילים: 077-4822963

זה יקרה בקרוב מאוד: משיח יגיע, בית המקדש ייבנה, ועם ישראל הנרדף והמושפל עד עפר, שהגויים עשו כל מה שרק יכלו כדי למחוק אותו מהמפה, יתגלה בשיא תפארתו. החל מאותו רגע, לא רק אנחנו נדע כי 'אתה בחרתנו מכל העמים... ורוממתנו מכל לשון', אלא גם כל עמי הארץ יראו כי שם ה' נקרא עלינו. הכבוד שעם ישראל ינחל לעתיד לבוא הוא בלתי ניתן לתיאור. זה משהו שאיננו מסוגלים לדמיין. מדרשי חז"ל מלאים בתיאורי הוד ותפארת. כמה נאדר יהיה המראה, עת יעשה הקב"ה מחול לצדיקים, וכל אחד יראה באצבע ויאמר, "זה ה' קיוונו לזו" - לא התייאשו, לא התבלבלו, לא התפתנו, לא נבהלנו מכל הרדיפות והניסיונות! חיכינו, קיוונו, ציינו, ייחלנו, התאמצנו, התעקשנו, עסקנו בתורה וקיימנו את מצוות ה' במסירות ובנאמנות, והנה-הנה, אשרי המחכה ויגיע!

מהצד יעמדו אומות העולם ועיניהם כלות. כעת, לאחר שהאמת התגלתה לעיני כולם בשיא הדרה, הם מבינים, מאוחר מדי, כי כל אלו שהצרו לישראל עומדים כעת לקבל את עונשם, וכל אלו שעזרו וסייעו לישראל לעסוק בתורה, מקבלים את שכרם.

באים בני האומות, ומנסים להמשיך בצביעות שבה נהגו תמיד: אף הם מבקשים שכה נישגות המלכיות בזו אחר זו - רומי, פרס ועוד ועוד, וכל אחת מצטדקת ואומרת, כי עשתה רבות לטובת כלל ישראל.

שואל הקב"ה את מלכות רומי: במה עסקתם? אומרים לפניו: ריבוננו של עולם! הרבה שווקים תיקנו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו - וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל, כדי שיתעסקו בתורה!

עונה להם הקב"ה: שוטים שבעולם! כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם! תיקנתם שווקים כדי להוסיף בני אדם, מרחצאות - לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב - שלי הוא, שנאמר (חגי ב'): "לי הכסף ולי הזהב".

נתבונן במענה שיקבלו הרומאים: לגבי הפעולות שעשו בכסף, יש משא ומתן. הרומאים בחרו לבצע פעולות מסוימות, ועל בחירתם הם מקבלים את המגיע להם. הם טוענים כי עבדו למען היהודים, והקב"ה מוכיח

הצטרף גם אתה לרבות היהודים מכל העולם ששינו את חייהם, חייג:

מארגן ישראל 02-30-11-300 • מארה"ב 151-86-130-140 • מאנגליה 00-330-3900-489 • מבלגיה 00-380-844-28 • מאוקראינה 380-947-100-633 • מארגנטינה 3988-4031 • מדרום אפריקה 87-551-8521 • קו לנשים - שלוחה 4 בתפריס הראשי

קו השגחה פרטית
אידיש. עברית. אנגלית.

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

מאה אחוזי החזר

ערב חג הסוכות - כולנו מכירים ונושמים את התאריך הלחץ הזה; בית של משפחה ברוכה ברוך ה', בלי מים חמים - גם את המציאות המורכבת הזו אין צורך להסביר, כולנו יכולים לשער את הקושי שבדבר; ואם תחברו את שני הדברים - ערב חג הסוכות, ואין מים חמים - תבינו שציפינו לישועה בדחיפות-על. התקשרתי לאינסטלטור, וביקשתי ממנו שיבוא לבדוק מה קורה. הוא נענה לקריאה, הגיע ובדק, ועד מהרה פסק את פסוקו: הבוילר הלך. "תקשיב", הוא הסביר בפנים רציניות, "מסוכן להשאיר את המצב כך, אני אגיע אחרי יום טוב ואתקן את זה, בעזרת השם". "למה אחרי יום טוב?" התעקשתי, "למה לא עכשיו? תעשה טובה ותתקן לי את הבוילר עכשיו, בערב יום טוב. לכבוד יום טוב. ככה ייחשב לי התיקון כהוצאות שבת וחג שחוזרות". האמת, היה נראה שהוא די נהנה מהשיקול שלי, כאילו יש לי הסכם עם חברת ביטוח, שאם התיקון ייעשה עכשיו - אקבל החזר. אבל כידוע, ערב חג הסוכות הוא לא תאריך אישי שלי בלבד. גם האינסטלטור אמור להיכנס לחג לאחר שיספיק להכין את כל הדרוש. הוא חיכה בדעתו, ואז אמר: "אם אתה רוצה את התיקון עכשיו, זה יעלה לך ארבע מאות פונט". סכום גדול, ממש גדול, מה שנקרא 'תעריף שתיים'. אני מסכים איתו שזה הוגן לגמרי לבקש סכום כזה ביום עמוס כזה, ולא מתווכח. הרי סיכמנו שהוצאות שבת ויום טוב חוזרות. הוא מתקן, אני משלם את מלוא הסכום בשמחה, ואנו נפרדים לשלום. אך יצא האינסטלטור, והנה הדוור דופק על דלת ביתנו. הוא מביא מעטפה, ומבקש ממני שאחתום כי היא אכן הגיעה ליעדה. אני פותח את המעטפה בסקרנות רבה, ומגלה את ההפתעה הצפויה: 'חברת הביטוח' עמדה ב'הסכם', ובמעטפה נחים לא פחות ולא יותר, ארבע מאות פונט! התברר שאי פעם השתתפתי בהגדרה, ושכחתי מזה לגמרי. מעולם לא זכיתי בהגדרות, והנה, בפעם הראשונה בחיי זכיתי בארבע מאות פונט. הוצאות שבת ויום טוב חוזרות!

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 262.)

בחסד תיבנה סוכה

הסוכה שלי מתרחבת או מתכווצת משנה לשנה. פעם היא יותר מרובעת ופעם יותר מלבנית, פעם היא גדולה ופעם היא קטנה, ותמיד זה תלוי בדירה שבה אני גר. כמעט כל שנה אני מוצא את עצמי בדירה אחרת, עובר משכירות לשכירות. כדי להתמודד עם בניית הסוכה כראוי, קניתי כמות ממוצעת של דפנות, כך שבשנים שונותות לי דפנות מיותרות, אני משאיל אותן למי שצריך; ובשנים שהסוכה שלי גדולה יותר, מישוהו שלא צריך את שלו, משאיל לי. אפשר לקרוא לזה 'סוכת חסד תיבנה'. בשנה שעברה הייתה סוכתי קטנה מכמות הדפנות שיש לי, וגסי ביקש לשאול ממני את הדפנות היתירות. נתתי אותן בשמחה, אבל הגיס ביקש עוד משהו: "אני רוצה לסמן על הדפנות את המקומות שלהן, זה מאוד יעזור לי. אפשר?" כאן באתי במבוכה. לא רציתי סימונים על הדפנות. "אתה יודע מה?" אמרתי לבסוף, "תסמן סימונים ממש קטנים". זה הספיק לו. הוא הודה לי על הרשות שנתתי, וסימן לו את סימוניו, שרק הוא ידע לקרוא אותם. אחרי החג הוא החזיר את הדפנות, יפות ונקיות כמו שקיבל אותן. באותה שנה אירע אירוע מכריע: בשעה טובה ומוצלחת עברנו לדירת קבע. העברנו את כל חפצינו לדירה החדשה, ואת דפנות הסוכה אכסנתי יחד עם השכנים בקומת הגג, שם כל שכן קיבל פינה לאכסון דפנותיו. ערב סוכות הגיע. הרמתי כמה טלפונים לבני משפחה, בבקשה שיבואו לעזור לי בנשיאת הדפנות מקומת הגג הביתה. היחיד שיכול היה להיענות לבקשתי היה גיס, אותו גיס שקיבל ממני את הדפנות בשנה שעברה. יחד עלינו למעלה, וגילינו שמישהו ניסה לעשות שם סדר, הזיז דפנות מפה לשם ובלבל את הכול. ועכשיו השאלה הייתה, איך אוהה את הדפנות שלי. כאן בא לעזרתי הגיס. הוא אמר לי, "אתה זוכר את הסימונים שסימנתי בשנה שעברה? לפיהם אוכל לדעת מה הן הדפנות שלך". ואכן, הוא זיהה את הדפנות באמצעות הציונים הקטנים שהוא ציין, וכך קמה לה סוכה מצוינת.

מצוות החסד מהשנה שעברה, עמדה לה, לסוכתי הקטנה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 265.)

זה לצד זה

באחד הימים הלחוצים שבין יום הכיפורים לסוכות, יושבתי בבית הכנסת ולמדתי. בלוח השנה אין הרבה ימים כאלו, שבהם העבודה רבה כל כך, אבל נוות ביתי, מנשים באוהל תבורך, עודדה אותי לצאת ללמוד, באומרה שבודאי בזכות לימוד התורה תהיה לנו סייעתא דשמיא להספיק את כל ההכנות הנחוצות לחג. לפתע ניגש אליי יהודי נכבד, והעניק לי מאתיים דולר. הודיתי לו, והכנסתי את השטרות לכיס. חשבתי: מעניין, מה הוא מצא ביי? מה פתאום החליט לתת לי סכום נכבד כזה? התשובה לשאלה התבררה עד מהרה: לידי ישב אברך מבוגר ממני, שכבר מחתן ילדים. היהודי שנתן לי את הכסף היה גביר מחו"ל, והאברך שלצידו פגש בו זה מכבר וביקש ממנו תמיכה לחג. עתה הוא נכנס לבית המדרש, ושאל את אחד מראשי המוסדות של הקהילה, האם האברך שביקש את התמיכה, אכן זקוק לה. הנשאל אישר כי אכן יהיה בנתינה סיוע גדול, ומיד ניגש הגביר ונתן לי את הכסף. הוא בעצם רצה לתת אותו לאברך שישב בסמוך אליי. "הייתה לך טעות", עדין אותו אחד מראשי המוסדות שצפה במתרחש, "נתת את הכסף לאברך שיושב ליד זה שביקש ממך את התמיכה". לקחת ממני את הכסף חזרה - הוא לא רצה. להשאיר את האברך השני בלי כלום - גם לא. הפתרון היה פשוט מאוד: הגביר הוציא עוד מאתיים דולר, ונתן אותם לאברך שלשמו הוא הגיע לכאן. ושלושתנו ידענו, ששום טעות לא הייתה כאן. זה היה רצון ה', שגם אליי יגיע כסף, והוא סידר אותנו יושבים זה לצד זה, וניהל את שאר העניינים כדי שכל אחד יקבל את חלקו. איך אמרה העיר כנגדי? בוודאי בזכות לימוד התורה תהיה לנו סייעתא דשמיא.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 264.)

כוחה של הודיה לה'

מכונת הכביסה שניקתה לנו כל כך יפה את הבגדים, התחילה לעשות בעיות. במקום בגדים נקיים, היא החלה פולטת החוצה בגדים ובהם כתמים כחולים, אשתי זיהתה את מקור התקלה, וטענה שיש לקרוא לטכנאי כדי שיתקן זאת. אמרתי: מי שאומר למכונה שתעבוד כראוי, הוא גם מורה לה לשבשש את פעולתה. כנראה לא הודינו לקב"ה על מכונת הכביסה, ואולי באה התקלה כדי לעזור אותנו לכך. התחלתי להודות לה' על המכונה ועל פעולתה המיטיבה בכיבוס בגדינו, ובמקביל קבעתי שנברר על טכנאי שגובה מחיר זול. בערב ניגשתי אל מייבש הכביסה כדי לבדוק האם הכביסה כבר יבשה, והתברר שהיא בכלל לא התחילה להתייבש. לחצתי על כפתור ההפעלה, אך אפס. המייבש לא נענה ללחיצתי. שוב אמרתי: לא הודינו כמו שצריך על המייבש! למחרת בתפילת שחרית הודיתי לקב"ה על המכונות הנפלאות, שהן שליחות הבורא לקיים בנו את חסדו - 'מלביש ערומים', וביקשתי שתחזירנה לפעול כסדר. חזרתי הביתה, לחצתי על הכפתורים המתאימים, גם במכונת הכביסה וגם במייבש, והנה - שתייהן עובדות כראוי. חלפה שעה, והנה הבגדים יוצאים נקיים ממכונת הכביסה, ויבשים כראוי מהמייבש. הכול בחסד וברחמים. טוב להודות.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 273.)

יהודים
שלקחו על
עצמם שותפות
בהפצת האמונה
בעולם
מעידים על ישוועות
בכל תחומי החיים.

הסיפור הבא
יכול להיות שלך!
התקשר עכשיו:
02-30-11-5-11

מפיעים
אמונה
ורואים
ישועות

אחרי חודשיים זכינו בדירה בירושלים

אני כבר כמה שנים אחרי החתונה, ועדיין אין לי קורת גג מסודרת. ציפיתי לישועה לפני ר"ה תשפ"ה. חשבתי לעצמי: אם אני רוצה לזכות בדירה משלי, אני צריך להרבות כבוד שמים ולחזק עוד יהודים באמונה וביטחון, כך שעוד יהודים יזכו להכניס לביתם את אור האמונה והשגחה פרטית. לקחתי על עצמי זכות החזקת שכונה שלמה להפצת האמונה, שיגיעו לשם העלונים כל חודש במשך שנה שלמה - לזכות בבית וגם לפרנסה בשפע. וממש זכיתי לראות ישועות ד' עין בעין: בתוך כמה חודשים זכיתי בדירה במחיר למשתכן בירושלים, ממש כמו שביקשנו, וגם הפרנסה התחילה להגיע בשפע גדול. הרגשתי שבזכות הפצת האמונה בעולם - זכינו להיושע. תודה, משפחת כהן

שכונה שלי

לע"י רבי עמרם
נלבי"ע כ"ד אלול תשע"ו
לעילוי נשמת ה'
נלבי"ע ו' תשרי ה'
להצלת נ.ח.מ.
לרפואת התינוקת

חצי מחיר

מגזין השגחה פרטית

גליון מרהיב עין, גדוש בתוכן עשיר למבוגרים, נשים וילדים, עם מגוון רחב של מדורים מרתקים וייחודיים, כתובים ביד אומן ובשפה קולחת ומקצועית.
ראיונות צבע, היסטוריה במשקפיים אחרות, פלאי גוף האדם, סיפורים קצרים, סיפורים בהמשכים, טורים, מדור שו"ת ועוד.

מתחילים פשוט. לחיות. טוב!

ב-9 ש"ח
ל 3 חודשים ראשונים

אל תפסו 9090

הצטרפו עכשיו וקבלו את מוסף הסיפורים המיוחדים של חודש תשרי כתובים על ידי הסופרים הטובים ביותר!

חייגו **02-502-2-502** כעת

חדש! רישום אוטומטי, 24 שעות ביממה

או בעמדות נדרים פלוס על שם "מגזין השגחה פרטית"

קח שותפות קבועה בהפצת "השגחה פרטית" לכל יהודי בכל העולם ותזכה גם אתה לראות את ישועות בכל העניינים.

התקשרו עכשיו למוקד הישועות: 02-30-11-5-11

בעמדות נדרים פלוס
ע"ש השגחה פרטית

משלוח בדואר
ל.ת.ד. 5475 ירושלים

או בהעברה לבנק לאומי
10) - סניף 902חשבון 57390056
ע"ש השגחה פרטית אמונה ובטחון ע"ר

מה שמגיע - מגיע

מספר יהודי מביתר: קניתי דירה בטאבו משותף, ולשם כך היה עליי להביא הון עצמי בסכום גבוה, יותר מהגדרש בשביל רכישת דירה רגילה. שאלתי והתייעצתי עם אנשים איך משיגים את ההון העצמי הזה, וכך הגעתי ליועץ משכנתאות מסוים. הוא אמר לי שהוא יוכל להשיג בעבורי הלוואה מהבנק, שתעזור לי להגיע לכל הסכום ביד ומיד. הלוואה צריך להחזיר, וידעתי שתנאי התשלום עומדים ללוות אותי בשנים הבאות. לכן ביקשתי ממנו שינסה להגיע לפריסת תשלומים של שמונה עשרה שנה, כדי שהסכום שיצא מחשבוני מידי חודש יהיה אפשרי ומתאים ליכולת הכלכלית שלי. על הבקשה הזו חזרתי שוב ושוב, בטלפון ובחווזה. במהלך הדברים התניתי את התשלום על טרחתו, בכך שיצליח לפרוס את התשלומים לשמונה עשרה שנה. אין לי מושג האם היועץ עשה כל שביכולתו או פחות מכך, כך או כך, הוא השיג לי הלוואה בפריסת תשלומים לעשר שנים בלבד. מה שאומר, סכום גדול מאוד יצא מחשבוני כל חודש. סכום שידרוש ממני מאמץ מעל ומעבר למה שתכננתי. אמרתי לו, "מה עשיתי? דיברנו על פריסה לשמונה עשרה שנה, לא לעשר!" "אתה רוצה להחזיר את הכסף ולבטל את הפעולה? זה עדיין אפשרי", ענה לי היועץ.

"גם את זה אני לא יכול לעשות", הבהרתי. "אני צריך את הכסף בדחיפות, כך שאני מוכרח את ההלוואה עכשיו. את הזמן שהיה לי עד עכשיו, בזבזתי על ההמתנה לך, ובינתיים לא דיברתי עם שום יועץ אחר. הבעיה היא שלא עמדת בתנאים שדיברנו עליהם, ולא זה המוצר שביקשתי".

ההמחאה - תשלום על שכר הטרחה של היועץ - כבר נמסרה לו. 7,200 ש"ח טבין ותקלין. "ובקשר לצי"ק", המשכתי לומר, "חכה עם זה. אני צריך לברר הלכתית כמה באמת מגיע לך, אם בכלל".

הייתה לי תוכנית לגשת לדין תורה, ולברר ברצינות את העניין. עברו כמה ימים. נרגעתי. דרך אגב, זו עצה טובה לכל דבר מכעים: לפעמים כמה ימים עוזרים לבן אדם לראות את המצב במבט מפוכח. אף פעם לא כדאי לפעול מתוך דחף רגעי.

חשבתי לעצמי: למה לי לגשת לדין תורה, ולכלות את זמני וכוחי בשביל סכום של כמה אלפים? גם אם הסכום הזה צריך להיות שלי, אתן אותו ליועץ, והקב"ה יחזיר לי אותו בדרך כלשהי. הרי לא ייתכן שדבר שצריך להגיע אליי לא יגיע אליי.

התקשרתי ליועץ ואמרתי לו, "תקשיב, חשבתי על זה. בסך הכול התאמצת בשבילי והבאת לי את ההלוואה מהבנק. אתה יכול להפקיד את הצי"ק".

נפרדנו כידידים. באותה תקופה קיבל קרוב משפחתי סכום של כחמישים אלף ש"ח, כפיצויים על פציעה של ילד. מסיבות השמורות עימו הוא החליט שלא להשתמש בכסף לעצמו, אלא לחלקו לצדקה. כך זכיתי בשיחת טלפון ממנו, בה הוא ביקש להעביר לי שלושת אלפים ש"ח.

בקשה להחזיר מס ששלחתי כבר מזמן, נענתה לפתע, וכך נכנסו לחשבוני עוד אלפיים שקלים חדשים.

שתי אלפיות נוספות הגיעו כבנוס מהעבודה של אשתי. כך חזרו לחשבון הבנק שבעת אלפים שקלים חדשים. מאתיים נוספים כנראה הגיעו בלי ששמתי לב...

ואני הרווחתי מכל הכיוונים: יועץ המשכנתאות קיבל את שלו, בבית הדין התפנה מקום לדין הבא, ובסופו של דבר, בעוד עשר שנים יהיה נחמד מאוד לגלות שסיימתי לשלם את ההלוואה. הרי בטוח שהקב"ה ייתן לי כל מה שאצטרך בשביל שאסדר עם זה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 272.)

יתפלל למי שהחכמה שלו

בבית מדרש גדול בירושלים נערך אירוע מרגש: אחד מהאברכים שבקהילה סיים את כל הש"ס. באירוע המשמח, אירוע שכולו שמחה בה' ובתורתו, נישאו דברים בשבח הלימוד, ובזכות הגדולה ללמוד גמרא בכלל, ואת הש"ס כולו בפרט. נכבדים התכבדו, רבנים נאמו, והנה קם אברך מתוך הקהל וביקש לומר כמה מילים בפני הציבור החשוב.

"אני רוצה לספר לכם, על שיחה שהייתה לי עם בעל השמחה שזוכה היום לסיים את הש"ס - כן יתחיל ויסיים שוב ושוב, ויעשה חיל בכל מקצועות התורה. סיפרתי לו שאני רוצה לקנות דירה בסמוך לבית הכנסת. אמרתי לו שאני מרגיש שזה יעזור לי מאוד בעבודת ה', ושלכן אני מתפלל על כך כל יום בתפילת שמונה עשרה.

'ככה? הוא אמר לי, 'אז גם אני אתפלל על עניין שקשור לעבודת השם. אני אתפלל שאזכה לגמור את הש"ס'.

עכשיו אתם מבינים איך החבר שלנו הצליח? הוא התפלל בכל יום שהקדוש ברוך הוא יעזור לו ללמוד, להמשיך ולא להפסיק, ולהגיע לסיום הש"ס!"

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 271.)

מפיצים אמונה ומחיים נפשות

הנתרמה לזכות

ואל נח מן אברהם
י"א לא השאיר אחריי זשי"ק
ב'י אברהם בן גאני
א השאיר אחריי זשי"ק
פ. נ. וכל משפחתה
נחמה בן איטה איטק

יום אחד הבחנתי בעלון שלכם בבית הכנסת. עד אותו רגע לא הכרתי אותנו, וחשבתי לעצמי - עוד עלון, כמו כל השאר. אבל לא דמיינתי כמה כוח יש בו. מהרגע ההוא, חיי השתנו מן הקצה אל הקצה. המאמרים והסיפורים שבעלון חיזקו את אמונתי, ביססו את ביטחוני והאירו מחדש את כל חיי. מאז, חיי הפכו לחיים מלאי אור, שמחה ומשמעות. אני מודה לכם מעומק הלב על האור הגדול שהכנסתם לחיי.

ארבעה בנים

לקראת חג הסוכות הבאנו חיזוק מיוחד, טעימה מהמדור המרגש 'בחזית האמונה' מתוך מגזין 'השגחה פרטית' למשפחה. המגזין המושג באומנות מיוחדת על ידי טובי הסופרים, מעניק מבט של אמונה והשגחה לכל בני המשפחה, במדורים מושקעים ומגוונים לילדים ולבני הבית. טעמו ותחי נפשכם.

יש משהו מטעה בשיחה עם ר' שמואל משה. החיות והנמרצות שבקולו עלולות לתת את הרושם כי מדובר באיש ככל האנשים. כששאלנוהו על כך בטלפון הוא השיב שתומות, "אני כמו עפיון". נאלצנו לדחות את סיפוק סקרנותנו עד לפגישה, שנערכה במקלט בית כנסת בני ברק, אז הוא ניאות להסביר. "כשרוצים לתאר תמונת נוף פסטורלית מציירים עפיון עף ברוח. למה? כיוון שזה סמל הרוגע, הנכונות לזרום עם הרוח לאן שתישא אותו. כך גם אנחנו בשנים האחרונות - מאז קיבלנו את ה'מתנות' השונות אנו משתדלים לזרום עם מה שהקב"ה עושה. לא להתנגד, לא להתרעם, לא לחשוב אילו היה אחרת. מניסיון אישי, אין שלוה נפלאה מזו". כך החל מסע העפיון.

סע עכשיו לבית החולים

הסיפור שלנו מתחיל לפני שמונה וחצי שנים, בערב ראש השנה תשע"ז. ר' שמואל משה התקשר לברר אצל הרב חנניה צ'ולק אם הוא באמת חייב לגשת למיין עם התינוק בערב ראש השנה. "גילוי שיש לו המוגלובין שש", סיפר. "אתה בסדר?" ר' חנניה הזדעק, "המוגלובין שש זה נמוך מאוד. אתה חייב לנסוע לבית חולים!"

"לא הבנתי אז שאני רק בתחילתו של מסע", מספר לנו ר' שמואל משה, "אליעזר התינוק קיבל מנת דם, אך הדם לא נקלט כמו שצריך, רק כעבור ארבע שנים וחצי גילו סוף סוף במה מדובר. זו מחלה נדירה מאוד, עד שאין לה אפילו שם מדויק."

בשל מחלתו, אליעזר מוכרח להיות מטופל כל העת, כך שהוא משויך בכל רגע נתון לשמונה מחלקות שונות, ולקוח עשרה כדורים ביום, לבד מהטיפולים שהוא עובר בבית החולים.

שניים וחצי חולים, לא יותר עוד בתקופה הראשונה, שבה לא ידענו בדיוק מה הבעיה של אליעזר, גילינו לפתע אצל דודי, הבן הגדול יותר, בעיה אחרת. כך נאלצנו להגיע לבית החולים אני ואשתי יחד, כיוון שצריך היה לטפל בשניהם.

ברחמי שמיים, אחר כמה שנים, המצב של דודי השתפר לטובה, אולם הוא עדיין מטופל, ובחצי שנה האחרונה הוא מגיע שלוש פעמים בשבוע לבית חולים. אלו שני הילדים החולים.

אסתר, הילדה השלישית, נקראת ילדה בריאה, אך למעשה גם היא מבקרת הרבה בבית חולים.

חימיקה הוא הילד הרביעי. איתו עברנו סיפורים נוראיים בבתי החולים. זו הייתה פרשייה שנדמה היה שאין לה סוף, אך כיום בחסדי שמיים הוא בריא לגמרי. איך מנהלים בית עם ארבעה ילדים חולים?

"אני מקפיד מאוד לא לקרוא לזה כך", אומר ר' שמואל משה. "יש לי שניים וחצי

הזוכים המאושרים!

מבין כלל המצטרפים החדשים למנוי "מגזין השגחה פרטית"

עד ליום ראשון, פרי יציבים, כ"א באלול תשפ"ה זכו בהגרלות בינים

2 זוכים - נגן מוטען בשירים וסיפורים של השגחה פרטית

משפחת וקסלשטיין | ביתר עילית
משפחת בריסק | מודיעין עילית

2 זוכים - סט מלא כל ספרי השגחה פרטית

משפחת גינזבורג | בני ברק
משפחת אליהו | רכסים

2 זוכים - רחפן לילדים (להוסיף תמונה קטנה)

משפחת פרידמן | בית שמש
משפחת עזרי | אלעד

2 זוכים - משחק קופסא מרתק ומהנה לכל המשפחה

משפחת וידר | אשדוד
משפחת שלמה | מודיעין עילית

ניסין שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

הלואה לשינה

באזור שבו אני גר, במרכז אירופה, השכירות יקרה מאוד. רכישת דירה אינה אפשרית כלל, ואנחנו מתגוררים כבר שנים באותה דירה קטנה וצנועה. משפחתנו הולכת וגדלה, הקירות סוגרים עלינו, ועדיין אנחנו מחפשים.

בכל פעם שכבר עולה איזו דירה על הפרק, האוזניים כואבות רק מלשמוע את המחיר, ושוב אנחנו חוזרים לקונכייה שלנו; וכשמוצעת דירה במחיר קצת יותר אפשרי - היא נתפסת מיד על ידי אנשים אחרים. ואני - אין לי פרוטקציה אצל אף אחד. דרישה נוספת שלנו לגבי דירת המגורים, היא הסוכה. בעניין הזה אנחנו לא מוכנים להתפשר.

הצעתי לאשתי שנתרחק לאזור זול יותר, אבל היא ענתה בחכמה, שהאנשים שמתרחקים הם אלו שיש להם רכב, ולנו אין רכב. אנחנו חייבים לגור בסמיכות מקום סבירה למוסדות החינוך. וכיוון שלא הייתה שום דרך טבעית להגיע לדירה הגיונית המתאימה לגודלה של משפחתנו, פשוט התפללנו על זה.

באחד הימים נודע לי על משפחה מסוימת, שאחרי שלושים שנות מגורים במקום, עומדת לחזור לארץ ישראל. מיד באתי בדברים עם בעל הבית, וביקשתי שישכיר לי את הדירה מיד אחרי שהשוכר הנוכחי יוצא. למעשה המשפחה עדיין התעכבה, ורק אחרי שנה נוספת התפנתה הדירה.

מיהרתי לבעל הדירה, להזכיר לו כי הייתי הראשון שביקש לשכור אותה, והוא הפנה אותי לבן שלו. הבן, למרות החשש שמא לא יאמין לי, הסכים להשכיר לי את הדירה ולא להקשיב להצעות נוספות, ויהי לפלא: סכום השכירות שנדרש מאיתנו היה זול בכשלושים אחוזים מכל הדירות שרציתי לפני כן, ושנתפסו.

גם לגבי הסוכה ראיתי ישועה גדולה. הרי סיכמנו שלא נוותר על כך! אמנם כן, הייתה אפשרות להקים סוכה בחצר, אבל זה לא הספיק לי. רציתי לקיים את המצווה של שינה בסוכה, עניין שבאזור שלנו דורש ממש מסירות נפש. בתקופת סוכות קר מאוד בחוץ, ולא כולם ישנים בסוכה כמו שמקובל בארץ ישראל.

אבל רציתי, וביקשתי מה' שיעזור לי. פניתי לידיד משכבר הימים, שהוא אמנם לא בסגנון שלי, אבל עם לב חם, וביקשתי ממנו הלואה כדי לבנות לדירה מרפסת שתשמש לסוכה. ידיד זה אינו נוהג לישון בסוכה, אבל הוא מעריך את מי שכן עושה זאת.

הוא הלווה לי את הסכום, וברוך ה', המרפסת נבנתה, וחיינו לקיים מצוות שינה בסוכה. בהושענא רבא הזמנתי את הידיד כדי שיראה את הסוכה החדשה, המסודרת יפה, מקושטת כמנהג 'זה קלי ואנוהו', ושאל לישיון ניתן בה. ביררתי אצל רב האם אין בעיה של 'יציבת דברים' בהזמנת ידיד שהלווה לי כסף, והרב אמר שאם היינו ידידים עוד קודם לכן, אפשר להזמין.

הוא הגיע מתוך התעניינות, וכשראה את הסוכה היפה, התרגש מאוד. "יש לך חלק בסוכה הזאת!" הזכרתי לו, "בזכותך יכולתי לישון בסוכה".

"באמת זכות", אמר הידיד, "הייתי רוצה שתמיד תהיה לי הזכות הזאת. מה דעתך שאוותר לך על ההלוואה?"

הדעות שלנו שונות בהרבה דברים, אבל בנושא הזה, הסכמתי איתו לגמרי...

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 269.)

עבר את כל התחנות

מספר חתן, שעות ספורות לפני חתונתו: ממש עוד מעט ינגנו לי ברטט 'הוא יברך את החתן ואת הכלה', ואני מבקש לספר את סיפורי, מתוך הודיה גדולה להש"ת.

בשבוע שעבר, ביום חמישי שלפני שבת העליה לתורה, יצאתי מהישיבה שבה אני לומד - ישיבת בעלזא-חיפה, ועליתי על האוטובוס, קו 972 לכיוון

ניתן לשמוע את הסיפורים

בשלוחה 33
בזו השגחה פרטית

02-30-11-300
(לאחר בחירת השפה)

ילדים חולים, כך אני אומר. אני לא רוצה להוסיף אפילו קצת על מה שבאמת יש. לא רוצה להוריד מהחסדים של הקב"ה שאנחנו כן רואים".
כך היה גם כשהציעו לו לאחרונה להגיש בקשה לקצבה גדולה. כיום הם מקבלים סכום מסוים בשל מחלתו של אליעזר, ונודע להם כי אם יצהירו שהוא אינו יכול להתנייד בעצמו, יוכלו לקבל סכום גדול במיוחד. סכום שיעזור להם מאוד.
ר' שמואל משה לא הסכים. "לא רוצה לקחת שקל שלא מגיע לי. אני רוצה להודות על מה שיש, ולכן לא אסכים בשום פנים ואופן להצהיר כך".

כשהוא מתלונן אני מרגיש טוב יותר

זהו המוטו שמלווה את ר' שמואל משה: הודיה והכנעה.
"החסד הכי גדול שהקב"ה עושה איתנו, הוא מרפא החיים.
נלחמנו על החיים הרגילים. שזה אומר לא לוותר, להסתדר כמה שיותר, לא עצרנו את הלימודים של הילדים וגם לא את שלנו, ההורים.
דאי שנאלצנו פה ושם להוריד. עזבתי את משרת הר"מ שבה שימשתי בשעות לפני הצהריים, אשתי הורידה גם כן חלק נכבד מהעבודה, אבל לא עזבה לגמרי. כך הורה לנו הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א.
כך גם הגישה בבית. לא להפוך חלילה לנעבעך. כל משפחה מתמודדת. חלק מתקשים יותר, אחרים פחות. אז גם אנחנו מתמודדים. אולי התמודדות גדולה יותר מאחרים. אבל מתמודדים.
בגלל הצורך להיות כל כך הרבה בבית החולים, קורה שאין ארוחת צהריים, ואז אנחנו מזמינים מנות מארגוני חסד. הילדים כמוכּן מתלוננים. בתחילה זה הפריע לי מאוד, עד שיום אחד קלטתי את החסד שבדבר. תודה לבורא, שהם מרגישים ילדים נורמליים, וחיים בתחושה שהכל רגיל. כמה צריך להודות על זה!
פעם אחת כשהגעתי לישיבה ניגש אליי איש הצוות שאחראי על סדר ב', 'למה אתה פה?' הוא שאל אותי.
"למה לא?"

"אני יודע שאתה צריך להיות בבית עכשיו", הוא השיב, "לך הביתה".
כוונותיו היו טובות, והוא אף עשה זאת בצורה יפה, אבל כשהוא מתלונן למה אני לא מגיע בזמן אני מרגיש טוב יותר.

כולל תל השומר

בכיסו של ר' שמואל משה צלצל הטלפון. על הקו אברך שמחפש מגיד שיעור קבוע לשעות הערב.
"אחשוב על כך", השיב לבסוף.
כשסיפר לאשתו על ההצעה, היא שאלה, "איך בדיוק תוכל לקחת את זה? הרי אפילו לישיבה אתה לא מצליח להגיע".
"זה היה עוד בתקופה ששימשתי כר"מ בשעות הבוקר, והשאלה שלה הייתה נכונה. בכל זאת, התייעצתי עם אדם שאני בקשר טוב אתו. הוא אמר לי, 'תיקח את זה, והשם יעזור'. למעשה, עד היום - איני מבין כיצד - כמעט שלא החסרתי שיעור".
את הסיפור הזה מביא ר' שמואל משה כדוגמה ל"נס". "עם כל הקשיים, יש לנו מקום מפלט. התורה.

פתאום אתה רואה איזה נס שיש 'מחייבים'. לפעמים הגעתי למיון כשבראש שלי עמד השיעור שעדיין לא מוכן, ועד השעה שבע וחצי עלי לסיים להכין אותו. אומנם חדר מיון הוא לא ממש המקום להכין שיעור, אבל פשוט אין ברירה, וכך אני מתיישב עם גמרא ומתחיל ללמוד. הגוף נמצא בבית החולים, אבל הראש במקום אחר. המחייבים תופסים את המחשבה, ואתה חייב לעשות שטייגן.
"הראש כולל שאל אותי פעם למה אני לא נמצא בכולל", הוא מספר בחיוך, "עניתי לו שפתחתי סניף של הכולל בתל השומר".
כשהייתי במקום שבו קשה יותר להתרכז, גיליתי יום אחד שאפשר פשוט ללמוד משניות, וכך במהלך התורים וההמתנות בחדר המיון הספקתי לסיים כמה סדרים משניות(!)...

למה שימש יין ההבדלה?

כיום אני זוכה לקשר בעיקר עם מרן הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א, הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א והגה"צ ר' שמעון גלאי שליט"א. אותם אני שואל במקרה הצורך, ומהם אני שואב חיוזק ואמונה.
כל מה שאני שואל - ובשל המצבים הרפואיים שסובבים אותנו, מתעוררות אצלנו שאלות רציניות כמעט מידי שבוע - הוא על מנת לקיים ללא עוררין.
בקשר לכך אספר סיפור מדהים שאירע עימי. 'מופת' של ממש.

ירושלים, כדי להתברך מפי רבי, האדמו"ר מבעלזא שליט"א.
בירושלים ירדתי מהאוטובוס, ורק אחרי שהוא נעלם מעיניי שמתי לב שיש לי ביד רק מזוודה, והיד השנייה ריקה. התפילין!

שכחתי את התפילין באוטובוס. ואני - חתן, עמוס בטרדות של לפני חתונה, ואין לי גרם אחד של פניות לעסוק בפרויקט של חיפוש התפילין. פניתי לקב"ה בתפילה חמה, וביקשתי מעומק הלב שאמצא את התפילין במהירות ובקלות. "אנא השם", התחננתי, "עשה שבחתונה התפילין כבר יהיו אצלי".
יותר מזה לא עשיתי בעניין, כי הזמן היה קצר, והמלאכה - מרובה עד מאוד.

למחרת, ביום שישי, הנחתי תפילין שלקחתי בהשאלה, וכך גם ביום ראשון. ביום ראשון בערב התקשר אליי בחור מהישיבה בחיפה ושאל אותי, "איבדת תפילין?"
כן, מאיפה אתה יודע? שאלתי בפליאה.
"מצאתי אותן!" ככה פשוט.

"איך?"
וכאן הוא סיפר לי על טלטולי הדרכים שהוא עבר בשבילי: באותו יום, יום ראשון בצהריים, הוא עשה את דרכו מביתו שבירושלים לישיבה בחיפה. את התפילין הוא מניח תמיד בתוך המזוודה שבתא המטען, וכך הוא אף פעם לא שוכח אותן, אך היום 'משום מה' הוא החליט לקחת את התפילין בית, בהחלטה שיהיה בסדר והוא לא ישכח אותן. ואכן, היה בסדר גמור. בחיפה הוא ירד מהאוטובוס, הוציא את המזוודה מתא המטען, ורק אחרי שדלתות האוטובוס נסגרו, הוא נזכר ששכח את התפילין.
הוא התחיל לרוץ אחרי האוטובוס, אבל התחרות הייתה אבודה מראש. האוטובוס הרבה יותר מהיר מרגליו של בחור ישיבה.

יהודי יקר הבחין בו, והאיץ בו להיכנס אליו לרכב. "בוא תיכנס, ואנחנו נשיג את האוטובוס בעזרת השם".
הם רצו להקדים את האוטובוס בעוד שתי תחנות, אבל יד ה' הייתה כאן: רמזורים האדימו בדיוק כשהם הגיעו לצמתים, ואחרי כמה עצירות ממושכות כאלה, הם החליטו לנסוע מיד לתחנה האחרונה. הגיעו ונודעו כי האוטובוס כבר ביקר שם.

"לך למסוף", ביקש הבחור מהנהג הצדיק.
הצדיק לקח אותו למסוף. לא לזה שהבחור התכוון אליו, אלא למסוף קטן ופחות מוכר.
הבחור ניגש מיד לפקיד ושאל, "בדקות האחרונות הגיע לכאן קו תשע-שבע-שתיים?"
"לא", ענה הפקיד, "יש פה רק תשע-שבע-שתיים מלפני כמה שעות".

לא היה שום סיכוי בעולם שהתפילין שלו תהיינה על האוטובוס הזה; לא היה שום היגיון בהחלטה לעלות עליו ולחפש, אבל הדחף לעשות משהו גבר על ההיגיון, והוא עלה לאוטובוס, עבר בין המושבים, סרק בידי את המדף העליון שבו אנשים מניחים דברים, וגילה את התפילין. לא שלו. שלי.

הוא לא זיהה אותי מיד כבעל התפילין, אבל כשראה את קופת הצדקה של בעלזא בתוך השקית העוטפת את הנתיק, הבין שהיא שייכת לבחור מהישיבה. בירור קצר העלה שהבחור הזה הוא אני.

וכל זה, עוד לפני שפרסמתי שאבדו לי תפילין. עכשיו, הבחור ביקש ממני רשות להשתמש בתפילין שלי, עד שימצא שליח שביא לי אותן לאשדוד - עיר מגוריי. כמוכּן אפשרתי לו זאת בשמחה. וברוך ה' היום, ביום שלישי, התפילין חזרו אליי. התקשרתי לבחור להודות לו על שהיה שליח ההשגחה, והוא סיפר לי שבדיוק היום הוא מצא את התפילין שלו.
באווירה של חתונה המתקרבת, אמרתי לו: "תראה איזו השגחה. שהכל ברא לכבודי".

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 270.)

שימו לב!

כלל המצטרפים למגזין 'השגחה פרטית' עד ליום ראשון, כ"ז בתשרי, יקבלו את המגזין המוגדל עם המוסף המיוחד לחודש תשרי.
אנו עושים את מירב המאמצים שהגיליון יגיע במהירות האפשרית, ובעזרת השם הוא יישלח אליכם במהלך חודש תשרי.
אנא קחו בחשבון שייתכן שהמגזין יגיע גם לאחר החג.

עדיין ניתן להצטרף להגרלה יחודית לכלל מנויי השגחה פרטית

בר מים
"נעם 2" היברידי
מבית אפיקים

מים חמים וקרים זמינים עבורכם בכל שעה שתחפצו גם בחול וגם בשבת

כרטיס טיסה לקברי
צדיקים באירופה
עם דרכי שלמה

תוכלו לבחור את היעד מתוך רשימת יעדים מגוונת ברחבי אירופה

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

המשך ארבעה בנים

פעם תקף את אשתי וירוס שגורם לעיוות הפנים, שלא נדע. אורך זמן רב עד שהוא עובר, וגם אז הוא משאיר עקבות. על מנת למנוע את העקבות הללו נותנים הרופאים הרבה קורטזון, שאמור לעזור, אך הוא גורם לכל מיני תופעות לוואי.

בצר לנו פניתי לגאון ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל. ר' יעקב הביא לי רשימה של הוראות מעשיות. ביניהן, לשים בגביע ההבדלה הרבה יין, ושללאחר ההבדלה אשתי תשטוף את פניה עם היין של ההבדלה. כך תעשה שבועיים, ובשבוע השני יעבור לה הווירוס. את התרופות שתפסיק מייד. כאשר אמר - כן היה. בשבוע השני, בבוקרו של יום ראשון, שמונים וחמישה אחוזים מהבעיה נפתרו. עוד מספר ימים חלפו עד שהכל נמוג ללא שנותר אף רושם.

תקופה לאחר התגלגלה שיחה עם אחד מאנשי הצוות בישיבה. הוא סיפר לי שאשתו סובלת קשות ממגרונות. שאלתי אותו, אנחנו הרי סמוכים על שולחנו של ר' יעקב. ניגשת אליו?

"לא", השיב לי בחוסר נוחות. "אני לא מסתדר איתו. הוא עונה לי תשובות מזרחות".

"מה למשל?" שאלתי אותו.

הר"מ הביט בי במבוכה, "הוא הורה שאשתי תשטוף את ראשה ביין של הבדלה..."

צמרמורת אחזה בי. תפסתי אותו וגעתי בו, "אתה נורמלי?! הנה, שנינו סבלנו. אני הקשבת להוראות המזרחות של ר' יעקב ואשתי נושעה, ואתה לא מסתדר עם זה, ואשתך עדיין סובלת..."

לא יודע למה, אבל עושים

דלת ביתו של ר' יצחק זילברשטיין מכירה היטב את דמותו של ר' שמואל משה. שוב הוא נכנס פנימה. הוא רוצה לדעת בסיבת מה באו עליו הניסיונות הללו. מה עליו לתקן.

ר' יצחק מנענע ראשו לשלילה. "רק תורה. תורה נקנית בייסורים".

"אולי ישנן אי אלו קפידות?" מנסה ר' שמואל משה לשאול.

ר' יצחק משייר אליו את עינו, "אני לא מרשה לך להעלות את השאלה הזאת על השפתיים", הוא אומר, "תורה נקנית בייסורים, זה הסיפור".

ר' יצחק מוסיף ומספר שחמיו, הרב אלישיב זצ"ל, אמר לו פעם, "אם אתה רואה אדם שאין לו ייסורים, או שהוא לא יגדל תלמיד חכם, או שיש לו ואינך יודע עליהם".

ככל שמנסה ר' שמואל משה לשאול, שוב ושוב זו התשובה.

"לפני כל טיפול רציני אני הולך לקבל ברכה מהגאון ר' יצחק זילברשטיין או מהרה"צ ר' אלימלך בידרמן. אפשר לומר שהרווחתי קרבה לגדולי ישראל שלא הייתה לי בלי זה."

והדבר הזה הזאת בגדולי ישראל מרימה את ביתי בכמה רמות. הרה"צ ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל אמר לי בזמנו להדליק כל שבוע מספר נרות לעילוי נשמות צדיקים שנפטרו בדורות האחרונים. בדיוק

השבוע שאל אותי הבן שלי מה זה. אמרתי לו 'לא יודע'. ר' יעקב אמר ואנחנו עושים. ר' אלימלך הורה לי שאשתי תדליק בערב שבת

עוד שני נרות, אחד לזכות ר' מאיר בעל הנס והשני לטובת צדיק נוסף. למה? לא יודע. אבל אנחנו עושים. כך הבית מרומם יותר.

תורה שלמדתי באך

היה זה בתחילת המסע, בבית החולים. אליעזר היה אז בן שנתיים וחצי, והוריו - היו אחרי שנה וחצי של התמודדות מתישה. כעת

עמדו אחרי עוד בדיקה קשה, ור' שמואל משה נתקף בסחרחורת.

"ראה אותי אז יהודי יקר האחראי על אונקולוגיה בעוזר מצוין". הוא זיהה מייד שמשהו לא בסדר, ושאל, "למה אתה ככה?"

אמרתי לו.

"טוב, נדבר", ענה לי. חמש דקות אחר כך התקשרה אליי הרבנית קניבסקי וביקשה לברר כיצד ניתן לעזור לנו. כבר באותה שבת לקחו

אותנו מארגון 'חברים לחיים' לנופש רציני.

הסיפור הזה ממחיש את עולם החסד המופלא שקיים אצלנו. אני גם רואה פה השגחה פרטית. בדיוק כשהרגשתי שכבר איני יכול, פגש

אותי האיש המתאים.

מעשה נוסף היה לי בקשר ליחבורות' שמסרתי בישיבה.

אחד האשפוזים של דודי ארך חודש שלם ברצף. הגעתי אז לשיעור דף היומי בחירוף נפש. אבל לישיבה - כמה שרציתי - לא הצלחתי להגיע, לבד מפעמיים שמסרתי 'חבורות'.

המסכת הגלמדת הייתה 'כתובות', ואת שתי החבורות הכנתי בבית החולים. הן היו חבורות מיוחדות. כשהגיע הזמן למסור 'חבורה' נוספת כבר חזרנו הביתה, ואני חשבתי לעצמי, אם החבורות שהכנתי בבית חולים יצאו כל כך טוב, אז ה'חבורה' הנוכחית ודאי תהיה מעל ומעבר.

למעשה יצאה 'חבורה' פחות מוצלחת.

מחירו של קישקע

מספר יהודי מבית שמש: אני רוצה לומר לכם שהמשפט "צעד אחד בשביל השני חוסך אלף צעדים בשבילי", הוא לא סתם מליצה. זה אמיתי לגמרי. בדרך כלל, כשאנחנו עושים חסד אנחנו יכולים רק לדמיין מה חסכנו, אבל אף פעם לא נדע מה באמת עמד על כף המאזניים. אני דווקא כן יודע, וזה ברור כשמש, כמה מאמצים וכמה כסף שווה קישקע, והרי דברים כהווייתם:

מנהג קבוע אימצתי לי עם השנים, להביא לשכני את מנת הפשטידה של החמין, המכונה 'קישקע', בכל יום שישי.

זה התחיל אחרי שכמה פעמים הוא טעם מהחמין הביתי שלי, ומאוד נהנה. בעקבות כך, יום שישי אחד הכנסתי לו הביתה מנת קישקע, וכך עשיתי גם בשבוע שלאחריו. בתחילה זה היה רעיון נחמד, ואחר כך זה כבר הפך לנוהג רגיל. קישקע הוא לא צריך להכין. את זה הוא מקבל ממני.

פעם אחת, באחד מערבי השבתות שבעונת הקיץ, יצאתי עם כל משפחתי לשבות בירושלים, אצל הורי. יצאנו מוקדם, בעוד היום גדול, כך שהטלפון השיג אותי בהיותי בירושלים. על הקו השכן ושאלתו בפני, "אפשר לבוא לקבל את הקישקע?"

"האמת היא שאנחנו לא בבית עכשיו", אמרתי, "אנחנו בירושלים, אבל במקפיא נשארה לי מהשבוע שעבר חתיכת קישקע. אם תיקח מפתח

מהשכנים, תוכל להיכנס ולהוציא את הקישקע בשבילך".

הורדתי את הטלפון, וחשבתי לעצמי שכל העניין הזה מוגזם. לא לעניין להטריח את השכנים ולבקש מהם מפתח, בשביל הדבר הנחמד הזה ששמו קישקע. זה לא מוצר שכל כך קשה להכין לבד. אמנם קבענו לנו נוהל נעים ומקרב לבבות, אבל עכשיו אנכי בירושלים, וגם ליבי, והוא יוכל להסתדר בלעדיי.

התקשרתי שוב לשכן והתנצלתי, "אני חושב שזה לא לעניין להיכנס לבית שלי רק בשביל זה. השבוע אני לא יכול להביא קישקע".

אז לא.

השבת עברה עלינו בנעימים. חזרנו הביתה במוצאי שבת עייפים אך מרוצים, פתחנו את דלת הבית במפתח, וריח של צחנה עלה לקראתנו.

התברר שהמקפיא נשאר למשך כל השבת פתוח כדי סדק לכל אורכו.

זו הייתה שבת חמה, המזגנים לא פעלו בדירה בהעדדנו, כך שכל העופות והמצרכים שהיו במקפיא הופשרו והבאישו.

נזכרתי כי ממש רגעיים ספורים לפני הנסיעה, פתחתי את המקפיא כדי להוציא צידה לדרך בעבור ידידי - שלוקים קפואים. כנראה מתוך

חיפזון השארתי את הדלת פתוחה.

כשהשכן התקשר לבקש את הקישקע, וזיכרוננו של הקישקע הקפוא עלה מיד, לא העליתי בדעתי כי ברגעים אלו הקביה שולח לי משהו

שיסגור את הדלת של המקפיא. חשבתי אז שהטרחתי לא שווה את המוצר, ובמו פי דחיתי את העזרה שנשלחה אליי משמיים.

הסיפור שהיה יכול להסתיים ב'איזו השגחה! השכן נכנס, לקח את הקישקע וסגר לי את המקפיא כמו שצריך' - נגמר אחרת.

וגם זאת ההשגחה פרטית, ללמדנו. (ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 268.)

עניין של זמן

בלילה, כשחזרתי הביתה מהישיבה, היה הבית מלא בריחות מיוחדים של ערב ראש השנה. אמא שלי טיגנה קציצות לוף - כרתי - בשביל הסימנים.

"אתה רואה את הכרתי הזה?" אמרה לי אמא שלי, "זוהי חתיכת סיפור".

עכשיו כבר לא ידעתי מה מגרה יותר, הקציצות או הסיפור. ואכן, אמא שלי הבחינה שהייתי רוצה גם לטעום וגם לשמוע, וכך הרווחתי

את שניהם.

זהו הסיפור:

מדי יום אמא שלי נמצאת אצל סבי, שברוך ה' אינו צעיר, וזקוק לעזרה רבה. אני מסייעת לו בכל מה שהיא יכולה, ומקדישה למצווה

הזו זמן רב בכל יום. באותו יום היא תכננה, שאחרי שתסיים לעזור לסבא היא תלך לסדר כמה בדריים: ראשית תפנה למשרד של ארגון

דפיקה על הגב

לאחרונה נערכה שבת שבע ברכות במשפחה המורחבת, ולא יכולנו להגיע. לילדים זה היה מאוד קשה. כאב להם על שהם נאלצים להפסיד חוויה שכזאת. מצד שני, הם מקבלים כל מיני נופשים שלולא המחלה לא היינו אפילו חושבים עליהם.

באופן כללי הבית חי ושמח מאוד. ככל שאנחנו משדרים חוזק, רוגע ושלווה, הילדים מרגישים את זה, וזה מרגיע אותם.

השיחה בינינו רצופה אמונה, רוגע ושלווה שבוקעים ממך ללא גבול. האם כך היה מתחילה?

במפורש לא.

ישנה אמרה ידועה מצדיקים, שיחד עם הניסיונות מקבלים כוחות לעמוד בהם. אני חושב שהמילה 'מקבלים' היא נכונה, אך לא מדויקת. בזמנים הללו מקבלים את האפשרות לקנות אמונה ולהתעצם, אבל אתה הוא שצריך להילחם ולא ליפול לשלוליות הייאוש. זו 'עבודה' תמידית שצריך לעמוד עליה.

לאחרונה עברנו תקופה לא פשוטה. היו כמה שאלות רפואיות, וגם לחץ כספי. חשתי מיואש.

פתאום - לא יודע מאיפה זה הגיע לי - נתתי לעצמי כזה 'זֶץ' (חבטה). 'אתה אומר שאתה מסכן? הבה נעשה רשימה, נספור מה קיבלת. יש לך ילדים טובים; אישה נפלאה; דירה; שטעלע מצוין, וכו' וכו'... מה חסר לך? הדבר המסוים הזה? בסדר... לפתע, המבט על מה שאין השתנה לגמרי.

השיטה הזאת, שיטת ה'רשימה', היא מצוינת. כך התחלתי לפני כל תפילה להודות על כל הדברים הטובים שיש לי. רק לבסוף אני מבקש שאני רוצה גם את הדבר הזה והזה. הבקשה היא כבר אחרת. ממקום אחר, בנוסף אחר, בטון אחר...

הייתה תקופה שהתחזקתי מאוד בכוונת המילים בתפילה. פתאום אתה שם לב למשמעות של כל מילה. 'על ניסוך שבכל יום עמנו' - כן, כל יום קורים לנו ניסים. 'הראנו השם חסדך' - יש חסד, רק מבקשים לראותו... מילים מסוימות אף הפכו לשירים שאנחנו שרים בבית. שירים שמשפיעים על האווירה, מחזקים את ה'חיות' והשמחה בבית, ומשרים שלווה.

מחוגי השעון שבמקלט בית הכנסת מתקדמים לאיטם, מעמיקים אל תוך הלילה. ר' שמואל משה מתרום, עיניו מחייכות בחום, "אז שורה אחרונה, יש לנו חיים רגילים כמעט לגמרי..."

זו התחושה: החיים טובים ויפים. בבית, בחדר מיון. בשיבה ובחדר הטיפולים. ישנן התמודדויות. לכולם. לנו קצת יותר. אליעזר ואסתר צריכים עדיין הרבה רחמי שמיים. שתהיה כל התחזקות של אי מי מאיתנו לרפואתם.

קראתם, התחזקתם, והנחתם?

הצטרפו עכשיו למנוי החדשי ותיהנו כל חודש מהמגזין המלא בכתבות ורעיונות מהסוג הזה.

חייגו כעת 02.502.2.502

וקבלו את המגזין המורחב של חודש תשרי

עם המוסף המיוחד לחג

בחצי מחיר 9 ש"ח לשלושת החודשים הראשונים ללא התחייבות!

הרופאים נדהמו

אח שלי, ילד מתוק ומלא חיים, בסך הכול לא חש בטוב. עלה לו החום, היה לו קשה לנשום, וכשהוא הגיע לביקור אצל הרופא, האבחנה הייתה מוכרת ולא מפחידה: דלקת ריאות. זו מחלה שהייתה מסוכנת מאוד בעבר, אבל בימינו, עם גילוי האנטיביוטיקה, זה לא משהו מלחיץ.

אחי קיבל את הטיפול המקובל, אבל הדלקת לא הרפתה. הפעם הרופאים כבר לא היו כל כך שאננים. הוא קיבל הפניה למיון, ושם התייחסו אליו ברצינות רבה. הוא נבדק כראוי, והמסקנה הייתה שהוא צריך לעבור ניתוח כדי לנקות את הריאות מהדלקת. הבעיה הייתה, שאחי הגיע למיון כשהוא חלש מאוד. כאב לי לראות אותו חיוור, כשעל פניו הבעה סתמית כזאת, כאילו שום דבר לא מעניין אותו. כשהגוף כל כך חלש, הניתוח עלול, חלילה וחס, לסכן אותו יותר, ולכן צריך לחכות שהוא יתחזק. אמנם, מסובך מאוד לחזק את הגוף בזמן שהדלקת נמצאת בו, והרופאים ניסו להשתמש בכל מיני פטנטים כדי להיטיב את מצבו. נתנו לו תמיכה נשימתית ועוד כל מיני דברים, וכך כעבור שבועיים הוא כבר הגיע למצב שמאפשר ניתוח.

במשך השבועיים שחלפו עד אז, היו לידו מלווים לאורך עשרים וארבע שעות ביממה. בחלק גדול מהזמן שהו הוריי ליד מיטתו, ובחלק האחר היו שם בני משפחה נוספים ומתנדבים. אלו היו שבועיים קשים לכולנו, וכל זה בחודש אלול, בתחילת שנת הלימודים, בזמן שכבר אמורה להיות שגרה שכל כך ייחלנו לה. ביום רביעי הרופא בישר את הבשורה: מחר כבר יהיה אפשר לערוך את הניתוח! הוא הורה שהילד צריך להיות בצום כבר מהלילה, והסביר, שאחרי הניתוח הילד יישאר בבית החולים להתאוששות למשך כשבוע, ורק אחר כך, ממש בערב ראש השנה, ישתחרר.

יום חמישי בבוקר הגיע. כולנו ידענו שהיום ייערך הניתוח. התפללנו בהתרגשות, מקווים שסוף סוף תהיה לאחי רפואה שלמה. אמא שלי הייתה עם אח שלי, מעסיקה אותו כדי להשכיח ממנו את הצום. זה לא היה פשוט. מידי כחצי שעה הוא ביקש משהו לאכול, ואמא אמרה לו שאי אפשר. הוא כבר ממש בכה, ועדיין לא היה אפשר. בשעה אחת בצהריים אני מתקשר לשאול מה קורה, ואמא אומרת לי: "ברוך השם", הכול בסדר.

"איך היה הניתוח?"

"עדיין לא היה. אנחנו בהמתנה".

עברו עוד שעה ועוד אחת, ואז, בשעה שלוש, אחרי המתנה מורטת עצבים, כשאח שלי בצום, מגיע סוף סוף הרופא, והוא מתנצל ואומר: "בסוף הניתוח לא יהיה היום, אלא ביום ראשון". למה? כי חדר הניתוח תפוס כמה מקרי חירום, ומעוד כמה סיבות לא מעניינות בכלל.

אמא שלי אמרה משהו כמו, "אז צריך לתת לילד מהר משהו לאכול". היא לא התעצבנה, לא כעסה ולא התרגזה, והרופאים כמעט יצאו מגדרם מהתפעלות מהתגובה הרגועה שלה. הם רגילים שאנשים כועסים מאוד כשדוחים להם ניתוח אחרי שהם התכוונו לקראתו רבות.

כשהשמעתי על הדחייה של הניתוח, ממש דאגתי. "אם הניתוח יהיה ביום ראשון, יצטרכו להיות איתו בבית החולים בראש השנה!" אמרתי לאמא.

"אם ככה השם קבע לנו, סימן שזה הכי טוב", היא אמרה.

למחרת, יום שישי, ובשבת קודש שלאחר מכן, היה התור שלי להיות עם אחי. הוא היה מחובר לחמצן כל הזמן, והנה בשבת לפתע ניכר שיפור גדול במצבו. כשהרופא הגיע וראה את המדדים, הוא הוציא ממנו את הצינור של החמצן, ואחי נשם מצוין! הוא גם חיך ודיבר ממש כמו בימים הטובים.

ביום ראשון בבוקר הרופא הגיע כדי לבדוק את אחי לפני הניתוח, והוא נדהם: המצב השתפר באופן בלתי צפוי לחלוטין! במצב כזה לא צריך בכלל ניתוח. נראה היה שהדלקת מצטמצמת מעצמה, ושניתן להמשיך עם טיפול אנטיביוטי רגיל בבית, בלי שום התערבות נוספת.

אחי שוחרר הביתה סוף סוף, כבר באותו יום ראשון, בשעה שאילו הוא היה עובר את הניתוח ביום חמישי, היו משחררים אותו רק ברביעי, ערב ראש השנה. ראינו בחוש שהאמונה של אמא שלי, והשלווה והרוגע שיצר הביטחון שלה בה, הביאו עימם את הישועה.

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 266.)

מסוים, המסייע לאלו שעוזרים למבוגרים, ותגיש שם טופסי בקשה לתמיכה לקראת החג. אחר כך היא תלך לשוק ותקנה שם לוף, כי בחנות הירקות הסמוכה לביתנו לא מוכרים לוף. התוכנית הזו הייתה עשויה לארוך שעה לכל הפחות, ולגלוש בקלות לשעתיים, אם לוקחים בחשבון גם את ההמתנה שנדרשת בכל המקומות.

זו הייתה התוכנית, אבל הקב"ה סידר לה תוכנית יעילה יותר. מיד אחרי שאמא יצאה מביתו של סבא, היא פגשה באחת הפקידות מהמשרד של הארגון שאליה תכננה ללכת. "מה קורה?" שאלה הפקידה, שכבר הכירה את אמא, "מתי את מביאה לנו טפסים בשביל לקבל את התמיכה?"

"אני בדיוק בדרך אליכם", אמרה לה אמא. והפקידה אמרה לה, "חבל שתטרחי. תביאי לי את הטפסים עכשיו, וכל טוב".

כיוון שכך, המשיכה אמי ישירות לכיוון השוק, והנה למולה חנות ירקות. היא חשבה, אולי בחנות הזאת אפשר למצוא לוף? ואכן, בחנות היה לוף, ואמא קנתה אותו, והלכה ישירות הביתה. תוך פחות מרבע שעה הסתדרו כל העניינים החשובים, ואמא אמרה לי, "מי שנותן מהזמן שלו לכיבוד הורים, הקב"ה חוסך לו זמן בדברים אחרים".

(ניתן לשמוע את הסיפור בשלוחה 33 אחרי בחירת שפה ולבחור סיפור מס' 267.)

יסוד מצוות ארבעה מינים

הראונו חז"ל לדעת מהו יסוד מצוות נטילת ד' מינים, שהוא כדי לחזק זאת האמונה ולהראות כי אנחנו נשארים בכל המצבים דבוקים בהקב"ה, בו נגיל ונשמח, ובו יבטח ליבנו, עם נברא יהלל קה, להראות שעל אף כל הייסורים והצרות, המחלות והרדיפות, האסונות הנוראות הקורים ליחיד ולמשפחות, על אף כל זאת אנו 'עם נברא', המצוי בכל העיתים תחת השגחתו הפרטית של בורא עולם, ובכל המצבים נהלל את ה' יתברך בכל ליבנו, ונקרא רק אליו, כי הוא רוענו אשר הוא היטיב ומיטיב ויטיב לנו, ואף בעת הזאת לא עזבנו, ורק הוא אשר יושיענו. ולזה אנו באים עם הדי' מינים לקלס ולשבח את הבורא יתברך, ואנו מראים כי אף בדור כזה, שאין לנו לא כהן ולא נביא וכו', והרשעות מתגברות והולכת וכו', אנו בקרבנו של הקב"ה, ורצוננו לשמוח עמו בישועתו.

מבין שהכול מה'

כשמבין כי הכול בידי שמיים, שוב לא במהרה יחטא.

(דרכי החיים)

הארה פרטית

מתוך שיעורי המשפיעים ב'קו השגחה פרטית'

כשיהודי שב בתשובה, אפילו במעט, הוא כבר אדם חדש לגמרי. בכוח התשובה להפוך עולמות שלמים. אך היצר הרע, כמוכן, אינו מרוצה ממצב זה. הוא משתדל להעמיד את האדם מול חטאיו, ולהקטין בעיניו את ערך תשובתו. אך האמת היא כדברי הרבינו יונה, הכותב בתחילת שיערי תשובה (אות ט'): "שלכל תשובה תמצא סליחה". ההבדל בין האדם שלפני הסליחה לבין האדם שלאחריה, הוא הבדל עצום שאין לתאר ולשער. ככל שהאדם ממשיך להרגיש שהחטאים עדיין שייכים לו, ואינו מאמין בשינוי הגדול והעצום שעבר, הוא מפחית מכוח התשובה וגורם לעצמו ששוב יחטא. לעומת זאת, מי שמקבל את התשובה בשמחה, ושמח ומאמין שתשובתו התקבלה, פותח דף חדש ומסייע לעצמו להיטיב את דרכיו עוד ועוד. כלל נקוט בידינו, שערכו של כל דבר נמדד לפי

אדרבא, יוסיף שבח ותהילה לה' כפי אשר גמל עליו. ונראה לי לפרש בזה הקרא "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו", ובמדרש "גם אויביו - זה יצר הרע", ולהג"ל אתי שפיר, כי אם יאמר אדם שכל דרכיו ברצות ה' והכול מאתו יתברך שמו ומה' מצעדי גבר, שוב אין ליצר הרע שליטה בו, ואז "גם אויביו ישרים אתו" זה יצר הרע ואתי שפיר. ויפה אמרו "דין גירא", כי על ידי שיהלל ה' בד' מינים, ומבין כי הכול נתן לו ה', מתייחס היצר הרע מלהסיתו, וירא כי לא יכול לו.

(כתב סופר)

מעיד על השגחה

שמעתי כי לכל אילן ואילן או עשב או ירק יש שר שולט עליו ואומר לו 'גדל', וד' מינים אלו, לא השליטם הקב"ה ביד שר ושוטר, אלא כביכול מכוחו ומהשגחתו הפרטית הם גדלים. ולזה ציווה לנו ליקח אלו הד' מינים מיוחדים לו בחג, להראות לכול שעם ה' אלה, והנה הנם בידו, שאין להם פחד ואימה משום בריה בעולם, ואפילו לסמא"ל אין לו כוח לשלוח יד בהם, אחר שהם מצוינין ומסומנים בסמין של מלך.

(סדר היום)

נקודה מתוך שיעורי המופלא של

הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מלייקוד

האמונה בכוח התשובה

החשיבות שהאדם עצמו נותן לו. כך גם בעניין התשובה: ככל שהאדם מחשיב את תשובתו, רואה את ערכה - שהיא דבר אמיתי, ומאמין שכל חטאיו נתכפרו - עולה ערכה של התשובה שעשה, והיא נהיית תשובה אמיתית. הרמב"ם (הלכות תשובה, ז, ד) ביקש למנוע מחשבות שליליות על אמינות התשובה, ולכן כתב במתק לשונו, שלא יחשוב האדם שהוא מרוחק ממעלות הצדיקים בגלל עוונותיו וחטאיו, כי לא כך הדבר, אלא הוא אהוב ונחמד לפני הבורא (עיי"ש). ואדרבה, במקום שבעלי תשובה עומדים, אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. בעשרת ימי תשובה, ובפרט בשבת שובה, עלינו לבטוח בהשי"ת שיקבל את תשובתנו, ולהכיר ולהודות לו על המתנה הגדולה של התשובה.

שיעורי הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א מלייקוד נמסרים מידי שבוע בעברית, אידיש ואנגלית בשלושה 2 < 2 (לאחר בחינת השפה)

העלון יוצא לאור גם באידיש אנגלית
לקבלת העלון במייל
B023011300@GMAIL

לשליחת סיפורים במייל: hphp6176@gmail.com

קנו לעצמכם זכות לשנה טובה

שליח מיוחד
יתפלל עליכם בערב
ראש השנה על ציון
הקדוש של בעל חובת
הלבבות

לדעת אחד מגדולי המקובלים,
יומא דהילולא של "החובות הלבבות"
חל בראש השנה
906 שנה לפטירתו (ד"א תת"פ)

כמו כן בכל ערב ראש
חודש יוזכרו כל התורמים
על הציון הקדוש בעיר
הקודש צפת

ראו מה שכתב על אלו המזכים את הרבים:

בספרו חובות הלבבות שער אהבת ה' פרק 4

"ראוי לך אחי לדעת, כי זכויות המאמין, אפילו אם יהיה קרוב לנביאים, אינם כזכויות מי שמורה בני אדם אל דרך הטובה, שזכויותיו נכפלות בעבור זכויותם בכל הימים ובכל הזמנים"

הצדיק בודאי יכיר לכם טובה

קנה עכשיו את
הזכות הגדולה ביותר
לשנה טובה

*6176

שלושה 4

+972-26313-742

-- או בעמדות נדרים פלוס ע"ש "השגחה פרטית" --

תכלית העלון הוא, לקרב את האדם לבורא עולם. חלילה שהוא יהיה זה שיפריע להתפלה ולשמוע קריאת התורה.

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

פרשת בראשית תשפ"ו

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (א, א)

בשביל התורה שנקראת ראשית (רש"י)

העולם נברא בשביל התורה שנקראת 'ראשית'. זהו הרעיון המונח במילה 'בראשית' - המילה הראשונה בתורה הקדושה. וכיון שזוהי מטרת הבריאה, א"כ ברור שהחזקת התורה ולומדיה היא טבעית ומובנית בעצם מציאות העולם, והמחזיק בה זוכה לעצמו בזה ובבא, בעוה"ז ובעוה"ב. אמנם כדי שיושפע השפע, חובה להאמין ולבטוח בו יתברך, כי כשאדם סומך על עצמו, כביכול אומר לו הקב"ה: "אדרבה, תסתדר בכוחות עצמך..."

* * *

מספר דקות לפני השיעור בחומש שמסר מרן הגר"י **שטיינמן** זצ"ל, הגיע ראש ישיבה בדרום הארץ, ושאלתו בפיו: חברת החשמל מאיימת לנתק את זרם החשמל עקב בעיות בטיחות. מצב הישיבה דחוק ואין באפשרותם להשקיע את הסכום הנדרש לתיקונים. אם ינותק הזרם למאור ולמזגנים, יעזבו הבחורים והישיבה תיסגר חלילה. הוא עירב עסקנים מסורים שלא הצליחו לפעול בנידון, רק פניה למנהל חברת החשמל תוכל להועיל, אבל איך אפשר להגיע אליו?

אחד משומעי השיעור, בעל תשובה משיבת 'נתיבות עולם', שאל את רבינו באותו מעמד האם אפשר להגיע לדרגת בטחון שהבורא יתברך יזמן לפני אותו ראש ישיבה את מנהל חברת החשמל ויצליח לשכנעו.

ענהו רבינו: "קשה הדבר".

שאל: "האם זה מופקע?"

"הוא יוכל לנסות", אישר רבינו. אותו ראש ישיבה ביקש ברכה וקיבל.

אמר אותו ראש ישיבה לעצמו: 'אפנה אל האדם הראשון שאפגוש, וממנו תבוא הישועה', אבל החליט לצרף לכך את זכות התורה, 'אלמד חצי שעה, ואצא לפעול'. עלה לשיבתו, ולמד חצי שעה. בסיומה הרים ראשו, וראה אחד מחבריו, שאלו: "האם אתה מכיר את מנהל חברת החשמל?"

תמה הלה: "מנין ידעת?!" וסיפר שאביו היה בצעירותו 'אליל כדורגל', ומנהל חברת החשמל הוא אחד ממעריציו המושבעים... מיד פנו לשוחח עם האב, שנרתם בהתלהבות. יחד נסעו לחברת החשמל, והמנהל הסכים מיד לקבלם. התחילו לספר על הישיבה ופועלה, והיה בטוח שיבקשו תרומה. רווח לו כשביקשו רק להסיר את איום ניתוק הזרם. מיד הורה שחברת החשמל עצמה תתקן את כל הליקויים, והישיבה ניצלה מסגירה. תוך כדי ההתנהלות מול חברת החשמל ספג אותו חבר גערות חריפות ממנהל מחוז הדרום, שחשבו בטעות לאחראי על הסיכונים העצומים שהיו שם. כששמע על כך רבינו - בירכו שתמורת זאת יעלה מעלה בלימוד התורה ויהיה תלמיד חכם גדול כראש ישיבה. ברכה זו התקיימה במלואה...

* * *

אברך קיבל על עצמו לדאוג להחזקת חבריו האברכים. בברכת והכוונת רבינו ראה ברכה בהשתדלותו, נפתחו בפניו דלתות ולבבות והצליח... עד שהקים רשת כוללי אברכים. הגיעה תקופה קשה, ולא הצליח לאזן את התקציב. בעשרת ימי תשובה פנה לרבינו: "חסרים לי מאתיים וחמישים אלף דולרים, מה אעשה?"

- "מה תעשה? תבטח בה'. אבל כדי לצאת ידי חובת ההשתדלות תיסע לחו"ל ליום אחד".

נסע ופעל, ונמשך באיסוף הכספים ליומיים. כשחזר סיפר שהצליח לאסוף חצי מהסכום בלבד. אמר לו רבינו: "אילו היית נוסע ליום אחד, היית מגייס את כל הסכום. מכיון שתלית יהבך בהשתדלותך והארכת שהותך בכפליים – התקצץ הסכום במחצית".

במוצאי יום הכיפורים חזר: "מה אעשה וחסרים לי מאה עשרים וחמישה אלף דולרים. החג בפתח, והאברכים זקוקים לכסף".

חשב רבינו וחשב, ואמר: "תיסע שוב, אבל הואיל ובפעם הקודמת הוספת על חובת ההשתדלות, הפעם תקצר בה. תיסע לשעה אחת בלבד!".

המילים נעתקו מפיו, אבל הוראה זו הוראה. חקר: "האם השעה היא מהנחיתה, מהיציאה משדה התעופה, או מההגעה לעיר..."

אמר רבינו: "מההגעה לעיר!".

התברך, ונסע. בדרכו, קנה שני אתרוגים מהודרים ולקחם עמו. הגיע, נכנס למונית, ומסר כתובתו של נדיב. בדרך חלפו על פני משרדו של נדיב אחר. עצר את המונית ועלה. לא זו בלבד שהלה היה במשרדו, אלא פתח את הדלת בעצמו, הזמינו במאור פנים ושאלו לחפצו.

אמר: "יש לי אתרוג מהודר עבורך!".

פתח והראה, והלה התפעל: "בכמה אתה מוכר אותו?".

אמר: "במאה עשרים וחמישה אלף דולר!".

- "לא! אתה צוחק!".

אבל האברך היה רציני.

הבזיק במוחו רעיון. חייג אל רבו, ושוב, בחסדי שמים, הרב ענה. סיפר לו הנדיב: "יושב מולי אברך שפוי מארץ ישראל, הוא מחזיק רשת כוללים גדולה" - הן הכירו מהפעמים הקודמות - "ומציע לי אתרוג במאה עשרים וחמישה אלף דולר".

ענה הרב: "איך לא תבין שלא הגיע למכור לך אתרוג במחיר זה, אלא לזכותך בהחזקת תורה. קנה את האתרוג במחיר הנקוב".

על אתר רשם המחאה, והאברך חזר לשדה התעופה בדיוק כעבור שעה!.

כִּי לֹא הַמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעֹבֵד אֶת הָאֱלֹהִים (ב, ה)

ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים (רש"י)

מבואר ברש"י יסוד עצום בהנהגת הבורא את עולמו - השפע מושפע לאדם רק כשהוא מכיר ומבין בצורך של השפע ומודה בטובתו. אף אנו נאמר, שאם מצינו שהקבילו חז"ל בין 'כל הכופר בטובתו של חברו' ל'כופר בטובתו של מקום' - א"כ נראה שכמו"כ 'הכרת טובה' לחבר מהווה סיבה להשפעת השפע בעולם, ו'כפיות טובה' מהווה סיבה לעצירתו, ר"ל.

* * *

בספר 'אור דניאל' (מטות) מובא מעשה: שתי תיירות יהודיות הגיעו מארה"ב לביקור בישראל בחופשת הקיץ. כידוע, ירושלים מהווה מרכז לביקורי התיירים במקומות הקדושים

ובאתריה הקסומים. במהלך ביקורן רצו להשביע רעבונן במסעדה כשרה והן הגיעו למסעדת סבארו.

עם כניסתן למסעדה הן הבינו שיקח להן זמן רב עד שימצאו מקום ישיבה, ועל כן המלצרית יעצה להן באדיבות להסתובב ולטייל בחוץ למשך שעה קלה עד שהלחץ ירד. הן קיבלו זאת בהבנה ויצאו להסתובב בחנויות הסמוכות.

לאחר כמה דקות כאשר הן היו במרחק ניכר מהמסעדה, פיצוץ עז החריד את ירושלים, ההדים נשמעו למרחוק, עשן רב התפשט למרחקים, והן הבינו שהאסון אירע במסעדה בו הן היו אמורות לסעוד את ארוחת הצהריים... במוחן ניקרה באותה עת המחשבה על הפצועים וההרוגים שנפגעו ובעיקר על אותה מלצרית שיעצה להן לטייל בחוצות ירושלים, והיא זו שבעצם הצילה אותן. בבכי עז החלו שתיהן לרוץ לכיוון המסעדה על מנת לבדוק מה עלה בגורל המלצרית, אולם המקום היה כבר חסום ע"י כוחות הביטחון, רגש פנימי אמר להן שכנראה המלצרית שוכבת פצועה באחד מבתי הרפואה ויש לאתרה בהקדם. תוך זמן קצר הן הגיעו לבית הרפואה הדסה ומיד זיהו אותה נאנקת מכאבים, שטף דמעות אחז בשלושתן... הן דמיינו שהן היו צריכות לשכב באותו מקום ואולי אף במצב גרוע יותר... הקשר ביניהן הפך לרגשי והדוק, ובזמן שהותן בארץ ביקרו אותה התיירות יום יום על מנת לעודדה.

יום לפני נסיעתן חזרה לארה"ב חשו התיירות כי שתיהן חייבות לה את חייהן על הנס שאירע להן, וכדי להכיר לה טובה הן השאירו לה את כתובתן, והודיעו לה שאם היא תבקר בארה"ב הן תשמחנה מאוד לארח אותה בביתן.

מצבה של המלצרית הלך והחמיר והיא נזקקה לעבור ניתוח דחוף בארה"ב, התחושה שיש מקום שניתן להחלים בו הקילה מעליה את הלחץ, וההזמנה להתארח אצלן בזמן שהייה בחו"ל נתנה לה תחושת הקלה. עם נחיתתה בארה"ב, ליוו אותה שתי התיירות לבית הרפואה והבטיחו לה כי הן תשהינה יומיים במחיצתה. ובאמת, ביום הניתוח לקחו השתיים חופשה מעבודתן והחל משעות הבוקר המוקדמות הן היו צמודות אליה וסייעו לה בתרגום מאנגלית וכמובן עודדו אותה ובכך הקלו מאוד על שהייתה. והנה, בדיוק באותו בוקר ששהו לצידה, אירע פיצוץ עז והיסטורי בארה"ב... באותו יום שני מגדלי התאומים בני מאה הקומות קרסו תוך מחצית השעה בפיגוע טרור ע"י שני מטוסי נוסעים מוטסים ע"י טייסים מתאבדים. שתי התיירות היו אמורות להימצא באותה שעה ממש במשרד באותם מגדלים במסגרת עבודתן...

מתברר להן לתדהמתן שהקב"ה הצילן פעם שניה ממלכודת מוות... ומפליא הדבר שאופן הצלתם היה דווקא תוך כדי התעסקות בהכרת הטוב, וכמו שהבאנו לעיל שהכרת הטוב יש בכוחה להשפיע חסדים וישועות.

[מתוך 'לקראת שבת מלכתא'-הרב בנימין גולד]

הָלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת (ד, י)

'אם תטיב' - לבך ומעשיך, יהיה לך 'שאת' - פירוש
כפרה וסליחה (יד"ק)

נמצאים אנו עדיין ב'ירח האיתנים', בימי ראשית השנה. בוודאי כל אחד קיבל על עצמו קבלות מעשיות כחלק מתשובתו בימים הנוראים, וכעת צריכים לממש קבלות אלו.

אלא שכאן מגיעה ההתמודדות עם היצר שמגניב מחשבה בלב: "גם אם לא נעמוד בקבלות התשובה, לא נורא, הרי תמיד אפשר לחזור בתשובה ולמחוק הכל...". אלא שתשובתו בצדו כמו שמובא במסכת יומא (פה:): 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה'.

ובאמת יש להבין מהי חומרת העוון של האומר 'אחטא ואשוב', ומדוע אין מספיקין בידו לחזור בתשובה?.

היה הגה"צ רבי **שמשון פינקוס** זצ"ל מבאר ואומר: יהודי כזה מגלה שבעצם אין לו בעיה עם **החטא**, עמו הוא בהחלט מסוגל להתמודד... כל הבעיה שלו זה עם **העונש** הכרוך בעקבותיו. החטא בעיניו איננו מפריע בחיי היום-יום, ורק עם העונש שיבוא עליו הוא אינו יכול להסתדר. ובכן, הוא מצא פתרון: התשובה. היהודי הזה הוא במצב איום ונורא, הוא אינו מכיר בכך שהחטא עצמו הוא הרס וחורבן, ומעשה עבירה הוא הנפת חרב-מוות על עצם החיים. בדיון הוא אפוא ש'אין מספיקין בידו לעשות תשובה'.

אמנם כשמבינים שחטא הוא נורא, חורבן, סוף העולם,... ממילא הפחד מפני עבירה הוא ממשי וקרוב אל הלב - בניין או חלילה הרס, כפשוטו, ואז חרד הלב מפני נדנדוד חטא העלול להביא עליו את החורבן.

* * *

שתי תלמידות בבית ספר מסוים נכשלו פעם בדיבורים בלתי ראויים, ומורתן עמדה בפני דילמה - כיצד עליה להתייחס אל המקרה באופן שיבהיר היטב את חומרתו בעיני הבנות הללו עצמן, כמו גם בעיני שאר בנות הכיתה.

היא שלחה את השאלה לרבי שמשון, ובמקום שיורה לה את הדרך שבה תפעל היא, ביקש לבוא ולדבר בעצמו בפני בנות הכיתה.

עד מהרה חלף קול הברה בין התלמידות: רב בשם 'פינקוס' יבוא היום להרצות לפנייהם. הדבר אירע לפני עשרות שנים, בטרם יצא טבעו ברבים ולפני ששמעו הלך לפניו בכל שדרות הציבור.

ובכן, כאשר נכנס לכיתה אחז בידו דבר מה עטוף בעטיפות רבות, ואט אט החל מסיר אותן בזז אחר זז, כשעיני הכל נעוצות בו בסקרנות לדעת מה הן טומנות בחובן ועוקבות במבטן אחר מעשיו. והנה סוף סוף נגלה לעיניהן קנקן יין

מהודר עשוי קריסטל בוהק, מגולף בקישוטים ועיטורים נאים.

משהזינו עיניהן בבקבוק ההדור למראה שסחט קריאות התפעלות, החל רבי שמשון לעטוף שוב את הבקבוק עטיפה אחר עטיפה, ואז אירע הדבר. בלי משים כביכול, נשמט לו הבקבוק היקר מבין ידיו, הוטח בקול רעש גדול אל הרצפה ו...התנפץ לרסיסים.

קריאת שבר נשמעה מפיות בנות הכיתה, על בקבוק כה יפה שהיה ואיננו. או אז התייצב רבי שמשון וקרא בקול גדול: "הבקבוק הוא רק משל לנושא שרציתי לדבר היום אודותיו. האצילות שלנו מבהיקה כל כך, הקריסטל של הנשמה היהודית כה בוהק, צלול ומרהיב. כזה יופי! אבל זה מה שקורה לטהרה היהודית אם לא שומרים עליה - כאשר לא שומרים על הפה!..."

שקט עמוק שרר בכיתה, הכול היו בהלם מעוצמת הדברים, ונתונים תחת רושם הרסיסים שפעם היו כלי נאה ומושלם, וברגע קטן הפכו לאבק פורח.

"דענה לכן", המשיך, "שההורים וגם המורות שומרים על הבנות מכל משמר, מלמדים ומחדירים ערכים ועושים הכול שיהיה על הצד הטוב ביותר. אבל, כאשר התלמידה לא שומרת על פיה - הכל מתנפץ לרסיסים!" ובזאת נפרד מהן לשלום ויצא לדרכו.

"כעת אסופנה את השברים והם יהיו לכן למשמרת", ביקשה המורה מן התלמידות. היה זה לבטח, גם 'אות לבני מרי'...

כאשר אין העבירה נתפסת בחלל הלב כאסון נורא עלולים הרגשות להתקוות, וההרגל האוכל כל חלקה טובה עלול להשקיט את סערת הלב למראה האמור לזעזע אותו עד היסוד. אבל לא אצל מי שחושיו דרוכים וערניים לקול מצוות ה' אלוקינו בכל ה'מעת-לעת', כעבדא קמיה מריה.

* * *

באחת הישיבות שבהן רבי שמשון שימש כר"מ, נכנס באחד הימים בשעת בוקר מאוחרת אל בית המדרש - כחצי שעה ויותר מעת תחילת סדר א', וגילה שהנוכחות בו דלילה. משם פנה אל חדרי הפנימיה, וכפי שאומנם שיער מלכתחילה גילה למרבה הצער שבחורים רבים עדיין ישנים על מיטותיהם.

הוא מיאן להשלים עם המצב. כשהכאב מפעפע בקרבו, שב נסער אל בית המדרש, וקולו ניסר את החלל בפנותו אל הנוכחים מבני הישיבה: "איך אפשר לשבת כאן במנוחה, כאשר שם בחורים ישנים ללא קריאת שמע, געוואלד!".

הנושא הזה, בכלל, של קריאת שמע בזמנה, בער בעצמותיו כאש, והיה זועק אודותיו מקירות ליבו. בזמנים מתאימים לא נשא פנים לאיש והוכיח על כך במלוא החומרה. כך נעמד

בְּזֵעַת אֶפְיָה תֹאכַל לֶחֶם (ג, יט)

מובא בהגדה של פסח 'ישועות מלכו': כשהיה האדמו"ר מויד'ניץ בעל ה'ישועות משה' זצ"ל באנטוורפן, הגיעו רבים לשחר את פניו. כדרכו, התעניין אצל כל אחד היכן בניו לומדים, וחלקם הודו ששלחו את בניהם להשתלם באוניברסיטאות, וזאת כדי שתהיה להם פרנסה, והיו עשירים.

כעבור כמה שנים ביקר שוב באנטוורפן והתעניין מה עושים כל אותם בוגרי אוניברסיטאות. סיפרו שהם עובדים כעורכי דין ורואי חשבון אצל המיליונרים הכבדים, עשירי 'עיר היהלומים'.

"ואותם גבירים", התעניין האדמו"ר, "מה השכלתם?"

התברר, שהם חסרי כל השכלה. לא היתה להם 'אלא' סייעתא דשמיא...

ביקש האדמו"ר מהרב יצחק קסירר ז"ל לארגן לו ביקור בבורסה, כשראה את תגובתו, הבטיחו שלא יעשה לו בושות...

התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר שאל: "מי כאן מיליונר?"

כמובן, לא היו בין השומעים מי שהרשה לעצמו שלא להרים את ידו...

המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?"

איש לא הרים ידו.

"אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף ושאל, וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים, אם כן, אמרו אתם. מה מאחלים אתם לבניכם - שיהיו מיליונרים, או פקידים בשכר אצל העשירים!?!...".

* * *

בספר 'מאיר עיני הגולה', מסופר על האדמו"ר מגור בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל, שבימי צעירותו סבל מעוני ומחסור, אך הסיח דעתו מדוחקו והשקיע כל מעייניו בתורה ובעבודה. אמרה לו הרבנית: "רואה אני שכולם דואגים לפרנסתם, מלבדך".

השיב לה: "ומי גילה לך שאיני דואג כמותם? אביך בחר בי כ'עילוי', ומה שאחר דואג בשלושה ימים, מספיק אני לדאוג ברגע אחד".

שאלה הרבנית: "ומה עלה בידך בחריפותך?"

ענה: "מה שהועילו הם בשלושת ימי דאגתם..."

בוקר אחד מימי 'בין הזמנים' בפתח בית הכנסת של הקהילה באופקים - זמן מה לאחר סוף זמן קריאת שמע (השני) - ופנה אל כל אחד מהבאים בשאלה הבאה: "הקראת כבר את 'שמע'?" והיה אם חלילה השיבוהו בלאו, קרא בקול מר: "הנה לך 'מעוות דלא יוכל לתקון'..."

תהיה זו טעות לחשוב כי מאליה צמחה ועוצבה דמותו של רבינו הבורח כמפני אש מעשות חטא, ונפשו כמהה לעשות רצון אבינו שבשמים. וכפי שהפטיר פעם ברגע של גילוי לב באוזני אחד מבניו שיחי', כי אין הוא מופלא ומופלג מאחרים, ואדרבה, אפשר שהיה פחות מהם: "היו לי מלחמות וניסיונות, היה קשה מאוד... וכשהיצר הרע עומד לשטן בדרכים ומציק במחשבות שונות... הסבל ההוא בנה אותי".

בפעם אחרת חיווה דעתו: "מי שזוכה בחייו להישגים הרי זה דווקא מחמת הניסיונות הרוחניים שעמם התמודד והצליח". באותה שיחה אמנם לא התייחס אודותיו הוא, אולם ניתן היה להבין מבין השיטין כי לא הוציא את עצמו מן הכלל הזה.

בהזדמנות, מצא לנכון לגלות באוזני מאן-דהוא טפח מצפונות חייו, כנראה במגמה לעודד את רוחו לבל יפול שדוד מול משברי החיים, ואמר: "הסיבה שאני יודע להגיד שיחות - היא בגלל שעבדתי הרבה עם עצמי מול טרדות היצר שהיו לי, שמתוך כך למדתי את המציאות של הקשיים".

בשיחה עם אחד מבניו שליט"א, סיפר כי בימי לימודיו בבחרותו בירושלים חש כמה פעמים רפיון בעבודת ה', או אז היה עולה על גגו של בית כנסת ב'מאה שערים', שממנו נשקף מקום המקדש, הרחק מעיניהם ואוזניהם של הבריות ומשאון החיים, וזועק פעם אחר פעם את הפסוק: "לב טהור ברא לי אלוקים, ורוח נכון חדש בקרבי. לב טהור ברא לי...!" באותה תקופה - סיפר - יש והייתי מבקש מהשם יתברך מאות פעמים ביום בקשה זו, שוב ושוב.

בתקופות מאוחרות יותר, לאחר נישואיו, אף היה מתענה כל אימת שחש רפיון ברוחניות, ולא זו בלבד אלא שפעם אף ישב בתענית שלושה ימים רצופים (!), בתפילה ותחינה להשי"ת שיספיק בידו לכבדו וליראה אותו בלבב שלם...

על רגע נוסף מימי עלומיו - של הארת פנים מחמת התפילה, סיפר לימים: "היה זה בעיצומה של תפילת העמידה מתפילות הימים הנוראים. מחשבות שונות טרדו את הכוונה, וככל שניסיתי, לא עלה בידי לכוון כראוי לעומד בפני מלך, עד שחשתי שאיני יכול עוד. על אתר פסקתי מתפילתי, פניתי להקב"ה והרהרתי במחשבותי: 'ריבוננו של עולם, עד כאן. איני יכול יותר, עשה אתה שאוכל להתפלל!' ואמנם - בו ברגע נענה הקב"ה לתפילתי, ונפתחו בפניי שערי אורה".

[מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו']

[מתוך הספר הנפלא 'הנני בידך']

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: סעודת שבת

פרשת בראשית

בס"ד | גליון מס' 552

קרב במצרים, אטריות בטבריה...

ויקדש אותו (ב, ג)

החלטות, להוביל מהלכים בעסק, ליצור את התקדמותו, שינויים בצורתו, שיפורים וייעולים במבנה העסק... כך גם השותפות שלנו עם בורא עולם המתרחשת בעת הקידוש - מתבטאת בעובדה שאנו הופכים לבעלי השפעה מרחיקת לכת: אנו יכולים לפעול, לבקש, לפתוח עבורנו שערים חדשים בכח השותפות האמיצה שלנו!

את אותו רגע של שותפות אמיצה, הבה נצל לפתוח את השערים. בשבילנו - בשביל מה שאנו צריכים ומבקשים לשנות ולשפר, אבל גם, ואולי בעיקר, עבור החברים והידידים שלנו. נבקש עבורם, נפעל בשבילם, כי ברגע הזה של השותפות, יש לנו את הכוחות והיכולות לדאוג להם, לפעול עבורם ישועה!

זה מצריך חשיבה, התבוננות בגודל הרגע, כוונה ודבקות בקידוש. זה הכל, ומיד אנו שותפים במעשה בראשית עם בורא עולם!

לעצור את חיית הטרף!

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה. התבערה הנוראה התחוללה באדמת אירופה, והידיעות על השואה האיזומה הגיעו עד לארץ הקודש, וזרות פחד ואימה בקרב העם היושב בציון. מלכתחילה, היה ברור כי שאיפתו של העמלק הנאצי היא להשתלט על העולם כולו, תוך 'ניקוי' כל פינות תבל מכל מי שבשם ישראל ייקרא.

להט החרב הנאצית המתהפכת על ראשם של יהודי אירופה, לא ידע שובעה. בזה אחר זה כילו הנאצים ערים ועירות, קהילות ומשפחות, אשר קידשו שם שמיים בחייהם ובמותם על שמו יתברך, תחת מכוונות ההשמדה האינטנסיביות. ככל שגבר והלך זרם הידיעות על המתרחש תחת שמי אירופה הבווערים, ככל שהתרבו החדשות הרעות מהאדמה ספוגת הדם והדמעות, הלכו החרדה והאימה וקנו שביתה בלב.

בשלב מסוים, כבר לא נותר ספק בדבר כוונתו של המשטר הנאצי. כוחות גרמניה ואיטליה שהתאחדו יחדיו, חצו את גבולות אירופה והחלו כובשים נתחים נכבדים מאדמת אפריקה. תוכנית המשטר הנאצי היתה ברורה - לכבוש את כל מה שנשאר מהמזרח התיכון, ולהשתלט על יבשת אסיה כולה.

הישוב היהודי הקטן בארץ ישראל, היה נתון בחרדה קיומית. לא היה לאיש ספק, מה יעלה בגורל היהודים אם התוכנית הגרמנית תעלה יפה חלילה. הפחד הפך לחרדה, האימה לבהלה. מארץ ישראל הקטנה לא היה לאן לברוח, אירופה כולה היתה כבושה, וגם במזרח - לא היה מקלט של ממש בקרב המדיניות המוסלמיות השכנות.

מפורסמים סיפורי המופת, סביב תפילותיהם של עם ישראל בראשות גדולי ישראל באותה תקופה קשה, בכותל המערבי ובציון האור החיים הקדוש. היו אלה ימי מתח נוראיים, בהם היה ברור כי לשלטון הבריטי בארץ אין כמעט כל סיכוי להילחם מול הצבא הגרמני החזק, ונראה היה כי זה ענין של זמן עד שארץ ישראל תיפול שדודה בידי חיית הטרף הנאצית...

למרות חולשת הצבא הבריטי, בהיותו עיף ותשוש ממהלך המלחמה, הצבא הגרמני התכונן לקרב באופן מוקפד. המצביא עטור הנצחונות והשבחים רומל נשלח במיוחד

נגרשים ומאושרים, נפתח בשבת הנוכחית בקריאת פרשות התורה בשנת תשפ"ו, מתוך התרגשות וציפיה שגם השנה יאיר השם את עיינינו לדלות מרגליות יקרות מתורתו.

פרשת בראשית, בה אנו פותחים, עוסקת ביצירת העולם ובריאיו. בששה ימים נברא העולם, וביום השביעי ניתנה לנו מתנה יקרה - מתנת המנוחה, היא יום השבת.

עם כניסת השבת, אנו עומדים ברגעים מיוחדים, מלאי הוד, ובעלי אורה קסומה ונדירה. בעת בה נפתחת השבת, השולחן ערוך בהדר מלכותי, כסאות יפים סדורים לו סביב, בני הבית - כולם רחוצים ומסודרים, לבושים בחן ועל פניהם שורה נהרה - זה אחד הרגעים המכוננים בחייה של משפחה יהודית, רגע של חיבור וקשר אוהב ואיתן עם המנחיל מנוחה לעמו ישראל, מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת שלום ושלווה.

בקרב כולנו, זכרונות שולחנות השבת מילדותנו מלווים בצליל ענוג וניחוח קסום משהו. אין מילים שיכולות לתאר את האווירה הייחודית, השלווה האינסופית, האור על הפנים והתחושה הטובה, המלווה אותנו בעת פתיחת השבת, בעומדנו על יד השולחן הערוך בהדר, וכולם מתלכדים כאיש אחד בלב אחד, ילדים בוגרים עם צעירים, הורים, סבים, בנים ונכדים, מצפים לרגע הרמת הכוס בקריאה נרגשת 'יום השישי, ויכולו השמים... ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו!'

את הרגע הייחודי הזה, אנו מנחילים לילדינו ולדורות הבאים. את תחושת החמימות והאור הייחודי של יום השבת, הבאים לידי ביטוי ביתר דגש בכניסתה - בעת הקידוש על היין. הקידוש מעולם לא נעשה כבדרך אגב או כמטלה, ההיפך - את הקידוש אנו עורכים בהתרגשות, בשמחה, בהודאה, בנעימות, מתוך הבנה כי זהו הרגע המכונן בו נכריז על כניסת יום השבת, נקבל אותו בשמחה, ונצטרף למי שקידש את יום השבת - לבורא עולם שיצר וכוון וקידש ובירך את היום הנפלא.

הבה נתבונן מה מתרחש ברגעי הקידוש האציליים, באותם רגעים ייחודיים ויקרים: חז"ל מגלים לנו כי הקידוש שלנו, ההכרזה שלנו כי הקדוש ברוך הוא ברא עולם בששה ימים ונח ביום השביעי - היא זעקת האמונה המועברת מדור לדור, והופכת להתחברות חזקה מאי פעם, עד לרמת שותפות של ממש. כשיהיה מקדש על היין וקורא 'יום השישי ויכולו השמים והארץ... וישובת ביום השביעי', באותו רגע הוא נעשה שותף עם הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית!

מדהים לחשוב על זה: יהודי, כל יהודי, בכל מקום, בכל גיל, בכל מצב, יש לו אפשרות להיות שותף אמת עם בורא עולם! זה לא קורה כל יום, זה גם לא קורה במשך יום השבת, זה קורה בעת הקידוש בלבד - באותו רגע נפלא אנו הופכים שותפי אמת, שותפים של בורא עולם!

הגילוי הזה מסעיר, אך מצריך הבנה: מה משמעות השותפות הנכבדה הזו? וכי אנחנו שותפים בהשקעה? אולי בעלי מניות? מהי אפוא אותה שותפות, ובמה היא מתבטאת?

חידש בעל האור לשמים' בשם הרבי החוזה מלובלין זי"ע: כידוע, שותפות - היא העוצמה שבידי כל שותף להיות בעל שליטה. עוצמתו של שותף היא ביכולתו לקבל

מצוה לפרסם: סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקד"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

מגרמניה, לפקד על קרב הפריצה נגד הכוחות הבריטים בשלהי שנת תש"ב. עד אז עמדו הכוחות הגרמנים במצרים, נערכים לפריצה צפונה נגד כוחות בעלות הברית.

היה זה בליל שבת. בשעת ליל מאוחרת, הגיע החסיד רבי שלמה אליעזר הלפרין, מקורבו ואיש סודו של הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע, למעון הרבי. רבי שלמה הגיע במרצה, פניו חיוורות, ובקול לא לו לחש לרבי 'שמעתי אומרים הנאצים פרצו צפונה, והם שועטים לכיוון ארץ ישראל'...

משמעות הבשורה היתה ברורה. ענין של כמה ימים עד שארץ ישראל כולה תימחץ תחת המגף הנאצי. גורל היהודים גם הוא ברור, ולא לטובה...

רבי שלומק'ע שמע את הבשורה הקשה ונחרד. עיניו נעצמו, הוא נעטף שרעפים, והחל מתנועע בדבקות עצומה. אחר כך פתח ואמר: 'חבל, כה חבל שלא באת קודם, לפני שקידשתי על היין. אילו היית בא אז, יכול הייתי להפעיל את כח השפעתי כשותף ביצירת העולם כולו, ולעצור את כוחות הרשע'...

רבי שלומק'ע נאנח, שב והתעטף בשרעפי קודש. המעמד היה גורא הוד, ניכר היה כי קדוש ישראל משוטט בעולמות העליונים, מחפש מוצא מצרת בני ישראל. הוא ירד וטבל במקוה, ולאחר שעלה, ניעור ואמר: 'לא נורא, הרי כבר עשיתי קידוש, אני כבר שותף עם הקדוש ברוך הוא... וכשותף, הריני יכול לקבוע כי הרשע הנאצי יספוג מהלומה קשה, יפול ויתרסק ולא יקום עוד, ושערה לא תיפול מראש אף יהודי השוכן בציון'!

העומדים סביב נחרדו מדברי הצדיק, הגורר גזירה בכוח השותפות שבקידוש ליל שבת. הם האזינו לדבריו במורא ופחד, אך נרגעו קמעא בשומעם את קביעתו הנחרצת...

לימים, התברר כי אכן באותו לילה פרץ רומל קדימה, בראש צבא אדיר מימדים שכלל למעלה ממאה אלף לוחמים, קרוב לחמש מאות מטוסים וטנקים רבים. אך לאחר התקדמות קלה נאלץ לעצור, וכנגד כל הסיכויים הצליח הצבא הבריטי להכניעו ולהנחית עליו מכה קשה, שאילצה אותו לסגת אחרי אבידות כבדות בכל שורות צבאו...

כי זהו כוחו של הקידוש. עוצמתו רבה, יכולותיו עצומות. כל יהודי הופך לשותף, בעל יכולת לקבוע, בעל שליטה בנעשה. את הדקות היקרות של הקידוש יש לייקר, להתכונן אליהן, להיערך, להתבונן בעובדה כי זכינו להכריז שבזאת עולם ברא את עולמו בששה ימים ושבת ביום השביעי, ובכך נהפוך לשותפיו הנאמנים בבריאה כולה!

מעניין לציין, את מה שביאר הרה"ק מטשורטקוב זי"ע, כי מסיבה זו אנו ממנהלים להיפרד מהמלאכים המלווים אותנו בשובנו הביתה בליל שבת, ואומרים להם 'צאתכם לשלום'... במבט ראשון הדבר נראה מוזר - מדוע שנשלח את המלאכים מיד? מדוע לא נבקש מהם להישאר עמנו לשעת סעודת השבת כולה?

נוסח 'צאתכם לשלום', הרומז לעזיבת המלאכים את הבית מיד, עוד לפני הקידוש, מציב בפנינו עובדה יקרה: המלאכים אינם נותרים איתנו בעת הקידוש, הם אכן ממנהלים לעזוב... מלאך הרואה בן אנוש מגיע לדרגת שותפות עם בורא עולם, מתמלא קנאה, אינו יכול לראות את המחזה הנורא הזה... לפיכך, אנו מבקשים מהמלאכים לעזוב את הבית לפני הקידוש, כדי שלא יראו לאיזו דרגה אנו מגיעים, דרגה שהם אינם יכולים לגעת בה...

זהו פלא מופעים: יש לנו רגע בלעדי, בו אנו הופכים לשותפים עם בורא עולם, בדרגה גבוהה יותר ממלאכי מעלה שרפי קודש! יש לנו הזדמנות חד שבועית, בה אנו הופכים שותפים בעלי השפעה רבה, בעלים של ממש על עולם ומלואו, וברצוננו ובכוחנו נוכל לשנות, להפוך, לשפר, ולקבוע!

אטריות רבות עוצמה!

היה זה בעת אשר התאכסן כ"ק הרה"ק בעל ה'דבר חיים' מגנדבורג זי"ע בטבריה, בבית הגה"צ רבי אהרן טויסיג זצ"ל, מח"ס 'פרי נפש חיה'. רבי אהרן כיבד את הרבי עד מאוד, ועשה ככל הניתן על מנת להסדיר לרבי תנאי אירוח נוחים ונאותים, כפי שידו השיגה. אלא שידו לא השיגה הרבה - מעודו היה מתקשה בפרנסתו, לא מצליח במקומות עבודתו, ותנאי חייו היו קשים מנשוא...

כל זאת, לא הפריע לו לארץ את הרבי בכבוד רב, ככל יכולתו. וכך, אירע פעם שהרבי נקלע לשבות במחיצתו שבת שלימה, אשר לקראתה התכונן מאוד: הבית נוקה וצוחצח, מורק ונצץ. בני הבית סידרו עבור הרבי את מיטב תנאי האירוח, וגם את סעודות השבת - השתדל להעמיד ברוחב לב ככל יכולתו.

בעת הגיע סעודת ליל שבת, ביקש הרבי לקיים מנהג ישראל ולאכול אטריות, המכונות 'לאקש'ן באדיש. בני הבית התנצלו והסבירו, כי לא ידעו שהרבי חפץ לאכול אטריות, ולו היו יודעים, היו מכינים לו מבעוד מועד כמות נכבדה של אטריות. 'ענתה', התנצלו, 'אין לנו ולא 'לאקש' אחד בבית'...

הרבי חיך קלות והשיב: 'חבל, חבל מאוד... הן למאכל האטריות - ה'לאקש'ן' בשבת, כח רב והשפעת פרנסה עצומה. הדבר מרומז בשמן של האטריות - המכונות באדיש

לאקש'ן... הרי נודע כי יש דברים שנגזר עליהם שיהיו קשים לאדם, כמו פרנסתו של אדם, שנקבע שתהא קשה כקריעת ים סוף. אך סגולת ה'לאקש'ן' - האטריות בשמן: לא קש'ן - כלומר לא קשים, לרמז כי מעתה גם כל מה שנקבע שיהיה קשה לא יהיה קשה עוד, וגם הפרנסה תהפוך לקלה ומרווחת, נוחה ובשפע רב'...

בני הבית הבינו את הרמז המיידי, כי הרבי בעצם מעניק להם סגולה יקרה: שיקפידו לאכול את המאכל השבתי הנהוג בקהילות ישראל, כי במאכלי השבת טמונות סגולות יקרות ערך בנושא בו הם מתקשים כל כך - בפרנסת המשפחה.

אם המשפחה הזדרזה לפרק חתיכה מקוגל האטריות השמור לסעודת יום השבת, הופכת את פרוסת הקוגל לאטריות בודדות. כשהוגשו האטריות לשולחן חיך הרבי בסיפוק, וכשנהרה על פניו הוסיף ואמר: 'נו, הרי מעתה כבר 'לאקש'ן' - לא קשה יותר הפרנסה'...

ואכן, כבר ביום ראשון קיבל אבי המשפחה הצעת עבודה מסודרת בתנאי שכר מרווחים ונוחים, ומאותה שבת בה הוחל לשמור בהקפדה על אכילת מאכלי השבת - לא ידעו עוד עוני ומחסור, ופרנסתם היתה ברווח רב ובשפע...

החל מהשבת הבאה, בושלה מערב שבת כמות נכבדה של אטריות, וכל בני הבית הקפידו לאכול אטריות - לאקש'ן במהלך הסעודה, מתוך הבנה כי למאכלי השבת המסורתיים השפעה רבת עוצמה...

האטריות שהחזירו בתשובה

חלפו שנים ארוכות. לימים, סיפר נכד המארח, המשפיע הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, את הסיפור המופעים לאחד מאורחיו בסעודת השבת. אותו אורח, נקלע לימים לסמינר לבעלי תשובה, וכשניתנה לו רשות הדיבור, פתח בסיפור הזה והמשיך: 'ראו נא את האושר הרב בקיום מצוות התורה. הרי אטריות הן מאכל ערב לחיך, ניתן להכין במרק, בתיבולים שונים, בתוך פשטידה ובכל צורה. האטריות הן מאכל בריא ומשביע, טעים ומזין, לא יקר וגם מצוי בשפע'...

ועם זאת, המשיך האורח בסמינר, 'ראו איזו השפעה יש לאטריות הפשוטות הללו. ברגע שהן הופכות למאכל שבת, כיוון שהן חלק ממנהג ישראל להכניסן לתפריט סעודות השבת, זכו האטריות למקום של כבוד, לסגולות יקרות, להיותן כלי שמשפר את איכות החיים ומשנה את מסלול חייו של היהודי לטוב. זה לא כרוך במאמץ או בתשלום יקר - ההיפך, חומר כה פשוט וזול, אך הוא רב עוצמה והשפעה כי הוא הופך לחלק מסעודות השבת ולמנהג ישראל! קרא האורח בהתפעלות.

השבת הסתיימה, כל משתתפי התפזור, ונדמה היה כאילו השיחה השתכחה מלב... כשלושה שבועות אחר כך, קיבל האורח שיחת טלפון מפתיעה מהארגון שערך את השבת בסמינר האמור. 'אי אפשר להבין למה ואיך', פתח מנהל הארגון בדבריו, 'אך מה שסיפרת על האטריות וכוחן והמסר הרב הבוקע מצלחת האטריות השבתית, שינו את כיוון חשיבתה של משפחה שלמה ביחס לשמירת מצוות'.

להפתעתו, שמע אותו אורח כי בין משתתפי הסמינר באותה שבת, נמנה גם זוג אחד, בו דווקא האשה חשה שדבר לא מדבר אליה. 'דווקא הסיפור הזה' - אמר מנהל הארגון, 'תפס אותה, ריגש את ליבה והיא לא יכלה להמשיך בשגרת יומה בעקבותי'...

'היתכן?' שאלה האשה בשיחה מאוחרת יותר, 'הרי מאכלי השבת הם תפריט בעלמא, מיני מאכל שהפכו לחלק מהטעם של השבת, הא ותו לא. היתכן שהם רבי השפעה כל כך? היתכן שמצבו הכספי של אדם ישתנה מהותית בעקבות אכילת מאכל כזה או אחר? מי כעמנו ישראל שיש בידי מפתחות חזקים כל כך - להפוך מנות מזון פשוטות לכלי עבודה רבי עוצמה! אמרה האשה, ושבה לכור מחצבתה'...

עתה, התברר, כי לאטריות לא רק סגולות פרנסה, גם סגולות להחזרה בתשובה... צלחת האטריות הפשוטה שהוגשה באותו ליל שבת לפני שנים ארוכות, לא רק שינתה מהותית את מצב הפרנסה באותו בית, אלא גרמה גם למשפחה אחרת, שנים רבות אחר כך, לגלות את אור היהדות!

כי מאכלי השבת אינם קובץ של מנות שגובשו יחדיו לארוחה משותפת. מאכלי השבת מכילים בתוכם אוצרות יקרים וסגולות נפלאות, וביכולתם לשפר את מצבו של היהודי הסועד אותם לאין ערוך!

כמה כדאי להקפיד לאכול את מאכלי השבת שהורגלו בהם מנעורנו, לשמר מסורת ישראל סבא, להקפיד על התפריט השבתי העשיר והמיוחד כל כך, הנושא בקרבו ניחוח קסום של פעם ומינים ייחודיים של טעם. כי מאכלי השבת השפעתם עצומה ונרחבת, משנים הם עולם ומלואו ויכולים ליצור מציאות חדשה!

מאכלי השבת הם מתנה נוספת שקיבלנו, בתוך מתנת השבת. כמה חשוב להשתמש גם במתנה יקרת ערך זו, לנצלה ולהפוך את חיינו לטובים יותר בעזרתה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

פרשת בראשית

גדול כוחו של מזכה הרבים

ויתהלך חנוך את א-לוקים ואינו כי לקח אותו א-לוקים החתם סופר (מובא במעיינה של תורה) כותב שהסיבה שלקח אותו אלוהים היה משום שחנוך כל הזמן התבודד ולא השפיע על אחרים ודורו היה מקולקל והיה חשש שאם יתערה עם דורו יתקלקל מהם כיון שאע"פ שהוא היה צדיק לא זיכה את הרבים אין לו את זכות הרבים שתגן עליו כמו שמובא במס' אבות כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו

הגמ' במסכת כתובות דף קג: אומרת אמר רבי כמה גדולים מעשי חייא ר' חנינא ור' חייא התנצחו ביניהם א"ל ר' חנינא לר' חייא איני אתה מתנצח שאם חס ושלום נשתכחה תורה מישראל אני יחזיר אותה בפלפול א"ל רבי חייא אני עשיתי שלא תשתכח תורה מישראל שהבאתי פשתן וזרעתי. ומהפשתן עשיתי רשתות וצדתי צבאים ואת בשר הצבאים האכלתי יתומים ועשיתי מגילות מעור הצבאים והלכתי לעיר שאין שמה מלמדי תינוקות וכתבתי חמישה חומשי תורה ולמדתי ששה סדרי משנה לשש תינוקות כל תינוק סדר אחר ואמרתי לכל אחד שילמד את הסדר שהוא יודע לשני וזהו שאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא שאף על פי שגדול כוחו של רבי חנינא שיכול להחזיר את התורה בפלפול מכל מקום המעשים של רבי חייא שמזכה את תינוקות של בית רבן במקום שאין מלמדי תינוקות זכרו עצום ורב

הגמרא בבא מציעא דף פה: מספרת ריש לקיש היה מציין מערות קבורה וחיפש את מערתו של ר' חייא לציין אותה כדי שלא יכשלו בה כוהנים ולא מצאה כיון שלא הרביץ תורה כמותו אף על פי שמובא בגמרא שם שהסכימו עימו בשמים שריש לקיש פלפל בתורה כמותו מכל מקום לא זיכה את הרבים כמותו ולא זכה אפילו שיראו לו את ציונו בגלל מעלת זיכוי הרבים הגדולה שלו

וכן מסופר בגמרא שם אמר ר' זירא אמש נראה לי בחלום ר' יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה יושב ולומד בשמים אמר לי אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל מי אצל ר' ינאי ור' ינאי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי אצל ר' חייא אמרתי לו האם ר' יוחנן אצל ר' חייא לא לומד בשיבתו של רבי חייא אמר לי במקום שיש זקוקין של אש ולפידים בוערים האם יכול הוא להכנס לשם

אמר רב חביבא סיפר לי רב חביבא בר סורמקי ראיתי את אותו תלמיד חכם ששכיח אליהו הנביא אצלו ובבוקר היו עיניו בריאות ובלילה נראו כאלו נשרפו שאלתי אותו מה קרה ענה לי שאמרתי לאלהיו שיראה לי את החכמים בשמים שעולים למתיבתא דרקיעא אמר לי אלהיו בכולם אתה יכול להסתכל חוץ מהקתדרא [כסא מכובד] של ר' חייא שלא תסתכל בו ומהו הסימן שזהו רבי חייא ענה אליהו הנביא שכולם מלאכים מעלים ומורידים את כסאותיהם חוץ מרבי חייא שעולה מאליו כשראתי את כסאו של רבי חייא לא יכלתי להתאפק והסתכלתי עליו ואז יצאו שתי ניצוצות של אש על עיניו וסימו את עיניו למחרת השתטחתי על קברו של רבי חייא ואמרתי לו שאני לומד את דברו תורתו והתרפאתי וכל זה שעלה על חכמי ישראל שהיו בגלל מעלת זיכוי הרבים החתם סופר בהקדמה לשו"ת יור"ד כותב שהמזכה הרבים זוכה לזרע קודש וזה שכתוב כל היום חונן ומלווה היינו מזכה את הרבים ולא נשאר לו מספיק זמן לחינוך הילדים אף על פי כן זוכה על דרך הדרוש זוכה לזרעו לברכה

הגמרא אומרת אמר רבי עקיבא מובטח אני שבני יש לו חלק לעולם הבא שזיכה את הרבים אנו רואים שרבי עקיבא ראה לשבח את בנו דווקא בשבח זה שזיכה את הרבים ולא בשבח אחר ודווקא בכלל דבר זה שזיכה את הרבים מובטח הוא שהוא בן עולם הבא

מסופר על המהר"ח"ו שידע לקרא בכף היד אבל אדם שמזכה את הרבים אינו יכול לראות את עוונותיו המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו

כותב רבי שמעון בן יוחאי בעצמו בזוהר (תרומה דף קכ"ח): "ואלמלא ידעו בני האדם ל כמה זכויות ותועלות זוכים בגלל החזרת החוטא בתשובה, היו הצדיקים רודפים אחר החוטא להחזירו בתשובה כרודף אחר חיים. והקב"ה משתבח בו בכל העולמות. "מין הרב שטיינמן זצ"ל, הוא כתב בפתק בערב ראש השנה, כי הרצון והבקשה שלו מהקב"ה לשנה הקרובה היא – שזיכה לזכות את הרבים !

זכו לבן בזכות זיכוי הרבים סיפור

המעשה שתפרסם ב-'הידברות' מתוך עדות של בעלי המעשה: "משה ויעל, זוג תושבי בני ברק, המתינו שנים ארוכות לילדים. רופאים, תפילות, קבלות טובות, ברכות – מה הם לא ניסו, אך במשך שמונה שנים לא זכו לישועה הנחשקת. והנה, לפני כמה שנים (שנת התש"פ), הם החליטו לגשת לראשונה אל האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא מנהריה. הם נסעו עד לצפון, כשהבעל הגיע לקבלת קהל ונעמד בתור הארוך אשר זו לאיטו. בינתיים, המתינה רעייתו בחוץ והתפללה מעומק הלב, בכדי שיוזכו לקבל תשובה מבורא עולם היכן נמצאת ישועתם. היה צריך ארוך של המתנה חלף, עד שלפתע, הורה משמיו בקודש של הרב, למשה כי הגיע תורו וכי יוכל להיכנס פנימה אל החדרון הצדדי, שם נמצא הצדיק. מי שמכיר את החדרון של רבי דוד - נעמדים בתור אחד אחרי השני, עד אשר זוכים לחזות בנועם הקדושה ולדבר עם רבי דוד כמה מילים בקצרה. התור התקדם ומשה נמצא ממש אחר האדם המדבר כעת עם רבי דוד. בעוד שניות ספורות יגיע תורו של משה. ואז, כשסיים עולם היכן נמצאת ישועתם. היה צריך רבי דוד לצאת להפסקה קצרה. הרב קם ממקומו, אלא, שכאשר הרים את מבטו למשה, פנה אליו הרב ואמר לו, ללא להכרות מוקדמת: "ידעו לכם, מי שרוצה ילדים וסייעתא דשמיא, שיתעסק וירבה בזיכוי הרבים, זו מעלה עצומה שאין כמוה. "משה קפא על מקומו, הוא עוד לא פתח את פיו ולא דיבר מאומה, והנה הצדיק פונה אליו ואומר לו זאת התשובה לבעייתו. יעל אשתו שמעה זאת והחלה להתרגש ולבכות. הם החליטו מיד על פתיחת זיכוי רבים גדולה. הם יזמו לימוד 'אבות ובנים' בבית הכנסת השכונתי שלהם. הכינו שלטים גדולים בהם התפרסם כי כל אבא שיבוא עם בנו ללמוד תורה ביום שבת אחר המנחה, יקבל ממתק והפתעות. ובנוסף לכך, הודיעו גם על פתיחת תהילים לילדים הצעירים – משה ערך תהילים בשבת לבנים, ויעל אשתו ערכה את התהילים לבנות הצעירות. בשבועות הראשונים הגיעו ילדים בודדים של השכנים, אך תוך חודש – חודשיים המקום התמלא על יושביו, כשעשרות רבות של ילדים וילדות אומרים תהילים במשך שעה וזוכים שהבל פיהם עולה מעלה מעלה ומביא לעולם ברכה רבה. לאחר כשלושה חודשיים, החליטו משה ויעל לערוך טיול גדול לכל משתתפי התהילים והאבות ובנים

הושקע סכום רב של כסף בהסעות ובארגון הטיול, אלא שדוקא באותו יום, קיבלו הזוג בשורה מיוחדת במינה מהבדיקות האחרונות: לאחר שמונה שנים של ציפיה, אתם אבא ואמא! הם בכו מאושר ללא הרף והודו לה' בלי סוף. הילד נולד בריא ושלם, כשהסנדק של הילד היה... רבי דוד אבוחצירא - לא פחות ולא יותר. "אך הסיפור לא נגמר... אחד החברים הקרובים של משה, התרגש מאד למשמע הבשורה ושאל אותו כיצד זכה לכך. משה סיפר לו על ההוראה השמיימית שנתן לו רבי דוד אבוחצירא לעסוק בזיכוי הרבים, ועל הברכה הגדולה שיש בה לזכות בילד ובסייעתא דשמיא – עזרה של בורא עולם משמיימים. אותו חלל היה מטופל בדיאליזה 3 פעמים בשבוע, והסבל שלו עלה עד לשמיים. הוא שמע זאת והחליט כי אם זה הכוח של זיכוי הרבים – גם הוא הולך על זה עד הסוף. הוא פנה למשה ואמר לו: "קשה לי במצבי לפתוח זיכוי הרבים ולעשות מבצעים, האם אוכל להיות שותף איתכם ב'אבות ובנים' ובתהילים לבנים ובנות? אתן לכם סכום יפה כהשתתפות באחזקת המפעל הגדול הגדל משבת לשבת!" משה ויעל דוקא שמחו מהרעיון, ומאותה שבת גדל התקציב במפעלים הקדושים. רבותי, זה פשוט לא יאומן! שבועיים בלבד לאחר שהחל אותו יהודי חולה במערך זיכוי הרבים – חל שיפור משמעותי מאוד במצבו. "נס רפואי", אמרו הרופאים המתפעמים, וכי מצבו הסתדר באופן פלאי, עד אשר כמעט אינו נזקק לטיפולים. וכך אומר בעל 'חובות הלבבות' (שער 'אהבת ה'): "וצריך אתה אחי לדעת, שזכויות המאמין, אפילו זה שהגיע לקצה תיקון נפשו לפני הקב"ה, ואפילו נתקרב למעלת הנביאים – אינן מגיעות... אינן מגיעות לזכויותיו של זה המדריך בני אדם לעבודתו יתברך, שזכויותיו נכפלות במעבר הימים ומחזור הזמנים. "מי שמזכה הרבים ומקרב לדרך ה' גדול מדרגת הנביאים, שכל המצוות שיעשו אותם האנשים שהוא קירב – מגיעות גם אליו לנצח נצחים! כתב המאירי (הובא בבחרת בחיים פ' שמיני) ("אין לך חסידות בעולם כמו המזכה את הרבים"). וכתב הפלא יונץ בהקדמתו בשם המדרש רבה (פרשת אחר) "אם אין לאדם מצוה קבועה לדורות, מה הנאה יש לו". וכתב רבי חיים ויטאל זצוק"ל "והחכמה תחיה את הכל, כדכתיב החכמה תחיה בעליה, כך הוא יהיה מורה חיים לכל העולם וגורם להם חיי העולם הזה וחיי העולם הבא".

הביא על עצמו בזיונות ועשה חסד והבן המבוגר התאסר

סיפר הרה"ק אלימלך בידרמן שליט"א מעשה מיוחד במינו: "היה זה בערב שבת קודש פרשת ויחי תשע"ח. קבוצת אברכים נסעו באוטובוסים לערוך שבת התאחדות וחיוזוק. אלא, שדקות לפני כניסת השבת, גילה אחד האברכים כי אירעה טעות נוראה – במקום להכניס את חליפת השבת המהודרת שלו למוזודה, הוא הכניס את חליפת יום החול הפשוטה. בה הוא עובד ועמל אף בעבודת כפיים, ועל כן, המראה שלה הינו בהתאם: כתמים ולכלוכים לא נאים. 'אוי, איזה בושת!', הוא נאנח ולא ידע את נפשו. יעד שאנו עושים שבת התאחדות כזו, יראו אותי כולם בזמני התפילות, הלימוד והסעודות כאילו אני באמצע יום עבודה – איך אעבור את השבת ככה?! איזה בושת. 'חברו לחדר שראה את צערו הרב, העלה רעיון מיוחד: "אני רואה כי אני ואנתי באותה מידה בבגד, ולכן, קח את בגדי השבת המהודרים שלי, ואני אלבש את בגדי היום חול הפשוטים שלך. ישמח האברך לשמוע זאת, אך השיב לחברו: "אך מה הרווחנו בכך? הרי שכעת הבושה והבזיונות שהיו צריכים להיות מנת חלקי, יעברו להיות בחלקך?". חיך חברו והשיבו: "ועוד איך שזה משנה. אני אשמח מאד לקבל את הבושות והבזיונות הללו, וזאת מפני שיש לי בן מתבגר בבית, אשר שנים רבות לא מצליח למצוא את זיווגו. עשרות הצעות טובות – ירדו, ומי יודע אולי בזכות החסד איתך והבזיונות שאקבל – אהיה שליח טוב להחיש ישועה לבני היקר. "האברך שמע זאת ולא האמין לתעצומות נפשו של חברו – הוא מסכים לקבל מראש את הבושה. הוא הודה לו בחוס והם החליפו את הבגדים: השוכח התעטר מפוארת, בעוד אבי הבחור המבוגר התעטף בחלוק שחור סינטיטי מוכתם ומלוכלך. והנה, בעת כניסתם אל בית המדרש החל הניסיון הקשה בתפארתו. עניינים רבות של זלזול וחמלה נעצו באבי הבן המבוגר, כשרבים מתלחשים על מראהו המבזה והעלוב. בשעת ניסיון הכל לו לא פשוט כלל, אך הוא לחש לעצמו: "אשרי! ביזיונות במנתה לא זוכים בכל יום! אגא ה', ליווג הגון של בני היקר. "השבת חלפה, כי שכולם שבו למקומם. האברך הודה כל כך לחברו שמנע ממנו בושות, בעוד חברו מודה לו על כך שזיכהו בשבת לא פשוטה של הרבה לעג ובוז. הם שבו לביתם ובמוצי"ש האברך, אבי הבן המבוגר שהתבזה מקבל טלפון. היתה זו הצעת שידוך חדשה לבנו המבוגר. רבותיו, הקישרו היטיב: הזוג ערך כמה פגישות באותו שבוע, וביום חמישי באותו שבוע, ליל שישי פרשת שמות תשע"ח, 6 ימים וכמה שעות מאז חווה את הבושה – בא בנו בבית הארסון בסימן טוב ובמזל טוב! זה שידוך שהוא נס שמימי, אות וסימן משמים על מעלת הבזיונות – "שב האב וסיפר לכל מי שהסכים לשמוע. כל כך לא נעים לעבור אירוע משפיל ומבייש, שהוא כמוות לאדם על שפיכת נפשו ברבים, אלא שמצד שני, אין לך רגע גדול ומיוחד כמוהו, שכותב רבנו משה קורדובירו זצ"ל בו מוחל ה' את כל עוונות האדם וממיר לו את כל הייסורים והצרות שהיה אומר לעבור בעולם הזה, בכמה רגעים לא נעימים של ביזיונות. "אם יהודי היה יודע את מעלת הבזיונות – היה מחפש אנשים שיבזוהו בשוק בתשלום!" – אומר הרה"ק רבי חיים ויטאל

ברכו אשר יצר והכילה שהיתה אמרוה להדחות נקלטה מצוין נס סיפור

הטורדות את הכוונה הראויה. מספרים על אברך אחד שהגיע לרבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, ראש ישיבת פנוביץ' לצעירים, ימים ספורים לפני יום כיפור, ואמר לו כי כבר שנים שהוא משתדל לקיים את הקבלה הזו שהחליף הרב שך, והוא מעוניין להתחזק והלם על עצמו נוספת שראש הישיבה יציע לו. רבי מיכל יהודה השיב לו: "הקם שמת לב איך אנחנו מברכים ברכת 'אשר יצר. הנה אני נמצא כאן בישיבה ורואה את הבחורים שנוטלים ידיים ביציאתם מהשירותים, ובעודם צועדים בחזרה לכיוון בית המדרש הם ממלמלים את הברכה... וכי ברכת 'אשר יצר' היא תפילת הדרך, 'שאומרים אותה באמצע הדרך? הרי בשעת ברכה אסור לעשות שום פעולה נוספת! אסור לנגב ידיים, גם לא ללכת. מדברים עם המלך". "כדאי שנקבל על עצמנו" – סיים רבי מיכל יהודה – "לפחות אחת ביום, לעמוד מתחילת הברכה עד סופה, ולומר גם את הברכה הזאת מתוך ברכון או סידור, במתינות. "ובפרט שעל ברכה זו כתב הצדיק רבי משה בן מכיר זצ"ל, בעל 'סדר היום': 'המברך ברכת אשר יצר בכוונה מובטח לו שלא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לא לרפא ולא לרפאותו. "יומה יותר מהבטחה זו לשנה הבאה?

את המעשה המדהים הבא סיפרה הרבנית הבר, אשתו של הרב אברהם ישעיה הבר זצ"ל, מייסד עמותת 'מתנת חיים', שסייעה במציאת תורמי כליה, לאנשים החולים ונוקדים לכליות בישראל, בכדי לחסוך מהם את יסורי הדיאליזה". אחד מחולי הדיאליזה שפנה אלינו בבקשת עזרה, היה אלכס, יהודי שחיכה במשך למעלה מ-19 שנה לתרומת כליה. ב"ה נמצא תורם כליה שהושתלה בהצלחה בבית הרפואה 'איכילוב'. הגעתי עם בעלי הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל לבקר את אלכס, כדרכנו לבקר את כל תורמי הכליה והנתרמים. עלינו לקומה השביעית, וכשהגענו לחדר שלו, אלכס היה חלש, אך צהל מאושר: "הרב הבר!", אמר בשמחה על כך שזכה בחיים חדשים. התיישבנו. אני שוחחתי עם בתו שסעדה אותו לאחר הניתוח ובעלי שוחח עם אלכס. סיימנו את הביקור ועשינו את דרכנו לרכב. היתה לנו חתונה באיזור שמיהרנו אליה אלא, שכאשר הגענו לרכב נזכרנו: לא הבאנו להם את המנגט של ברכת 'אשר יצר' ולא דיברנו איתם על מעלת הברכה! כפי שאנחנו עושים אצל כל אחד מהמחלימים. "בעלי העיף מבט קצר בשעון והבין שאם נתעכב לא נגיע לחופה. "אנחנו לא מסדרי הקידושין", אמר לבסוף, ויותר חשוב לזכות את הרבים בברכה החשובה של 'אשר יצר. "לקחנו את מנגט הברכה ומיהרנו לעלות אל חדרו של אלכס. "שכחנו לתת לך מתנה", אמרנו שוב לאלכס ובתו. "מתנה?", התפלא שניהם, כבר קיבלנו מכם מתנת חיים – כליה. איזו מתנה נוספת אנחנו צריכים?". "את הכליה לא קיבלתם מאיתנו אלא מבורא עולם", השבנו להם, "הוא זה שסידר לכם מתנה מופלאה. אני חוזרת כדי לתת לכם את ה'עטיפה', שתשמו על המתנה לאורך זמן. יש לי כאן סגולה לאריכות ימים ולשמירה על הבריאות", אמרנו והתחלנו ללמד את ברכת 'אשר יצר', את חשיבות אמירתה בבית ובכוונה וסגולותיה. הם הקשיבו בשקט מנומס, אך הרגשתי שהם עושים זאת רק בשביל לכבד אותנו. הם לא התחברו לדבר עקב היותם רחוקים מדרך ה', אך לא הפצרו בהם. בעלי ואני קיבלנו על עצמנו בלי נדר להכיר לאנשים את הברכה הזאת. מה יעשו איתה הלאה, זו החלטה שלהם. "תודה הרבנית", אמרה הבת ונפרדנו לשלום. אכן פספסנו את החופה, אך הרווחנו להכיר ליהודי את הברכה היקרה והחשובה

של 'אשר יצר. יימי רביעי וחמישי עברו. ביום שישי, כשחזרתי מעבודתי בבית הספר, בעלי המתין לי נרגש. "אלכס צלצל, "קולו רעד בהתרגשות וכך הוא סיפר לי: "הרב הבר, אגיד לך את האמת. כשהייתם פה, לא ממש התייחסנו למתנה שהבאתם לנו. מה לי ולברכת 'אשר יצר'! הקשבתי בנימוס, ומיד אחרי שיצאתם, הטמנתי את הברכה במגירה שליד מיטת האשפוז והמשכתי הלאה. אלא, שביום רביעי בבוקר, נכנס הפרופסור לחדרי, עם פנים חמורות סבר. ידעתי שאין בפיו בשורות טובות. "אתה בנסיגה, אלכס. יש סימני דחיה של הכליה", אמר ברור. הרב הבר, אינני צריך לספר לך שסניגה היא חלום הבלהות של כל מושתל. אני חיכיתי 19 שנים לתרומה. לא יכולתי אפילו לחשוב על זה. יתכן שהגוף שלי דוחה את הכליה! יתכן שכל מה שעברתי היה לחינם. "!!הרופא אמר שמחר בצהריים יעשה בדיקה חוזרת, אך ביקש מראש שלא אתלה בה הרבה תקווה. לא נראה לי שיהיו בשורות טובות. כשהוא יצא, פניתי לבתי. הפנים שלי היו חיוורות כמו הקיר, אבל לא היססתי. "אני בטוח כי יש דחיה בכליה רק בגלל שלא החלטנו לומר את הברכה של הרב הבר – 'אשר יצר' – אני ואת". ואז המשיך אלכס ואמר לבתו: "בורא עולם נתן לנו מתנה ואנחנו לא הסכמנו לומר תודה. הגיוני שזה מה שקרה". היא הסכימה איתי, ובאותו רגע החלטנו שינוי שמחים נגיד את הברכה לאט ובכוונה, כמו שלימדום. נכנסנו למחרת לבדיקה חוזרת, אך לא האמנו שנקבל בשורות טובות. "ביום שישי בבוקר צוות של רופאים נכנס לחדר שלי ושמחה על פניהם. "אלכס, אנחנו מוותרים על הביופסי. הבדיקות שלך התייבשות והכליה חזרה לתפקד כראוי. תגיד לנו אלכס, מה עשית: איך קרה הכול הזה?". זנס, אמרו הרופאים, הבדיקות משתפרות והולכות והצוות חושב לשחרר אותי כבר ביום ראשון. אני מצלצל אליך כדי שתדע מה כוחה של ברכת 'אשר יצר' להציל חיים!". 'קטיפה') "אני מבטיח לכם", אמר בזו הלשון הרב שמשון פינקוס זצ"ל, "כי אם תברכו ברכת אשר יצר בכוונה תהיו בריאים, אף אחד לא יוכל להכחיש אותי בזה. יש אמנם יוצא מן הכלל אבל באופן עקרוני כל אחד יודע שכשמוכונים היטב בתפילה, כשבוכים ומתחננים – מקבלים! (נפש שמשון עמ' רלד) לקחת משהו לעשות שינוי – זו הבטחה של ענקי היהדות, ולנו יש את ההזדמנות האדירה לזכות בכל הקופה, כבר בעיצומם של חודש הרחמים והסליחות! !

פתח את ההיכל תגיד תהלים בבכיות ויללות והחולה הבריא

מעשה שהגיע אדם אל הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל ותינה את צרתו: גיסו חולה אנוש רח"ל. הרופאים לא נותנים כל תקווה. הוא אדם צעיר ובביתו משפחה מרובת ילדים. והנה המליצו לו – כמוצא אחרון – לתת לזכות החולה סכום עצום לדיקה, שהיה בבחינת "נפש תחת נפש", ברם הסכים הזה הוא מעבר ליכולתו. גם לו יש משפחה שצריך לפרנס, וגם משפחת גיסו החולה נזקקים לעזרתו. מה יעשה האם בכל זאת ראוי להוציא סכום עצום כזה לרפואתו. דחה רבי מרדכי את הרעיון בהינף יד: "אין זומהתבונה לדרוש מאדם מסירות נפש שכזו... תעשה מה שהיה מקובל מזה דורות: תפתח את ארון הקודש ותגיד תהלים במנין, בבכיות ויללות... זכרנו מעשים שסיפרו על "נפטר" ש"התעורר", מכח התפלות..."

קיבל עליו להתחזק אם בתו תבריא ואכן כך היה

מספר הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א | בטחוני בצורי אבי מורי ע"ה הותיר לי בירושה גמ"ח של גמרות שוטנשטיין, כשלוש מאות כרכים. הגמ"ח היה מאוסים שנים רבות בדירה שמיועדת להשכרה. בדרכו המיוחלת לו, היה לו הסכם בלתי כתוב. השוכרים שילמו על חדר אחד פחות, ותמורת זאת הם טיפלו בגמ"ח, השאילו גמרות וקיבלום בחזרה. אחר פטירתו ההסדר הזה כבר לא כ"כ החזיק מעמד, אי לכך נדרשתי להחזיק במצוה שאבי קיים במסירות, ולטול את המשמיה על שכמי. לשם כך הזמנתי ארון מיוחד מותאם לאיסכון הגמרות, והגמ"ח בביתר יצא לדרך. כאשר הותקן הארון נתגלתה את התאמה קטנה, ולשם כך החברה נדרשה לשלוח נגר שיתקן את הליקוי. בשעה 4.30 אחר הצהריים שמעו צלצול בדלת, ובפתח עמד ארז, יהודי ש"קוקו" עקם מעט את ראשו, וחיוך רחב על שפתיו. אז זה אתם גמ"ח שוטנשטיין? לרגע חככתי בדעתי אם הוא מבין את משמעות המילה, כי ביום הראשון שפרסמתי על פתיחת הגמ"ח, התקשר משהו עם מבטא רוסי כבד ושאל אם הגיע לגמ"ח הוותיק [הלוואות]... אבל הספק תהבהר מיד, כשארז הוסיף: "במחילה, אני עדיין לומד בגמרות של 'שטיינזלץ'..." מתברר כי תחת המעטה הצברי המטעה, מסתתר לו לב יהודי חם, שיש לו **חברותא** קבועה עם רב נכבד וישיש... ארז לא כלא את התרגשותו, למראה שפע הגמרות הכחולות אשר למען הוא הגיע לפה. תוך כדי עבודה סיפר לי ארז על ניר, חברו ושותפו לעסקים. ניר הוא אדם שאהב למצוא את העולם הזה עד כלות. הוא נהג לטוס לחו"ל בתדירות גבוהה, וניסה כל בילוי גשמי כדי להשביע את נפשו הרעבה. עניינים שברוח היו רחוקים ממנו בתכלית.

מה מאד התפלא ארז, כאשר ניר הופיע יום אחד כשכיפה גדולה מעטרת את ראשו, ובגד של ארבע כנפות מצויצות מתנפץ מעל בגדיו... הפליאה גברה שבעתיים, באשר רק לפני שבועיים ניר הופיע, כששני קעקועים גדולים רח"ל מתווספים לאוסף הוותיק שלו... ולפתע – שינוי כה קיצוני! ניר לא המתין לשאלות... הוא ניגש ישר ולענין: תשמע אחי. אתה יודע, יש לי בת אחת, תהילה, בת חמש עשרה. מאז שהיא גדלה מעט, היא מסובכת על כל הרש. כבר כמה שנים טובות, שהספק שאני מרוויח מעטבזבז על פסיכולוגים וטיפולנים נפשיים. יום אחד נשברתי. הייתי בעיצומה של נהיגה בכביש ראשי ופתאום הרגשתי כמו כדור בגרון. חשתי שאני לא מסוגל יותר. עצרתי בשוליים, הורדתי את הראש על האגה ופרצתי בככי בלתי נשלט. הסתכלתי משמים ואמרתי: **בורא עולם! אלה ממוך, תעזור לתהילה, ואני מבטיח לעזוב הכל ולחזור אליך! כעבור שבוע** כבר ראיתי שיפור דרמטי בהתנהגותה! ההתנהגות שלה השתנתה מקצה לקצה, אני לא מכיר את הבת שלי! ואת ההבטחה שלי לבורא עולם אני מתכוון לקיים... "ישנה חלפה מאז" – מסיים ארז, **ותהילה הבריא לחלוטין**. אין זכר לכל הצרות שפקדו אותה מאז ומתמיד. וניר – הוא מתחזק והולך **ואני בעצמי" – מסיים ארז, "הענקתי לו שני כרכים של שוטנשטיין, שבת חלק אי ומגילה!"**

בן איש חי והליכות עולם פ' וירא הל' תפילין

[א] מצות תפילין חמורה מאד, ומי שאינו מניח תפילין נקרא עם פושעי ישראל בגופן, וצריך שיכוין האדם בהנחתם שצונו הקב"ה בארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים, להניחם על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו ואשר לו הכח והנחמה שהענינו ונפלאות עליונות לעשות בהם כרצונו, וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם את הלב שהוא עיקר התאוות המחשבות, ובוה יזכור את הבורא וימלט האמתיו:

[ב] יתעטף בטלית יניח תפילין מיד, קודם פרשת עקידה כדי שיהיו עליו בשעת קריאת שמע דקרבנות שהיא חיוב, ואמרו רבותינו ז"ל כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר על עצמו: [ה"ע] **בקריאת שמע של קרבנות אין חייב להניח תפילין כיון שקורא רק פסוק ראשון ואם קורא פרשה ראשונה שכתוב וקשרתם יניח תפילין ובשעת הדחק השומן מצומצם יסמוך על האחרונים שסוברים שכל שאינו עושה מחמת זלזול מותר**

[ג] על פי הסוד צריך להניח הציצית קודם התפילין, והמניח תפילין קודם טועה ואם הניח תפילין לפני הטלית גדול כיון שלא היה לו ורק ואחר כך הביאו לו את הטלית, צריך שיחלוץ התפילין, ויילבש ציצית, ויניח התפילין אחריו בלא ברכה:

[ד] המניחין הטלית וכיס התפילין בכיס אחד, יזהר להניח כיס התפילין מן הצד של הטלית דאם יניחנו למעלה מן הטלית, נמצא פוגע בתפילין תחלה קודם הטלית, ואם יניחנו למטה מן הטלית אין זה כבוד לתפילין דקדושתו חמורה מן הטלית, דאף על גב שהוא מונח תוך הכיס ואינו בגלוי, עם כל זה יש להקפיד שלא להניחו תחת הטלית, לכך יניחנו מן הצד כדי שלא יפגע בו תחלה, ואם נודמן שפגע בתפילין תחלה, אף על פי כן יזהר ללבוש הטלית קודם התפילין:

[ה] בזוהר הקדוש הפליג מאד בשבח המגיע ליוצא מביתו מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין והולך לבית הכנסת ואומר בפתח פסוק ואני ברוב חסדך וכו', ומצוה זו קודמת למצות עשרה ראשונים כמו שכתב הארי"י ז"ל, ובעיר שמצוים עוברים ושבים גוים במבואות, וקשה להסתירם מהגויים, היותר נכון שיניחו תפילין ר"ת קטן בביתם ובבואם לבית הכנסת מסירין התפילין הקטן הנזכר ולובשים תפילין רש"י ור"ת ומתפללין בהם: ואין לפקפק בזה ממה שכתב רז"ל בשער הכוונות שצריך להניח של רש"י קודם ר"ת, משום דבתחילה קודמין ליכנס מוחין דתפילין דרש"י ואח"כ מוחין דר"ת, ד"ל דלא קפיד רבינו ז"ל אלא בהיבא שבא להניחם לקיים עיקר מצותן בקריאת שמע ותפלה, דאז צריך להקדים של רש"י. ועוד דהוא איירי כאשר בא להניח שתייהם ביחד, דתפילין של רש"י ג"כ מונח לפניו, דאז צריך להקדים של רש"י, משאין כן הכא דלובש ר"ת לבדו, ועוד שאינו מניחו בשביל עיקר מצותו אלא רק כדי ליכנס בו בפתח בית הכנסת ולומר פסוק ואני וכו', לית לן בה, וכאשר כתבתי דבר זה שם בתשובה בס"ד, וכתבנו דאחר שיכנס לבית הכנסת יסיר של ר"ת ויניח של תפילין רש"י ור"ת העיקרים שיש לו שם כסדרו, ויברך עליהם, וזה יותר נכון:

[ו] מברכים ברכה אחת על תפילין של יד, אך יכוין בברכה זו על תפילין של ראש, ואם הפסיק בין תפילין של יד לתפילין של ראש בדבר דחשיב הפסק, אז יברך על תפילין של ראש אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצות תפילין, וכן אם אין לאדם תפילין של יד כי אם רק תפילין של ראש יברך עליו על מצות תפילין,

[ז] אסור להפסיק בדבור בין תפילין של יד לתפילין של ראש, לפיכך אם טעה ובא לברך על תפילין של ראש, וכיון שהתחיל לומר ברוך אתה ה' נזכר לא יסיים למדני חוקיק כדי שנראה כקורא פסוק, שאם כן הוי ליה הפסק בדיבור בין תפילין של יד לתפילין של ראש, אלא יסיים הברכה לברך על מצות תפילין כמאן דאמר דמברכין על תפילין של ראש בפני עצמו,

[ח] רוב הפוסקים הפשטנים ס"ל יברך על תש"י מעומד, ומעוטא דס"ל מיושב, והמקובלים ז"ל ס"ל לברך מיושב. ובספרי רבינו הארי"י ז"ל לא נמצא גילוי לדבר זה. ובבגדאד נוהגים לברך מיושב כסברת המקובלים ז"ל, וכן עיקר:

[ט] יברך להקניח בקמץ תחת הה"א, והברכה יברך אחר שהניח התפילין של יד על הקיבורת, ואז תכף אחר הברכה יעשה הקשירה וההידוק, כיון שהקשירה היא התחלת המצוה, ולא יברך קודם ההנחה על הקיבורת:

[י] אסור להפסיק בדיבור בין תפילין של יד לתפילין של ראש, ואם הפסיק צריך לברך על תפילין של ראש אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על מצות תפילין, במה דברים אמורים כשהפסיק בדברים חיצונים שאינם לצורך הנחת תפילין, אבל הפסיק בדברים השייכים להנחת תפילין אין צריך לחזור ולברך על תפילין של ראש, ומכל מקום לכתחילה יזהר שלא יפסיק כלל אפילו לרמוז ולקרוץ בעיניו ולרמוז באצבעותיו אסור בין תפילין של יד לתפילין של ראש, [ה"ע] **ובמקום צורך קצת כגון לרמוז לעני מותר** ואפילו אם שמע קדיש וברכו וקדושה לא יפסיק לענות אלא שותק ושומע ומכוין למה שהציבור אומרים, ואם שכח וענה למרות זאת לא יברך על תפילין של ראש [יא] זמן הנחתם בבוקר משיראה את חבריו הרגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו, וטוב לאחר ולא להקדים, ואם טעה והניח תפילין בעוד לילה ויברך עליהם אין צריך לחזור ולברך כשיאיר היום [ה"ע] **זמן הנחתם 6 דקות לאחר עמוד השחר וטוב להחמיר כשעה לפני הזריחה**

[יב] בשבת ויו"ט אסור להניחם, כיון שהם עצמן אות, ואם מניח להמשיך האור הנשפע ממדרגה שרוממת לזה תפילין של ראש דרש"י, וכל שכן של ר"ת:

אמירות מחז"ל: בראשית ר"ת - ראשית אברך י"ת - ה' יתברך בכוונה שלמה - דהיינו מיד בבוקר אומר מודה אני בלב מודה ומשבח יהודי שהיו לו חמש ילדים לא

בהם אות אחר נמצא ממלזל בהם, וגם בחול המועד אסור לספרדים להניחם. משום דקיימא לן גם מילי חול המועד הם אות, אבל האשכנזים [בחוץ לארץ]

מנהגם להניח בחול המועד: [יג] מי שחלץ תפיליו על דעת לחזור להניחם מיד לא יחזור לברך ואם חלץ להכנס לבית הכסא אפילו דעתו ללבשן מיד יש חולקין בזה ומאחר דספק ברכות להקל גם בזה לא יברך, אלא יברך בלי שם ומלכות ויהרהר שם ומלכות במחשבה [ה"ע] **נכנס לבית הכסא והניחם יברך על התפילין כיון שאסור להכנס עם התפילין לבית הכסא הוי הפסק** נשמטו התפילין ממקומם שלא בכונה וממשמש בהם להחזירם למקומן לא יברך

[יד] מותר לברך על תפילין שאולין, מפני שאדם יוצא ידי חובה בתפילין של חבירו, אבל אסור לברך על תפילין גזולין דהוי מצוה הבאה בעבירה, על כן לא ילבש אדם תפילין של חבירו שלא מדעת בעלים דשואל שלא מדעת גזלן הוא, ובשעת הדחק דלא אפשר לו ללבשם מדעת בעלים דאינם מצויים לפניו, ואם ימתין יעבור הזמן אז יש לסמוך על נדבת לבם של ישראל דניחא להו למעבד מצווה בממונם, וטוב שאחר כך יגיד לבעלים ויבקש מהם רצון על מה שעשה למפרע אם אפשר לו למצוא אותם:

[טו] סדר הנחת תפילין, בתחלה יקשור תפילין של יד בזרוע השמאלי על הקיבורת שהוא מקום בשר הגבוה התופק הנקרא קיבורת, ויכסה זרועו בטלית כדי שתהיה הנחת תפילין של יד בהצנע, ויש סוד בדבר על כן אפילו יושב לבדו ואפילו בבית אפל גם כן יכסה הזרוע בטלית, סימן לדבר כי יד על כס, ומהריק"ש ז"ל טעמא טעים והיה לך לאות על ידך לך לאות ולא לאחרים, ולא יעשה כריכה בקבורת, אלא אחר שיהדק היטב יקשור היו"ד ברצועה עם ההתפילין, ואף על פי שהיו"ד קשורה בחוט של גיד עם הבית משום דאין להפריד היתורא לעולם, כנו' בזוהר, עם כל זה יש סוד בדבר לקשור היו"ד ברצועה, ואחר שקשר היו"ד ימשוך הרצועה לזרוע יאריך אותה סביב הזרוע שבעה כריכות שלימות, ומה שנמשכת הרצועה בתחלת הזרוע מצד אחד של הזרוע אין זה נחשב כריכה ואין זה בכלל הכריכות, לכך יכרוך ז' כריכות ממש שלימות, ואחר שיכרוך השבע כריכות, יעמוד ויניח תפילין של ראש מעומד, דאין להניח תפילין של ראש אלא רק אחר שבע הכריכות:

[טז] אחר שהניח תפילין של ראש, אז תכף ומיד יגמור הנחת תפילין של יד בשלש כריכות כורך באצבע האמצעי הנקרא אמה, ויעשה כריכה אחת בפרק האמצעי של האצבע ושתי כריכות בפרק התחתון, ולפי דברי הרב מצת שמורים ז"ל יאמר בעת שעושה הכריכות הנזכר פסוק וארשתך לי לעולם, וארשת לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים וארשתך לי באמונה וידעת את ה'

[יז] אחר שעשה שלשה כריכות הנזכר על האצבע וגמר תפילין של יד, אז יכניס הרצועות של תפילין של ראש באבנטו, בסדר זה דהיינו רצועה של שמאל יכניסנה בקצה העליון של האבנט כנגד החזה שלו, ורצועת הימין יכניסנה באבנט למטה בקצה התחתון של האבנט כדי שתהיה כנגד הטבור, בסוד והאחת גבוהה מחברתה, וכל זה יעשה מעומד. ויזהר להשים סופי קצוות של הרצועות ג"כ באבנט, שיכניסם כולם שלא יהיו משולשים לארץ

[יח] קודם הנחת תפילין של ראש בראשו, יסתכל בשבעה ייניין שיש בשני שיניין שיש בזה סודות גדולים, הנה המקובלים ז"ל סבירא ליה לכסות בטלית שיוריד הטלית עד סוף המצח. ודלא כמרו וכן עיקר:

[יט] יזהר שלא יוציא תפילין של ראש מן הכיס אלא עד שיניח תפילין של יד ויקשרנו במקום הקיבורת, אבל אם השמש מוציא לאחר הקשירה קודם שעשה הכריכות לית לה בה:

[כ] מי שהניח רק תפילין של ראש ואחר כך הביאו לו תפילין של יד צריך להסיר תפילין של ראש מעליו כדי שילבש תפילין של יד תחלה, ואחר כך יניח תפילין של ראש, וכן אם היה לובש תפילין בלא טלית גדול, ואחר כך הביאו לו טלית גדול שצריך להסיר התפילין וילבש הטלית ואחר כך ילבש התפילין בלא ברכה:

[כא] רבינו הארי"י ז"ל הגיד בקבלה מפי אליהו זכור לטוב ששני הסברות של תפילין רש"י ור"ת אמת, וצריך למעבד תרומיהו, [ה"ע] **צריך לכוון שהוא יוצא ידי חובת תפילין שהם אמת והשאר רצועות בעלמא שאם לא כן עובר על בל תוסיף לדעת מרן** [על כן ירא שמים יעשה ב' זוגות תפילין א' כסברת רש"י וא' כסברת ר"ת ויאחז שתייהם בידו ויכניסם בזרועו ויקשרם זה למעלה מזה, וצריך שיניח שניהם יחד ולא כאותם שמניחין של רש"י לחוד ושל ר"ת לחוד, גם צריך שיניח תפילין של ר"ת למעלה משל רש"י, בין בראש בין ביד כי מעלת בחינת תפילין של ר"ת גדול מבחינת תפילין של רש"י, והצד המחובר בזרוע הוא העליון, לכך יכניס תחלה של רש"י ויברך עליו אחר שיקשר אותו על הקבורת, ואחר כך יכניס של ר"ת ונמצא בזה של ר"ת מונחין למעלה משל רש"י, וכל זה בבתיים אבל הרצועות יניח רצועה של תפילין דר"ת תחת רצועה של רש"י, לכך יעשה רוחב רצועה של ר"ת קצר משל רש"י כדי שתכסה בה, וכן בשל ראש יניח של ר"ת למעלה משל רש"י וגם הקשר דתפילין דר"ת יהיה בעורף גבוה מעט משל רש"י, ורק הרצועות היורדים מן הקשר שבעורף למטה, תעביר רצועת ר"ת תחת רצועת של רש"י שתכסה בה, ולכל זה על פי הסוד ואל לשנות, גם יזהר שלא יתן הקציצה של האחד על המעברתה של האחר אלא יהיו סמוכים זה תחת וממנהם כולם על הבשר: [ה"ע] **כיום הנחת תפילין ר"ת נפוצה גם לאברכים ובעלי בתים אין חשש ליוהרא ולכן מצווה על כל אחד שיחוש לגדולי הפוסקים שחוששים לדעת רבנו תם ולא יכנס לספק קרקפתא דלא מנח תפילין ומכל מקום רוקים לא יניחו ר"ת אלא אם כן יודעים שמחשבתם טהורה, היה ראוי להניחם יחד אלא כיון שקשה למצוא תפילין קטנות כל כך שיהיו פחות מ - 8 ס"מ שניהם לכן יניח תפילין בזה אחר זה** [

אמירות מחז"ל: בראשית ר"ת - ראשית אברך י"ת - ה' יתברך בכוונה שלמה - דהיינו מיד בבוקר אומר מודה אני בלב מודה ומשבח יהודי שהיו לו חמש ילדים לא נשואים, וגם חתם ערבות לחברותה שלו ולבסוף פנו אליו שישלם את ההלוואה והיה צריך למכור את דירתו בשביל הערבות, הוא הלך לאדמו"ר מגור הבית - ישראל ואמר לו האדמו"ר שצריך אדם לתת 60% הודאה לבורא עולם ו40% בקשה מהקב"ה הוא עשה כך ותוך שנה השתדכו כל ילדיו וגם החוב נעלם, החברותא קיבל ירושה גדולה ומדותיו וכך כיסה את כל החוב שהיה חייב בראשית ר"ת - בקול רם אברך שמו יתברך וכן ר"ת - בכוונה רבה אברך שמו יתברך - תמיד הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל, בספרו יטוב חיים עמוד קי"ז, היה אומר שאמירת ברכת המזון בקול רם - היא סגולה לאריכות ימים ושנים. פשוט כך. מי שמברך ברכת המזון בקול רם, זוכה להאריך ימים טוב ושנותיו בעננים. **בראשית** - אותיות ברית אש, דהיינו שהעולם עומד על התורה הנקראת אש שנאמר קצת אש דת למו על זה עומד העולם שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ [בראית העולם] לא שמתי **וכן אותיות - ירא שבת**

שאלה: אם מותר למכור ספר תורה בדרך של הגרלה ומה הדין להגריל ספר תורה לצורך החזקת תורה. תשובה: בשו"ת ציצ' אליעזר חלק כב סימן נ הביא בשו"ת פנים מאירות התיר להגריל ספר תורה לאדם שהתחייב נדוניה לבתו וירד מנכסיו וכתב שאין זה בזיון לס"ת כיון שהתורה מונחת בקרן זוית בכבוד בהיכל וכן פסק בשו"ת עצי חיים שמותר להגריל ס"ת לנדוניה וכתב שם בפרט שהס"ת אותיותיו שהאדימו אבל החכם צבי כתב לאסור למכור ס"ת בצורת מכרז למרבה במחיר שאינו דרך כבוד ובשו"ת עצי חיים חילק בדעת החכם צבי שדוקא דרך הכרזה אסור דהוי בזיון אבל על ידי הגרלה מותר וכתב על חילוק זה הציץ אליעזר שהוא חילוק דחוק, וגם יש צד לומר שאדברא על ידי גורל בפני המוני בני אדם איכא יותר דהוי, והביא הציץ אליעזר שו"ת זרע אברהם שאסר משום שלא גרע מבשר בכור שאסור לשקול אותו במשקל דהוי מזלזל בבשרו כ"ש בנידון דידן שמזלזל ס"ת. ולכן פסק בציץ אליעזר לאסור להגריל ס"ת לעומת הציץ אליעזר הגליון מהרש"א סימן ע"ר ביו"ד מתיר להגריל ס"ת אם לא נתפרו היריעות ובשו"ת שיה יצחק סימן כג מביאו להלכה וכן התפתי תשובה שם הביא את הפנים מאירות וכן את הפרי מגדים באשל אברהם שכתב בשם תשובת הארץ להתיר להגריל ס"ת וגם הציץ אליעזר שאסר נראה לומר דממירי בס"ת כשר ולכן את הספר תורה הוא פסול (דהיינו חסר אפילו אות אחת) שאם אין בו קדושת ספר תורה ולצורך החזקת תורה שעל ידי זה מתרבים לומדי התורה ומתגדל כבוד התורה נראה שההגרלה מותרת וכן המנהג אבל אם לא לצורך החזקת תורה ראוי לאסור

לימוד תורה וקיום מצוות במסירות מביא ישועות גדולות

יום השישי ויכולו השמים והארץ

רש"י הקדוש עונה לשאלה המתבקשת מדוע נוספה ביום השישי האות ה' שלא קיימת בשאר הימים כגון יום חמישי מוזכר ללא ה' ולא מוזכר יום החמישי רש"י מביא שני פירושים, פירוש א' שכל העולם תלוי ועומד על יום השישי הידוע שהוא ו' סיוון, פירוש ב' שכל עולם עומד על חמישה חומשי תורה וזוהי תכלית בריאת העולם וכבר דרשו דורשי רשומות בראשית אותיות ברית-אש לרמזו שהקב"ה כרת ברית עם התורה שנקראת "אש" שעליה העולם עומד

וכן כתוב באבות (א, ב): "על שלשה דברים העולם עומד על התורה וכו'" עמוד הראשון שעליו עומד העולם הוא התורה **מונא בזוהר** (זוהר חלק א דף קלד.) בא וראה כשרצה הקב"ה ועלה בדעתו לבנות את העולם היה מסתכל בתורה ובורא את העולם ובכל בריאה שברא הקב"ה היה מסתכל בתורה ובורא וזה שכתוב: "ואהיה (התורה) אצלו (אצל הקב"ה) אמן ואהיה שעשועים יום יום" אל תקרי אמן אלא אומן (שהתורה הייתה כביכול כמו תוכנית אדריכל לבריאת עולם). כשאדם עוסק בתורה או מקיים מצוותיה זוכה לברכות גדולות ובפרט אם זה מתוך מסירות גדולה ויכולים הלימוד תורה או המצוות להביא ישועות ואפילו להחיות אדם שמת **מספרים על הגה"ק רבינו יואל סירקיש** (המכונה בראשי תיבות הב"ח על שם סיפורו המפורסם "בית החדש" על הטור) שכול חולה שהיה בעירו היו מביאים אותו לביתו של הב"ח ומניחים אותו סמוך לו בשעה שהוא לומד הלכה, וכול חולה שהניחו אותו בארבע אמותיו של הב"ח מיד היה מבריא. הסיבה לכך היא: שמיום שחרב המקדש הקב"ה משרה את שכינתו דווקא בתוך ארבע אמותיו של מי שלומד הלכה כנ"ל. כיון שהב"ח למד הלכה בקדושה גדולה והשכינה שרתה בארבע אמותיו ורפיאה כל חולה שהיה מגיע לשם.

בזכות מצוות סוכה שהתבזה עליה מאד חזר לעולם הזה

מסופר בכפר אחד, לא הרחק מהעיר לומז'ה, אחד התושבים היה שרוי במשך שלוש יממות בלי הכרה, בין חיים למוות. אח"כ הוא חזר להכרתו והבריא ממחלתו, והדבר היה לפלא גדול. כאשר שמע על כך הגרי"ל דיסקין זצ"ל, הוא ביקש לבקר אותו ולשמע מה בפיו, מה ראה באותו זמן ומדוע חזר לחיים. אותו כפרי, שהיה יהודי פשוט, סיפר שבאותם ימים שהיה מחוסר הכרה, נשמתו עלתה השמימה, שם התחילו לשקול בפלס המאזנים את כל מעשיו בעולם הזה, המצוות והעבירות. המצוות היו מועטות מאוד לעומת העבירות המרובות שהכריעו את הכף לרעתו. לפתע הגיחו מלאכים לבנים עם חבילה כבדה, וכאשר שמו אותה על כף המצוות היא הכריעה לזכות. ואז הוא התעורר וחזר לחיים.

הרב ביקש ממנו לספר לו על חייו, וגילה שמדובר ביהודי פשוט, בור ועם הארץ שאינו יודע להתפלל ולברך, ולא טעם מאודו טעם של חיים יהודיים. באחת השנים, שמע יהודים המדברים על מצות הסוכה, הוא החל להתעניין כיצד מקיימים את המצוה, והחליט שגם הוא יקיים השנה את המצוה היקרה. הוא קנה קרשים מתאימים והחל לטפל בהקמת הסוכה. הוא מודד את הקרשים לפי גובהו, כדי שיוכל להכנס בקלות לסוכה. כאשר הוא נשכב על אחת הקורות כדי לסמן בה את גובהו, עברו שם חבורת צעירים לצים, הם הבחינו בו, מיהרו אליו, הרימו אותו יחד עם הקורות ונשאו אותו ברחובות העיר כמו שנושאים מת לקבורה. הוא קיבל את כל הבזיונות והיסורים באהבה ונשא אותם בלב שט. לבסוף, כאשר הגדישו את סאת העלבונות, הם החזירוהו למקומו, והוא לא איבד את עשתונותו ומיהר לשוב למלאכתו, עד אשר הקים את הסוכה. אכן, אמר הרב, כעת הכל מובן, כאשר נשמתו של זה עלתה למעלה, ושקלו במאזנים את כל מעשיו, סאת הבזיונות ויסורים של מצות סוכה הכריעו את הכף והוסיפו לו שנות חיים. גם קבלת מצוות במסירות גדולה מביא ישועות מעל הטבע

לפניכם סיפור מדהים שאירע בחג הפורים שנת התשע"ג, וכך היה המעשה: "היה זה בגבעה ב', בעיר 'בית עלית', בעת שהגברת ז' טיפלה במסירות באחד מילדי השכונה. הילד שהיה רעב פנה אל המטפלת המסורה, גברת ז', שנתנה לו חתיכת 'קניידעלך' על מנת שהשקט את רעבונו של הילד והסתובבה לעבר עיסוקיה. לפתע, היא שומעת שיעול חזק המלווה בקולות מצוקה. היא מסתובבת לאחור ורואה לתדהמתה את הילדון הקטן מאבד את האויר ומתחיל להכחיל. מתברר שהילדון הרעב בלע את חתיכת ה'קניידעלך' בצורה לא נכונה והיא נשאבה לו אל תוך קנה הנשימה. המטפלת המסורה החלה לזעוק לעזרה, כשהיא מנסה להכות בגבו של הילד ולהוציא את החתיכה התקועה בגרונו. הילד השתעל יותר ויותר, כשפרצופו מאדים עד לאמור לשנות צבע. תוך שניות ספורות, הגיעו אל הבית כל השכנים והנשים באיזור כשתדהמתם הם ראו את הילדון הקטן מפרפר. הם הזעיקו מיד אמבולנס שדור למקום, בעוד שחלקן ניסו להציל את הילד, וחלקן האחר נשא תפילות בדמעות להצלת הילד. אנשי ההצלה פרצו אל הבית והרחיקו את המטפלת, גברת ז', על מנת שלא תראה בעיניה את הגרוע מכל. הילד כבר שכב על הרצפה במשך 3 דקות שלימות ללא חמצן! כולם ידעו, אם הילד ינצל – זו תהיה תחיית המתים של ממש. בעוד הנשים הרבות ששהו בבית החלו באמירות תהילים, המטפלת המסכנה פרצה בבכי קורע לב והחלה לדבר עם בורא עולם: "רבונו של עולם, אני מתחננת לפניך, אתה יודע כמה אני מוסרת את נפשי למען טיפול בילדי העיר 'בית עלית', אתה יודע כמה אני דואגת לכל אחר שלא ינזק חס ושלום, אני מבקשת ממך אבא שבשמיים, בבקשה, תציל את הילד. אנה ה' הושיעא נא, אנה ה' הושיעא נא", התחננה בבכי קורע לב. אנשי ההצלה המאזנים בניסיונות ההחיה. אך נשימתו של הילד הייתה סתומה לחלוטין. המוות היה עניין של רגעים ספורים. ואז, הבינה המטפלת שכעת צריך לשלוח פצצה לשמיים שתשנה את מערכות הטבע ותחולל נס על טבעי, לכן היא הרימה את העיניים לשמיים וזעקה בדמעות לעיני כל הנוכחים: "אבא שבשמיים, אני מבטיחה לך, שאם תציל את הילד ותתן לו לחיות – אני מקבלת עליי מהיום ולתת בצניעות ולבבש מטפחת,

כמוטל עליי בתור אשה נשואה. מבטיחה". קולה השובר פילח את שערי השמיים, עד שלפתע, לאחר 3 דקות שלימות שהילד מוטל ללא נשימה, התחולל נס גלוי לעיני עשרות הנשים והאנשים ששהו במקום. לפתע, לאחר ששכב כפגר מת, החל הילד להשתעל עד שפלט את חתיכת ה'קניידעלך' מפיו ופקח את עיניו הטהורות. בכיות של אושר ושמחה מילאו את הבית. עשרות נשים חזו במו עיניהם תחיית המתים של ממש, שניות בודדות לאחר שהמטפלת קיבלה על עצמה וללכת בצניעות. היה זה קידוש ה' שלא יתאר. כולם ראו כיצד הקב"ה שולח ישועה מיד לאחר שהאדם משפר את מעשיו. אך הסיפור עדיין לא הגיע לסיומו. אנשי ההצלה הבהילו במהירות את הילד אל רכב האמבולנס, כשהם יודעים מניסיונם שלאחר מקרה קשה כזה, גרם בדרך כלל נזק בלתי הפיך לאדם, גם אם זכה להישאר בחיים. בית החולים הבהיר למטפלת ושאר הנשים ששהו בבית שעדיין צריכים דקות רחמי שמיים גדולים, מפני שמוחו של הילד לא קיבל מספר דקות חמצן, וכעת הוא מובחל לבדיקות מקיפות כדי לבדוק אם יהיה מושקע וגם גרוע מוח לכל חייו. הנשים המשיכו לבקש רחמים, והבשורה הגדולה לא איחרה לבוא: הבדיקות הראו כי הילד לחלוטין ואין לו שום פגיעה במוח מחוסר החמצן שפקד אותו במשך דקות שלימות! לאחר מספר ימים שוחרר הילד וחזר לביתו בריא ככל ילד רגיל. שכנות רבות שהיו עדות למקרה במו עיניהם סיפרו כי הן תמיד שמעו על סיפורי ניסים בכח הקבלה בצניעות ובכיסוי הראש, אך הן מעולם לא זכו לראות זאת בעיניהן. עקבות למקרה, רבות מהן קיבלו לכסות את ראשן במטפחת צנועה, כדי לעשות נחת רוח לאביהן שבשמיים. הסיפור מהספר דברי יוסף ככל שנתחזק בלימוד תורה ובקיום מצוות מתוך מסירות גדולה רואים ישועות גדולות

מייל בדביחותא: זוג צעיר קיבל מתנה כרטיסים למופע חסידי ולכרטיס היה מצורף פתק: "נחשו ממי הלכנו להופעה וסחטורו את כל הבית מרוקן ועל הקיר פתק "עכשיו אתם יודעים מי נתן לכם

מי שביקר באותו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרן דוד ושלמה הוא יבדק וישמור ויעזור ויירומם ויצלה את התורמים הקרובים ובני ביתם: חדא אשר, דוד ושרה חנה, צבן יטאל וציפורה, יצחק ויובד תהלה חדד, דוד חדד, ישראל וקרין חנה, ציפורה חדד ומשפחתה, חי ואביבה חדד, זבולון וברברה חדד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה חן, אליהו ורות נחמה חן, רפי ואביבה גזדון, יסכה ויעקב שמיאס, שמואל ונורית חדד, כרן שמוען ומרים, מיכאל ואליס חדד, עמוס ודאלי ואורית חדד, יצחק וכוכבה חדד, כרן יואל ורעייתו, כרן עזריאל ורעייתו, שרון וקנון ורעייתו, יוחנת ושילת חדד, חסד ודאליס ארמני, יוסף ומנחם חדד, הרב אסף נתן, בן שבע חדד וכל משפחתה, אברהם וסגילית מסי, ר' יעקב צבאן, דוד ואילנה ביתן, ר' יעקב אוביב, ר' יעקב חרמיס וסויו, בר רבקה ובן, מוושן יונתן, ליהפא שולמה: שרה בת טיטה וליווה הנון: מוריה רחל בת שבע, תהילה בת שרה, רבקה בת רות, עינב ליטל ומזל אורון בנות ציפורה. שתורמים לכולל קול כמוס. [כולל יום, כולל כל שיש, כולל בין הזוגים ומעלה: מלך מלכי המלכים ברחמי ישמור ויחיים מכל צרה ויפטר יצילם וכל אשר יפטר ישיבם ויכליח ויבטל האל-עלמית כל נזירות קשות ונזירות רעות ונזירות עליהם האל-נזירות טובות וזכרות מרובות, וזכות התורה נתן גידם וימלא כל משאלות ליבם לטובה, לחיים טובים ומנוחלים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונזיה תמיד שמחים ומאשרים איי"ר. לעי"נ. יורם בן זילר, רחל בת מולה, אליהו בין מבירה, שרה בת בשא וניסים בו פשא. לקבלת העלון במייל: ALON.DVAR.HAMELEH@GMAIL.COM 054-8464024 כל הזכויות שמורות לצורך יזכיר הרבים הכל

העלון מוקדש להצלתם להצלתם יוהנתן בן שבע בת ב"ב: שה' יתברך יצילם במאד מאד ויתקיים בהם הפסוקים ימלא ה' כל משאלותך בניך כשתלי זיתים סביב לשולחןך.

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 610

המאמר שבת אורה

בראשית

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את חשיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה. מוסר והנהגות

שקשוק הגלגלים היווה מנגינת רקע לנוסעי הרכבת לעיר ליבוי שבמרחבי אירופה. חתנו של מרן החפץ חיים זצ"ל, רבי אברהם הכהן זצ"ל, ישב בין הנוסעים שקוע בתלמודו כשלפתע קלטו אוזניו שיחה ערה שגרמה בין שני צעירים היושבים על ידו בקרון. האחד טען שהוא מאמין שיש לעולם בורא ומנהיג, ואילו השני טען שאינו מאמין. תוך כדי שיחה הזמין הדובר השני את רעהו לבקר בביתו שבליבוי. ואכן השתלשלו העניינים וחברו סיים את עסקיו בעיר וחיפש את בית חברו על פי הכתובת שמסר לו, אך לא מצא. באותה כתובת בה אמור היה לעמוד הבית פעלה טחנת רוח במלוא העוצמה. כנפיה סבבו ברוח במהירות בהשמיען שריקות קולניות. החבר החליט לרפוק בדלת ולשאול את הטוחן לכתובתו של הידיד. להפתעתו פתח לו חברו בכבודו ובעצמו את הדלת. "לא ידעתי שאתה מתגורר בטחנת קמח" תמה החבר. מששמע זאת החבר התלהט וקרא בכעס: "חכה חכה עד שאמצא אותך. תראה מה אעשה לך!" "למי?" תהה המבקר. כל העניין נראה לו תמוה ביותר. הכניסו החבר לביתו וסיפר לו שמאן דהו חמד לצון בהעדרו, והתקין כנפי טחנת רוח על גג ביתו... "הוא שם אותי לצחוק. איני יכול להראות את פני ברחובי כל מי שרואה אותי שואל כיצד מתקדם עסק הריחיים..." נד לו חברו המאמין ואמר: "אני חושש שזועם אתה לשווא. איש לא חמד לצון. פשוט, הגשם והרוחות הצמיחו שלוחות לגג, והוא גידל כנפיים מסתובבות..." המילים נעתקו מפי בעל הבית: "כ... כלום נתבלעה עליך דעתך? ואיזה רעיון הוא, שהגשם והרוחות יצמיחו לגג כנפיים?!" "שמעו אוזניך את דבריך", ענהו חברו, "אם ארבע כנפיים אינן צומחות במקרה, איך תחשוב שעולם ומלואו נוצר במקרה?" (חסד לאברהם)

שח רבי שמשון פינקוס זצ"ל: אפילו תלמיד חכם המתמיד הגדול ביותר, נאון הגאונים, הלומד בשקידה גדולה שעות רצופות, מוכרח להפסיק מפעם לפעם באמצע לימודו. אפילו אם אינו מפסיק כדי לאכול הוא יצטרך להפסיק כדי להתפנות. מדוע ברא הקב"ה את עולמו בצורה כזו? למה באמצע עלייתו המרוממת של תלמיד חכם שכל העולמות תלויים בה, לפתע אסור לו ללמוד והוא מוכרח לצאת לכמה דקות להתפנות? התשובה היא, שאדם חי צריך חיות, ובמשך השעות שבהן הוא שקוע בלימוד יתכן שנחלש קשרו למקור החיים. מה עושה ה' כביכול אומר לו: עצור! צא רגע החוצה, התבונן במה שנעשה בגופך ואמור שירה על כך "אשר יצר את האדם בחכמה ...". כך תתמלא בחיים מהבריכה של מקור החיים ה', תחזק את הקשר שלך עם בורא העולם, ואז תמשיך ללמוד עוד כמה שעות. בדומה לכך, הקב"ה עשה שכל כמה שעות אנו צריכים לאכול כיון שאנו עוזלים 'להתייבש' עקב הניתוק שלנו ממקור החיים. מה עושה הקב"ה? הוא יוצר בקרבנו תחושת רעב, תחושת צמא, ואז אנו מברכים "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם..." אוכלים, ועל ידי זה מתקשרים שוב למקור הברכות כולם יתברך שמו.

סיפר רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל שכשהתחילו להגיע בחורים מגרמניה ומאמריקה ללמוד בישיבת מיר בפולין התחיל המשגיח רבי ירחם ליבוביץ זצ"ל ללמד אתם שיעור בחומש עם רש"י. והסביר כוונתו לפי שבארצות האלו לא נהוג ללמוד אתם בילדותם חומש עם רש"י שמשריש את יסודות האמונה, ובלי לימוד זה חסר את כל היסוד. לכן בא להשלים איתם לימוד זה..מפורסם גם שמרן החפץ חיים זצ"ל בערוב ימיו הניח בתיק הטלית תפילין שלו חומש בראשית, ומדי בוקר לאחר התפילה היה קורא את הפרשה הראשונה של בריאת העולם מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלקים לעשות" והיה אומר שבדורות אלו שיש קרירות באמונה צריך להתחזק ביסודות. (להתקן עליו)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מבואר בפסוק זה שבששת ימי המעשה נבראו כל מעשי ה' בעולמו, ועליהם נאמר: "והנה טוב מאד", אם כן מהיכן צץ לפתע כח הרע, שהגיע לאחר חטא אדם הראשון, הלא מלבד ששת ימי בראשית לא נבראה שום בריאה חדשה? ברור איפה - היה אומר, רבי נחום זאב זיו זצ"ל מנהל התלמוד תורה בקלם, שהרע היה בנמצא גם קודם לכן, אלא שהיה מוצנע ומוחבא לשעת הצורך. וכפי שבבית מרקחת מצויים תרופות שמכילים רעלים ותפקידם להועיל למחלות ומצבים מסויימים, כך גם בעולם. וכפי שבבית המרקחת מוחבאים התרופות הישב בארון סגור ומסוגר, והמפתח נמצא אך ורק ביד הרוקח, שלא יטעה מאן דהו חלילה ליטול מהם שלא לצורך. כך היה כח הרע קודם חטא אדם הראשון, שהיה נפרד לעצמו, ונשמר רק לעת הצורך. אלא שלאחר החטא התערבבו הטוב והרע יחד, והרע יצא מהארון הסגור ומעורב בטוב, ומאז גדלה הסכנה להכשל בחטא. כי הטוב והרע שווים במראיהם ובכוחותיהם, שכן מלבד ההרחקה מדברים רעים במהותם צריך זהירות בתוך המעשים הטובים לעשותם כדבעי בלי שיתערב בהם מכוחות הרע. והדרך להבדיל את הרע מהטוב הוא על ידי לימוד מוסר, שעל ידו האדם עומד יותר על כוחותיו, מבררם ומלבנם.

(בית קלם לתתן עליו)

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לְאַשָׁה מִהֲזֹאת עָשִׂיתָ : ותמוה הלא הקב"ה לא ציווה לחוה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כן למה העניש אותה? והתשובה כי כשצוה הקב"ה לאדם לבל יאכל מעץ הדעת היתה אז חלק מגופו שאחר שציווה שלא לאכול מעץ הדעת אמר אז, "לא טוב היות האדם לבדו" "ויקח אחת מצלעותי". (תולדות יצחק)

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרֹד אִתָּה... מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא זה תפקידו של יצר הרע להסית את האדם? והתשובה היא שענשו היה על כי פעל גם במעשה שנטל את חוה בידים ורחפה עד שנגעה בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב "כי עשית זאת" שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה. (רעיוני תורה)

לִפְתָּח חֲטָאת רִבְּץ . אין ליצר הרע שליטה וכו' על האדם, להטותו מדרך הטוב, רק במקום שיש פתח פתוח לפניו, דהיינו שהאדם עצמו עדיין מסופק אם לעשות או לא, אז יש בכח היצר לחקפו בחזקה לעשותו. ברם, בדבר שהאדם שלם ומחלט בדעתו לבלו עשותו, בזה אין פתח כניסה ליצר הרע להחטיאו..לפי זה יתפרש מאמר ה' לקין: "לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו". כלומר, מאחר כי אין לו ליצר הרע כניסה אלא כאשר יש בקרבן איזה פתח, לכן תשוקת היצר הרע "אליך", שאתה תתחיל ותפתח לו פתח, כי מב לעדי זאת לא יוכל לך. (שליל אורות בשם הגר"א)

וַיִּתְּנָהּ לָךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲנִינִי כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: ברש"י: צדיק היה וקל בדעתו לשוב ורשע, לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו. וזהו ששינה הכתוב במיתתו לכתוב וַאֲנִינִי בעולם למלאות שנותיו. אמר החתם סופר זצ"ל, חנוך היה תמיד מתהלך את האלוקים, לבדו, לא כמו אברהם אבינו ע"ה שעליו נאמר (להלן יז, יט) "כי ידעתי למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". ביאר לפי זה בנו רבי שמואל בנימין סופר זצ"ל (ה"חב סופר"): נראה להוסיף שלכן גם היתה לאברהם אבינו שמירה מיוחדת שלא ילמד ממעשי הדור, כמו שאמרנו (אבות פ"ה מ"ח): "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו". לא כך בחנוך, שהתבודד ולא לימד דעת את העם ולא זיכה אחרים, לכן חשש ה' יתברך עליו, פן ילמד גם הוא חלילה ממעשי דורו ויכשל כמותם כי לא היתה לו את השמירה המיוחדת, ולקח אותו כשהוא עדיין צדיק. ומכאן ילמד כל אחד לסייע תמיד ביד כל איש ישראל ברוחניות ובגשמיות, ואז זכות הרבים תעמוד לו שישאר שמור מן החטא בכל עת. (לקוט מאיש לדעה)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפור הרב אשר אנשיל מילר זצ"ל אב"ד פטרושן (טרנסילבניה): סיפור לי שמש של בית כנסת אחד, כי הכיר יהודי מבוקרשט שקיים את כל מצוות אבילות על דקדוקיהן ופרטיהן, אבל מצוות אחרות לא קיים. פעם נפטר אחיו, סגר את חנותו וישב "שבעה". אבל מכיון שביום שבת אין אבילות לפי ההלכה, קם בשבת ופתח את החנות וביום ראשון שוב סגר את ה"עסק" והמשיך באבילות... (עולמו של אבא)

"ענין של טעם"

טעם שהתפילות של שבת כל תפילה בנוסח אחר, לפי ששבת נקראת "כלה" לכן תיקנו מה שנהגו בכלה, מתחילה הוא מקדש אותה, וזהו "אתה קדשת", ואח"כ נותן לה מתנות, וזהו "ישמח משה במתנת חלקו", ואח"כ נותן לה תוספות כתובה וזה תפלת מוסף ואח"כ היחוד וזהו "אתה אחד." (אגרת השיל)

"מפי כתבם"

פגשתי פעם את נכדת החפץ חיים בת בנו, היא הגיעה מרוסיה למרכז קליטה בבאר שבע, רבי הלל זקס [זצ"ל] שאף הוא נכד של החפץ חיים, הלך לבקר אותה, ואני הצטרפתי אליו, היא סיפרה לנו, שבגיל שש עשרה היא ברחה מהבית, באותן שנים ההשכלה החריבה את העולם, וגם היא הייתה בין אלו שנלכדו ברשתה, פעם אחת בגיל שמונה עשרה, כשהגיעה הביתה, לבקר את הסבא שלה, היא פנתה אליו ואמרה "סבא! מדוע אתה יושב כאן בחושך? צא לעולם" "האור" היה זה באמצע מלחמת העולם הראשונה, באותם ימים היו שם מטוסים, לא כמו היום, והם היו זורקים פצצות, ארגונים של חומר נפץ, אמר לה החפץ חיים כך "את רואה את האווירונים האלו, הם יגיעו עד לירח" וכך אמר הח"ח לפני כמאה שנה "את רואה את הפצצות האלו, יבוא יום וייעצו פצצות משוכללות יותר שיהיה בכוחן לפוצץ את כל העולם, זה מה שהם עושים, אבל אנחנו עושים בני אדם", מיד מאכן מענטשן אלו היו דברי החפץ חיים זצ"ל יש מושג הנקרא "אדם" אדם הוא זה שמשתמש בכלים האנושיים שלו, מסתכל על האמת במבט פשוט מציאותי, מהי באמת אותה אנושיות? אומר הרמב"ם הל' שמיטה ויובל (פי"ג הי"ג) "והלך ישר כמו שעשהו האלוקים" כשילד נולד, השכל שלו מוגבל, ומדוע הקב"ה עשה כך, כי אנחנו, כל אחד מאתנו, כבר משוכנעים מהשקר של עולם החושך, התרגלנו שהענינים קובעות את המציאות, האנונים קובעות את המציאות, חוש הטעם קובע את המציאות, וכיון שכך קשה לנו להגיע לידיעת האמת, כי את השי"ת לא ניתן לראות בעינים, לא לשמוע באזניים, ולא להרגיש בחוש המישוש, צריכים לשם כך כלים אנושיים, אבל ילד כשאומרים לו בכזו פשטות, יש בורא לעולם, הוא מבין זאת כדבר מובן מאליה, איך יכול להיות אחרת? ואם אנחנו נהיה בבחינת "ילדים" נזדקק את כל ההשפעה החיצונית, נחוש את מציאות הבורא בעולם. (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא אם נמצא פסול בספר תורה בשעת קריאת התורה, שצריך להוציא ספר תורה אחר, איך יתכן שאפילו שמצאו פסול בספר תורה, ימשיכו לקרוא מאותו ספר תורה?

תשובה: אם נמצא הפסול באמצע קריאת המפטיר, שהמפטיר חוזר וקורא מה שקרא האחרון, שאין זאת שלא מפני כבוד התורה, גומרים לקרוא באותו ספר תורה. (ספר החידות)

לפקח עינים עורות להוציא ממסגר אסיר מבית בלא ישובי חשד: אחד הרבנים בארצות הברית שמתפקידיו הרבניים היה לבוא פעם בחודש לאחד מבתי הסוהר הגדולים באזור מגוריו לחזק את אחינו בני ישראל השוהים שם, סיפר. ששנה אחת הוא בא לבית הכלא בערב יום ראש השנה ודיבר עם האסירים על מהותו של היום הגדול והנורא "ראש השנה" בתוך דבריו הביא את עצתם של חכמי ישראל שהרוצח לצאת זכאי ביום הדין אם יקבל על עצמו קבלה טובה, אפילו קבלה אחת: קבלה טובה זו תעזור לו לזכות ביום הדין. בסיום הדרשה, ביקש הרב מהאסירים לשבת חמש דקות עם עצמם בשקט, ושכל אחד מהם יקבל על עצמו לקיים איזו מצווה אפילו קטנה ביותר אבל בשלמות כל החיים...לאחר הדרשה ניגש אל הרב אחד האסירים בשם קארל ואמר, שהוא קיבל על עצמו את מצוות שבת, אך הוא לא יודע מה ואיך לקיים זאת. כששמע הרב את קבלתו ניסה להניאו מכך היות ולא קל לקיים את המצווה הזו מחמת פרטיה ודקדוקיה הרבים, בפרט ליהודי כל כך רחוק משמירת תורה ומצוות. על כן ניסה הרב להניאו מכך, אבל קארל לא הסכים לחזור מאותה קבלה שקיבל על עצמו כשראה הרב את נחישותו לקיים את קבלתו, הביא לו ספר על הלכות שבת....בראש חודש חשוון כשבא הרב לתת את דרשתו החודשית התבונן בפני האסירים, והנה הוא לא ראה את קארל ביניהם, שאל הרב איפה קארל? מה הרב לא יודע, סיפור נורא ומופלא התרחש עמו, אמרו האסירים, ביום שהוא קיבל את הספר על הלכות שבת שהרב שלח לו, הוא התחיל ללמוד בזה בהתמדה וברצינות, אבל ככל שלמד יותר ראה שהוא יודע פחות, ואינו יכול לקיים את מצוות השבת כהלכתה עד שלא ידע את הספר ישר והפוך, ע"כ החליט שעד שהוא לא ידע את הספר הוזה ישר והפוך לדעת מה מותר ומה אסור, הוא הולך להישאר בשבת בחדרו ולא לעשות כלום כל השבת כדי שלא יכשל ח"ו באיזו הלכה שאינו יודע - שלא יפר ח"ו את קבלתו שקיבל על עצמו, רבי, המשיכו האסירים וסיפרו, הוא לקח זאת כל כך ברצינות עד שהוא אפילו לא נגע בכף או מולג כי חשש שמא אסור לנגע בהם, והיו צריכים חבריו האסירים להכניס לו את האוכל לפה, כך הוא נהג שתי שבתות עשרים וחמש שעות מכניסת השבת ועד צאתה לא הניע איבר ולא נגע בכלום. מחשש שמא יחלל את השבת קודש. אחרי השבתות הללו הוא נקרא יום אחד להנהלת בית הסוהר ומאז לא ראינו אותו יותר. אחר כך נודע לנו שהממשלה החליטה מחוסר מקום בבתי הסוהר לעשות תוכנית ניסיונית ולשחרר מכל בית סוהר כמה אסירים למעצר בית עם מעקב אלקטרוני, מתוך הקהל הרב של מאה ועשרים אלף אסירים שיש בבית הסוהר שלנו נבחרו ארבעה לתוכנית הזו וקארל היה אחד מהארבעה. וכך זכה לצאת מהכלא: הרב יצא מכליו מרוב התפעמות בהתרחשות הניסית שאירעה עמו בהתגשמות החלטתו וקבלתו האמיצה ללא פשרות. התקיים בו מאמר חז"ל במסכת שבת "רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנאמר כה אמר ה' לסירסים אשר ישמרו את שבתותי וכתוב בתורה והביאותים אל ה' קדש..." הרב החליט שהוא חייב ללכת לבקר את קארל בביתו, כשבא ראה אותו יושב ולומד בהתמדה עצומה את הספר הלכות שבת, וכך במשך הזמן המשיך להתקדם ביהדות עד שכיום הוא יושב והונה בתורה כל היום, ועולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, עדיו לגדולות...לכל הנס והמהפך הגדול הזה, זכה ר' יהודה (קארל לשעבר) בזכות דבר אחד "החלטה" אבל החלטה בכל מחיר, החלטה ששום מכשול לא יעמוד בפני קיומה, כשזו עוצמת ההחלטה וזוכים לניסים מהשמיים כדי לקיימה. (ניצוצות)

מפתחמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

העולם דומה לאילן, מתוך הענפים ניכר השורש, מתוך יופי הבריאה ניכרת האלוקות. (ספר הישר)
לימוד המוסר הוא בבחינת זכוכית מגדלת (מיקרוסקופ), שבעזרתו מכירים את החטא. (רבי ישראל סלנט)
אם חייב אדם להיזהר שלא יהיה רבב על בגדו, כמה הוא חייב להיזהר שלא יהיה רבב על לבו. (הסבא מנובהרדוק)

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

בס"ד גיליון: 1181

הדלקת הנר: 17:43 צאת השבת: 18:42 רבינו תם: 19:18 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: כה אמר (ישעיה מב), שבת מברכין.

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "בראשית"

"וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה" [ד, ה].

מעשה בשני סוחרים שנסעו ליריד הגדול לסחור בו – כך פתח הרב "עוללות אפרים" זצ"ל את משלו. מערים שנות היו, ולכל אחד חנות כל-בו ענקית בעירו. הואיל ושניהם נזקקו לאותן סחורות ועסקיהם לא התחרו, החליטו לשתף פעולה ולערוך קניותיהם בצוותא. האשראי הבלתי מוגבל וכמות הסחורות הרבה שבדעתם לקנות, בהכרח שיוזילו את המחירים ויגדילו את רווחיהם. ואכן, השניים לא הוצרכו לצאת מפתח האכסניה. שמעם נודע בכל רחבי היריד, וסוחרים ומתווכים שיחרו למעונם והציעו עסקאות שונות ומגוונות, הביאו דוגמאות והצעות מחיר, והשניים בחנו, דנו שקלו והחליטו.

בא לפנייהם מתווך, ואמר: "שמעתי שאתם קונים סחורות מובחרות בכסף מזומן, אם המחיר הוא מחיר מציאה".

"אכן כן", אישרו השניים פה אחד.

"אם כן, עסקה נפלאה לי עבורכם", אמר המתווך. "סחורה מעולה, בפחות ממחצית מחיר! יש כאן שדה עידית המניבה פרי למכביר. בעליה דחוקים בכסף, ומוכנים למכרה במחצית שוויה. אם תתמקחו מעט – ירד אף ממחיר זה!"

"הבה", נצצו עיני האחד.

"הבלים", פסק הסוחר השני.

התרעם חברו על השלילה הנחרצת: "כיצד חרצת דין? אולי העסקה כדאית ורווחית! לא בכל יום מזדמנת עסקה בשליש המחיר!"

"כדבריד כן הוא", הסכים הלה. "אך במה דברים אמורים, עבור מי תהא זו עסקה מוצלחת ורווחית – עבור תושב המקום המחפש פרנסתו בחקלאות. הוא יקנה קרקע זו במחיר מציאה, יעבדה במסירות ותניב לו תנובתה. ואם לאו – עתותיו בידו להעבירה לקונה המתאים בעסקה שתותיר בידו רווח. אבל אנו, הן סוחרים נוטים ללון אנו, מתגוררים בערים אחרות ועומדים לשוב אליהן בקרוב. רוכשים אנו סחורות שבידינו להעבירן ולטלטלן עימנו – ומה נעשה בקרקע שנשאר מאחרינו? הן תשאר שוממה ובורה!"

הבין חברו, והסכים לדבריו.

והנמשל מובן, נשמתנו ירדה לכאן מהעולם העליון כדי לכנוס סחורה במחיר זול ולהביאה למקור מחצבתה שם תרוויח בה רווח עצום: ללמוד תורה, שכל מילה שלומדים או שומעים היא מצוות עשה בפני עצמה, ולסגל מצוות ומעשים טובים. ואין לך מצווה שאינה מנחילה חלק בגן העדן, שהחלק הזעיר ביותר בו טוב ויפה הוא מכל חיי העולם הזה – איזה רווח עצום ונפלא!

והנה בא 'מתווך' ושמו היצר הרע, ומציע לנו עסקה נוצצת במחיר מציאה: לרכוש כאן, בעולמנו זה, 'קרקעות' – נכסים שאין שום אפשרות להעבירם לעולם הנצח ולהמירם באושר המופלא – שהרי "אין מלווין לו לאדם לא כסף לא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד. הן לשוטה ייחשב אם יפתח לבבו לרכוש נכסים אלו, במקום לסגל לעצמו חיי נצח שיעשירוהו שם עושר רב!"

וסיים, שזאת רצתה התורה לרמוז לנו בפרשת קין והבל שחילקו ביניהם את העולם: קין נטל את הקרקעות והבל את המטלטלין – לרמוז שהבל ההביל את קנייני העולם הזה שהם הבל הבלים, ובהם בקניינים שיכול לטלטלם עימו לעולם הנצחי, ואילו קין נקשר לענייני העולם הזה וקנייניו, כאותו סוחר שניפתה לרכוש קרקע בעיר היריד.

ואמר הכתוב: "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה".

הבה נפיק את הלקח, ולא נשקע כל כולנו, ולא נשקיע כל הוננו ומרצנו במגרש אותו נאלץ להותיר מאחורינו, אלא נקדיש שעה נוספת לשיעור תורה, נשמע קלטת תורנית בעת הנסיעה, נעיין בספר קודש בשעה פנויה – וה' ישעה אלינו ואל מנחתנו! (מעין השבוע).

"ויכולו השמים והארץ וכל צבאם" [ב, א].

שנינו (שבת קיט): "כל המתפלל בליל שבת ואמר 'ויכולו', מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית".

המאמר נראה כתמונה מכל צד. האם הבורא זקוק לשותפות, מה רווחנו באותה שותפות, ומה ירוויח הוא, כביכול, אם יקחנו כשותפים. ומלבד זאת, שותפות דורשת השקעה. ככל שהמפעל גדול יותר ויקר יותר, כך תגדל ההשקעה הנדרשת כדי לרכוש בו שותפות. גם אם ייאותרו לקבלנו כשותפים, לכמה אמצעים נצטרך כדי להמנות כשותף במייקרוסופט, למשל, או בדה בירס, קרטל היהלומים. והלא הם אך פסיק זעיר בכדור הארץ, ומה עוד ביקום כולו, עד אין סוף עולמותיו רוחניים. ואנו, הופכים לשותפו של הבורא בכל מעשה בראשית. ומה ההשקעה הנדרשת מאיתנו? אמירת "ויכולו"! כיצד יובן הדבר! הוא יובן במשל.

מעשה בממציא רב כישרונות במגוון תחומים. אין ספור המצאות זקף לזכותו, הון רב גרף, אבל חזון אחד היה לו: להמציא פעם המצאה שתעזור לאדם סובל ותשקם את חייו. או אז ידע שבכל פעם שאותו אדם נעזר בהמצאתו הוא מודה לו וזוכרו לטובה, והיה זה שכרו.

באקראי התודע לחולה במחלה נדירה, שהגבילה אותו בתחומים רבים ושונים. כהרגלו, פתח הממציא במחקר. אסף חומר אודות המחלה ותופעותיה, עקב אחר אותו אדם ותיחקר אותו במה הוא מוגבל ובמה לא, אלו תנועות יכול הוא לעשות ובמה יכול הוא להיעזר. ואז הסתגר בסדנתו ושרטט שרטוטים, יצר אב טיפוס, שיכלל אותו עוד ועוד. הפכו לקל משקל וקל תפעול, ידידותי ונוח. תשומת לב מיוחדת ניתנה לעיצוב ולתמחיר. בקצרה, לא היה פרט עליו לא נתן דעתו. אבל עד שהמכשיר המשוכלל הוצג ברבים, נפח אותו חולה את נשמתו...

מובן שהיוצר הצטער, כי נקשרו ביניהם יחסים קרובים ובכל לבו רצה להקל על סבלו. אבל עתה אינו סובל עוד, ואחרים ייהנו בזכותו.

המכשיר הוצג ועורר התעניינות מרובה. הממציא הכביר מילים אודותיו וביקש להדגים סגולותיו. אך, אבוי, כבר אמרנו שהמחלה נדירה, ולא נמצא חולה נוסף... העמל היה איפוא לשווא, והממציא גזגז את המתקן במרתף הסדנה. חלפו שבועות וחדשים, ופרופסור מתקשר: מקרה נוסף התגלה, יש חולה! מיד הועלה המכשיר ומורק, הוצג ומילא ייעודו, הכול התפעל ושניים היו מאושרים בלי סוף: החולה, והממציא...

וכמדומה שניתן לומר ששניהם "יצרו" את המכשיר, אפשר לקבוע שהחולה הוא שותף בו. שהרי אלמלא הוא, הייתה יצירתו לבטלה... כיוצא בכך, בריאת העולם! לא סתם כך נברא, הייתה לו מטרה: "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו". אבל אם העולם נברא, ומתנהל, והאדם אינו מנצלו למטרתו, להכרת בוראו, ועבודתו, לומר לו "ברייתך אני", נמצא שהייתה כל הבריאה לשווא!

ובמה, בעיקר, מגלה האדם את בוראו, מכיר בו ומקבל מרותו? בשבת! בקידוש, באמירת "ויכולו". וכל האומרה בשבת, כאילו נעשה שותף לבריאת העולם. כמה נפלא!

ומעתה, אין זה רק בשבת, ולא רק באמירת "ויכולו"! כל מי שפוקח עיניו להכיר את כוח הבורא בבריאה, להתפעל ממנו ולהודות לו – והרי זה ענינה של התפילה, וזה ענין הברכות על כל דבר – נעשה כביכול שותפו של הבורא בבריאה זו. הבורא אומר כביכול: כדאית הייתה הבריאה עבור אדם זה, שהודה לי עליה וכיבדני על ידה! (מעין שבוע).

"וישלחהו ה' אלהים מגן עדן" [ג, כג]. להתאזר באורך רוח.

האדם נצטווה שלא לאכול מעץ הדעת, חטא – ונענש באופן נורא: נקנסה מיתה עליו ועל זרעו לדורותיו. גורש מגן העדן, וניטל זיו פניו. נגזר עליו לעמול בפרך לפרנסתו, בזיעת אפיו יאכל לחם. כששת אלפי שנים נושאים אנו בתוצאות המעשה, עד לגאולה הקרובה.

אבל רבינו האר"י הקדוש זיע"א השמיענו, שאילו היה האדם ממתין כמה שעות, עד ליל שבת קודש – היה פוקע האיסור, והיה יכול לאכול גם מעץ הדעת. ובדרגה שאליה היה מגיע ביום השבת היה מתעלה שבעתיים באכילתו זו, ונשאר בגן העדן לדורי דורות, והכל היה זוהר ונפלא! אלא מאי, אצה לו השעה, הושיט יד – ואיבד את עולמו!

ואנו נזכרים בדרגתו של עם ישראל בעת מתן תורה. לאלו גבהים הגיעו, עד שפסקו מהם מלאך המוות ויצר הרע. וביום הארבעים נפלו והתרסקו, בעשיית העגל. לו היו מחכים כמה שעות!

וזה נכון כל כך, בדברים כה רבים: לא לדחוק את הקץ, לא לבחור בקיצורי דרך נמהרים, שמתחרטים עליהם כל כך. שהרי הכול נגזר ממרום, ובקצת אורך רוח – הכול יגיע (מעין השבוע).

"ותלד עדה את יובל" [ד, כ].

השם יבל הוא מופעלת הובלה ממוקום למקום, וכמו שהאיל נקרא יובל מזה השעם (העמק דבר).

ראובן, שגזר באזור המרפז, עמד לעבר לדירה חדשה, והזמין את שמעון, פעל חברת הובלות מירושלים, להוביל את תכולת דירתו אל הדירה שאליה עמד לעבר.

בערב שלפני מעבר הדירה ארז ראובן את כל חפצי דירתו בארגזים רבים, והלך לישון עם בני משפחתו בבית הוריו. לפנות בקר הגיע ראובן לפתח את הדירה לשמעון ולפועליו, והנה הוא מגלה להפתתו שהדירה ריקה לחלוטין... התברר ש"מובילים" אחרים פרצו לדירה קודם לכן, וגנבו את כל החפצים והארגזים שהיו בדירה... (הם לא היו צריכים לטרוח באסוף חפצי הדירה, הכל כבר היו צבור וארזו וממתין להובלה...). ראובן התנצל בפני שמעון על שאין קצת מה להוביל, ואז הגיב שמעון: "אתה בודאי מבין שעליך לשלם לנו על הפסד יום העבודה!"

ראובן טען כנגדו: "נעלתי היטב את הדירה לפני שניצאתי, כך שארע כאן אגס שמנע מכם מלכבצ את העבודה, ולכן איני צריך לשלם מאומה!"... עם מי הדין?

תשובה

א) אם פועל נשכר לעבודה מסוימת, וכשהגיע למקום העבודה ארע אגס לא צפוי שביגנו לא נתן לבצע את המלאכה, הדין הוא שהפועל מפסיד את שכרו. דגמה למקרה כזה: אדם נשכר להשקות שדה על ידי שאיבת מים מנהר סמוך, ומי הנהר פסקו באופן בלתי צפוי.

אולם, במקרה שבו הפעסיק יכול היה לראות את הנולד ולחזות שהמלאכה עלולה להתבטל, למשל: אם הפעסיק היה מודע לכך שבעונה זו הנהר עשוי לפסק – עליו לשלם לפועל את שכרו (בנכחי חלק יחסי על מה שהפועל נהנה מכך שישב במנוחה ולא היה צריך לטרוח במלאכה. ראה שו"ע חו"מ סי' של"ג ס"א).

ב) במקרה שלפנינו יתכן שראובן אינו נחשב כ"אגוס" ביחס לבטול ההובלה, כי דוקא מניעה שבעל הבית לא יכול היה למנוע אותה נחשבת "אגוס" [כגון הפסקת הוריקן של מי הנהר או חל"ל], אבל כאן, עקרונית, ראובן היה יכול לשהות בדירה ולשמור על החפצים.

אולם, כאשר הצענו את הדברים לפני מו"ר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, אמר רבנו כי דוקא כאשר בעל הבית פשע בכך שלא צפה את בטול המלאכה, אז הוא צריך לשלם לפועל שהגיע למקום העבודה, אבל בענייננו, ראובן לא פשע במאומה בכך שלא נשאר בכל שעות הלילה לשמור על חפציו, כי התרחשות הגנבה הנה דבר שאינו צפוי.

ג) אכן, נראה שאת הוצאות הנסיעה לדירה צריך ראובן לתן לפועלים. כי אם פועל נשכר לעבד במקום רחוק, שהנהגה אליו ברכה בהוצאה או טרחה מיוחדת, ולבסוף ארע אגס בלתי צפוי שגרם לבטול המלאכה, הגם שעל עצם המלאכה אין צריך לשלם לפועל, מכל מקום יש לשלם לו עבור ההוצאה למקום העבודה (ראה נתיבות שם סק"ה).

לסכום: ראובן ישלם לשמעון רק את סכום הוצאות ההגעה לביתו (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ זלבה פזיה בת פרח ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן מרחנן ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ בן כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, וע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

אור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוראל ואסתר, ומאיר בן אליהו ומיכל ז"ל

זי"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוראל ואסתר זצ"ל
ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

766

**ניתן לתרום באשראי
בנדרים פלוס:** כולל ערב
המרכזי גילה, עבור כולל דרכי
חזקיה.

**ניתן לקבל קבלה
להחזר מס סעיף 46**

סיפור לשבת קודש

כח התורה מעל הכל

"חג שבועות... לך בכורי... חייטים וחג... תקופת השנה" (שמות ל"ד כ"ב)

חג השבועות חל ב-ו' סיון, השם חג שבועות מקורו בשבעה שבועות של ספירת העומר, שאנו סופרים מחג הפסח ועד ו' בסיון - הוא היום החמישים, ואמנם חג זה נקרא גם חג הקציר, חג הביכורים, ועצרת.

"אור החיים" הקדוש, רבינו חיים בן עטר ז"ל, מפרש - 'שבועות' - מורה על ברית הכרותה בין הקב"ה, ובין עם ישראל, שכן 'שבועות' ניתן לקראו מלשון 'שבועה', אמנם שתי שבועות יש כאן, האחת היא השבועה שנשבע הקב"ה לישראל כי לא ימיר אותם באומה אחרת. והשניה היא השבועה שנשבעו ישראל להקב"ה שלא ימירו אותו באלוהים אחרים.

הנה הגענו אל יום החמישים, הלא הוא יום מתן תורה הגדול והנורא, אחר שהתכוננו אליו כבר מתחילת חג הפסח. אין יהודי בעולם שאין לו חלק בחג הזה, גם אם אתה ראש ישיבה גדול, ואף אם הינך יהודי פשוט אשר בקושי יודע ספר - התורה שייכת לכולם, וביום זה הגדול נשמח בה ונעסוק בה בהתלהבות ובשמחה רבה.

ספרנו 49 יום להגיע אל המעמד הנשגב של מתן תורה, יום אשר כתב עליו הצדיק בעל 'סדר היום': "כמה קדוש ונשגב חג השבועות, יום מתן תורה שקדושתו גדולה יותר מכל המועדים, שביום זה זכינו, עם ישראל, לקבל את התורה הקדושה המבדילה אותנו משאר העמים השונים ובהר בננו ה' ביום זה מכל האומות להיות עם הנבחר. לכן יש לעסוק בתורה הקדושה ביום זה להראות את שמחתנו בה, ואף יש לשמוח ולאכול סעודה דשנה בבשר ויין, כדי להודות לה' על זכות זו." (החיד"א הקדוש)

הגאון הצדיק ה'בית אברהם' כתב: "החג הקדוש הזה - שבועות הוא כנגד יום כיפור, והלילה הזה מכפר על חייבי כריתות כמו יום הכיפורים." עכ"ל הקדוש.

הלימוד שעושים ישראל באותו לילה גורם השפעות עצומות ותיקונים בשמיים המכפרים על חייבי כריתות!

כתב השל"ה הקדוש: "וצריך להתעורר מאוד בליבו, להתקדש ולתקן מעשיו להיות מוכתר בכתר תורה, כי יום קדוש זה הוא יומא דדינא (יום הדין) ויגדון בו כל אדם על התורה. ובו נקבע כמה חידושים יחדש השנה בתורה.

ולכן כותב החיד"א הקדוש: "ישתדל כל אדם לחדש חידושים בתורה ביום זה, ואם אינו יודע לחדש, לפחות ילמד דבר מחודש - והוא סימן טוב לכל השנה."

אך ידע האדם, שכל הלימוד הקדוש בלילה הזה, נעשה כהכנה לפיסגה הגדולה, לרגע הגדול ביותר בחג זה - והוא קריאת עשרת הדברות שבתפילת שחרית, שכותב הצדיק 'בעל יסוד ושושן העבודה': "שאז הוא השעה בו מתבצעת קבלת התורה מחדש לכל אדם, ויכון כל אדם כאילו הוא עומד על הר סיני ושומע את עשרת הדיברות מפי הקב"ה."

על כן, גדול רגע זה מכל הלילה הקדוש, ולכן יתגבר כל אחד ברגעים אלו להיות עירני ולא להירדם, כפי שכתב הרב פלאג' זצ"ל:

"כי בשעה זו יש הארה משמים וגילוי מעמד הר סיני עד אשר יכולים כל החולים להתרפא וכל העקרות יכולות להיפקד, כפי שהיה בזמן קבלת התורה במדבר!" רגע זה נמשך עד שעת תפילת המוסף, אשר כתב עליה הגאון הרב שמשון פינקוס זצ"ל: "ובעת הגיע תפילת מוסף, הוא עת רצון כשעת הנעילה ביום הכיפורים, אשר מושפעת אז סייצתא דשמיא עצומה של רוחניות לכל השנה, לכן יתחזק האדם שלא להירדם ברגעים יקרים הללו!"

כותב הרב החיד"א הקדוש זצ"ל: "וביום זה יעלה לרצון ביותר אמירת התהילים, מפני שהוא יום ההילולא של דוד המלך נעים זמירות ישראל!"

כתב 'בעל החמדת ימים': "והעיקר שינצל כל רגע ביום זה לעסוק התורה, מפני ששעה של לימוד ביום זה שקולה כלימוד של יום שלם ברגיפות!"

עכ"ל הקדוש.

עד כמה כח התורה בשבועות

סיפר הרב מנחם שטיין שליט"א: בשנת 1981 נערכה מדינת ישראל לקראת המבצע המסוכן ביותר בתולדות המדינה.

המבצע ממנו רעדו מפחד אנשי הממשלה וכל יושבי ישראל, קראו תהילים במקלטים - הפצצת הכור הגרעיני בעיראק, מנחם בגין, שהיה ראש הממשלה, פחד מאוד מכך שאם ישראל תחדור לשטח עיראק ותפוצץ את הכור, הדבר יוכל להביא לאיום כל מדינות ערב כנגדו, ויגרום להפצצת ישראל על ידם.

לכן, מה עשה ראש הממשלה, בגין, לפני המבצע?

הוא התקשר אל הבבא סאלי זצ"ל והרב שך זצ"ל, כדי לקבל את הברכה להצלחת המבצע המסוכן. הרב שך זצ"ל מקבל טלפון מבגין, שומע את הפרטים ונותן את ברכתו. הבבא סאלי שומע אף הוא את הפרטים ונותן את ברכתו, אך הוא מוסיף ושואל את ראש הממשלה: "אמור נא לי, באיזה שעה אתה מתכנן לעשות את המבצע?"

"התכננו המדויק נקבע לחג השבועות, שעה 12:30 בצהריים בדיוק - אסור לפרסום!" מודיע ראש הממשלה בסודיות רבה. כששומע זאת הבבא סאלי, הוא מבקש לפתע דבר מוזר: "ואיל בבקשה כבודו להעתיק את המבצע לשעה 14:30" מנחם בגין שהכיר בקדושתו של הבבא סאלי השיב: "זה לא תלוי בי, אלא בגורמים צבאיים, אך אגיש את ההצעה בכינוס המדיני", הבטיח בגין לסיום. בגין הגיש את ההצעה בכינוס המדיני, וההצעה התקבלה, חג השבועות, שעה 14:30, ישראל תחדור לעיראק ותתקף את הכור הגרעיני.

היה זה במוצ"ש, בכל מערכת החדשות הודיעו: "הצלחה מסחררת למדינת ישראל! ללא הרוגים וללא פצועים! מבצע מדויק להפליא!". כל העולם הסכים באותו זמן שהמבצע היה מוצלח ביותר.

בביתו של הבבא סאלי, אף אחד לא העז לשאול את הצדיק: מה ההבדל אם המבצע יתקיים ב-12:30 או ב-14:30? אך היה אחד שהעז לשאול, והוא הרה"ג ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל, הבבא סאלי שמע את דבריו וענה לו:

"כשמעתי שהמבצע יהיה בחג השבועות, חשבתי לעצמי: מה עושים בני הישיבות, וכל לומדי התורה בעולם בשעה 12:30?.... הרי כל הלילה הם למדו תורה, ורובם הלכו לישון לאחר התפילה, ובשעה 12:30 הם רק מתחילים את סעודת היום. אע"פ שזו סעודת מצוה, זה לא מספיק כדי שנוכל לקבל עזרה משמים לנצח במבצע כל כך מסוכן. בשביל מבצע מסוכן כזה, צריך המון כח וטנקים רוחניים לעם היהודי, לכן אמרתי לו שיעשה זאת בין השעות 2-3 בצהריים, שאז

אחרון הסועדים חזר לבית המדרש, וכל בחורי הישיבות ולומדי התורה עמלים בה.

סיים הבבא סאלי ואמר: "אני צריך שכל בני התורה יהיו על משמרתם כדי שנוכל לנצח בסכנה הזאת". רק כח התורה יכול לשדד מערכת!

'החפץ חיים' צ"ל היה אומר: "ישנם אנשים צדיקים המהדרים בקניית אתרוג המגיע אף לסכום של כ-1000ש"!

וזו רק מצוה אחת. אך קחו את השכר של מצות אתרוג מהודר ביותר, שופה, סוכה, ציצית, תפילין, חסד וכך את כל המצוות - אות אחת שאתה לומד בתורה הקדושה, שווה לשכר כל המצוות יחד!

שנאמר: "ותלמוד תורה כנגד כולם", כנגד כל המצוות יחדיו. החפץ חיים צ"ל עשה פעם אחת חישוב בשעונו, שבדקה אחת אדם יכול לומר 200 מילים. ואמר מילה אחת של תורה שווה 613 מצוות (תרי"ג), אז בדקה אחת האדם זוכה לכ-120,000 (613X200) מצוות! ובשעת לימוד תורה אחת 7.3 מיליון (120,000X613) מצוות לכף של הזכויות."

אם ראית שישורין באין עליך - רץ לחדרי התורה ומיד הן מסתלקין! כותב ר' חיים מוולוז'ין בספרו 'נפש החיים': נצל כל רגע בלילה הקדוש של חג השבועות ונדע כי כל אחד יש לו חלק בתורת ה', ולפי השתדלותו כך יקבע חלקו בעולם הבא!

כאשר אדם משקיע לתורה הקב"ה מחזיר לו בכפליים

סיפר הרה"ג ראובן גולן שליט"א: מעשה מרתק ששמעתי בשם אחד מראשי הכוללים בארץ, וכה היו דבריו: "ב"ה זכינו לכולל אברכים צדיקים העמלים בתורה יום ולילה. את אחד האברכים הלומדים אצלנו, אני מכיר אישית כי הינו חי בצמצום רב עם משפחתו, וכי הם מחשבים כל שקל שנכנס ויוצא, ובלבד שיוכל הוא לשקוד באהבתו הגדולה בתורה הקדושה. אשתו עובדת, אך ההוצאות רבות. אלא, שעם כל זאת, מעיד הוא כי רואה הוא בחוש כיצד ה' מפרנס אותו מעל הטבע בכל חודש מחדש. והנה, בחודש חשון האחרון, ניגש אליי אותו אברך מבויש ונבוך, ושאלה בפיו: "ברצוני לשאול את הרב האם נהגתי כשורה במעשה שאירע לי". האברך אחז בידו גמרא חדשה ומפוארת שקנה, ואמר: "הרב יודע כי מצבי הכלכלי הינו דחוק, אך אין תלונות, ב"ה רואים את ישועת ה'.

אלא, שאמש הלכתי לחנות הספרים על מנת לקנות גמרא, אך "צירי" תקף אותי ובמקום לקנות גמרא זולה ופשוטה, קניתי גמרא מהודרת ומפוארת שבידי 100 ש"ח יותר מרוב אהבתי לתורה. ושאלתי: "האם נהגתי נכון או שמא הייתי חייב להתפשר על גמרא זולה?" התפעלתי מאוד ממסירות נפשו, והשבתי לו: "אל דאגה, כבר קבעו רבותינו ואמרו: 'מזונותינו של אדם קצובין לו מראש השנה, חוץ מהוצאות שבת ולימוד תורה, שאם מוסיף - מוסיפין לו', הרי לך שאם הידרת בקניית הגמרא, ישלם לך ה' זאת ממקום אחר, ולא תפסיד מכך כלל". האברך שמע את דבריי ושמוח מאד. למחרת, בעת אשר נכנסתי אל הקודש פנימה אל מן הרב חיים קנייבסקי צוק"ל, עם שני תורמים לכולל, על מנת שיעתיר עליהם ברכה, הוספתי לבסוף לשאול האם ענית נכון לאברך בשאלתו אמש, או שמא

היה לו לנהוג אחרת. מן הרב קנייבסקי שמע זאת והשיב בשמחה: "ענית נכון, אדם צריך שתהיה לו גמרא יפה, כי בכך הוא ילמד יותר טוב, ויש בזה משום "זה קלי ואנוהו". שמחתי למשמע הדברים, אלא שאז, כשיצאנו מביתו הקדוש, פנו אלי שני התורמים בהתפעלות ואמרו כי הם מתפעלים עד מאוד מאברך כזה שעם כל מצבו, הוא משקיע בתורה, וכי רוצים הם לקחת חלק בקניית הגמרא שלו.

כל אחד מהם שלף שטר והעביר לי על מנת למסור לאותו אברך, ולזכות להיות חלק מלימוד תורתו. התרגשתי מאוד לראות כיצד ה' החזיר לאברך את כל הכסף שהשקיע בגמרא, ממש כהבטחת רבותינו בתלמוד, אלא שהמעשה לא נגמר...

באותו יום, כאשר חזרתי לירושלים, ישבתי ליד חבר וסיפרתי לו בהתרגשות את כל השתלשלות המעשה עם אותו אברך. אותו חבר התרגש מאוד מהסיפור ושלף לי 100ש" למסור לאברך. נדהמתי והוספתי זאת לשטרות של התורמים. למחרת, הייתי באסיפת הורים, ואז המלמד של בני סיפר לי מעשה על ר' חיים קנייבסקי, נהנתי מהמעשה וסיפרתי לו אף אני את המעשה שאירע לי עם אותו אברך ואת שאלתי לרב חיים קנייבסקי. המלמד התרגש מהמעשה ושלף לי 100ש" להעביר לאברך כשהוא אומר שהוא רוצה זכות להשתתף בתורתו של האברך הזה. איזו השגחה מופלאה!

למחרת העברתי לאברך את כל הכסף בהתרגשות, והוא נעמד בפני האברכים ואמר: "לדעתי הישועה הזאת שלגלג לי ה' עם כל הכסף, הוא רק בזכות שבתחילת השבוע תרמתי לכולל מעשר מההכנסות שלי, למרות שאינם גדולות, ולכן זכיתי לכזו ברכה, וכן בדברי רבותינו שכל המוסיף להוצאות שבת ולימוד התורה, הקב"ה מחזיר לו זאת עד השקל האחרון." "מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה חוץ מהוצאות שבת ויום טוב ותלמוד תורה, שאם מוסיף - מוסיפין לו, ואם פוחת - מפחיתין לו". ה' מנהל את העולם ומשגית, והוא המשלם שכר טוב ליראיו.

(ויוצא עמו בששון)

ידוע מאמר התנא (אבות ב, טז) **למד תורה הרבה, ויתנו לך שכר הרבה. אמנם סדר הלימוד זהו דרך ישרה שיבחר לו האדם. מאחר שלמוד התורה צריך להיות לשמה על מנת לקים, לשמר ולעשות, הנה כי כן יחלק אדם שעותיו בכל יום, ומי שחננה' דעת, יקבע עת לעין בהלכה, או בפוסקים בעיון ופולפול כפי שכלו, ואם יוכל ללמוד עם חברים או עם תלמידים טובים מה טוב ומה נעים. ועוד יקבע עתים ללמד בקיאות, ותהי ראשית למודו בדינים הנצרכים בשלחן ערוך עם כל האחרונים, עד שיהיו נרשמים בדעתו לעת הצרך, ושוב לגרס אנש כל ה"כ" עם פרוש רש"י, והמשניות עם פרוש, וכל הש"ס עם פרוש רש"י ותוספות, וארבעה עשר חלקים הרמב"ם עם הפרושים וארבעה טורים עם הפרושים וכן הארבעה שלחן ערוך, ואחר כך שאר למודים וידיעות, עד שיהא שלם בידיעות. ולמוד ספרי מוסר ויראת ה' עולה על גביהן כתבלין הנתנין בכל מאכל. ולאחר שמלא כרסו מכל הלימודים והידיעות על פי הפשט, ישתדל ללמוד חכמת הקבלה, כי ידוע שליום הדין שואלים לאדם גם על רזי תורה ומעשה מרכבה (מדרש משלי פ"ו), ועתיד לתן את הדין אם היה יכול ללמוד ולא למד. והרגיל בספר הזהר יראה כמה מהבושה מגיע לעולם הבא למי שלא למד חכמת הקבלה, עד שאמרו בכמה דוכתי דטב לה דלא אברי. תסמר שערת אנוש. ובזדאי שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ג א, א), והכל לפי מה שהוא אדם חיובא רמיא עליו להשיג לדעת כל אשר בכחו, ולא יפנה עצמו לבטלה אפלו רגע, כי היום קצר והמלאכה מרבה:**

(פלא יועץ)

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקין וכדו'. תבורכו מפי עליון!		
לע"נ נעימה בת ככב לע"נ ככב בת גוהר העלון לע"נ: עזרא בן מזל ואברהם בן רחל	נא לבקש רחמים על יעקב בן מיכל לרפ"ש! נא לבקש רחמים על ליליאן בת פאני לרפ"ש! נא להתפלל על הרב ישראל בן אסתר לרפ"ש! נא להתפלל על יהודה שלום בן תהילה שרה מרסל לרפ"ש נא להתפלל על רפאל שלמה בן מאיר לרפ"ש! נא להתפלל לרפואת אשת האברך רחל בת מסעודה שזקוקה לרחמי שמים מרובים להצלחת: שמואל בן דונה, מרגלית בת ג'מילה	שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה: 24:00 - 22:30 טל': 052-6766049 שידוכי "חסידי שוה"ר" בימים ג', ד' ה' בשעה: 22:00-21:00 058-3297225 שידוכים לשם שמים למזרח החרדי לנשים: 053-4163681 לגברים: 053-4110655 ניתן לפרסם טפרים בתוכנית אוצר החכמה ועוד c59595@okmail.co.il
לזיכוי הרבים: בית הוראה יחוזה דעת - מענה הלכתי 24 שעות, *6730 לרפואה שלימה: התינוקות עדי בת מעין, מיכל בת שמחה, אירן נחמה בת ציונה ודבורה בת אסתר, דני מייחא בת מרסל מיישה, משה בן רוזה, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה, יחזקאל בן ג'ונג'ון, רות בת בתיה, רחל חיה בת גאולה, שלום בן צפורה, אברהם בן דולת, אהרן בן מרים, אברהם ברוך בן אסתר	מי שיכול ללמוד או להתפלל לע"נ מיכאל בן שרה שהיה אדם יר"ש ולא השאיר זרע אחריו אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא! יחזקאל בן מהין ורעיתו כרפמיט בת שרה, מנשה בן טובה ורעיתו, הרצל בן כתון ורעיתו, ששון בן רעיה, יצחק בן אסתר, וירון מנשה בן פנינה ורעיתו, ענבל ג'מילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעיתו, יוסף חיים בן שרה ורעיתו, יעקב אליהו בן רחל חיה ורעיתו נא להתפלל לרפואת דוד בן פרלה נא להתפלל לרפואת פנחס בן שמחה	מוהל מוסמך לשם שמים (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסמך לשם שמים, תלמידיו של הרב אורי: 058-3207037. אברך מוהל מוסמך לשם שמים 052-7646963.
העלון להצלחה בכל העניינים, לפרנסה ברווח ולזווה הגון ליוסף בן שולה		

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: סעודת שבת

פרשת בראשית

בס"ד | גליון מס' 552

קרב במצרים, אטריות בטבריה...

ויקדש אותו (ב, ג)

החלטות, להוביל מהלכים בעסק, ליצור את התקדמותו, שינויים בצורתו, שיפורים וייעולים במבנה העסק... כך גם השותפות שלנו עם בורא עולם המתרחשת בעת הקידוש - מתבטאת בעובדה שאנו הופכים לבעלי השפעה מרחיקת לכת: אנו יכולים לפעול, לבקש, לפתוח עבורנו שערים חדשים בכח השותפות האמיצה שלנו!

את אותו רגע של שותפות אמיצה, הבה נצל לפתוח את השערים. בשבילנו - בשביל מה שאנו צריכים ומבקשים לשנות ולשפר, אבל גם, ואולי בעיקר, עבור החברים והידידים שלנו. נבקש עבורם, נפעל בשבילם, כי ברגע הזה של השותפות, יש לנו את הכוחות והיכולות לדאוג להם, לפעול עבורם ישועה!

זה מצריך חשיבה, התבוננות בגודל הרגע, כוונה ודבקות בקידוש. זה הכל, ומיד אנו שותפים במעשה בראשית עם בורא עולם!

לעצור את חיית הטרף!

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה. התבערה הנוראה התחוללה באדמת אירופה, והידיעות על השואה האיזומה הגיעו עד לארץ הקודש, וזרות פחד ואימה בקרב העם היושב בציון. מלכתחילה, היה ברור כי שאיפתו של העמלק הנאצי היא להשתלט על העולם כולו, תוך 'ניקוי' כל פינות תבל מכל מי שבשם ישראל ייקרא.

להט החרב הנאצית המתהפכת על ראשם של יהודי אירופה, לא ידע שובעה. בזה אחר זה כילו הנאצים ערים ועירות, קהילות ומשפחות, אשר קידשו שם שמיים בחייהם ובמותם על שמו יתברך, תחת מכוונות ההשמדה האינטנסיביות. ככל שגבר והלך זרם הידיעות על המתרחש תחת שמי אירופה הבווערים, ככל שהתרבו החדשות הרעות מהאדמה ספוגת הדם והדמעות, הלכו החרדה והאימה וקנו שביתה בלב.

בשלב מסוים, כבר לא נותר ספק בדבר כוונתו של המשטר הנאצי. כוחות גרמניה ואיטליה שהתאחדו יחדיו, חצו את גבולות אירופה והחלו כובשים נתחים נכבדים מאדמת אפריקה. תוכנית המשטר הנאצי היתה ברורה - לכבוש את כל מה שנשאר מהמזרח התיכון, ולהשתלט על יבשת אסיה כולה.

הישוב היהודי הקטן בארץ ישראל, היה נתון בחרדה קיומית. לא היה לאיש ספק, מה יעלה בגורל היהודים אם התוכנית הגרמנית תעלה יפה חלילה. הפחד הפך לחרדה, האימה לבהלה. מארץ ישראל הקטנה לא היה לאן לברוח, אירופה כולה היתה כבושה, וגם במזרח - לא היה מקלט של ממש בקרב המדיניות המוסלמיות השכנות.

מפורסמים סיפורי המופת, סביב תפילותיהם של עם ישראל בראשות גדולי ישראל באותה תקופה קשה, בכותל המערבי ובציון האור החיים הקדוש. היו אלה ימי מתח נוראיים, בהם היה ברור כי לשלטון הבריטי בארץ אין כמעט כל סיכוי להילחם מול הצבא הגרמני החזק, ונראה היה כי זה ענין של זמן עד שארץ ישראל תיפול שדודה בידי חיית הטרף הנאצית...

למרות חולשת הצבא הבריטי, בהיותו עיף ותשוש ממהלך המלחמה, הצבא הגרמני התכונן לקרב באופן מוקפד. המצביא עטור הנצחונות והשבחים רומל נשלח במיוחד

נרגשים ומאושרים, נפתח בשבת הנוכחית בקריאת פרשות התורה בשנת תשפ"ו, מתוך התרגשות וציפיה שגם השנה יאיר השם את עיינינו לדלות מרגליות יקרות מתורתו.

פרשת בראשית, בה אנו פותחים, עוסקת ביצירת העולם ובריאיו. בששה ימים נברא העולם, וביום השביעי ניתנה לנו מתנה יקרה - מתנת המנוחה, היא יום השבת.

עם כניסת השבת, אנו עומדים ברגעים מיוחדים, מלאי הוד, ובעלי אורה קסומה ונדירה. בעת בה נפתחת השבת, השולחן ערוך בהדר מלכותי, כסאות יפים סדורים לו סביב, בני הבית - כולם רחוצים ומסודרים, לבושים בחן ועל פניהם שורה נהרה - זה אחד הרגעים המכוננים בחייה של משפחה יהודית, רגע של חיבור וקשר אוהב ואיתן עם המנחיל מנוחה לעמו ישראל, מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת שלום ושלווה.

בקרב כולנו, זכרונות שולחנות השבת מילדותנו מלווים בצליל ענוג וניחוח קסום משהו. אין מילים שיכולות לתאר את האווירה הייחודית, השלווה האינסופית, האור על הפנים והתחושה הטובה, המלווה אותנו בעת פתיחת השבת, בעומדנו על יד השולחן הערוך בהדר, וכולם מתלכדים כאיש אחד בלב אחד, ילדים בוגרים עם צעירים, הורים, סבים, בנים ונכדים, מצפים לרגע הרמת הכוס בקריאה נרגשת 'יום השישי, ויכולו השמים... ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו!'

את הרגע הייחודי הזה, אנו מנחילים לילדינו ולדורות הבאים. את תחושת החמימות והאור הייחודי של יום השבת, הבאים לידי ביטוי ביתר דגש בכניסתה - בעת הקידוש על היין. הקידוש מעולם לא נעשה כבדרך אגב או כמטלה, ההיפך - את הקידוש אנו עורכים בהתרגשות, בשמחה, בהודאה, בנעימות, מתוך הבנה כי זהו הרגע המכונן בו נכריז על כניסת יום השבת, נקבל אותו בשמחה, ונצטרף למי שקידש את יום השבת - לבורא עולם שיצר וכוון וקידש ובירך את היום הנפלא.

הבה נתבונן מה מתרחש ברגעי הקידוש האציליים, באותם רגעים ייחודיים ויקרים: חז"ל מגלים לנו כי הקידוש שלנו, ההכרזה שלנו כי הקדוש ברוך הוא ברא עולם בששה ימים ונח ביום השביעי - היא זעקת האמונה המועברת מדור לדור, והופכת להתחברות חזקה מאי פעם, עד לרמת שותפות של ממש. כשיהיה מקדש על היין וקורא 'יום השישי ויכולו השמים והארץ... וישובת ביום השביעי', באותו רגע הוא נעשה שותף עם הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית!

מדהים לחשוב על זה: יהודי, כל יהודי, בכל מקום, בכל גיל, בכל מצב, יש לו אפשרות להיות שותף אמת עם בורא עולם! זה לא קורה כל יום, זה גם לא קורה במשך יום השבת, זה קורה בעת הקידוש בלבד - באותו רגע נפלא אנו הופכים שותפי אמת, שותפים של בורא עולם!

הגילוי הזה מסעיר, אך מצריך הבנה: מה משמעות השותפות הנכבדה הזו? וכי אנחנו שותפים בהשקעה? אולי בעלי מניות? מהי אפוא אותה שותפות, ובמה היא מתבטאת?

חידש בעל האור לשמים' בשם הרבי החוזה מלובלין זי"ע: כידוע, שותפות - היא העוצמה שבידי כל שותף להיות בעל שליטה. עוצמתו של שותף היא ביכולתו לקבל

מצוה לפרסם: סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקד"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

מגרמניה, לפקד על קרב הפריצה נגד הכוחות הבריטים בשלהי שנת תש"ב. עד אז עמדו הכוחות הגרמנים במצרים, נערכים לפריצה צפונה נגד כוחות בעלות הברית.

היה זה בליל שבת. בשעת ליל מאוחרת, הגיע החסיד רבי שלמה אליעזר הלפרין, מקורבו ואיש סודו של הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע, למעון הרבי. רבי שלמה הגיע במרוצה, פניו חיוורות, ובקול לא לו לחש לרבי 'שמעתי אומרים הנאצים פרצו צפונה, והם שועטים לכיוון ארץ ישראל'...

משמעות הבשורה היתה ברורה. ענין של כמה ימים עד שארץ ישראל כולה תימחץ תחת המגף הנאצי. גורל היהודים גם הוא ברור, ולא לטובה...

רבי שלומק'ע שמע את הבשורה הקשה ונחרד. עיניו נעצמו, הוא נעטף שרעפים, והחל מתנועע בדבקות עצומה. אחר כך פתח ואמר: 'חבל, כה חבל שלא באת קודם, לפני שקידשתי על היין. אילו היית בא אז, יכול הייתי להפעיל את כח השפעתי כשותף ביצירת העולם כולו, ולעצור את כוחות הרשע'...

רבי שלומק'ע נאנח, שב והתעטף בשרעפי קודש. המעמד היה נורא הוד, ניכר היה כי קדוש ישראל משוטט בעולמות העליונים, מחפש מוצא מצרת בני ישראל. הוא ירד וטבל במקוה, ולאחר שעלה, ניעור ואמר: 'לא נורא, הרי כבר עשיתי קידוש, אני כבר שותף עם הקדוש ברוך הוא... וכשותף, הריני יכול לקבוע כי הרשע הנאצי יספוג מהלומה קשה, יפול ויתרסק ולא יקום עוד, ושערה לא תיפול מראש אף יהודי השוכן בציון'!

העומדים סביב נחרדו מדברי הצדיק, הגורר גזירה בכוח השותפות שבקידוש ליל שבת. הם האזינו לדבריו במורא ופחד, אך נרגעו קמעא בשומעם את קביעתו הנחרצת...

לימים, התברר כי אכן באותו לילה פרץ רומל קדימה, בראש צבא אדיר מימדים שכלל למעלה ממאה אלף לוחמים, קרוב לחמש מאות מטוסים וטנקים רבים. אך לאחר התקדמות קלה נאלץ לעצור, וכנגד כל הסיכויים הצליח הצבא הבריטי להכניעו ולהנחית עליו מכה קשה, שאילצה אותו לסגת אחרי אבידות כבדות בכל שורות צבאו...

כי זהו כוחו של הקידוש. עוצמתו רבה, יכולותיו עצומות. כל יהודי הופך לשותף, בעל יכולת לקבוע, בעל שליטה בנעשה. את הדקות היקרות של הקידוש יש לייקר, להתכונן אליהן, להיערך, להתבונן בעובדה כי זכינו להכריז שבזאת עולם ברא את עולמו בששה ימים ושבת ביום השביעי, ובכך נהפוך לשותפיו הנאמנים בבריאה כולה!

מעניין לציין, את מה שביאר הרה"ק מטשורטקוב זי"ע, כי מסיבה זו אנו ממנהלים להיפרד מהמלאכים המלווים אותנו בשובנו הביתה בליל שבת, ואומרים להם 'צאתכם לשלום'... במבט ראשון הדבר נראה מוזר - מדוע שנשלח את המלאכים מיד? מדוע לא נבקש מהם להישאר עמנו לשעת סעודת השבת כולה?

נוסח 'צאתכם לשלום', הרומז לעזיבת המלאכים את הבית מיד, עוד לפני הקידוש, מציב בפנינו עובדה יקרה: המלאכים אינם נותרים איתנו בעת הקידוש, הם אכן ממנהלים לעזוב... מלאך הרואה בן אנוש מגיע לדרגת שותפות עם בורא עולם, מתמלא קנאה, אינו יכול לראות את המחזה הנורא הזה... לפיכך, אנו מבקשים מהמלאכים לעזוב את הבית לפני הקידוש, כדי שלא יראו לאיזו דרגה אנו מגיעים, דרגה שהם אינם יכולים לגעת בה...

זהו פלא מופעים: יש לנו רגע בלעדי, בו אנו הופכים לשותפים עם בורא עולם, בדרגה גבוהה יותר ממלאכי מעלה שרפי קודש! יש לנו הזדמנות חד שבועית, בה אנו הופכים שותפים בעלי השפעה רבה, בעלים של ממש על עולם ומלואו, וברצוננו ובכוחנו נוכל לשנות, להפוך, לשפר, ולקבוע!

אטריות רבות עוצמה!

היה זה בעת אשר התאכסן כ"ק הרה"ק בעל ה'דבר חיים' מגנדבורג זי"ע בטבריה, בבית הגה"צ רבי אהרן טויסיג זצ"ל, מח"ס 'פרי נפש חיה'. רבי אהרן כיבד את הרבי עד מאוד, ועשה ככל הניתן על מנת להסדיר לרבי תנאי אירוח נוחים ונאותים, כפי שידו השיגה. אלא שידו לא השיגה הרבה - מעודו היה מתקשה בפרנסתו, לא מצליח במקומות עבודתו, ותנאי חייו היו קשים מנשוא...

כל זאת, לא הפריע לו לארץ את הרבי בכבוד רב, ככל יכולתו. וכך, אירע פעם שהרבי נקלע לשבות במחיצתו שבת שלימה, אשר לקראתה התכונן מאוד: הבית נוקה וצוחצח, מורק ונצץ. בני הבית סידרו עבור הרבי את מיטב תנאי האירוח, וגם את סעודות השבת - השתדל להעמיד ברוחב לב ככל יכולתו.

בעת הגיע סעודת ליל שבת, ביקש הרבי לקיים מנהג ישראל ולאכול אטריות, המכונות 'לאקש'ן באדיש. בני הבית התנצלו והסבירו, כי לא ידעו שהרבי חפץ לאכול אטריות, ולו היו יודעים, היו מכינים לו מבעוד מועד כמות נכבדה של אטריות. 'ענתה', התנצלו, 'אין לנו ולא 'לאקש' אחד בבית'...

הרבי חיך קלות והשיב: 'חבל, חבל מאוד... הן למאכל האטריות - ה'לאקש'ן' בשבת, כח רב והשפעת פרנסה עצומה. הדבר מרומז בשמן של האטריות - המכונות באדיש

לאקש'ן... הרי נודע כי יש דברים שנגזר עליהם שיהיו קשים לאדם, כמו פרנסתו של אדם, שנקבע שתהא קשה כקריעת ים סוף. אך סגולת ה'לאקש'ן' - האטריות בשמן: לא קש'ן - כלומר לא קשים, לרמז כי מעתה גם כל מה שנקבע שיהיה קשה לא יהיה קשה עוד, וגם הפרנסה תהפוך לקלה ומרווחת, נוחה ובשפע רב'...

בני הבית הבינו את הרמז המיידי, כי הרבי בעצם מעניק להם סגולה יקרה: שיקפידו לאכול את המאכל השבתי הנהוג בקהילות ישראל, כי במאכלי השבת טמונות סגולות יקרות ערך בנושא בו הם מתקשים כל כך - בפרנסת המשפחה.

אם המשפחה הזדרזה לפרק חתיכה מקוגל האטריות השמור לסעודת יום השבת, הופכת את פרוסת הקוגל לאטריות בודדות. כשהוגשו האטריות לשולחן חיך הרבי בסיפוק, וכשנהרה על פניו הוסיף ואמר: 'נו, הרי מעתה כבר 'לאקש'ן' - לא קשה יותר הפרנסה'...

ואכן, כבר ביום ראשון קיבל אבי המשפחה הצעת עבודה מסודרת בתנאי שכר מרווחים ונוחים, ומאותה שבת בה הוחל לשמור בהקפדה על אכילת מאכלי השבת - לא ידעו עוד עוני ומחסור, ופרנסתם היתה ברווח רב ובשפע...

החל מהשבת הבאה, בושלה מערב שבת כמות נכבדה של אטריות, וכל בני הבית הקפידו לאכול אטריות - לאקש'ן במהלך הסעודה, מתוך הבנה כי למאכלי השבת המסורתיים השפעה רבת עוצמה...

האטריות שהחזירו בתשובה

חלפו שנים ארוכות. לימים, סיפר נכד המארח, המשפיע הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, את הסיפור המופעים לאחד מאורחיו בסעודת השבת. אותו אורח, נקלע לימים לסמינר לבעלי תשובה, וכשניתנה לו רשות הדיבור, פתח בסיפור הזה והמשיך: 'ראו נא את האושר הרב בקיום מצוות התורה. הרי אטריות הן מאכל ערב לחיך, ניתן להכין במרק, בתיבולים שונים, בתוך פשטידה ובכל צורה. האטריות הן מאכל בריא ומשביע, טעים ומזין, לא יקר וגם מצוי בשפע'...

ועם זאת, המשיך האורח בסמינר, 'ראו איזו השפעה יש לאטריות הפשוטות הללו. ברגע שהן הופכות למאכל שבת, כיוון שהן חלק ממנהג ישראל להכניסן לתפריט סעודות השבת, זכו האטריות למקום של כבוד, לסגולות יקרות, להיותן כלי שמשפר את איכות החיים ומשנה את מסלול חייו של היהודי לטוב. זה לא כרוך במאמץ או בתשלום יקר - ההיפך, חומר כה פשוט וזול, אך הוא רב עוצמה והשפעה כי הוא הופך לחלק מסעודות השבת ולמנהג ישראל! קרא האורח בהתפעלות.

השבת הסתיימה, כל משתתפי התפזור, ונדמה היה כאילו השיחה השתכחה מלב... כשלושה שבועות אחר כך, קיבל האורח שיחת טלפון מפתיעה מהארגון שערך את השבת בסמינר האמור. 'אי אפשר להבין למה ואיך', פתח מנהל הארגון בדבריו, 'אך מה שסיפרת על האטריות וכוחן והמסר הרב הבוקע מצלחת האטריות השבתית, שינו את כיוון חשיבתה של משפחה שלימה ביחס לשמירת מצוות'.

להפתעתו, שמע אותו אורח כי בין משתתפי הסמינר באותה שבת, נמנה גם זוג אחד, בו דווקא האשה חשה שדבר לא מדבר אליה. 'דווקא הסיפור הזה' - אמר מנהל הארגון, 'תפס אותה, ריגש את ליבה והיא לא יכלה להמשיך בשגרת יומה בעקבותי'...

'היתכן?' שאלה האשה בשיחה מאוחרת יותר, 'הרי מאכלי השבת הם תפריט בעלמא, מיני מאכל שהפכו לחלק מהטעם של השבת, הא ותו לא. היתכן שהם רבי השפעה כל כך? היתכן שמצבו הכספי של אדם ישתנה מהותית בעקבות אכילת מאכל כזה או אחר? מי כעמנו ישראל שיש בידי מפתחות חזקים כל כך - להפוך מנות מזון פשוטות לכלי עבודה רבי עוצמה! אמרה האשה, ושבה לכור מחצבתה'...

עתה, התברר, כי לאטריות לא רק סגולות פרנסה, גם סגולות להחזרה בתשובה... צלחת האטריות הפשוטה שהוגשה באותו ליל שבת לפני שנים ארוכות, לא רק שינתה מהותית את מצב הפרנסה באותו בית, אלא גרמה גם למשפחה אחרת, שנים רבות אחר כך, לגלות את אור היהדות!

כי מאכלי השבת אינם קובץ של מנות שגובשו יחדיו לארוחה משותפת. מאכלי השבת מכילים בתוכם אוצרות יקרים וסגולות נפלאות, וביכולתם לשפר את מצבו של היהודי הסועד אותם לאין ערוך!

כמה כדאי להקפיד לאכול את מאכלי השבת שהורגלנו בהם מנעורנו, לשמר מסורת ישראל סבא, להקפיד על התפריט השבתי העשיר והמיוחד כל כך, הנושא בקרבו ניחוח קסום של פעם ומינים ייחודיים של טעם. כי מאכלי השבת השפעתם עצומה ונרחבת, משנים הם עולם ומלואו ויכולים ליצור מציאות חדשה!

מאכלי השבת הם מתנה נוספת שקיבלנו, בתוך מתנת השבת. כמה חשוב להשתמש גם במתנה יקרת ערך זו, לנצלה ולהפוך את חיינו לטובים יותר בעזרתה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "פרשת בראשית"

עורך: הרב יוסף ברנר

לתגובות והצעות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

חומש בראשית.

כתב הלבוש (או"ח סימן תקפ"א): אין מברכין ראש חודש תשרי שהוא ראש השנה, כמו שמברכין שאר ראש חודש, וגם אין מוזכרין ר"ח לא בקורבנות ולא בתפילה בראש השנה, והכל מטעם כדי לערבב את השטן, שלא ידע שהיום ראש השנה, וסימנך: "בכסא ליום חגיגו" – שיהיה החודש מכוסה שלא יזכירוהו. "ומטעם זה ג"כ אין מתחילין לקרות פרשת בראשית בראש השנה, דקיימא לן (ראש השנה ו"א). בתשרי נברא העולם, היינו האדם. ולכן אין קורין אותו שלא ירגיש השטן, ויאמר ודאי היום ראש השנה הואיל ומתחילין בו את התורה. וגם בשבת שאחריו אין מתחילין, דהואיל וכבר נדחה התחלת התורה מראש השנה, אז ימשיך להידחות עד כלות כל ימי יו"ט שהוא שמחת תורה, לפי שמאז והלאה יכולין לקרות הפרשיות זה אחר זה בלי הפסק, עכ"ל הלבוש. **ובספר מליצי אש** מובא רמז נאה, דכל דברי הלבוש מרומזים בתיבת "בראשית", משום ד"בראשית" הוא ר"ת: ראש תשרי בריאת אדם שטן יקמרג. ועוד ר"ת: אל יתחילו תורה בריש שתא, כדי שלא ידע שטן שהיום ראש השנה ויקמרג, לכן מתחילים רק בשמחת תורה ואת זה אנו רואים בר"ת הבא: שמחת תורה יתחילו ראשית ברא אלוקים...

אגב, הסבר נפלא – לכך שאנו מתחילים את התורה רק בשמחת תורה ולא בשבועות חג מתן תורה, או בראש השנה יום בריאת העולם – שמעתי מ**מ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולין שליט"א** בעת עריכת השולחן בליל שמחת תורה: דהרי ידוע התפילה שאנו אומרים כנסתנו לסוכה, ובתוכה הבקשה: "ויזכות צאתי מביתי החוצה ודרך מצותיך ארוצה, יחשב לי זאת כאילו הרהקתי נדוד, והרב כבסני מעוני ומחמאתי מהרני". זאת אומרת שחלק מהענין לצאת לסוכה הוא גלות מסוימת, שבזאת תכופר עונותינו. והנה ידוע, שבשביל לזכות לקנין בתורה צריכים לקיים את "הוי גולה למקום תורה", כדברי המשנה באבות (ד. יד) 'רבי נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבוא אחרך, שהכריך קייממה בידך, ואל בינתך אל תישען. ולכן, רק אחרי חג הסוכות בו אנו נמצאים כביכול בגלות אחרי שהרחקנו נדוד לסוכה וקיימנו "הוי גולה", אז אנו יכולים לקבל את התורה ולהתחילה מחדש שיהיה נקנה בלבבנו כדבעי...

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלוהים ארץ ושמים. וכל שיה השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה (ב.ד-ה)

מפרש רש"י את הפסוק: כשנגמרה בריאת העולם בשישי, קודם שנברא אדם "וכל עשב טרם יצמח" – עדיין לא צמח וכו' ולמה? "כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ" ומה הטעם שלא המטיר? לפי ש"אדם אין לעבוד את האדמה" ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים. ולמדנו מכאן דבר נפלא, שהבריאה כולה נשלמה – "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" – ואעפ"כ הגשמים אשר קיום העולם וחיותו תלוי בהם עדיין אינם יורדים – ולמה? יען שהסרה תפילת האדם, המכיר בטובתן עליהם ומבקש עליהם מאת הבורא יתברך, ואז, ורק אז, יורדים הגשמים ומתקיימת הבריאה. הוסיף על כך הגה"ק בעל הבן איש חי זי"ע נופך משלו ואמר: דאם נדייק ונתבונן, נראה: כשמתכוונת תורתנו הק' לומר שהסרה בבריאה תפילת האדם אשר תפעל להוריד את הגשמים, כותבת זאת בלשון "ואדם אין", יען כי מהותו של האדם היא התפילה, כי מבלעדי

התפילה אין הוא כלום, כיון שצרכי האדם בגשמיות וברוחניות הם רבים עד בלי מספר. והאדם בעצמותו אינו יכול בכוחותיו להשיג כלום, ותמיד צריך לשאת עיניו למרום בתפילה, ולכן כל קיומו ומהותו בכח התפילה, וכשחסרה תפילת האדם, הרי "ואדם אין" – אין כאן אדם... ומסיים הבן איש חי וכותב: ומה נפלא הדבר שמילוי האותיות של "אדם" מעיד על הנ"ל "אלף דלת מם" – הרי שמילוי האדם, דהיינו תוכנו הנסתר, הוא: "מתפלל", והבן...

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וכו' (ב.א)

את גודל מעלת קדושת ה"קידוש על היין" שבו אנו מכריזים: "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וכו'", שבזה אנו גם מראים כי מאמינים אנחנו שהקב"ה ברא את העולם בששת הימים וביום השביעי שבת וינפש – נוכל להבין מהסיפור המופלא הבא: היה זה לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר הכוחות הנאציים ימ"ש בפיקודו של הגנרל רומל הגיעו כמעט עד שערי ארץ ישראל. אלפי תינוקות של בית רבן התאספו ליד שריד בית מקדשנו לאמירת תהילים לשפוך שיה ותחינה לפני ריבון העולמים שיושיע את העם היושב בציון מידי המרצחים. גם בבית מדרשו של הרה"ק רבי שלומק'ה מזויעהל זי"ע הורגשה בשבת ההיא חרדה גדולה. הרבי, שהתפרסם כרוב גדולותו, פרישותו וחסידותו, קידש כבר על היין והתכונן לגשת לסעודת השבת. באותו רגע ניגשו אליו המשמשים בקודש ואמרו לו שהגרמנים מצויים כבר בשערי ארץ ישראל. תגובתו של הרבי ר' שלומק'ה היתה: מדוע לא אמרתם לי זאת לפני הקידוש? לא הכינו הגבאים אל מה רומזים דבריו הקדושים, ואז הסביר להם הוא במתק שפתיו: "הרי כל מי ששומר שבת נעשה שותף להקב"ה, וממילא חלים כאן כל דיני השותפות, ואם הייתם אומרים לי את זה לפני קידוש, הייתי יכול לפעול אצל ה"שותף" ביתר שאת... מיד לאחר מכן הלך למקוה הטהרה שם טבל כדרכו בקודש, וכשיצא אמר: רואה אני שהגרמנים לא יכנסו בשערי ירושלים! וכך אכן היה בניסי ניסים, ירושלים נושעה מאויביה... לאחר מכן הסביר הרבי את ענין ה"שותפות" בין ישראל להקב"ה בעניין השבת, שהרי מי ששומר שבת מפרסם את אמונת האלוקים בעולם וכאילו מכריז קבל כל יושבי תבל שהעולם נברא בששה ימים וביום השביעי שבת וינפש, וכמו שמלך מעריך ומוקיר מובה עצומה למי שמפרסם את גדולתו וגבורתו, כך גם מלך מלכי המלכים מתחשב מאד בדעתו של מי שעושה להפצת אמונתו. משל למלך שבנה ארמון פלא על אי בודד, ובא אוהבו וצילם את הארמון מכל צדדיו והפיץ את התמונות ברבים כדי להראות את גדולתו של המלך והוכמתו. בכך הופך האוהב שהוא לשותפו של המלך. זה כוחו וזו גדולתו של האומר "ויכלו" ומפרסם את אלקותו יתברך...

וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו (ב. יט)

אביא בפניכם שני סיפורים שונים, אבל מעניינים כאחד, בענייני שמות האדם: הגה"ק בעל ה**נתיבות המשפט זי"ע** היה נקרא בשמו – רבי יעקב מליסא, ואילו אביו – גם היה נקרא רבי יעקב, והגם שבנו (רבי יעקב מליסא) נולד בחייו, היה קרוי בשמו – כיצד אירע הדבר? אביו של אותו גאון וקדוש היה אחד הלמדנים המפורסמים באותה תקופה, אך יותר מכל היה ידוע במידת התמדתו העצומה בלימוד. והנה, כשנולד בנו, שעתיד להאיר עיני ישראל בתורתו ובקדושתו, והגיע מועד הברית, היה שקוע ראשו ורובו בפענוח סוגיה קשה, וכשהמוהל הגיע לקטע "ויקרא שמו בישראל", חשב אבי הרך ששואלים אותו כיצד קוראים לו-עצמו, לאב, וענה: "יעקב"... אביו של בעל ה"נתיבות" לא חשש ממה שאירע לו, וכי עשה זאת במויד? הלא המעשה היה מחמת עוצם דביקותו בלימוד התורה! ויתירה מכך: כל פעם כאשר בעל ה"נתיבות" עלה לתורה, והגבאי קרא לו "יעמוד רבי יעקב בן רבי יעקב", מן הסתם לטשו המתפללים את עיניהם וביררו כיצד קרה הדבר, ואז סיפרו את המעשה המופלא מגודל התמדתו של האב, וכך התקדש שמו יתברך ותורתו הקדושה...

סיפור נוסף: סיפר הגה"ק הסטייפלער זי"ע, שלחנה"ק רבי יהושע מקומנטא בעל הישועות מלכו זי"ע, היה בן מופלא ומופלג בתורה, וכשהשיא לבת זוגו היה שם הכלה כשם אימו של החתן, זוגתו הרבנית של הגאון. כששאלוהו מקורביו כיצד הוא עושה זאת ואינו הושש מצוואת רבי יהודה החסיד שכתב שאין לקרוא לכלה והמותה באותו שם, השיב תשובה מעניינת: זוגתי אינה קרויה בשמה, אם מאן דהוא רוצה לקרוא לה, הוא אומר 'הרבנית', ולכן אין זה נקרא שהכלה קרויה בשם הוותנת...

ויאמר מי הגיר לך כי ערים אתה המן העין אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת. ויאמר האדם, האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי ואוכל (ג. יא.יב)

מוכא במדרש רבה (יט, יב) על תשובתו של אדם הראשון להקב"ה: "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל" – אמר ר' אבא בר כהנא 'אכלתי' אין כתוב כאן אלא 'אוכל', אכלתי ואוכל עוד – התחצף האדם אכלתי כבר, ואוכל עוד – אשוב לאכול. מסופר על הגה"ק בעל הנודע ביהודה זי"ע שבא פעם לביתו של גביר אחד בערב שבת אחר הצהריים, ומצא אותו אוכל סעודה שלימה כל מיני מטעמים. אמר לו הנודע ביהודה: הלא אסור לאכול סעודה גדולה בערב שבת אחר הצות? ענה לו הגביר ביהירות: אל תדאג רבי! הרי כל המעם שאסור לאכול סעודה שלימה בערב שבת לאחר הצות – הוא משום כדי שיוכל לאכול בתיאבון את סעודת ליל שבת, אבל אצלי אין בעיה, אני יכול לאכול עכשיו סעודה שלימה, וגם כלילה סעודה דשנה בתיאבון גדול... ענה לו הנודע ביהודה בחריפותו: כעת מיושבת לי המדרש הנ"ל שאדם אומר להקב"ה: "אכלתי ואוכל עוד". ולכאורה איך הרחיב עוז בנפשו לענות כך להקב"ה בחוצפה? אלא הגמרא אומרת (סנהדרין ל"ח) שאדם הראשון נברא בערב שבת, וחטא בשעה העשירית. וא"כ, זה מה ששאל אותו הקב"ה: "המן העין אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת" – הלא עוד מעט שבת ואיך אתה אוכל? ועל כך ענה אדם הראשון: "אכלתי ואוכל עוד" – אני אוכל לאכול עוד בתיאבון גם את סעודת ליל שבת... והנה – המשיך הנודע ביהודה בתוכחתו לאותו גביר: נענש אדם הראשון על כך! מכאן רואים, כי אסור לאדם מישראל למצוא טעמים למצוות וע"י כך לזלזל בהם, אלא לקחת כל דבר כלשונו וכתבו ולקיימו בלי מציאת תירוצים ופיתרונות...

ובדרך צחות אפשר להסביר את עזותו של אדם כלפי מעלה באומרו – "אכלתי ואוכל עוד" בכזה אופן, דכך היתה מענתו של אדם לפני הקב"ה: לא תפחידני במוות, כי האשה כפתה עלי את רצונה, ולפי המדרש הכוונה שהיא יללה עלי בקולה, או לפי בעל הטורים: "נתנה לי מן העין" – הכיתני בעין עד ששמעתי לדבריה... וכלל גדול הוא: 'אשה רעה מר ממוות', או בחרתי, אפוא, בהיותו טוב – במוות. וזה הכוונה "אכלתי" – בגלל אשה רעה זו, "ואוכל עוד" – כדי להחיש את המוות ולהיפטר ממנה...

ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה (ד. ג. ה-ה)

ישב פעם הרח"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע עם חסידיו בפרשת בראשית ואמר: התורה מספרת לנו על קין שהביא מפירות האדמה הפשוטים, ולכן לא שעה ה' אל מנחתו, ואילו הבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן ולכן שעה ה' אל מנחתו ע"י שירדה אש מן השמים ואכלה את מנחתו. ולכאורה צריכים להבין, האם שייך אצל הקב"ה המושג "יותר מכובד" "פחות מכובד"? הרי אצל הקב"ה העיקר זה הכוונה, וגם כך מצינו אצל הקורבנות בבית המקדש (ויקרא ב. א) "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה" – אומר רש"י: לא נאמר נפש בכל קורבנות נדבה, אלא במנחה, כי מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אומר הקב"ה מעל אני עליו כאילו הקריב נפשו... וא"כ, מה היה חטאו של קין שבשל כך לא שעה ה' אליו ואל מנחתו? אלא מוכרחים לומר פשט חדש, שזה היה חטאו: "קין הביא מפרי האדמה" – רק כשהזקין ונזכר שסופו לשוב אל 'האדמה', ועל כן לא נרצה קורבנו... מה שאין כן "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו" – גם בימי ה'יכיריים' שלו, בימי נעוריו, כשהיה במלוא כוחו ואונו, ועל כן נרצה קורבנו...

ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת וכו' (ד. ו. ו-ו)

אמר הרח"ק בעל התניא זי"ע – לימוד גדול יוצא לנו מכתוב זה! דאנו רואים הרבה פעמים, שישנם אנשים או לפעמים גם כל מיני עסקנים למיניהם הדואגים כביכול לדאגה של שמירת הצניעות והדת וההיגיון וכו'...

וכו'... שבכל דבר שהם מביטים או בכל דמות שהם רואים, ישר הם רואים את הצד השלילי, ישר הם רואים חטאים, בעיות של צניעות וכדומה... אבל משא"כ אנשים גדולי ישראל אנשי אמת שבתוך תוכם ופנימיותם הם עובדי ה' ודרכיהם הם דרך ישרה, תמיד הם יראו רק את הטוב, את המעלה שיש בדבר, וינסו לראות איך אפשר בכל זאת לראות טוב וחסד בכל דבר, איך אפשר בכל אופן לקרב עוד יהודי. מהו ההבדל ביניהם? למה זה רוצה לראות כל דבר שחור וטמא? ואלו רואים כל דבר שחור וטוב? התשובה נמצאת בפסוק זה: "אם תיטיב" – אם תיטיב את דרכך, אם בעצמך תהיה מלא מצוות ומעשים טובים – שאת, תסבול את כל העולם, תהיה לך מידת הסבלנות למעשים של כל אחד, תראה רק את הטוב בכל דבר. אבל "ואם לא תיטיב" – אם בעצמך תהיה מלא עוון – "לפתח חטאת רובין" – על יד כל פתח תראה את החטאת, על כל צעד ושעל תמצא חטאים... (נקודה למחשבה בדור יתום עם ריבוי 'עסקנים' שכזה...)

ויאמר קין אל הבל אחי ויהי בחייתם בשדה ויקם קין על הבל אחי ויהרגהו. ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנוכי? (ד. ה-ה)

כל הלומד את פסוק זה יראה מיד שמקרא קצר הוא, מכיון שלא כתוב מה קין אמר אל הבל. אבל הגר"א מוילנא זי"ע הסביר את פסוק זה, כך: נראה לומר על פי מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה, פרק כ"ב), כי הבל היה גיבור יותר מקין, ולו היה קין רוצה לריב איתו ולהורגו לא היה יכול לו, מה עשה קין, הלך אתו בעורמה וברמאות, דיבר איתו בשפת חלקות וקרא לו תמיד "אחי", כדי שהבל לא יישמר מפניו. וזה ויאמר קין אל הבל "אחי" – דיבר אתו תמיד באהדה, לכן – ויקם קין אל הבל אחי ויהרגהו. וזה שאמר ה' לקין – "אי הבל אחיך" – איה האחוה שהראית תמיד להבל, והשיב קין – לא ידעתי, היה לו לומר, אינני יודע, אלא הפשט הוא, שבעבר גם כן לא ידעתי מזה, לא היה לבי שלם איתו...

ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנוכי? על הפסוק "ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך, ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנוכי" – אומר רש"י: נעשה כגונב דעת העליונה. ונשאלת השאלה: הכי לא ידע קין שהבל גלוי לפניו? אלא פירש הרח"ק רבי אברהם מפאריסוב זי"ע על פי דידוע מה שכתוב בספרים הקדושים, כי "עשרת הדברות" הם מכוונים חמשה כנגד חמשה, לומר לך, שהמבטל אחד מחמשה שבצד זו, ביטל גם אחד מהחמשה שבצד השני, וכל אחד מכוון על שכנגדו. והדבור הראשון "אנוכי ד' אלוקיך" מכוון כנגד "לא תרצח", לרמוז כי ההורג נפש, ממעט מעבודת ד' על ידי שביטל הנפש הנהרגת מעבודתה. וזה ששאל הקב"ה את קין: "אי הבל אחיך" – הלא אתה המעטת אותו מעבודת ה' על ידי שרצחת אותו, השיב לו קין: "לא ידעתי השומר אחי אנוכי" – לא ידעתי אם בכלל שומר אחי את ה"אנוכי"...

וירא ה' כי רבה רעת האדם וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, וינחם ה' כי עשה את האדם (בראשית ו. ה-ה)

בפירוש פסוק זה – נתן הרח"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע הסבר נפלא! דהנה ידוע הגמרא במסכת עירובין (י"ג ע"ב) "כ' שנים ומהצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא משנברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא משנברא". ופירש המהרש"א (מכות כ"ג ע"ב) מהו כוונת הגמ' "נמנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא משנברא? והסביר, דהרי ישנם רמ"ה מצוות עשה, ושמ"ה לא תעשה, ואם נמנה אותם האחד מול השני, נמצא שיש לו לאדם יותר סיכויים לעשות עבירות מאשר מצוות, כי הם רבים יותר, והוא קרוב להפסד מחמת הלאוין שהם רבים, ורחוק לשכר מחמת העשין שהם מועטים, ולכן טוב לו שלא נברא משנברא. עד כאן דברי המהרש"א. ממשיך הרח"ק מניקלשבורג זי"ע ואומר: דלכאורה לאחר מחשבה נוספת אפשר להסיק ההיפך, דנוח לו שכן נברא, וכי הוא כן קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד, וכל זאת, משום דידועים דברי הגמרא (קידושין מ.) "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, משא"כ בעבירה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", ואם כן, הרי קרוב יותר האדם להשתכר ע"י מחשבה טובה, מאשר להפסיד ע"י מחשבה רעה. ולכאורה היה צריך להיות המסקנא דנוח לו לאדם שנברא? אבל זה מה שכתבה ותרצה לנו התורה כאן בפסוק זה: "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ" – ולכן עדיף לו לאדם שלא נברא משנברא, כי הוא קרוב להפסד ורחוק מן השכר. אך אם תשאל – הרי מהגמרא בקידושין משמע שהוא קרוב לשכר מחמת שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה מה שאין במחשבה רעה, וא"כ היה צריך להיות המסקנא שנוח לו שנברא? לכן ממושיכה התורה ואומרת: "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" – ולכן הוא רחוק מן השכר וקרוב להפסד כי מחשבותיו רעות, ומחמת זה "וינחם ה' כי עשה את האדם" – כי נוח לו שלא נברא משנברא – כפתור ופרח!...

הדפסת והפצת הגליון – לכבוד יומא דהילולא קדישא
של הרב הקדוש אוהבן וסגנון של ישראל
רבי לוי יצחק מברדיטשוב בן שרה סאשע - זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

זמני כניסת החג

נתניה

הדלקת נרות: 17:44

צאת השבת: 18:43

ר"ת: 19:16

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

1062

עלון
מס'

פרשת בראשית - "מאחורי הקלעים"

לשעת הבריאה, אלא היא נמשכת בכל עת, ברמה הציבורית והפרטית. אנו יודעים גם שהעם היהודי זוכה להשגחה מיוחדת, בשעה שעמים אחרים נשלטים על ידי כוחות ("מזלות") המובנים בטבע ונתונים לחסדי הסטטיסטיקה. אכן פינה ביהדות היא המונה שאין מקריות תחת השמש. כל הנעשה לאדם מגובה בא לו ובדיוק נמרץ לפי המגיע לו. וכן כתב הרמב"ן (שמות פרק יג פסוק טז): "שאיין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין שכל דבריו ומקרינו הם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריחנו עונשו, הכל בגזירת עליון". ישנן שתי שיטות בעולם: של רוב בני אדם ושל ישראל קדושים. רוב בני אדם חושבים שמה שקורה לאדם בחייו - מקרה הוא. מקרים קובעים את מעשי בני אדם ומה שעובר עליהם. ודווקא אלה שכל עיניהם במדע ובחקי ה"טבע" ובסיבתיות, שלעולם לא יאמרו על מאורעות הטבע "מקרה קרה", אלא יחקרו ויחקרו למצוא את הסיבה ואת החוק שבדבר, בחייהם הם ובגורלם של בני אדם, תולים הם כל דבר במקרה ובגורל עיוור. לא כן דרך היהדות. רבותינו לימדונו "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה" (חולין ז'). הכרזה היינו קריאה בקול! היהודי השלם, כל מה שקורה לו, הן דבר גדול הן דבר קטן, כנקיפת אצבע, יודע שקראו מלמעלה. שני שורשי מילים בשפת הקודש קרובים זה לזה ובכל זאת רחוקים כל כך זה מזה: קרה בה"א, זהו המקרה העיוור, קרא באל"ף, זוהי קריאה והכרזה מלמעלה. גם כאשר דברים נראים לנו בלתי הגיוניים, עלינו לדעת שהכל מחושב עד לפרטי פרטים, והכל מתוכנן בסדר מדויק. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. הם היו ארבעה בחורים שסיימו את השירות הצבאי וחיששו את הריגוש הבא. כיוצאי סיירת מובחרת היה ברור להם שהמינימום עבורם זה לכבוש את פסגת האוורסט, וכך אכן בחרו לעשות. הם קנו כרטיס טיסה זול לנפאל ("נפאל תור" - אין מה לאכול, אך הדיל הכי זול), עשו ביטוח מסע ("חברת ביטוח על בטוח" - כל העזרה שתצטרך, מבלי שתרגישו בקיומנו!) והצטיידו בכלים חדישים לטיפוס על הרים. בימים הראשונים הטיפוס היה מעולה, הקצב משביע רצון ומזג האוויר היה מושלם. אבל כבר בשליש הראשון של ההר, כשהטיפוס הלך ונעשה קשה יותר, החלו השמים להשתנות והבחורים הבינו שסערה גדולה עושה אליהם את דרכה. בשעות הראשונות שלאחר מכן הם לא חשבו על כלום ורק עבדו על הקמת האוהל שלהם, חיזוק היתדות ועטיפת כל הציוד. שלומי לקח את מכשיר הטלפון הלווייני של חברת הביטוח והפעיל איתות מצוקה, אך כעבור דקה המכשיר כבה והתברר שבטעות הם השאירו אותו דלוק כל הזמן והסוללה נגמרה. "למה הם לא אמרו לנו לשמור על המכשיר הזה כבוי?!" רטן לעצמו וקיווה מאוד שהאות ששלח הספיק להיקלט... כשהסערה הגיעה והם ישבו בתוך האוהל שלהם מודאגים וחוששים - החלו המחשבות לצוץ: "למה עשינו את זה?!" מלמל אמיר בקול רועד, "היינו צריכים לדעת שזה עלול לקרות! אני לא רוצה לסיים כאן את חיי...". שלומי הנהן בהסכמה והוסיף: "ולמה לא לקחנו חברת ביטוח רצינית יותר?! מכשיר מצוקה לא אמור להיגמר כל-כך מהר! אם נצא מזה בחיים אני רוצה ללכת ולדרוש שיפצו אותנו על השירות הגרוע שלהם!". אך נראה היה כי חיים ואבי כלל לא מקשיבים לדבריהם. אבי הביט על תקרת האוהל במבט חדור מטרד ואמר: "אנחנו חייבים להגיע לפסגה! לא הגענו עד

על הפסוק בפרשתנו "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (א, א) כתב בספר "עונג השולחן" כי כאשר יתבונן האדם בבריאה, יראה שכל הטבע כולו הינו ציור גדול המורה על הבורא ומידותיו. כל יצור, כל תופעה וכל תהליך בטבע רומזים על חוכמתו, על חסדו, על השגחתו וייחודו יתברך, ועל כך אמר הנביא (ישעיה פרק מ פסוק כו) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". סיפור ידוע לכולנו שהיה עם רבינו הרמב"ם יוכל להזכירנו יסוד זה. במהלך ביקור נימוסין של קבוצת נכבדים מצריים בבית הרמב"ם אשר היה, כידוע, רופאו האישי של המלך, לא יכל אחד הנוכחים הידוע בדעותיו הכפרניות לכבוש את פליאתו: הכיצד אדם גדול כהרמב"ם מאמין במציאות האלוקים ואף מנהיג על פי אמונה זו את כל אורחות חייו. במקום לענות תשובה, דפדף הרמב"ם בספר הרפואות שלפניו הכתוב בכתב ידו, ותוך כדי עיון בעמוד עמוס אותיות צפופות נקב במחלה סבוכה, ביאר את גורמיה, והקריא את דרך הטיפול המורכב והממושך שבה עד להחלמתה המלאה. "היודע אתה מנין לי כל זאת?" נשא הרמב"ם את עיניו מן הספר, "יום אחד, לאחר שכתבתי את תיאור המחלה אשר הגיעה לפני, בעודי מתלבט בדרך הטיפול הרצוי, נתקלה ידי מבלי משים בקסת הדיו, והנה הדיו הנשפך זחל לגמרי במקרה בצורה של אותיות אשר הרכיבו את המילים אשר לפליאתי היוו תשובה מושלמת לשאלות אשר ניקרו במוחי". למראה עיניו הבולטות בתמיהה והחיך המתמלא אשר רפרף על שפתי הנוכחים, המשיך הרמב"ם לאחר שהיית מה, ואמר בקול מוכיח "סיפור הבל קטן על יצירה מקרית אינך מוכן לקבל, והבל בקנה מידה עולמי, לומר שכל פרטי ופלאי העולם והבריאה כולה נוצרה אלהים ובמקרה, נשמע לך הגיוני?! האיך שומע את קולו של כל פריט בבריאה הזועק לעזמתך, בורא בראני?! אי אפשר שלא להתפעל ולהתרגש מעוצמת הבריאה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, ומיופי שלמותה. השמש מאירה ביום, הירח בלילה, כוכבים לאלפים ולרבבות שכל אחד מהם עולם בפני עצמו ומהם אף גדולים פי כמה מכדור הארץ כולו. ההרים והגבעות הצמחים והפרחים, הפירות והירקות למיניהם בגווני צבעיהם, החיות והבהמות, העופות והדגים למיניהם, ועל כולם האדם נור הבריאה מגידולו לקיומו בחדרי בטן אמו, ועצם גופו המפליא, עצמותיו ובשרו, גידיו ושריריו, עורקיו המתפצלים לגימים ובני גימים לאלפים ולרבבות, וכולם פועלים נאמנה ובהתמדה כאחד, ועד שיכלו של האדם הנועד להבין ולהשכיל, להתבונן ולהתעמק ולהשיג עניינים לאין שיעור. ופניו של האדם ונתנועתיו המעידים על מהותו ועל מצב רוחו. שמחה ועצב, כעס ורצון, הכנעה וגאווה, שחוק ורצינות, צער ושביעות רצון, טוב לב והיפוכו, והכל בא לידי ביטוי בציוורים שונים על לוח פנים של אדם אחד. ועל כך התפעל איוב ושיבח את ה' יתברך באומרו (איוב פרק יט פסוק כו) "ומבשרי אחזה אלוה". וכשהתבונן דוד המלך עליו השלום בכל מהלכי היקום בבריאה, שיבח ואמר (תהלים פרק קד פסוק כד) "מה רבו מעשך ה' כולם בחכמה עשית". כך גם אנו, כשנתבונן בכל הנ"ל בוודאי נשכיל להבין את האמת הברורה, שיש בורא ויוצר לכל היצירה הגדולה והנפלאה הזאת, ובכך נבנה בליבנו את היסוד לקיום רצונו יתברך בעשיית מצוותיו כפי שציוונו בתורתו הקדושה בכל מהלך חיינו (על פי חיי עולם, ילקוט טוב בשם הרב נוימן זצ"ל).

אחד העקרונות המייחדים את האמונה היהודית הוא הידיעה שמעורבות הבורא במתרחש על פני כדור הארץ לא הצטמצמה

לכאן כדי לוותר על החלום! "השתגעת?! צעק שלומי בהיסטריה: "לצאת בסערה הזאת!! אתה לא מבין שאפילו כאן אנחנו בסכנה אמיתית! ". חיים הרצין את מבטו ואמר: "אני מסכים עם אבי. הרי לא נגיע לפה שוב, נכון? זה עכשיו או לעולם לא. בואו נעשה מאמץ, ניקח קצת סיכון ונגשים את החלום!". הוויכוח לא התקדם, כל אחד התבצר בעמדתו ובינתיים הזמן עבר בעצלתיים. כיממה לאחר ראשיתה של הסערה, בזמן שהבחורים דנו כבר בפעם הארבעים בצעדיהם הבאים, תוך שהם מבינים שלא החלטה קרובה הם ייתקעו בקרוב ללא אוכל, נשמעו לפתע מבחוץ קולות שונים מרעש הרוח והשלג. זה היה קול אנושי שצעק באנגלית קלוקלת: "יש כאן מישהו?!". אבי מיהר לפתוח את דלת האוהל והכניס לתוכו אדם מבוגר בעל חזות נפאלית שהיה עטוף במעיל עבה ומכוסה בשכבה של שלג. לאחר שהאיש התחמם ושתה כוס תה שהם הכינו עבורו, הוא פתח בהסברים באותה אנגלית מוזרה אך ברורה: "אני מקומי ופעם בחודש אני עושה טיול לאזור הזה של ההר. אני שמח שהזדמן לי להגיע כשאתם פה כדי לעזור לכם לרדת בחזרה, הסערה הולכת ומתחזקת וזה מסוכן להישאר במקום הזה". "אנחנו לא רוצים לוותר!" הסביר אבי בתקיפות: "אנחנו מוכנים להסתכן ומעוניינים להגיע אל הפסגה". המקומי חייד לעברו ואמר: "זה בלתי אפשרי, עליכם להסתפק בהגעה לגובה הזה ולחזור למטה..." אבל חיים לא ויתר והיה נחוש להסביר למקומי על החלום שבכיבוש האוורסט. "כתושב המקום בטח היית בפסגה הרבה פעמים, נכון?" שאל חיים: "זה באמת יפה שם?". להפתעת הארבעה, האיש אמר בפשטות: "מעולם לא הגעתי לפסגה, זה לא מעניין אותי. יש אנשים שחולמים לכבוש את הפסגה, אני חולם על עזרה לאנשים, אז אני מטפס רק עד לכאן ומייעץ לאנשים". נראה היה כי דבריו מרגיעים את שלומי ואבי שהבינו שכנראה לא באמת חייבים להגיע עד לפסגה. "האמת, אני חושב שזו הייתה טעות מלכתחילה לצאת למסע המסוכן הזה", אמר אמיר: "למה עלינו לכאן?! למה?!". התברר שגם לזה הייתה לאיש תשובה: "אם הייתי יודע שתהיה סערה כזו, לא הייתי עולה לכאן, זה באמת מסוכן. אבל אם עכשיו אתחרט על מה שעשיתי – האם פתאום אמצא את עצמי בבית ליד התנור!! כרגע אין לי מה לבכות על העבר כי אין באפשרותי לשנות אותו. אני חושב קדימה – איך אני יכול לשוב הביתה בצורה הבטוחה ביותר. והדרך הבטוחה ביותר היא להתארגן עכשיו במהירות ולצאת לדרך חזרה במסלול שאראה לכם שהוא הבטוח ביותר...". לראשונה מזה יממה שלמה הייתה הסכמה בין כל החברים. הם מיהרו לקפל את הציוד ויצאו לדרך במסע המקפיא אל תחתית ההר. כשבועיים לאחר מכן הגיעו הארבעה אל משרדיה של חברת הביטוח 'ביטוח על בטוח' מתוך רצון להתלונן על ההסבר הלא מספק שקיבלו על המכשיר ועל הסיוע והחילוץ שלא הגיעו. נציג החברה הכניס אותם אל משרדו ושמע את דבריהם. כשסיימו להסיר בו את ההאשמות ודרשו את כספם בחזרה האיש חייד ואמר: "אין סיבה להשיב לכם את הכסף שכן קיבלתם מאיתנו את מלוא העזרה, בדיוק כפי שנתקב במודעת הפרסום שלנו: 'כל העזרה שתצטרכו, מבלי שתרגישו בקיומנו'. המקומי שעזר לכם הוא עובד ותיק של החברה שכבר חילץ מטיילים רבים באוורסט. פשוט המוטו שלנו הוא לתת לכם את העזרה מבלי שתרגישו 'מקבלי עזרה'. מקסימום תחושה של עצמאות אבל תוך דאגה שלא יקרה לכם משהו רע במהלך הטיפוס על האוורסט והכי חשוב – להשיב אתכם הביתה בשלום...". המתח והכעס התפוגגו באחת מפניהם של הארבעה ולראשונה מזה כמה שבועות הם פרצו בצחוק מתגלגל והבינו שמאחורי הקלעים, הביטוח שעשו הציל אותם מהסערה שסיכנה את חייהם...כן, עלינו לזכור שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם 'מאחורי הקלעים'. למרות שנראה לנו שהכול מתרחש בצורה טבעית והכול בידיים שלנו. עלינו לזכור שגם אם אנו לא רואים זאת בצורה גלויה, השמירה האלוקית נמצאת כאן איתנו כל הזמן (שלום לעם).

אנו בני העם היהודי. זכינו להאמין באמונה שלימה, שכל המתרחש בעולמנו מנווט בהשגחה פרטית, מנוהל מלמעלה. לעולם הזה יש בעלים, הוא יוצר ומוביל, מנווט ומנהל, קובע ומכריע. עינו רחומה ופקוחה על כל מעשי בני האדם באשר המה, ואנו מאמינים בני מאמינים כי 'מפי עליון לא תצא הרעות', הוא מנחה אותנו במעגלי צדק. האמונה הזו היא נכס יקר ביותר, אולי היקר שבנכסינו. ככל שאדם מסתגל לחשיבה הזו, לבו כבר לא יודע עליות ומורדות, מתחים והפתעות. הוא יודע שה' יודע את כל מעשי בני האדם ומחשבותיהם, הוא היוצר יחד ליבם, המבין אל כל מעשיהם. הוא הקובע מה יקרה בשלב הבא, הוא המסדר את העניינים בצורה הטובה ביותר. פשוט צריך להאמין שכל מה שקורה – הוא עשה, עושה ויעשה, ואנחנו בידיים הטובות בעולם! גם אם משהו נראה כמסתבך – הכל בסדר, הכל בשליטה, יש מנהיג לבירה! הבא נאמץ את המסר הזה, ניקח לתשומת ליבנו שבאמת איננו עושים דבר כי אם השתדלות מחוייבת, ובאמת הכל נקבע כבר בידי ה', הוא המשגיח עלינו ומוביל אותנו. ככל שנאמץ את החשיבה הזו, ככל שנהפוך את האמונה הזו לנוכחות בחיינו – כך ייקל עלינו לקבל כל בשורה, להיות רגועים ובטוחים שאנו בידי של אבא טוב ואוהב, שמוביל אותנו הכי טוב שאפשר. הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. בעל המעשה הינו יהודי יקר, שזכה לשוב אל ה' יתברך בכל לב ולחיות מתוך שמירת תורה ומצוות. באחד הימים נזדמן לו לצאת ברכבו אל אזור שקט בפאתי עיר דרום-אפריקאית. לצורך עניין כלשהו – ובהיותו שם החל מנוע הרכב להשמיע קולות של דעיכה. עוד הספיק להחנות את הרכב בשולי הכביש, טרם דמם המנוע ונעצר לגמרי. ניסיונות ההנעה עלו בתוהו, לא היה שם מישהו לסייע. המקום הינו אזור תעשייה שקט וריק אשר לא חולפים בו רכבים רבים. בלית ברירה התקשר להזעיק שירותי תיקון, אף כי ידע שאלה אינם ממהירים להגיע. השעה היתה שעת ערבבים, כמעט החשיך היום. ניצב כך סמוך לרכבו החולה והמתין ארוכות לבואם. מבטים נוספים על השעון הבהירו לו שאם ברצונו להגיע הביתה בשלום בעזרת ה', עליו לצאת תיכף ומיד לכיוון הכבישים הראשיים – עת יוכל להשיג מונית. ממקום עומדו עד לכביש הקרוב, יש מרחק הליכה של כחצי שעה. עליו למהר לעשות את הדרך הזאת טרם תרד החשיכה. כל הליכה בלילה במקומות השקטים בעיר, עלולה להביא אותו לידי סכנה חס ושלום – מפני הכושים המקומיים צמאי הדם – קל וחומר באזור הנוכחי שכבר היו בו בעבר שפיכות דמים. הוא נעל את הרכב והחל עוזב את המקום. בסיימו ללכת בכביש השקט, נשא מבט של פרידה לעבר הרכב ופנה לימין – לעבר רחוב מפולש, ארוך ואפלולי. בסופו של הרחוב הארוך עליו לצאת לעבר גן גדול, לחצותו ולקצר כך את הדרך עד לכביש הסואן. הוא הרבה בליבו אם עוד יזכה לראות את הרכב בכלל. חיות הטרף המהלכות בעיר, שודדים וחמסנים מבין הגויים, אינם ממששים בדרכם למראה רכב נטוש שיש בידם לגנוב, לפורצו ולהוציא הימנו מכל הבא ליד. עודו מהלך והנה מגיח אל הרחוב הזה – מקצהו השני – כושי ענק, גבוה ורחב הצווד נוכחו בפסיעות מהירות – וארשת פניו מאיימת ורושפת שנאה. דמו קפא בעורקיו, ליבו התאבן מפחד. המאורעות הנוראות שאירעו בעבר באזורים אלה – צפו לנגד עיניו באחת. עוד קיים היה מרחק בינו לבינו, ובמהלך הרגעים האלה החליט שלא לסגת לאחוריו להימלט על נפשו כי אם להמשיך ללכת, כאילו בשוויון נפש. הרי הלה מסוגל לרוץ מהר יותר. המרחק ביניהם אינו כה גדול. ובכלל, אינו חפץ לעורר את הדוב מרבצו, אם אין לו כל כוונה רעה. הכושי הלך והתקרב, אגרופיו קמוצות, פסיעותיו אימתניות. הרחוב האפלולי היה ריק לגמרי באותה שעה. רגליו של היהודי עוד שמעו לו, הוליכוהו קדימה בפחד נורא ואיום. חש כי מצוי עתה בסכנת חיים ונרעד בכל גופו. ידע כי יהודי לעולם אינו לבד, מלמל איפוא בשפתיים חרבות, כבדות כעופרת, פסוקים מספר התהילים ששגורים היו על לשונו: "מִאֵן יָבֹא עֲזָרִי עֲזָרִי. מִעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִי וְאֶרְץ. אֶל יְתֹן לַמּוֹט רִגְלִי אֶל יָנוֹם, שְׁמֶרְךָ. הִנֵּה לֹא יָנוֹם, וְלֹא יִשָּׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. ה' שְׁמֶרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר

את נפשו. ה' ישמר צאתך ובוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם". הוא בצידו האחד של הרחוב, הכושי בצד השני, מתקרבים הם זה לעבר זה – ואימת מוות מפילה עליו בהלה ובעתה, מבקש לשלוח ידו אל מכשיר הפלאפון וידו אינה נשמעת לו מרוב פחד. השפתיים נעות ברטט מאליהן: "ה' שְׁמֶרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁךָ. ה' יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. אִמְרוּ לֵה' מַחְסִי וּמִצֻּדֹתַי אֱלֹהִי אֲבָטֶח בּוֹ. כִּי הוּא יִצִּילֶךָ מִכַּף יָקוֹשׁ... בְּאַבְרֹתָיו יִסָּךְ לְךָ וְתַחַת כַּנְּפֵיו תִּחְסֶה... לֹא תִירָא מִפֶּחַד לִילָה מִחַץ יַעֲוֹן יוֹמָם מִדָּבָר בְּאֶפֶל יְהִלָּךְ... אֶלֶיךָ לֹא יָגֵשׁ... לֹא תִאָּנֶה אֶלֶיךָ רָעָה... כִּי מִלֵּאכֵיו יִצֹּה לְךָ לְשֹׁמֶרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. עַל פִּסִּים יִשְׁאוּנֶךָ פֶּן תִּגָּף בְּאֶבֶן רִגְלֶךָ... הכושי מתקרב, מן העבר השני של הרחוב כבר נועץ מבטי אימה. הצילני מדמים אלוקים, אלוקי תשועתי. הצילני, אלוקים, רוצה אני לשוב הביתה, אל הילדים. ה' צִלְךָ, עַל-יָדִי יִמְיָנֶךָ. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד – הנה הוא לנגדי, חיית האדם הזאת, ועיניו המרושעות בוערות לעברי בחמת רצח. עוד רגע קט חוצה את הכביש. הראני ה' חסדך, יחיד ואני אני. הה, הא, ווא, ברוך השם. נשימה לרווחה. הו, ברוך השם ברוך השם. הוא חלף ועבר, הענן השחור הזה, המשיך בדרכו. הפחד הנורא החל מתמוסס. כי בי חֶשֶׁק וּפְאֻלְטָהוּ אֲשַׁבְּהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי. יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ אֲנִי בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ. אֲרָךְ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי... עוד הצליח לפסוע יציב עד לסוף הרחוב, שלא למשוך את שימת ליבו של הרשע – ומיד אחר הפנייה החל לרוץ במהירות עצומה לעבר הגן, לעבר הכביש. לברוח מן האזור המסוכן הזה, להימלט על נפשו. תוך דקות כבר נתון היה בתוך המונית העושה את דרכה לביתו. טרם שבה אליו רוחו ושפתותיו עודן דובבות. חש כי עבר עתה חוויה אימה, קשה מנשוא. ניסים עמדו לו להצילו. הרי במחי יד מסוגל היה המטורף לעשות בו ככל העולה על תאוות הרצח הבוטרת בו... הוא הגיע לביתו לבן כסיד ועודנו רועד. בני משפחתו חרדו לקראתו להשיב נפשו. נרעשים ונסערים שמעו את דבר המאורע ופיהם נמלא אנקת הודיה על תשועת ה'. "אֵתָה סֵתֶר לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי רַחֲמֵי פֶלֶט תִּסּוּבְּנִי סֶלָה". בבוקר המחרת פתח את העיתון ודמו קפא: תמונת פניו של הכושי מופיעה לנגד עיניו בהבלטה. סבר לרגעים שהינו הוזה – אך לא. הכותרת הראשית מודיעה על רצח פלילי שאירע באזור התעשייה בעיר, אמש בשעות הערב. הידיעה מדווחת כי בליל אמש שוב התהלך רוצח בחוצות העיר ויצא לעבר האזורים השקטים לצוד נפשות. גוי שטייל במקום, נפל קורבן למעשה הנפשע. המשטרה ערכה סריקות נרחבות באזור ועצרה מספר חשודים לחקירה. אחד מהם נמצא כחשוד עיקרי והוא מוחזק במעצר. לצידו הכתבה, מפורסמת תמונת פניו מתוך פנייה לציבור האזרחים כי היודע משהו על אודות אדם זה, או מי שראהו מתהלך אמש באזור הרצח – מתבקש לבוא ולהעיד. העיף מבט סלידה נוסף על המבע המרושע הנשקף מן התמונה וחלחלה חלפה בו. כן, אין בכך ספק. זו חיות הטרף שהילכה אמש ברחוב האפולולי באזור התעשייה שבפאתי העיר. אכן, רוצח היה זה ומשום מה המשיך ולא עצר לידו... במהלך שעות הבוקר עשה את דרכו אל בית המשטרה, להעיד ולספר על כל הידוע לו בעניין. דבריו נשמעו בעניין רב, ניכרים היו דברי אמת. מה עוד שהייתה לו הוכחה ברורה מכך שהרכב שלו שעוד הושאר במקום. התברר איפוא כי אכן החשוד המדובר הוא זה אשר ידו במעשה הנורא. חלק מן החוקרים פנו לסיים את הליכים עם החשודים האחרים, אחרים מיהרו לעבר תאו של זה שהוברר כרוצח. אחר שכל הפרטים נרשמו ותועדו, טרם שב לביתו, ביקש מאנשי המשטרה שיואילו לגשת אל תא המעצר ולשאול את הרשע – על מה ולמה בחר להתעלם ממנו ולהמשיך בדרכו?...! האם יש פשר והיגיון אנושי לנס הגדול הזה? הם ניאוו לבקשה ויצאו לעבר התא. פתחו את הדלת וניצבו עימו על המפתח. "הבט", ציוו על הרשע, "האם האדם הזה מוכר לך?". הרוצח ידע כבר כי הכול ברור. הפנה מבט ממושך והגיב: "אהמם, סבורני שכן. האין זה היהודי שראיתיו אמש מהלך ברחוב הסמוך לזירת הרצח?...! "אילו היינו לבד", צחקק ברשעותו, "לא הייתי מהסס לפגוע

ביהודי... אלא שלא היינו לבד. שני שומרי ראש חמושים הלכו עימו, מימין ומשמאל, גבוהים וחסונים פסעו לפניו בעוצמה, ואיך אתקרב אליו?...! (הסיפור המהימן, דברים כהווייתם, סופר מפי אחד הרמ"ם בשיבת "אור שמח" ביוהנסבורג, דרום-אפריקה – שבמסגרת פעילותו לקירוב רחוקים, שהה בעיר "קייפ-טאון" בדרום אפריקה, ושם שמע את הסיפור המדויק מפי בעל המעשה בעצמו). הבה ונזכור, גם ברגעי שפל או קושי, כי החיים שלנו מונחים בידי ה', כל אחד מאיתנו מושגח בפרטיות על ידו. כך נזכה לנהל את חיינו על מי מנוחות, ולראות את ידו הטובה והרחומה של אבא שבשמים, שמובילה אותנו אל הטוב ביותר עבורנו. הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, המוביל אותנו לתובנה, כי בשעת קושי או התמודדות, עלינו להאמין בכל הכוח, לדעת שכול מה שקורה – הכל ממנו וגם אם איננו מבינים כמה ולמה – זה הכי טוב עבורנו...

אשתי ואני החלטנו לצאת למסלול באחד הנחלים היפים של הרי יהודה, בואכה ים המלח. זו היתה תחילת החורף, העונה המומלצת לטיולים בסביבה המדברית. היינו זוג צעיר שרוצה לטרוף את העולם, בטוחים שנוכל לו. אל הנחל מגיעים מכביש 90 כמה מטרים ויש חניון לרכבים. זה החניון הראשון. בהמשך כ-2 קילומטר אחר כך בשביל עפר, מגיעים לחניון לילה, שקרוב יותר לנחל. לפני שיצאנו עשינו קצת שעורי בית. השווינו בין כמה מקורות מידע לגבי המסלול בנחל הזה, וכולם נתנו הערכת זמן של 2-3 שעות הליכה במסלול, שהיה למיטיבי לכת. התארגנו בהתאם. אבל אף על פי שתכננו לצאת מוקדם בבוקר, כדי להתחיל את המסלול עוד בשעות הבוקר המוקדמות, זה לא הלך כפי שתכננו. הנסיעה אל הנחל גנבה לנו יותר זמן משתכננו, והיו עוד עיכובים קטנים שנגסו זמן ניכר. את המסע התחלנו בחצות היום. עשינו הערכה גסה שגם אם נלך 4 שעות, עדיין נצא הרבה לפני השקיעה, כך שהיינו די אופטימיים לגבי מרחב הזמן העומד לרשותנו. התחלנו. זה היה מסלול רציני, אינסוף אתגרים. בכל פעם אתה מופתע מה עוד לפניך: יתדות, חבלים, שחיה בגיבי מים עמוקים. הלכנו בתוך מצוק יפהפה, והאדרנלין שצף. אחרי הליכה של שעותיים וקצת, ראינו אנשים למעלה, מעל המצוק, חוזרים את הדרך במסלול מעגלי. נפנפנו להם לשלום, והם עדכנו אותנו במה שעוד עומד לפנינו, נתנו הערכת זמן של חצי שעה כדי להגיע לאזור שלהם, לדרך חזור, או ארבעים דקות, אם נרצה להמשיך את המסלול עד לסוף הנחל שבו יש עדיין נביעה. הם אמרו שאין הרבה מה לראות, כי הנביעה דלה מאוד, ברמה של טפטופים. עשינו חישוב בהערכה גסה: אם נמשיך הלאה – יש סיכוי סביר מאוד שלא נצליח לצאת לפני השקיעה, מה גם שהם די הנמיכו לנו את הציפייה לסוף המסלול, כי כל הכיף במסלול כזה – אלה המים הקרירים שמחכים לך בסוף, ואם אין מים... החלטנו "להתפשר" ולא להמשיך את המסלול עד הסוף. כאשר הגענו לצומת הצטלבות המסלולים, בחרנו במסלול החוזר. זה היה מסלול רגוע יותר, ולא בתוך מצוק שכולל טיפוסים, אלא הליכה, אמנם מאתגרת במקצת, אבל כזו שבהחלט ניתן ללכת במהירות גבוהה יותר. הלכנו, לא מאמינים שצלחנו את המסלול הזה, נהנים מהנוף הבלתי יאמן. מלמעלה רואים את המצוק באופן מדהים. הלכנו כך כמעט שעה, רואים את השמש מאחורינו, שוברת קרניים. בדקנו בשעון מדי פעם: יש עוד חצי שעה לשקיעה. בקצב ההליכה שלנו, נראה שנצליח להגיע. הבעיה היתה שלא ידענו כמה דרך יש עוד לפנינו. בנוסף, לא היתה קליטה באזור, כך שהשתדלנו מאוד למהר. היינו די גמורים, זו לא אותה אנרגיה כמו בתחילת המסלול. כאשר ראינו בקו האופק את ים המלח, נשמנו לרווחה. רואים את הקצה. המשכנו, וראינו גם את כביש 90, מה שאומר שאנחנו ממש בסוף. עשר דקות לשקיעה, היינו בטוחים שהנה, זה נגמר, ואנחנו יכולים גם להתפלל מנחה. נצמדנו לסימון הדרך, חוששים לאבד כיוון. לקראת הסוף ממש, כשהשקיעה כבר התקרבה ממש, שמנו לב שהרבה זמן לא ראינו סימון. המשכנו, חוששים. פנינו ימינה, פנינו שמאלה, לא מצאנו כלום. נשארו לנו כמה

משעתיים עד שאנחנו עצרנו להם. סיפרתי שהגענו מנחל משמר, ושייתפתי אותם בכל מה שארע לנו – החושך, הפחד והנס. הזכרתי את המדורה שהאירה למרחק והפיחה תקווה. הם הביטו זה בזה, חצי מחייכים, ואחד מהם אמר: "זה אחי והחברים שלו שם... גם אנחנו היינו איתם, אבל החלטנו ללכת". הבטתי בו דרך המראה הקדמית, לא מבין. "תסביר", ביקשתי. הוא התפתל קצת, ואז בחר לספר. "עשינו את המסלול יחד, אני, אחי והחברים. אני מגיע מבית דתי, כפי שאתה רואה. לצערי, אחי לא נשאר בסטטוס הזה. תמיד הבטחתי לו שיום אחד נעשה מסלול ביחד, משהו מפרק עצמות, כפי שהיה בעבר. אתמול הוא הציע לי להצטרף אליו - הוא יצא עם חברים, וביקש שאזרום איתו. אמרתי - למה לא? לא חישבתי הרבה, ויצאתי. התחלנו את המסלול, שהיה מדהים. לאורך הדרך הבנתי שהחבר'ה כאן לא באמת מי שאני. אבל הייתי עם אחי, אז זרמתי. כשסיימנו את המסלול, התכונן היה ללכת לחניון של נחל משמר, להקים אוהלים ולעשות קומזיץ סביב מדורה, ציזבטים, אתם יודעים... אבל בשלב הזה, כשישבנו סביב המדורה, כבר הבנתי שזה לא מתאים לי, בחור דתי, להיות כאן. אמרתי לאחי שאני יוצא לכיוון הבית. הוא ניסה להניא אותי. יצאנו עם רכב אחד, והוא היה צריך אותנו. אמרתי לו שלא ידאג, אני משאיר לו את הרכב ואסתדר. כל החברים שלו ניסו להניא אותי, אמרו שלא בטוח שיהיה לי עכשיו טרמפ, ולא נעים לחכות כך בשממה. ואז הבחור הזה הצטרף אליי", הוא החווה בראשו לעבר חברו, מחבק את כתפיו. "הוא לא רצה להשאיר אותי לבד. אחר כך הוא גילה לי שגם הוא לא אוהב את האוירה שם. נפרדנו מהם. אחי לא הפסיק לקטר על הקנאות שלי, אבל לא היה לי אכפת. ידעתי שזה המעשה הנכון. בדיוק כשנעמדנו לצד הכביש, עצר לנו טרמפ עם בחור יהודי נחמד שלקח אותנו עד עין גדי, שם הוא גר. כאן חיכינו כשעתיים, ואף אחד לא עצר, עד שבאתם". שמענו – ונדהמנו. אותה מדורה שהאירה לנו, האירה גם לו. לנו היא סימנה דרך, וגם לו. לנו – את הדרך הפיזית, ולו – את הדרך הרוחנית. איך מכל האנשים בארץ, דווקא הוא, זה שעזר לנו לצאת מהמדבר עם המדורה שהדליק, יהיה מי שנעלה לטרמפ איתנו בנסיעה, ונעזור לו לצאת ממקום שלא היה נכון עבורו? איך הפכנו לשליחים טובים באמצע הדרך דווקא למי שהיה השליח הטוב שלנו באמצע הדרך? מדהים, כמה מסלולים של אנשים מצטלבים. מדהים עוד יותר כשרואים בחוש – יש אלוקים!...

דקות כדי להתפלל. עצרנו, עזבנו הכל והתפללנו למי שאמר והיה העולם. מסביב היו קולות של טבע, ואנחנו בשום מקום, מוקפים בהרים ומצוקים, בראשית, מבינים כמה אנחנו כלום מול ענקי הטבע. סיימנו את התפילה. השמש כבר שקעה, דמדומי ערב. ידענו שבמדבר אין הנחות, זמן לילה – זה לילה על מלא. חוץ מתצפית כוכבים יפהפייה לא רואים כלום, יש סכנה להמשיך. התחלנו לדאוג. ידענו שאנו בסוף מסלול, בלי מצוק או תהום פעורה, ולכן הרשינו לעצמינו ללכת קדימה. ניסינו לתפוס את הכיוון לכביש הראשי, כבר שמענו את המכוניות. בהערכה גסה, היה נראה שמדובר בכ-5 קילומטרים, אולי פחות. ואז ראיתי את האור, עמום כזה. הבנתי שזה לא אור רגיל, זו אש, ככל הנראה מדורה. חישבתי מהר – זה כנראה החניון הראשון! יש שם מקום לקמפינג, ומישהו הדליק שם מדורה! התעודדתי. זה אומר שיש אנשים די קרובים אלינו, יחסית כמוכן. אנחנו לא לבד, יש סימן חיים. התחלנו ללכת לכיוון האש, כאילו היתה לנו למצפן. התחלנו להתקדם, לאט-לאט, בקושי רואים את הצעד לפנינו. הדלקנו פנס. הדרך היתה מלאה מהמורות. רגע חבר לרגע, ו... הנה, מצאנו את השביל! זו היתה התרגשות. התקדמנו הישר אל הרכב שחיכה לנו, מכונס בתוך החושך, רק לוחית הזיהוי שלחה קרני אור, קוראת לנו. נכנסנו, אמרנו מזמור לתודה, ויצאנו לדרך. יצאנו מהחניון הישר אל שביל העפר, שמגיע לאחר נסיעה קצרה אל החניון הראשון. שם ראינו קבוצת צעירים סביב מדורה. הם הביטו בנו בפליאה שעה שפנינו אליהם עם הרכב. עצרתי, פתחתי חלון וסיפרתי להם על מה שקרה לנו, איך נתקענו. ראיתי את הפה שלהם נפער בתדהמה. סיפרתי על האור שהיה בקצה המנהרה, והודיתי להם. הם חיכו, שמחו בשבילנו-בשבילם, כי אין כמו להרגיש שעזרת למישהו על הדרך, מבלי להתכוון. פטפטנו איתם כמה דקות, חבר'ה צעירים, בתחילת החיים, באו לעשות כף. יצאנו לכביש הראשי, כביש 90, והמשכנו לנסוע כמה קילומטרים טובים. קצת אחרי עין גדי, ראינו שני חבר'ה דתיים, מחכים בתחנה, מנסים לעצור טרמפ. היינו מותשים, אבל לא יכולנו לסרב, במיוחד לא אחרי שקבלנו עזרה בעצמנו. מה גם שזו שעת לילה, והחושך במדבר לא נעים. עצרנו. הם ביקשו להגיע לירושלים, בדיוק הדרך שיצאנו אליה. הזמנו אותם לעלות, ומיד התחלתי בשיחת היכרות קלילה. שאלתי אותם איזה מסלול הם סיימו, והם סיפרו שגם הם הגיעו מאחד הנחלים באזור, מסלול ארוך ומאתגר מאוד. הם הגיעו בטרמפ עד לכאן, וחיכו יותר

אחים יקרים!

העולם הזה רצוף בניסיונות עד אין סוף. עולם הוא מלשון העלמה, כי ההעלם וההסתה רב על הגילוי, אך בכל זאת גם בתוך כל ההסתה וההעלם הרי שבמעט התבוננות ניתן להבחין ולראות את יד ה' והשגחתו התדירה בכל עת ועונה. לא פעם אנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא הוכחות על קיומו, על מלכותו, על ההשגחה הפרטית שמשגיח על כל אחד ואחת מאיתנו. הבה ונזכור! לכל אדם יש השגחה פרטית על כל רגע בחייו, כל פרט שקורה בחייו מושגח בהשגחה עליונה – כל הצלחה, כל כישלון, התעלות וקושי מדוקדק בשיא הדקדוק על ידי בורא עולם. וזאת צריכה להיות עבודתו של כל אחד ואחת מאיתנו בעת אשר יפקדוהו חס וחלילה קשיים ומכאובות ולא יראה בעיניו שום צל של התחזקות. או אז יסתגר בחדרו וישפוך נפשו לפני קונו ויבכה ויתחנן אליו שישכיל למצוא את הטובה שניתן לו גם בתוך כל זמני החשכות, רק כך יוכל להתחזק ולעבור בקלות את כל גלי היס הסוערים, כי ירגיש בכל העת שאין הוא נמצא לבדו וכי הקדוש ברוך הוא מלווה אותו בכל רגע ורגע ומשגיח עליו בעינו הרחומה תמיד, כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכול המעשים.

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

כניסת שבת: 17:29

צאת החג: 18:40

צאת חג ר"ת: 19:21

לקבלת העלון במייל:

sagifrenkel@gmail.com

לתגובות והערות:

שניא 054-6868199

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פְּרֶשֶׁת – בְּרֵאשִׁית

הקשר בין דוד המלך לאדם הראשון

כתוב במדרש (בילקוט שמעוני רמז,א): על הפסוק "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם" שהקב"ה העביר לפני אדם הראשון כל הדורות, הראהו דוד המלך חיים חקוקין לו ג' שעות, אמר לפניו רבש"ע לא תהא תקנה לזה, אמר כך עלתה במחשבה לפני, א"ל כמה שני חיי, א"ל אלף שנים, א"ל יש מתנה ברקיע, א"ל הן, א"ל ע' שנים משנותי יהיו למזל זה, מה עשה אדם הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקדוש ברוך הוא ומטטרון ואדם. הרי שאפשר לתת מתנה של חיים לאדם, בשטר כתוב וחתום.

כתב השל"ה בסידורו (שער השמים) על הפסוקים בתהילים (קמג, ג-ה) 'אֵל תִּבְטְחוּ בַּנְּדִיבִים' כתב כן, כשהגיע אדם הראשון לגיל תתק"ל שנים, והגיע זמנו למוות, התחרט על שנתן משנותיו לדוד המלך ורצה לחזור בו, אמר לו הקב"ה אדם אל תעשה כן, מוצא שפתיך תשמור, הבא ביוצאי חלציד ותראה שיקום אחד שקיים כל נדרי, ומנו הוא יעקב, כמ"ש וידר יעקב נדר, ומה שנדר קיים, מיד חזר אדם ונשאר בנדרו, וזהו שאמר "אֵל תִּבְטְחוּ בַּנְּדִיבִים בְּבֶן אָדָם", רומז לאדם הראשון שהיה נדיב והתנדב לו שבעים שנה, אבל "תֵּצֵא רוּחוֹ יֹשֵׁב לְאֲדָמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֲשָׂתָנָתִיו" שבשעה שיצאה רוחו, רצה לחזור בו, "אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שְׁבָרוֹ עַל ה' אֱלֹהָיו" ורק בזכות הקב"ה אלקי יעקב, שאמר לו שעתיד יעקב לקיים נדרי, ומנע אותו מלחזור בו, בזכות זה חי דוד המלך.

ב"אור החמה" מובא: "כי אחר שאדם הראשון חטא, נפגמו אותן השנים ע"י שנגזרה עליו מיתה ואז בטלה מתנתו".

ולכן נחלצו האבות לעזרתו של דוד:

[אברהם] – הניח לדוד המלך 5 שנים. כיון שהיה לו לחיות 180 שנה כמו יצחק, והוא חי רק 175 שנים. [יצחק] – יצחק לא הניח לדוד המלך כלום, כיון שיצחק בא מצד הדין וגם דוד המלך בא מצד הדין. וכתבו גורי האר"י שיצחק נתעבר ביוסף ולכן יוסף נתן במקום יצחק. וכן, יצחק משעת העקידה ואילך נחשב כמות, כיון שקיבל דין המיתה על עצמו. ומה גם שפרחה ממנו נשמתו בפועל, ונכנסה באיל שנשחט במקומו והוא קיבל נשמה חדשה, ומאז לא היה לו לשייר לדוד כלום, לכן נכנס יוסף במקומו ושייר לדוד המלך 37 שנים בשביל יצחק, כנגד אותן 37 שנים שחי יצחק לפני העקידה, שהרי יצחק בעת העקידה היה בן 37 שנים.

[יעקב] – העניק לדוד המלך 28 שנים. היה לו לחיות בעולם כימי אברהם 175 שנים, ולא חי אלא 147 שנים.

[יוסף] – העניק לדוד המלך 37 שנים. יוסף חי 110 שנים, והיה לו לחיות 147 שנה כימי יעקב. מובא ב"ניצוצי אורות": שלמרות שיוסף לא היה גלגול אדם הראשון, יוסף נתן לדוד המלך את רוב השנים מתוך 70 השנים, כיון שמשיח בן דוד יחייה את משיח בן יוסף. אברהם 5 שנים + יוסף 37 שנים + יעקב 28 שנים = בסה"כ 70 שנה (עכ"ל).

בראש השנה תשפב התחדש לי חידוש נפלא, אומר דוד המלך בתהילים (לח,י):
"ה' נִגְדָדְךָ כָּל תַּאֲוֹתַי וְאַנְחָתִי מִמֶּנִּי לֹא נִסְתָּרָה". סופי תיבות 'איכה'.

ואולי אפשר לרמוז בס"ד כשהאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת, הקב"ה רצה לשמוע ממנו אנחה, שהוא מצטער שחטא. ומובא בשם הרבי מלובביץ זיע"א שאמר כי אנחה של יהודי על עניינים גשמיים שאינו הולך לו בטוב, כבר נחשב לתשובה גדולה, אבל אם מתאנח מעומקי ליבו על דברים רוחניים, בוודאי ובוודאי שזהו כבר תשובה עילאה.

לכן אם האדם הראשון היה מתאנח, היה עושה תשובה גדולה לפני השם יתברך, ולבסוף לצערו בפועל הוא האשים את האישה שניתנה לו מהשם יתברך.

ואפשר לומר שרמז דוד המלך ע"ה, שזה מה שציפה הקב"ה מהאדם הראשון שאמר לו איכה ונסביר: וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה (ג,ט) - וְאַנְחָתִי מִמֶּנִּי לֹא נִסְתָּרָה", זה מה שחפשי ממך. (עורך העלון).

ושמעתי פעם יסוד חשוב, שלכל אדם יש את התאוות שלו, אם הוא יקח את הכיסופין של התאוות לעבודת השם להשתוקקות למצוות וללימוד התורה יזכה לנצח את היצר הרע, אבל אם יחפש אותם במקומות בכיסופין לדברים גשמיים ולתאוות כסף ונשים או יפול עליו העצבות. והעצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם, שהרי העבודה זרה נקראת על שמה (תהלים קטו, ד) 'עֲצָבֵיהֶם כְּסָף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדִי אָדָם'. ואפשר לרמוז כסף מלשון כיסופין, השתוקקות לתאוות, זהב מלשון 'זה הב' זה תתן לי שאדם לא מסתפק במה שיש לו וכל הזמן מחפש.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל קִין לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ (ד,ו)

לכאורה יש להבין, מה פשר קושיית הקב"ה לקין "לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ", הרי כתוב קודם "וְהָבֵל הָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבֵּהוּ וַיִּשַׁע ה' אֶל הָבֵל וְאֶל מִנְחָתוֹ. וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו" (ד,ד-ה) הרי שחרה לקין על שהקב"ה לא קיבל מנחתו? מתוך החידושי הרי"ם, זו לא היתה שאלה, אלא תוכחה. הקב"ה מוכיח את קין ואומר לו: התבונן מניין באה עצבותך, אינך מצטער על עצם החטא, אלא על הריחוק שהרחקתי אותך. ה"אמרי אמת" מתרץ, הקב"ה ידע שחרה לקין, אבל הקב"ה רצה שקין יבדוק במצפוני ליבו האם באמת חרה לו רק על זה ש"וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה", או שטמונה גם קנאה נסתרת לאחיו על שהקב"ה קיבל את מנחתו. ולכן כפל הקב"ה בשאלתו "לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ", כדי שיבדוק את הסיבה האמיתית לחלישות דעתו. ובלשון אחרת אמר זאת רבי דוד פוברסקי, לא חרה לו על הכישלון שלו, אלא על ההצלחה של אחיו. ('מדשן ביתך')

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֹאווּהָ הוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתָאכַל וַתֵּתֵן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכְל (ג,ו)

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב - סופי תיבות ביאה, 'הָעֵץ' - רמז לאדם, ככתוב (דברים כ,יט): "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדָה". תֹּאווּהָ הוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד - סופי תיבות 'האדם'. רמז הכתוב שידעו מכאן ענייני תשמיש. (עורך העלון)

וַאֲיִבָּהּ אִשִּׁית בֵּינָךְ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זֶרַעְךָ וּבִין זֶרַעָהּ הוּא יְשׁוּפָדְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב (ג,טו)
כאן רמז מלחמת האדם ביצר הרע, אם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע (ברכות ה,א), ויקדים אותו ע"י תורה שילמד ויתקדש, אז ינצח אותו. וזהו רמז בראשי תיבות דווקא כדי שתחילה יעסוק בתורה:
הוּא יְשׁוּפָדְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב ר"ת 'ע"י תורה'.

ועוד רמז על מה תמיד נלחם יצר הרע באדם: הוּא יְשׁוּפָדְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֶקֶב ר"ת 'הערויות' (כד הביא גם הרה"ג מאיר אליהו שליט"א). (עורך העלון).

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ (ב,ג)

ובגמ' שבת קי"ג. וכבדתו – 'שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול'. מעשה נפלא, סיפר בנו של רבינו הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל, הגאון רבי אברהם ישעיהו שליט"א: פעם בליל שבת ירד רבינו שליט"א לקבלת שבת בלדרמן ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום. בעוד הם יורדים, אמר רבינו שליט"א לבנו שכואבות לו הרגלים. פתאום רואה רבי אברהם ישעיהו שליט"א את רבינו שליט"א עולה בחזרה לבית. מיד עלה אחריו ושאל מה קרה? אמר רבינו שנזכר ששכח להחליף נעליים לנעלי שבת. לאחר שהחליף וירד שוב ללדרמן, אמר רבינו שליט"א: "עכשיו פתאום עברו לי הכאבים". (שיח אהרן)

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד (א,לא)

מובא ב'דברי ישראל' זיע"א (פרשת בשלח): 'כשהאדם מאמין שאין מקרה בעולם, רק הכל בהשגחה פרטית מן השמים וכל ההווה ומתרגש בעולם אפילו תנועה קלה ואפילו צעדי רגליו ספורים בהשגחה (כמו שאנו מברכים בכל יום 'המכין מצעדי גבר') אזי ע"י אמונה זו ניצול ממרה שחורה ועוגמת נפש כי ע"י שמאמין ששום דבר בעולם אינו נעשה ע"י רצונו של האדם רק הכל בהשגחה מן השמים ממילא לא יכעוס ולא יתקצף ולא ירהר'. רמז נפלא לכך מהפסוק הנ"ל: 'וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה' אדם הרואה את א-לוקים בכל מעשיו ויודע שהכל ממנו אזי 'וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד' בעיניו.

ובענין זה שואל רבי פנחס מקוריץ זיע"א: חז"ל אמרו ש'רשעים מלאים חרטות' וידוע שחרטה היא שלב חשוב בתהליך התשובה. אז מדוע הם נקראים רשעים? ותיירץ הרב זיע"א: לא מדובר על חרטה על עוונות ופשעים, אלא חרטה על דברים שאירעו להם, למה עשיתי כך? למה לא עשיתי כך? וכיו"ב...

וכך היא דרכם של רשעים להתחרט על מה שעשו או על מה שלא עשו כיוון שהם תולים את המקרים באנשים ולא בקב"ה. לעומתם הצדיקים חיים ללא חרטות כי משייכים את כל המקרים על ה' יתברך ויודעים שהוא יתברך משגיח ומנהיג, עשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם.

והוסיף רבי פנחס מקוריץ זיע"א: נאמר בפיט י-ה אכסוף: 'מִחְבְּלֵי מְשִׁיחַ יוֹצְלוּ לַרֹּחָה פְּדוּתָנוּ תַּצְמִיחַ וְנִסּוּ יָגוֹן וְאַנְחָה'. 'מחבלי משיח יוצלו' זו בקשה שניצל מה'חבלים' שבני אדם רגילים לומר 'חבל' שעשיתי כך 'חבל' שלא עשיתי כך... ו'חבלים' אילו מטשטשים את האמונה בהשגחה פרטית. 'אך אם האדם מזריח בקרבו את אור האמונה אזי יוצל מהם לרווחה ואז 'ונסו יגון ואנחה' אין עצבות אין דיכאון ואין מרה שחורה'. (עלון 'מתוק מדבש')

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאֲרוֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַכּוֹכָבִים (א,טז)

מסופר על הגאון מוילנא (מובא ב'פנינים משולחן הגר"א') שבעת נדודיו התארח פעם אצל אחד מבעלי הבתים, שהיה גם מופלג בתורה. המארח, שהבין שלפניו עומד אדם גדול ומיוחד, שיתף את הגאון בדבר שהטריד את מנוחתו: על אחד הדפים בחומש של אביו (של המארח), לצד המלים 'וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה', כתב האב ראשי תיבות: "גועשאנ"ק המארח סיפר שהוא אינו מצליח להבין ראשי תיבות סתומים וחסרי פשר אלה, ושכבר ניסה לשאול אנשים רבים מה פשר ראשי התיבות, אך איש לא ידע להשיב לו. הגאון מוילנא עיין בראשי התיבות והסביר מיד לאותו אדם מה הייתה כוונת האב בראשי תיבות אלה: נאמר בגמרא במסכת בבא מציעא – "גדול, וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן". דהיינו, אדם, כל זמן שהוא סמוך על שולחן הוריו וניזון מהם ואין לו מקור הכנסה משלו, נקרא "קטן" לענין דינים ודברים מסוימים, גם אם הגיע לבגרות. ואף כאן, הירח נקרא "המאור הקטן" בדיוק מסיבה זו, שאין לו מקור אור עצמי משלו, אלא הוא מקבל את אורו מהשמש.

וזהו הדבר שרצה האב להסביר כשכתב את ראשי התיבות "גועשאנ"ק", כי ראשי תיבות אלה הן ראשי התיבות של המימרא הנ"ל בבבא מציעא – "גדול וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן".

ואפשר להוסיף דבר מעניין, בברית מילה מברכים את הרך הנולד במילים "זה הקטן, גדול יהיה". וגם כאן, יש לבאר בדומה לאמור לעיל – לאחר הלידה, בשנים הראשונות לחייו, אורו הפנימי של האדם מעוצב בעיקר על ידי סביבתו ומשפחתו וכיוצא בזה, שהרי בשלב זה הוא טרם פיתח תכונות וכוחות משלו, ולכן הוא עדיין בבחינת "המאור הקטן", דוגמת הירח שאין לו אור עצמי אלא מקור אורו מהשמש; ועליו אנו אומרים, "גדול יהיה" – לעתיד יתפתח ויהיה משול למאור הגדול, השמש, שיש לו אור עצמי וכוח משלו, ויזכה להיות מקור אור לאחרים. ('ברינה יקצור')

דרשו רבותינו, כי כל אחד ואחד מאיתנו כותב ספר. מדובר בספר תולדות אדם. כל מעשיו של האדם נכתבים בספר זה. עד כמה רבותינו נזהרו, שלא יפגעו חלילה באף אדם.

להלן סיפור מופלא על הגאון רבי אברהם גורביץ המעובד ממוסף שבת-קודש: בחזר אחד ביקש להתחזק. הוא נסע לשיבת גייטסהד שבאנגליה. לאחר שחזר סיפר סיפור מדהים שהתרחש איתו: "יום אחד רציתי ללמוד בשקט ובריכוז רב. נכנסתי לחדר שיעורים ונעלתי את הדלת. חולפות דקות ספורות ומישהו ניסה לפתוח את הדלת. הוא הבין, שהדלת נעולה מבפנים. לכן הוא נקש על הדלת כדי שאפתח אותה".

"מכיוון שאותו אדם לא הגיע לחדר בזמן השיעורים, החלטתי להתעלם ממנו. המשכתי ללמוד אבל הוא המשיך לנקוש על הדלת. קיוויתי, שהוא יבין לבד, שאני מתעלם ממנו ולא מתכוון לפתוח לו את הדלת – אבל זה לא קרה. הוא המשיך להקיש בדלת ולהפריע לי. מכיוון שכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, החלטתי לקום ולגעור בו". "ניגשתי לדלת ושאלתי: 'מי שם?'. מהעבר השני נשמע: 'אברהם גורביץ'.

הבנתי מיד, שהדובר חומד לצון, ולא די שהוא הפריע לי במשך דקות ארוכות, הוא עוד מחקה את קולו של ראש הישיבה כדי לעבוד עלי ולהלחיק אותי. צעקתי לעברו: 'תפסיק לבלבל לי את המוח'. "התיישבתי ללמוד והחלטתי שזהו, אני לא פותח. אבל זה לא עזר לי. הנקישות המשיכו ואני שומע מעבר לדלת את קולו של אותו אדם: 'פתח לי בבקשה – שכחתי משהו בחדר'. לא פתחתי.

אולם, הוא לא הרפה ולאחר כמה רגעים אמר: 'פתח לי בבקשה את הדלת – אני נכנס רק לרגע אחד, לוקח משהו ויוצא מיד'. החיקוי היה מוצלח, אבל עלי קשה לעבוד. לבסוף החלטתי לפתוח את הדלת מאחר וכל המטרה שלי הייתה ללמוד בשקט, ואותו אדם לא אפשר לי זאת.

החלטתי להשקיט אותו. פתחתי את הדלת בשיא המהירות והתכוננתי להניס את הטרדן ו... אני רואה את ראש הישיבה הגאון רבי אברהם גורביץ עומד מולי וידיו הקדושות מכסות את פניו".

הצדיק גישש את דרכו לתוך החדר כמו עיוור. זמן רב לקח לו עד שהצליח למצוא את מה ששכח שם. לאחר מכן יצא כלעומת שבא, כאשר במשך כל הזמן הזה ידיו מכסות את פניו. הוא לא ראה אותי. הוא עשה זאת, כדי שאני לא אתבייש בעובדה שלא פתחתי את הדלת במשך זמן רב!". ('פניני עין חמד')

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:

ה' ישמור את כל עם ישראל, וכל חייל ישראל וכוחות הבטחון.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, אלינה בת אירנה, מאי בת מאירה, מילנה בת סבינה, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה.

לזרע בר קיימא: מורן בת רותי, לירז בת מרים. עדן שירה בת גילה.

לפרנסה בשפע: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה, לרפואת כל הפצועים.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים 7 לאוקטובר.

קוראים וקוראות נכבדים, נפתח אצלנו בשכונה כולל אברכים, על מנת לסייע להחזיק אותם מי שרוצה לקנות ברכה בעלון, ולהחזיק תורה על הדרך, כל שם לברכה 250 ₪ למשך שנה. ניתן להעביר בביט למספר 054-6868199. מי שרוצה לתרום לכולל גם בלי קשר לברכה, מצורף לינק:

<https://paypage.takbull.co.il/212sh>

גליון מס' 1236

שנה לצאת העלון

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

בראשית - מברכין החודש - כ"ו תשרי תשפ"ו - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

תורה מלשון הוראה הוראות למעשה על פי השל"ה הקדוש

הוראה למעשה

האדם מצווה להתרחק מהקנאה, התאוה והכבוד וכלשון המשנה (אבות פר' ז' משנה כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם".

המקור בפרשה: כי תאוה הוא לעיניים (בראשית ג, ו) חוה ראתה כי תאוה הוא לעינים ורדפה אחר הכבוד להיות כאלוקים ובשל כך היא והאדם הראשון וכל זרעם אחריהם הוצאו מן העולם..

הוראה למעשה

האדם צריך להזהר מאד בקדושת המאכלים שמכניס לפיו שלא יהא בהם שום נדנדו ספק

ספיקא.

המקור בפרשה: "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלוקים לא תאכלו ממנו", כל אכילתו של האדם צריכה להיות בקדושה שבמותר. וכמו שהאכילה מסטרא דשמלא גורמת מיתה, כן האכילה הקדושה הנרמזת במה שנאמר: "מכל עץ הגן אכול תאכל", מביאה חיים והרמז: "אם כל חי" "אם-כל" אותיות מאכל.

הוראה למעשה

האדם ילמד מקונו להיות נדיב לב, להטיב לזולתו מצד נדבת ליבו, לא על מנת לקבל גמול כי זה אינו נקרא נדיב אלא נקרא סוחר, וילמד מ-ה' ברוך הוא אשר ברא העולם מצד נדבתו הטובה להטיב לזולתו (היינו לנבראים שהרי

אין צורך ל-ה' בעולם, רק בראו בנדבה בכדי להמציא מציאות שיקבלו טובה ממנה).

המקור בפרשה: בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ.

הוראה למעשה

האדם מצווה לעשות תשובה מיד אם חלילה עבר עבירה שאם לא יעשה כן הרי "עבירה גוררת עבירה" (כלשון המשנה בפרקי אבות פרק ד' משנה ב).

המקור בפרשה: "הלוא אם יטיב שאת".... הנה אם קין היה שב בתשובה מיד, הוא לא היה חוטא אחר כך. ומאחר שלא שב, בא לידי עבירה גדולה - שפיכות דמים וגם כפר בהשגחה שאמר: "לית דין ולית דין"

נקי הדעת שבורי-שלום

החסידי עם החיור הנצחי

סביב שולחנו לפחות עשרה יהודים, כדי שיוכל לזמן בשם ה' אלוקינו - זימון של ציבור, מתוך כוונה עמוקה ותחושת שליחות. הכנסת האורחים בביתו ידועה ומפורסמת, והוא מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, מתוך אהבת ישראל אמיתית.

רבי קלמן היה קשור לצדיקים גדולים מהדורות הקודמים והנוכחיים, ובין השאר למורי הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זע"ל, אשר נודע כעמוד האש לפני המחנה בעבודת ה' ובקירוב לבבות. הקשר ביניהם היה קשר פנימי של הערכה עמוקה, שותפות רוחנית והשפעה הדדית. דרכו של רבי קלמן ניכרת בהנהגותיו, בהשקפת עולמו, ובמסירותו לכל עניין של קדושה.

בניו הולכים בדרכו - אנשי תורה, עוסקים בזיוכי הרבים, וממשיכים את הדרך שהתווה להם אביהם. משפחתו היא עדות חיה לכך שמי שזורע בקדושה - קוצר ברכה.

רבי קלמן גרינוולד שליט"א הוא דמות נדירה, אשר ניתן לומר עליה בלב שלם שהוא אחד מגדולי החסידים שבדורנו. יהי רצון שנזכה בזכותו ובזכות כל הצדיקים לראות במהרה בבניין ירושלים ובביאת משיח צדקנו.

בתמונה מצד ימין הגה"צ רבי קלמן גרינוולד שיחי ומשמאל ידיו וריעו מנהל מוסדות קבר רחל הגה"צ משה מנחם קלוגר שיחי

חיובו הקבוע - חיור של יהודי מאמין, חיור של שמחה בעבודת ה', חיור של אהבת הבריות. במשך שנים רבות, בימי חג הסוכות, היה ניצב בכניסה לכותל המערבי, אווז אתרוג תימני עצום ממדים ולצידו לולב שגובהו כגורד שחקים ממש, ומזכה את הרבים במצוות ארבעת המינים - מתוך שמחה פנימית ואהבת ישראל. בביתו של רבי קלמן, ליל שבת אינו רק סעודה - אלא מעמד של קידוש השם. הוא מקפיד שיהיו

בירושלים עיר הקודש, בין בתי המדרש והרחובות הספוגים בירת שמים, חי ופועל בענווה ובצניעות רבי קלמן גרינוולד שליט"א - דמות תורנית נדירה, אשר כל מהותו היא קודש, מסירות נפש, וזיכוי הרבים. רבים רואים בו אחד מגדולי החסידים שבדורנו, יהודי אשר חייו הם מסכת של עמל רוחני, אהבת התורה ואהבת ישראל.

רבי קלמן נולד בחוץ לארץ, אך לפני עשרות שנים זכה לעלות לארץ ישראל ולהקים את ביתו בירושלים. מאז ועד היום, הוא עמל ללא הרף להרבות תורה ולהאדירה. בין מפעליו המרכזיים ניתן למנות את הכולל ללימוד הזהר הקדוש, אשר נוסד מתוך תחושת שליחות עמוקה - להנחיל את פנימיות התורה לאברכים יראי שמים, מתוך התמדה, טהרה ודבקות.

כמו כן, רבי קלמן היה מן הראשונים שפעלו לחיזוק קבר רחל - מקום קדוש אשר בו הקים כוללים ללימוד תורה, והפך אותו למוקד של חיזוק רוחני עבור כלל ישראל. פועלו שם ניכר עד היום, כאשר רבים מגיעים בזכות ההשקעה והחזון שנטע במקום.

אחד הדברים המאפיינים את רבי קלמן הוא

שאלות על הפרשה ותשובות קצרות בצידי:

1. מה הקשר בין סוף התורה לתחילתה?

תשובה: סוף התורה מסתיימת באות ל' (ישראל) ותחילתה באות ב' (בראשית), יחד יוצרים את המילה "לב". מכאן הקשר: הקב"ה רוצה את הלב שלנו "רחמנא ליבא בעי" - שנעבוד אותו בכל הלב.

2. מה הקשר בין תחילת פרשת בראשית לסופה?

תשובה: רש"י פותח את פירושו במילים "אמר רבי יצחק" ומסיים ב"חשבתי מה לעשות על אשר עשיתים". מכאן הקשר: בזכות עקידת יצחק, שמסר נפשו ונעקד על גבי המזבח, הקב"ה החליט לקיים את העולם - למרות שחטאי האדם גרמו לו להתחרט על הבריאה.

3. מה ראשי התיבות של המילה "בראשית" יכולים ללמד אותנו בעבודת ה', הן בין אדם למקום והן בין אדם לחברו?

תשובה א: בין אדם לחברו, כדי להגיע לאהבת ישראל אמיתית שתקרב את הגאולה

ב - ביישנות. ר - רחמים. א - אהבה. ש - שלום. י - יושר. ת - תמיכה

תשובה ב: בין אדם למקום, בעבודת מידות פנימית:

ב - ביטחון בה'. ר - רצון לעבוד אותו. א - אמונה שלמה. ש - שמחה בעבודת ה'. י - יראת שמים. ת - תשובה תמידית.

4. האות ל' מסיימת את התורה והאות ב' פותחת אותה. צריך להבין מדוע כשמצרפים את שתי האותיות לפי סדר שהפרשיות שלהן נקראות בבתי הכנסת זו אחר זו נוצרת המילה החיובית "לב" ואילו כשמפכים את הסדר שלהן מתקבלת המילה "בל" שמשמעותה היא - לא לעשות?

תשובה: האות "ל" מייצגת את זקני העם משום שהיא מופיעה בסיומה של התורה ואילו האות "ב" מייצגת את הצעירים שבעם כי היא מופיעה בתחילתה של התורה (בדרך כלל מי שמסיים הוא הותיק-המבוגר ומי שמתחיל הוא הצעיר-הטרי). ובנוסף האות ל גדולה ב-28 מספרים מהאות ב. התורה מעבירה לנו איפוא, מייד בפתיחתה את המסר הבא: כאשר תבססו את החברה בישראל על הזקנים שהם בעלי הנסיון וחכמת החיים, לב החברה יהא תקין, ואולם אם תדחקו אותם הצידה ולא תתחשבו בדעותיהם, תזיקו בכך לעצמכם והרמז לכך הוא: "בל" - לכם מלנהוג כן.

5. ראשי התיבות של המילים "בראשית ברא אלוקים" זה "בבא", מה מילה זו באה לבטא.

תשובה: המשמעות של מילה זו הינו: שער, פתח, מבוא, התורה באה איפוא להורות לנו מיד בפתיחתה: אם נהגה בה ונקיים את מה שכתוב בה, יהא זה עבורנו השער והפתח להגשים את מאווינו ורצוננו.

מאמרותיו - של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

בראשית (א, א)

הטעם שפתח בתיבת "בראשית", אפשר לומר על פי מה שמובא בספר הרוקח שכל אדם צריך לרשום שמו בתחילת סיפרו, ובתיבת בראשית מרומז שמו של משה רבנו עליו השלום, שעל משה נאמר (דברים לג, כא) "וירא ראשית לו".

ועיין ברמב"ן שפירש "בראשית ברא אלוקים", שבזכות משה נברא העולם.

בראשית

תיבת "בראשית" היא אותיות ברית-אש (כמבואר בתיקוני זוהר תיקון כג). אש היא התורה, כמו שנאמר (ירמיה כג, כט) "הלא כה דברי כאש", וברית כתוב קדם לאש. בזה נרמז מה שאמרו במדרש (פרשת משפטים), אם אין אדם נמול אינו יכול ללמד תורה.

עוד נרמז בתיבת "בראשית", ברית-אש, אש היא האלוקות, כמו שנאמר (דברים ד, כד) "כי ה' אלוהיך אש אוכלת הוא", דווקא על ידי שמירת הברית (וכמו כן מי שמקבל לשמור, שמשקיבל עליו לעשות מעלה עליו הכתוב כאלו עשה) יכול האדם להמשיך אלקות.

בראשית ברא אלוקים

אפשר לפרש הקדמת תיבת "בראשית" לתיבת 'אלקים', על פי פירוש רש"י שתיבת 'בראשית' רומזת לישראל שנקראו ראשית, והקדימה התורה תיבת בראשית, להקדים שמן של ישראל לשמו יתברך.

והוא על דרך המבואר במדרש (דברים רבה ב, ט): "הקדוש ברוך הוא כביכול עושה לישראל עיקר, אלקים אשר לו גוי קרוב אין כתוב, אלא גוי אשר לו אלקים קרובים אליו".

עוד אפשר לומר, על פי המבואר ברמב"ן שבתבת "בראשית" מרומז משה רבנו עליו השלום, שנאמר (דברים לג, כא) "וירא ראשית לו". והקדימה התורה תיבת בראשית לפני שמזכיר שמו יתברך, על דרך שמצינו (ילקוט שמעוני נ"ד רמז רא) שהקפיד הקדוש ברוך הוא על כבודו של צדיקים יותר מכבודו.

תדשא הארץ דשא וגו' ויהי כן ותוצא הארץ דשא וגו' (א, יא-יב)

יש להבין כפל הלשון, מכיון שאמר כבר "ויהי כן", מהו עוד הפעם "ותוצא הארץ".

אפשר לבאר על פי פירוש רש"י בפסוק "תדשא הארץ גו' עץ פרי", "שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן אלא ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי".

ובמדרש (בראשית רבה פרשה טו, ח) מביא שהאתרוג עצה נאכל כפרי.

ואם כן ניחא, שבפסוק תדשא הארץ שנאמר ויהי

כן, מדובר על האתרוג, שבו לא שינתה. והפסוק השני מדבר על שאר הפירות שבהם שינתה, ולכן נאמר עץ עושה פרי, ולא עץ פרי, כנ"ל.

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (א, כו)

מובא במדרש על הפסוק (בראשית רבה פרשה ח, א): "אחור וקדם צרתני (תהלים קלט, ה), אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת, ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך, שלשול זה קדמך".

הענין הוא, כי ישנן שתי קצוות: האחד הוא התגברות הצורה על החומר, והקצה השני, הוא התגברות החומר על הצורה על ידי חטאים ועוונות.

זהו, כשזכה, הוא קדם למעשה בראשית. זכה פרושו מלשון הזדככות, שנזדכך החומר שלו והעיקר אצלו הצורה, אז הוא קדם לכל מעשה בראשית. כדאמרין בגמרא (ברכות ו, ב): "כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל אדם זה".

מה שאין כן אם לא זכה, אז אפילו זבוב ויתוש ושלשול שהם בריות הכי פחותות הם קודמים לו במעלה, שהם אינם בעלי בחירה ואינם חוטאים, ואילו הוא בעל בחירה ובחר להיות גרוע מהם (ועיין בספר התניא פרק כד).

אלה תולדות השמים והארץ וגו' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים וגו' (ב, ד)

במדרש (בראשית רבה פרשה א, כא): "רבי יוחנן בשם חכמים אמר, לבריהא השמים קדמו שנאמר 'בראשית ברא' וגו', ולשכלול הארץ קדמה שנאמר 'ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים'. אמר רבי שמעון בן יוחאי, אני אומר שניהם לא נבראו אלא כאלפס וכסויה, שנאמר (ישעיה מח, יג) קורא אני אליהם יעמדו יחדו".

ביאור מאמרו של רבי יוחנן בשם חכמים, לבריהא השמיים קדמו, היינו לענין ההשפעה השמים קודמים, שההשפעה באה מלמעלה למטה, על דרך שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה פרשה י, ו): "אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל". ולשכלול פירושו תיקון העולם, שיהיה התגלות אלקות בעולם, בזה הארץ קדמה, שזה תלוי על ידי מעשה התחתונים. וכידוע הפירוש מאדמו"ר הזקן נ"ע על הפסוק "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו", שעליהם של המלאכים הוא על ידי מעשי האדם למטה. והבעל שם טוב (צוואת הריב"ש סימן קמב) מפרש מאמרו ז"ל דע מה למעלה ממך, דע שכל מה שלמעלה הכל הוא ממך ותלוי בך.

ורשב"י אמר ששניהם לא נבראו אלא כאלפס וכסויה, אפשר לומר, כמו שהאלפס הוא העקר שבו מנח התבשיל, והכסוי בא רק לעזר שיתבשל היטב, כך עקר הכונה בברית העולמות היא הארץ, דהיינו עולם הזה התחתון, והעולמות העליונים נבראו כדי שישתלשל מהן העולם הזה.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך ובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה ב' ניסן תשע"ג

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

@MOSHESCHLEIFER

תמונות ממראות
חג הסוכות
בהוקרה לקוראי העלון
"שמונו ותחי נפשכם"

שרוליק וולס

שמחת תורה של גאולה

ישרים מבני עמנו שבו הביתה - והשמחה כמעט שלמה.

השנה, חג שמחת תורה בארץ ישראל קיבל משמעות עמוקה ונוספת - לא רק שמחה על התורה הקדושה, אלא שמחה על גאולת נפשות מִישראל. עשרים מבני עמנו, אשר היו בשבי אויב במשך תקופה ארוכה, שבו לביתם - אל חיק משפחותיהם, לאחר ימים של צער, כאב וגעגוע.

הם לא שבו כפי שהיו, אך שבו. והעם כולו חזר לנשום.

בתמונה נראה רון אוחנה עם בנו יוסף חיים שחזר מהשבי נוטל את 4 המינים

ביום שמחת תורה, בדיקת שנתיים לאחר שנחטפו, זכו עשרים יהודים לשוב הביתה. השחרור לא היה רק מעשה מדיני - אלא רגע של חסד עליון. הרחובות התמלאו בהודיה, שירה ודמעות של שמחה. אבל רגע אחד נחרט בלבבות כולם: רון אוחנה מקריית מלאכי, שפגש את בנו יוסף חיים לאחר השחרור, חיבק אותו חיבוק של נשמה, ובקול רועד בך: "ברוך אתה ה'... שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה."

ימים ספורים קודם לכן, עוד בטרם נודע דבר השחרור, רכש רון אוחנה ארבעת המינים - מתוך תקווה עמוקה שבנו ישוב, והוא יוכל לברך עליהם. ואכן, ביום האחרון של חג הסוכות - ערב שמחת תורה - זכה לדבר מדהים: הבן שב, והוא ברך על ארבעת המינים הללו, וגם ברך ברכת שהחיינו, שכן זו הייתה הפעם הראשונה שבה זכה לברך עליהם. בתייעוד שפורסם, נראים השבים כשהם פוגשים את יקיריהם - חיבוקים, בכי, נשיקות. רון אוחנה נראה כשהוא מחבק את בנו בעוצמה, עוצם עיניים, ומברך. בתייעוד מונצח אותו רגע של נצח. רגע של אמונה שהתגשמה.

השנה, שמחת תורה לא הייתה רק חג של הקפות וספרי תורה. היא הייתה חג של חיים, של תקווה, של ניצחון הרוח היהודית. שמחה כמעט שלמה - שמחה שמכינה אותנו לגאולה השלמה, שאז תושלם השמחה באמת.

סוכת אהבת החסד של זכרון משה

השנה, בחרתי באחד מימי חג הסוכות לשבת יחד עם עשרות יהודים מכל גווי הציבור החרדי - בסוכה רחבת ידיים, סמוך לבית הכנסת הגדול בשכונת זכרון משה בירושלים. בחורי ישיבות לצד אברכים, חסידים לצד ליטאים, ספרדים ואשכנזים, זקנים ונערים - כולם יושבים יחד, סביב שולחן אחד, תחת סכך אחד, באווירה של קדושה, שמחה ואהבת ישראל.

מה שמרגש במיוחד הוא לא רק האחדות - אלא החסד. במקום עצמו, מוגשות ארוחות חמות, שתייה ומאכלים בשפע - ליד בית הכנסת הגדול, לכל יהודי באשר הוא. לא חלוקה, לא משלוח - אלא הגשה ישירה, מתוך כבוד, רגישות ואהבת חיים. התחושה היא של בית. של משפחה. של עם ישראל כפי שהוא אמור להיות.

מאחורי המפעל הזה עומדת דמות נדירה - אברך ירא שמים, הפועל בעילום שם, במסירות נפש שאין לה שיעור. לא מדובר באדם שמגיע רק בחג - אלא באברך אשר עמל כל ימות השנה כדי לקיים את המפעל הזה. הוא דואג שהאוכל יוגש כראוי, שהוא עצמו נוכח במקום, מפקח, מגיש, מברך, מחייך - מתוך אהבת ישראל אמיתית. ובמקביל, הוא גם עמל לגייס את המימון הדרוש - סכומים של מאות אלפי שקלים מדי חודש - כדי שהחסד הזה יוכל להתקיים, להתפתח, ולהגיע לעוד ועוד יהודים.

החסידים הללו, הנעשים מתוך אהבה טהורה לעם ישראל, הם שמקריבים אותנו לגאולה השלמה - גאולה שתבוא בזכות אהבת חיים, כפי שמסמל האברך הצנוע העומד מאחורי כל המפעל הקדוש הזה.

* * *

שבת בראשית - משפיעה על השנה כולה

תארו לעצמכם יהודי שהיה חטוף. לא כמו שאר החטופים שחזרו לפחות לפני שמחת תורה, הוא חזר רק אחרי כל החגים - אחרי ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות, שמחת תורה. וכשחזר, הוא הרגיש את רגש ההחמצה. כל כך הרבה רגעים של קדושה, של תפילה, של שמחה - והוא לא היה שם. לא זכה לחוות, לא זכה להשתתף. ואז באים אליו ואומרים לו: "רבי יהודי, אל תדאג. אתה עומד לפני שבת בראשית - השבת הראשונה שאחרי כל החגים. וזו לא סתם שבת. זו שבת שידועה בדברי רבותינו, ובפרט אדמו"ר חב"ד, כשבת שקובעת את כל השנה. כפי שאדם מתנהג בשבת בראשית - כך תיראה כל השנה שלו. בשבת הזו, אפשר להשלים את כל מה שהוחמץ. להתפלל בכוונה ובהתלהבות, ללמוד תורה בדבקות, להתחזק ביראת שמים ובאהבת ישראל. ובעיקר - להתנהג זה לזה בעין טובה, לדון לכף זכות, ולהכיר תודה.

וכאן מגיע יסוד חשוב בעבודת המידות - הכרת הטוב. מדי פעם פעמים אדם מרגיש שמישהו קרוב אליו - חבר, שכן, בן משפחה - לא התנהג אליו כפי שציפה. אולי לא אמר את המילה הנכונה, לא תמך ברגע הנכון, לא עמד בציפיות. אבל בתוך האכזבה,

הוא שוכח את כל הטוב שכן קיבל. את העזרה, את ההשקעה, את הרגעים של נתינה.

הכרת הטוב היא לא רק מידה טובה - היא חובה מוסרית. היא צריכה להיות נוכחת בכל מערכת יחסים: - אישה כלפי בעלה - על העמל, ההשתדלות, ההובלה הרוחנית והגשמית.

- בעל כלפי אשתו - על הדאגה, המסירות, בניית הבית והחינוך.

- הורים לילדים - על השמחה שהם מביאים, על התמימות והאור.

- ילדים להורים - על כל רגע של השקעה, על כל תפילה שנאמרה למענם.

- חברים זה לזה - על עצה טובה, על אוזן קשבת, על שותפות אמיתית.

הכרת הטוב אינה תלויה בשלמות. גם אם מישהו לא עמד בציפיות - זה לא מוחק את מה שכן עשה.

אנחנו לומדים זאת כבר בפרשת בראשית: כשהקב"ה שואל את אדם הראשון מדוע אכל מעץ הדעת, הוא עונה: "האישה אשר נתת עמדי - היא נתנה לי מן העץ ואוכל." ורש"י מפרש: "כפר בטובה." במקום להכיר בכך שהאישה היא מתנה מהקב"ה - הוא מאשים אותה. ומכאן לומדים כמה חשוב להכיר בטוב - ולא לכפור בו.

שבת בראשית היא הזדמנות. הזדמנות להתחיל מחדש, לבנות שנה של הכרת הטוב, של עין טובה, של שלום בית אמיתי. שנה שבה נלמד להודות - לא רק על מה שקיבלנו, אלא גם על מי שנתן. שנה שבה נזכור שכל רגע של תודה מקרב אותנו - זה לזה, ואל הגאולה השלמה. שבת אחת. שנה שלמה. לב אחד. תודה אחת.

שנזכה לשנה טובה ומתוקה, ולגאולה שלמה - במהרה, בימינו. אמן.

יצחק אביב - אילן

סיפור קטן על יהודי גדול

זה קרה לפני כמה עשרות שנים ברחבת הכותל המערבי, יהודי עטור זקן וחבוש בכובע גדול, הוציא ספר תורה מארון הקודש והניחו על גבי "הבימה". תוך דקות ספורות הוא קיבץ מניין לקריאת ספר התורה.

הגה"צ רבי משה ובר זיע"א נכח במקום. לפתע ביקש אותו היהודי לעשות דבר מה בענין קריאת התורה שנוגד את ההלכה, כשהבחין בכך רבי משה, פנה אליו כשדמעות מציפות את עיניו ואמר לו: כיצד אתה רוצה לעשות דבר שכזה? וכי אין תורה בישראל?! כשראה אותו היהודי את עיניו הדומעות של רבי משה והבין מכך כיצד המעשה שביקש לעשות נוגע לליבו, נסוג אחורנית ונמנע מלעשות את אותו המעשה.

הודעה משמחת:

העלון מופיע בחוברת "טועמיה" המופץ חנים במיילים. ניתן להצטרף במייל m025004569@gmail.com

הודעה חשובה לקוראי העלון: המעוניינים לקבל את העלון למייל שלחו הודעה למייל: nafshechem@gmail.com

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגנזי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.ג.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודית עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.ג.צ.ב.ה.

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פר' בראשית תשפ"ו

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גיליון יום-כיפור בענין 'הכשרת השרץ'

המאמר שלך על ההגנה של "הכשרת השרץ", הוא מאמר נפלא ומרתק (כרגיל), ועורר בי הרבה מחשבות. במהלך יום כיפור הרהרתי המון ברעיון של המאמר. הבעיה שלי היא, שההגנה היא לעתים כל כך חזקה, עד שאני אפילו לא הייתי מבחין בכל מיני עוולות שעשיתי.

נזכרתי שעד לפני כמה שנים בכלל לא ידעתי לומר על כל מיני מעשים שלי, שהם לא בסדר. בזמני, הייתי מצדיק את עצמי ומרגיש את עצמי לגמרי בסדר. הייתי צריך לקלף שכבה רצינית כדי לגלות מה לא בסדר בי.

*

שמעתי מהרב יעקובסון בשם האדמו"ר מקוצק שאמר: "אני מעדיף ליפול בידיים של רשע מאשר בידיים של שוטה". וזה מפני שלרשעות יש גבול, אבל להשתטות - אין גבול.

כשאדם מודע לרוע שהוא פועל, גם אם הוא רשע בעיני עצמו, סוף סוף יש מצפון שעומד מאחור ומנסה כל הזמן לעצור.

*

אני חושב להוסיף על הדברים שלך. זו הכוונה מדוע תיקנו חז"ל לומר "לפניך" על כל 'על חטא'. כי גם אם אני חושב שהחטא הוא לא כ"כ חטא מתוך הגנה כזו או אחרת... אבל, רבש"ע, שנינו יודעים שלפניך הוא חטא כמו שכתוב. תודה על העומק, תודה על התובנה שנולדה בזכותך, וכמו תמיד משאיר אחריו שובל ארוך של מחשבות ורגשות הלאה.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: אני מחפש כעת עבודה חדשה, לאחר שכבר החלפתי שלוש מקומות בשנתיים האחרונות. אני מנסה להבין האם יש משהו שאני לא פועל נכון? אם כן - עדיף לי לבדוק עוד לפני שאני מחפש מקום אחר. תשובה: צריך לבדוק את הדבר לעומק, מה גורם לך להחליף מקומות עבודה. אך ניתן לומר פרט אחד כללי שיכול להיות נכון גם עבור אחרים.

יש כאלו שמתלהבים ונדלקים מהר מהצעות עבודה וממהרים לקבל את ההצעה, גם אם היא לא באמת מותאמת עבורם. הם חוסר ההתאמה, הם מגלים כמובן תוך כדי עבודה.

העניין הוא, שאלו אנשים שכל דבר נראה להם מרחוק, כאילו הוא הדבר הטוב ביותר בעולם. זו הסיבה שהם גם מתפתים מהר לכל הצעת רכישה.

בלי להיכנס לעומק הרגשי של התופעה, יש צעד חשוב לעשות. וזה להסכים לרשום על דף, את כל המעלות של ההצעה, ולצד זה את כל החסרונות. לפרט אותם אחד לאחד. רק לאחר מכן לקבל החלטה.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

כל ההתחלות קשות

השאלה היותר מציקה במקרים הללו, זה החלק שמעורר ספקות. זה שמעלה לבטים.

האם אני רוצה באמת?

האם אני מחובר לזה בפנים?

אולי הבחירה שלי לא היתה נכונה?

אולי הייתי פזיז מדי, מיהרתי לקבל את עצמי?

המחשבות הללו הן ההרסניות, כי תיכף גם מגיעות המסקנות. פתאום שלוימי מחליט שהוא בכלל לא צריך 'שמחת בית השואבה' כדי לשמוח. 'זו כמיהה ילדותית גרידא' - אומר לעצמו ובוחר להישאר בבית. יעקב מגיע למסקנה שהוא לא באמת זקוק לתפילות אצל הרבי, דווקא טוב לו יותר בבית הכנסת השכונתי. וכן הלאה.

והן גם עלולות להמשיך להרוס. אם אני חוזר לעצמי למחשבות של הבוקר. 'אולי היום לא צריך לכתוב? הרי אנשים עמוסים עם פריקת הסוכה. אף אחד לא צריך באמת את המאמר שלך השבוע'.

וזה יכול לפקוד את כל אחד ואחד מאיתנו.

*

ומה שחסרה כאן זו ידיעה חשובה עד מאוד. שרק אם נדע עליה, נוכל להתמודד נכון.

במשפט קצר: הרצון שלנו נמצא במשכן הנשמה.

הביצוע למעשה עובר דרך כלי הגוף.

ולמי שמחפש את ההקשר בפרשה, הנה זה נמצא. "וייצר ד' אלוקים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים". בספר התניא מופיעה החלוקה הידועה: החלק האלוקי והחלק הבהמי. כאן טמון כל הסוד.

כל עוד הרעיון נמצא בראש, בהשגחה בלבד, זה עוד לא יצא מגבולות משכן הנשמה. החלק האלוקי. באותו משכן אנחנו מרגישים רצון עז, השתוקקות, כמיהה. ברגע שהרעיון עובר לביצוע, הגוף או החלק הבהמי נדרש להתחיל לעשות את הצעדים מצידי, ואז זה נתקל בכבידות.

הגוף צודק לא מעט פעמים. הוא לא מרוויח מזה בכלל. לעתים הוא מתאמץ נורא, ואין לו כל גמול.

*

הבעיה בדרך כלל תהיה בצעד הראשון. כי זה 'נטו' מאמץ עבור הגוף, בטרם הנשמה טועמת טעימה ראשונה של הנאה.

כשמוליק צריך להיכנס לבית הכנסת במקום לעמוד בחוץ עם החברים, זה מאמץ גופני ונפשי. ועדיין הנשמה לא התחילה ליהנות.

ניתן 'טיפ' קטן שיכול להועיל במקרים הללו.

פעמים רבות אנחנו נדרשים 'להכריח' את הגוף לזמן קצר. נעשה את זה באופן שנדע שהנשמה שלנו רוצה, שמחה ומשתוקקת. אך אנחנו צריכים לעבור את הכפייה הרגעית הזאת.

יש לכם תוכניות חשובות שלקחתם על עצמכם? הכריחו את עצמם, ממש בכוח, לעשות צעד ראשון. ברגע שהנשמה תתחיל ליהנות, זה כבר יזרום לכם בעזרת השם. א געזונטען ווינטער והמון הצלחה בס"ד.

"מה המניע שלך לכתוב מאמר מדי שבוע?"

זו שאלה שאני נתקל בה הרבה. התשובה הקלה והנפוצה: "בוודאי, זה פרסום בשבילך".

התשובה נכונה, אך לא מספקת.

המאמרים השבועיים, זו אכן גם במה שיווקית. לא מכחיש. אך זה לא המנוע העיקרי שלי.

הכול מתחיל מכך, שיש לי רצון עז לכתוב. תחושת שליחות חזקה. וכמובן, סיפוק אדיר.

כשמישהו כתב לי בסוף השנה החולפת את המשפט הבא: "אני מרגיש שהמאמרים שלך משנים לי את החיים", זה שימח אותי הרבה יותר מאשר היה קונה אצלי משהו.

*

ולמה אני בוחר לכתוב על זה באסרו-חג סוכות?

כי הנה למרות שאני אוהב ומשתוקק לרגעים להתיישב ולכתוב את המאמר השבועי (בדרך כלל בשעות המוקדמות של יום רביעי) היום הרגשתי קושי עצום להתיישב ולכתוב.

זה נדחה אצלי שוב ושוב.

ואז עלתה השאלה בשיא עוצמתה: 'אם אני אוהב לכתוב, אז למה קשה לי?' או 'ממתי קשה לעשות משהו שאוהבים לעשות?'

לא הייתי מטריח אתכם עם השאלות הללו, אם זה לא משהו שאנחנו נתקלים בהן בהרבה הזדמנויות בחיים.

הנה דוגמאות אחדות דווקא מהחודש הנוכחי. (השיתופים אמיתיים, השמות בדויים)

שלוימי סיפר. "אני כל כך אוהב להשתתף בשמחת בית השואבה". אני נסחף לשמחה. השירים מתנגנים שלי בראש זמן רב לאחר מכן. יש לי רגעי התרוממות. ולמרות הכול, כל פעם שאני צריך לצאת מהבית, ללכת או לנסוע לשם, אני מרגיש כבדות עצומה בכל הגוף."

יעקב שיתף. "אני משתוקק כל השנה לתפילות ראש-השנה במחיצת הרבי שלי. אני נזכר בקטעים מסויימים ועולות לי דמעות. ועדיין כל שנה לקראת חודש אלול, צצים הלבטים. 'אולי נישאר בבית?' אני רק מתחיל לחשוב על איתור דירה, על סחיבת מזון, על המקום הצפוף, ונהיה לי קשה."

שמוליק התוודה. "קורה לי תמיד בימים הנוראים. אני מגיע לבית הכנסת לתפילות. בחוץ ממתינים לי החברים. אני יודע שאם אני נכנס פנימה, אני נשאב לתפילה טובה, נהנה מכל רגע, חש סיפוק עצום. זה רצון אישי שלי. ובכל זאת, פיתוי עצום להישאר עם החברים לפטפט. אני יודע שאחר כך ארגיש ריק מדכא בלב. יובש מאכזב. ועדיין..."

והשאלה הזו רלוונטית כל השנה, ואולי ביותר בימים האלו. קיבלנו על עצמינו קבלות שונות לרגל תחילת השנה. משימות קטנות יומיומיות או גם משימות מרכזיות בחיננו. שנינויים גדולים שהבטחנו לעצמינו ל"אחרי החגים". קיבלנו על עצמינו, ממקום אמיתי לגמרי. ממקום של רצון. ממקום של השתוקקות.

והנה זמן הביצוע הגיע. "אחרי החגים" הפציע. ואז כבדות בכל האיברים. רצון להיכנס מתחת לשמיכה ולישון או לשבת על הספה עם עיתון.

גרפומט

דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי בשירות מנצח

משלוחים
לכל חלקי
העיר

יחס אישי
ושירות
VIP

מחירים
נוחים
במיוחד

הדפסות
באיכות
גבוהה

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

גרפומט 02.5337722

רח' גבעת משה 5 ירושלים (ליד בנק מרכנתיל) g5337722@gmail.com